

ЎЗБЕКISTОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚОНУНЧИЛИК
ТЎПЛАМИ

СОБРАНИЕ
ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО
ПРЕДЛАГАТЕЛЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКISTАН

№ 24

2026 йил 15 - 20 июнь

Расмий нашр
Официальное издание

Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тўплами беш бўлимдан иборат:

биринчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари эълон қилинади;

иккинчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари эълон қилинади;

учинчи бўлимда Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари эълон қилинади;

тўртинчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг қарорлари жойлаштирилади;

бешинчи бўлимда вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларининг Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари эълон қилинади.

МУНДАРИЖА

БИРИНЧИ БЎЛИМ

595. «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикасининг 2026 йил 15 июндаги [ЎРК-1153-сон](#) Қонуни

ИККИНЧИ БЎЛИМ

596. «Хоразм вилояти Боғот туманидаги кўчалардан бирига Шакаржон Хўжаниёзова номини бериш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 15 июндаги [ПҚ-225-сон](#) қарори
597. «Тошкент шаҳридаги кўчалардан бирига Мустафо Камол Отатурк номини бериш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 15 июндаги [ПҚ-226-сон](#) қарори
598. «Солиқ соҳасида малакали кадрлар тайёрлашнинг янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 16 июндаги [ПҚ-227-сон](#) қарори
599. «Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 6 ноябрдаги «Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси фаолиятини такомиллаштириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4004-сон қарорига ўзгартиришлар киритиш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 17 июндаги [ПҚ-229-сон](#) қарори
600. «Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 25 мартдаги «Аҳолини куз-қиш мавсумларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан барқарор таъминлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-108-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 17 июндаги [ПҚ-230-сон](#) қарори

УЧИНЧИ БЎЛИМ

601. «Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида авария ва нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш ва инсон ҳаётига хавф солувчи омилларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 18 июндаги [315-сон](#) қарори
602. «Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 19 июндаги [316-сон](#) қарори

БЕШИНЧИ БЎЛИМ

603. “Kapital harakati bilan bog‘liq ayrim valyuta operatsiyalarini amalga oshirish tartibi to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirishlar kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 15-iyun ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [2536-3-son](#)*)
604. “«Хўжалик юритувчи субъектларнинг солиқ солинадиган базасини алоҳида харажатлари бўйича камайтириш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарор, шунингдек унга ўзгартиришларни ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Туризм қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Солиқ қўмитасининг қарори (*Адлия вазирлиги томонидан 2026 йил 15 июнда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами [3053-2-сон](#)*)
605. “Tamaki va alkogol mahsulotlari iste’moliga oid ogohlantiruvchi belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida” O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirining buyrug‘i (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 15-iyun ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3856-son](#)*)
606. “Тиббиётни ривожлантириш давлат мақсадли жамғармаси тўғрисидаги низомга қўшимча ва ўзгартириш киритиш ҳақида” Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг буйруғи (*Адлия вазирлиги томонидан 2026 йил 17 июнда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами [3500-1-сон](#)*)
607. “O‘zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (19-sonli BHS) “Daromad”ni tasdiqlash haqida” O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirining buyrug‘i (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 18-iyun ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3857-son](#)*)

БИРИНЧИ БЎЛИМ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚОНУНЛАРИ

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2026 йил 3 февралда
қабул қилинган
Сенат томонидан 2026 йил 18 майда
маъқулланган

Кейинги йилларда мамлакатимизда аҳолининг уй-жойга бўлган ҳуқуқларини рўёбга чиқариш учун шарт-шароитлар яратиш, жисмоний ва юридик шахслар томонидан қурилган кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш бўйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Хусусан, жисмоний ва юридик шахслар томонидан ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга нисбатан ҳуқуқлар «Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига асосан эътироф этилмоқда.

Шу билан бирга ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш ишларини янада жадаллаштириш, ваколатли ташкилотларнинг масъулиятини ошириш, ҳуқуқни эътироф этишга тўсқинлик қилувчи айрим механизмларни соддалаштириш, фуқаролар учун қўшимча қулайликлар яратиш зарурияти юзага келмоқда.

Мазкур Қонун билан «Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида»ги ҳамда «Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ҳуқуқларни эътироф этиш билан боғлиқ бўлган

хужжатларни кўриб чиқиш муддатларини қисқартиришга, фуқаролар учун қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида солиқ қарздорлиги тушунчасини аниқлаштиришга, ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлашни амалга ошириш тартиби ва шартларини белгилашга ҳамда ҳуқуқларни эътироф этиш ишлари билан боғлиқ шикоятларни кўриб чиқиш механизмларини такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Ушбу Қонун ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш ишларини янада тезлаштиришга, жисмоний ва юридик шахсларнинг кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқлари эътироф этилишига тўсқинлик қилувчи омилларни бартараф этишга хизмат қилади.

1-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 30 декабрда қабул қилинган ЎРҚ–599-сонли Қонуни билан янги тахрирда тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2019 йил, 12-сонга 1-илова; 2020 йил, № 3, 198-модда, № 10, 593-модда, № 11, 652-модда, № 12, 690, 691-моддалар; 2021 йил, № 1, 6-модда, № 4, 294-модда, 4-сонга илова, № 8, 800-модда, № 9, 901-модда, № 10, 968, 969, 972, 973-моддалар, № 12, 1199-модда; 2022 йил, № 2, 79-модда, № 3, 215, 216-моддалар, № 5, 461, 464, 467-моддалар, № 6, 570-модда, № 7, 664, 666-моддалар, № 12, 1190-модда; 2023 йил, № 6, 444, 446-моддалар, № 7, 540-модда, № 12, 1011-модда; 2024 йил, № 2, 106, 110, 111-моддалар, № 4, 346-модда, № 5, 458, 459-моддалар, № 8, 822, 831-моддалар, № 9, 958-модда, № 10, 1076-модда, № 11, 1190-модда, № 12, 1283, 1284, 1296, 1297-моддалар; 2025 йил, № 2, 188, 194-моддалар, № 4, 519, 520, 521, 522-моддалар, № 5, 644, 645-моддалар, № 6, 729, 731-моддалар, № 8, 971-модда, № 10, 1153-модда, № 12, 1322, 1324, 1328, 1329-моддалар) **483-моддаси** қуйидаги мазмундаги **бир юз учинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ушбу Кодекс 437-моддасининг ўнинчи қисмида назарда тутилган қоидалар 2020 йил 1 январдан 2024 йил 1 июнга қадар бўлган даврда жисмоний шахсларга нисбатан қўлланилмайди».

2-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2022 йил 28 ноябрда қабул қилинган «Кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида»ги ЎРҚ–803-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2022 йил, № 11, 1064-модда; 2024 йил, № 10, 1072-модда; 2025 йил, № 2, 188-модда) **43-моддасининг биринчи қисмидаги** «икки иш куни» деган сўзлар «ўн кун» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

3-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2024 йил 5 августда қабул қилинган «Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида»ги ЎРҚ–937-сонли Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2025 йил, № 8, 817-модда) қуйидаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:

1) **1-модда иккинчи қисмининг 2-бандидаги «ҳамда»** деган сўз «ва (ёки)» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2) **2-модда:**

қуйидаги мазмундаги **учинчи хатбоши** билан тўлдирилсин:

«ер участкаси учун ер солиғи бўйича, унда қурилган бинолар ва иншоотлар учун эса мол-мулк солиғи бўйича қарздорлик – ушбу Қонунга мувофиқ ҳуқуқлар эътироф этиладиган кўчмас мулк объектлари учун ер солиғи ва мол-мулк солиғи бўйича базавий ҳисоблаш миқдорининг ўттиз бараваридан ошадиган миқдордаги қарздорлик»;

учинчи ва тўртинчи хатбошилари тегишинча **тўртинчи ва бешинчи хатбошилар** деб ҳисоблансин;

3) **3-модда:**

биринчи қисмининг иккинчи жумласи чиқариб ташлансин;

қуйидаги мазмундаги **учинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ушбу Қонунга мувофиқ ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этишда ижара муддати яқка тартибдаги уй-жойлар эгаллаган ер участкалари учун тўқсон тўққиз йил, бошқа ер участкалари учун қирқ тўққиз йил этиб белгиланади. Бунда ижара муддатининг бошланиш санаси ер участкасига ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари томонидан қарор қабул қилинган кундан эътиборан ҳисобланади»;

учинчи қисми тўртинчи қисм деб ҳисоблансин;

4) **4-модданинг тўртинчи хатбошисидаги «мазкур»** деган сўз чиқариб ташлансин;

5) **5-модда:**

номидаги «ҳамда» деган сўз «ва (ёки)» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

биринчи хатбошисидаги «ҳамда» деган сўз «ва (ёки)» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

қуйидаги мазмундаги **олтинчи хатбоши** билан тўлдирилсин:

«қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ажратилган ҳамда ортиқча эгалланган ер участкасининг биргаликдаги умумий чегарасидаги бинолар ва иншоотлар ушбу моддада белгиланган муддатга қадар қурилган бўлса»;

олтинчи хатбошиси еттинчи хатбоши деб ҳисоблансин;

еттинчи хатбошисидаги «мазкур» деган сўз чиқариб ташлансин;

6) **7-модданинг еттинчи хатбошисидаги «мазкур»** деган сўз чиқариб ташлансин;

7) **8-модданинг бешинчи хатбошисидаги «мазкур»** деган сўз чиқариб ташлансин;

8) **9-модданинг:**

биринчи хатбошисидаги «маблағлари ҳисобидан қурилган» деган сўзлар «маблағлари ҳисобидан икки йил ичида қурилган ёки қурилиши бошланган» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

бешинчи хатбошисидаги «мазкур» деган сўз чиқариб ташлансин;

9) **10-модданинг бешинчи хатбошисидаги «мазкур»** деган сўз чиқариб ташлансин;

10) **11-модданинг бешинчи хатбошисидаги «мазкур»** деган сўз чиқариб ташлансин;

11) **12-модда учинчи қисмининг:**

1-бандидаги «1998 йил 1 июлга» деган сўзлар «1999 йил 1 январга» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2-бандидаги «1998 йил 1 июлдан» деган сўзлар «1999 йил 1 январдан» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

12) **13-модданинг иккинчи ва учинчи қисмлари** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Режа-жадвал Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг таклифига кўра Ўзбекистон Республикаси Урбанизация ва уй-жой бозорини барқарор ривожлантириш миллий қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги (бундан буён матнда Кадастр агентлиги деб юритилади) томонидан кейинги йил учун ҳар йили 1 октябрга қадар тасдиқланади ва жамоатчиликка эълон қилинади.

Халқ депутатлари туман (шаҳар) Кенгашларининг қарори билан ҳар бир маҳалла бўйича туман (шаҳар) ҳокимликлари, қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги органлари, Кадастр агентлигининг Давлат кадастрлари палатаси туман (шаҳар) филиаллари вакилларида, шунингдек фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари раисларидан иборат таркибда жамоатчилик асосида ишловчи ишчи гуруҳлар ташкил этилади»;

13) **16-модда:**

биринчи қисмининг биринчи хатбошисидаги «икки ой» деган сўзлар «йигирма кун» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмининг:

2-банди:

тўртинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«ушбу Қонуннинг 13-моддасига асосан ташкил этилган ишчи гуруҳлар далолатномасига кўра мазкур Қонуннинг 5-моддасига ва 12-моддаси учинчи қисмига мувофиқ ер участкаси эгаллаб олинган йил тўғрисидаги»;

қуйидаги мазмундаги **бешинчи ва олтинчи хатбошилар** билан тўлдирилсин:

«ушбу Қонуннинг 10-моддасига мувофиқ ҳуқуқлар эътироф этиладиган бинолар ва иншоотлар, шу жумладан якка тартибдаги

уй-жойлар хусусийлаштирилганлиги ёки хусусийлаштирилмаганлиги ҳақидаги;

тузилмасида қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги бўлимлари мавжуд бўлган ҳолларда – ўзбошимчалик билан қурилган бинолар ва иншоотларнинг сони, турлари, улардан фойдаланилиш мақсадлари, уларнинг қурилиш тақиқланган ҳудудларда жойлашганлиги ёки жойлашмаганлиги тўғрисидаги»;

4-банди «иншоотларнинг сони» деган сўзлардан кейин «турлари» деган сўз билан тўлдирилсин;

5-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«5) Ўзбекистон Республикаси Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлигининг, Транспорт вазирлигининг, Сув хўжалиги вазирлигининг, Рақамли технологиялар вазирлигининг, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлигининг, Фавқуллода вазиятлар вазирлигининг, Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитасининг тегишли ҳудудий органлари (бўлинмалари), туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузуридаги ободонлаштириш бошқармалари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги Тошкент шаҳар каналлардан фойдаланиш ва уларга туташ ҳудудларни ободонлаштириш бошқармаси, тегишли муҳандислик-коммуникация (электр, алоқа, газ, ичимлик суви, канализация) тармоқларидан фойдаланувчи ташкилотлар томонидан – ўзбошимчалик билан қурилган бинолар ва иншоотларнинг қурилиши қайси ҳудудда қонунчилик ҳужжатларига ҳамда ҳудудларни шаҳарсозлик жиҳатидан ривожлантириш тўғрисидаги ҳужжатларга (мавжуд бўлса) мувофиқ тақиқланган бўлса, тегишинча уларнинг ўша ҳудудларда жойлашганлиги ёки жойлашмаганлиги ҳақидаги»;

8-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«8) Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги ҳузуридаги Космик тадқиқотлар ва технологиялар агентлиги томонидан:

тегишли космик суратлар мавжуд бўлган тақдирда, бинолар ва иншоотлар қурилган даврнинг ушбу Қонуннинг 4–7-моддаларида ва 9-моддасида назарда тутилган муддатларга мувофиқлиги ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги;

тегишли космик суратлар мавжуд бўлмаган тақдирда ёки мавжуд космик суратларда бинолар ва иншоотлар қурилганлигини аниқлашнинг техник имконияти мавжуд бўлмаган тақдирда, ушбу Қонуннинг 4–7-моддаларида ва 9-моддасида назарда тутилган муддатлардан кейин, бироқ икки йилдан ошмаган давр ичида олинган биринчи космик суратга асосан бинолар ва иншоотлар қурилган даврнинг мазкур муддатларга мувофиқлиги ҳақидаги ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги»;

14) 17-модданинг иккинчи қисмидаги «бир ой» деган сўзлар «ўн кун» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

15) 18-модда:

бешинчи қисми куйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармалари томонидан электрон йиғмажилд, маълумотлар ва ҳужжатлар ушбу Қонун талабларига мувофиқлик жиҳатидан йигирма иш куни ичида ўрганилади, шунингдек ушбу Қонуннинг 4–12-моддаларида белгиланган асосларга ҳамда 15 ва 16-моддалари талабларига мувофиқ ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш асослилиги тўғрисида хулоса тайёрланади ҳамда автоматлаштирилган ахборот тизимига киритилади (бириктирилади)»;

олтинчи қисми «белгиланган асосларга» деган сўзлардан кейин «ҳамда 15 ва 16-моддалари талабларига» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

куйидаги мазмундаги **саккизинчи – ўн биринчи қисмлар** билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига келиб тушган шикоят йигирма иш куни ичида ўрганиб чиқилади ва ўрганиш натижаларига кўра, Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларининг хулосаси бекор қилиниши ёки хулоса ўзгаришсиз қолдирилиши мумкин ҳамда бу ҳақда тегишли шахслар ёзма равишда хабардор қилинади.

Агар шикоятда кўрсатилган эътирозлар ваколатли ташкилотнинг автоматлаштирилган ахборот тизимига киритилган (бириктирилган) маълумоти ва (ёки) ҳужжатига тааллуқли бўлса, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан мазкур ваколатли ташкилотнинг энг юқори турувчи ташкилотига ушбу ҳолат юзасидан муносабат билдириш учун сўров хати юборилади.

Ваколатли ташкилотнинг энг юқори турувчи ташкилоти сўров хатида назарда тутилган масалани ўн кун муддат ичида ўрганиб чиқиб, ахборот тизимига киритилган (бириктирилган) маълумотнинг ва (ёки) ҳужжатнинг асослиги ёки асосsizлиги тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига жавоб хати юборади. Бунда шикоятда кўрсатилган эътирозлар асосли деб топилган тақдирда, Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларининг хулосаси Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан, ваколатли ташкилотнинг маълумоти ва (ёки) ҳужжати эса мазкур ваколатли ташкилотнинг энг юқори турувчи ташкилоти томонидан бекор қилинади ҳамда тегишли кўчмас мулк объектига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш масаласи мазкур ташкилотлар томонидан қайта кўриб чиқилади.

Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларининг хулосаси суд томонидан бекор қилинган ёки ҳақиқий эмас деб топилган тақдирда, тегишли кўчмас

мулк объектига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш масаласи ушбу Қонун талабларига мувофиқ умумий тартибда қайта кўриб чиқилади»;

16) қуйидаги мазмундаги **18¹-модда** билан тўлдирилсин:

«18¹-модда. Маълумотлар ва ҳужжатларни қайта кўриб чиқиш

Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкасининг ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларнинг бир қисми қурилиш тақиқланган ҳудудда жойлашганлиги тўғрисидаги маълумотлар ушбу Қонун 16-моддаси иккинчи қисмининг 2, 5 ва 6-бандларида кўрсатилган ваколатли ташкилотлар томонидан автоматлаштирилган ахборот тизимига киритилган (бириктирилган) тақдирда, Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармалари ушбу ер участкасининг ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларнинг қурилиш тақиқланган ҳудуддаги қисмини чегириб ташлаб, унинг қолган қисмига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш масаласини қайта кўриб чиқиш учун маълумотларни тегишли ваколатли ташкилотларга қайтаради. Бунда тегишли ваколатли ташкилотлар беш иш куни ичида ушбу маълумотларни қайта кўриб чиқиб, ер участкасининг жойлашув схемасида қурилиш тақиқланган ҳудуддаги чегириб ташланадиган майдонни кўрсатган ҳолда, унинг қолган қисмига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисидаги ёки мақсадга мувофиқ эмаслиги ҳақидаги ҳуқуқий жиҳатдан асослантирилган маълумотларни автоматлаштирилган ахборот тизимига киритади (бириктиради).

Ер участкасининг ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларнинг қурилиш тақиқланган ҳудуддаги қисмини чегириб ташлаган ҳолда, унинг қолган қисмига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисида тегишли ваколатли ташкилотлар томонидан маълумотлар берилган тақдирда, Кадастр агентлигининг Давлат кадастрлари палатаси туман (шаҳар) филиаллари мазкур кўчмас мулк объектининг электрон йиғмажилд ҳужжатида йигирма беш кун ичида тегишли ўзгартиришлар киритади ҳамда уни кўриб чиқиш учун Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлигига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларига автоматлаштирилган ахборот тизими орқали юборади.

Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкасининг ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларнинг қурилиш тақиқланган ҳудуддаги қисмини чегириб ташлаган ҳолда, унинг қолган қисмига нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш мақсадга мувофиқ эмаслиги тўғрисида тегишли ваколатли ташкилотлар томонидан маълумотлар берилганлиги ушбу ер участкасига ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга нисбатан ҳуқуқларни эътироф этиш асосли эмаслиги ҳақида хулоса чиқариш учун Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлигига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларига асос бўлади»;

17) 19-модданинг:

биринчи қисмидаги «шахсларнинг телефон рақамига ушбу Қонуннинг 23-моддасида белгиланган бир марталик тўловни йигирма иш куни ичида тўлаш тўғрисидаги хабарнома автоматлаштирилган ахборот тизими орқали автоматик равишда юборилади» деган сўзлар «шахслар ушбу Қонуннинг 23-моддасида белгиланган бир марталик тўловни йигирма иш куни ичида тўлиқ тўлаш орқали чегирмага эга бўлиши ва (ёки) бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлаши ҳамда бир марталик тўловни тўлашдан озод қилинганлиги тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинади» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги «муддатларда тўланмаган тақдирда» деган сўзлар «муддатларда тўлиқ тўланмаган тақдирда, ушбу Қонуннинг 23¹-моддасига асосан бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлаш тўғрисидаги шартнома имзолангунига қадар» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи қисмидаги «тўлов тўланган тақдирда» деган сўзлар «тўлов тўлиқ тўланган ва (ёки) бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлаш тўғрисидаги шартнома имзоланган тақдирда» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

18) 20-модда:

учинчи қисмининг 2-банди «манзил, майдон» деган сўзлардан кейин «ер участкасининг ижара муддати» деган сўзлар билан тўлдирилсин; қуйидаги мазмундаги **олтинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ер участкаларига ҳамда уларда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари томонидан қарорлар қабул қилинганидан кейин Кадастр агентлиги тегишли шахсларни ер участкасига ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказиш лозимлиги тўғрисида автоматлаштирилган ахборот тизими орқали автоматик равишда хабардор қилади»;

19) 23-модда:

биринчи қисмининг биринчи хатбошисидаги «иккинчи қисмининг 1, 3, 5, 7, 8-бандларида» деган сўзлар «иккинчи қисмининг 1, 2-бандларида (бундан яшаш учун мўлжалланмаган жой объектлари мустасно), 3, 5, 7, 8-бандларида» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ушбу Қонун 1-моддаси иккинчи қисмининг 2-бандида (бундан яқка тартибдаги уй-жойлар мустасно), 4, 6-бандларида, 12-моддасининг бешинчи қисмида белгиланган асосларга кўра ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўлов фойдаланиш турига мувофиқ ер участкасига бўлган ижара ва мулк ҳуқуқининг ўртача бозор қиймати микдорида ундирилади»;

20) қуйидаги мазмундаги **23¹-модда** билан тўлдирилсин:

«23¹-модда. Ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўловни амалга ошириш тартиби ва шартлари

Ушбу Қонунга мувофиқ ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўлов бир йўла ёки бўлиб-бўлиб тўланиши мумкин.

Ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўловнинг эллик фоизи ушбу Қонун 19-моддасининг биринчи қисмида белгиланган муддатда тегишли шахслар томонидан тўланган тақдирда, улар бир марталик тўловнинг қолган қисмини тўлашдан озод қилинади.

Ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлаш тўғрисидаги шартнома туман (шаҳар) солиқ инспекциялари ва тегишли шахслар ўртасида автоматлаштирилган ахборот тизими орқали имзоланади ҳамда ушбу тўловнинг ҳисоб-китоби юритилади. Агар ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқи эътироф этилаётган шахс вафот этган бўлса, мазкур шартнома унинг яқин қариндошларидан бири томонидан қоғозда имзоланади.

Ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўлов Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган мулк ҳуқуқини эътироф этиш тўғрисидаги қарорлари қабул қилинган кундан эътиборан тегишли шахслар томонидан қуйидаги муддатларда бўлиб-бўлиб тўланиши мумкин:

ушбу Қонун 23-моддасининг биринчи қисмида белгиланган бир марталик тўлов бир йил муддатда;

ушбу Қонун 23-моддасининг олтинчи қисмида белгиланган бир марталик тўлов уч йил муддатда.

Ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини эътироф этиш учун бир марталик тўлов тегишли шартномада белгиланган муддатларда тўланмаган тақдирда, қарздорликни туман (шаҳар) солиқ инспекциялари томонидан жарима ва пеня қўлланилмаган ҳолда ундириш чоралари кўрилади»;

21) **24-модданинг:**

биринчи қисми:

иккинчи хатбошиси қуйидаги мазмундаги **иккинчи ва учинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«25 фоизи – Кадастр агентлигининг Давлат кадастрлари палатаси ҳисобварағига;

5 фоизи – туман (шаҳар) солиқ инспекцияларининг бюджетдан ташқари жамғармаларига»;

учинчи – олтинчи хатбошилари тегишинча **тўртинчи – еттинчи хатбошилар** деб ҳисоблансин;

иккинчи қисми:

иккинчи хатбошиси қуйидаги мазмундаги **иккинчи ва учинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«10 фоизи – Кадастр агентлигининг Давлат кадастрлари палатаси ҳисобварағига;

5 фоизи – туман (шаҳар) солиқ инспекцияларининг бюджетдан ташқари жамғармаларига»;

учинчи, тўртинчи ва бешинчи хатбошилари тегишинча **тўртинчи, бешинчи ва олтинчи хатбошилар** деб ҳисоблансин;

22) **25-модданинг биринчи қисмидаги** «Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлигининг» деган сўзлар «Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитасининг» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

23) **29-модда:**

биринчи қисми қуйидаги мазмундаги **жумла** билан тўлдирилсин:
«Бунда ушбу Қонунга мувофиқ ер участкасига ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни эътироф этиш тўғрисида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари томонидан қабул қилинган қарорлар ер участкасига ҳамда унда қурилган бинолар ва иншоотларга бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказиш учун асос бўлади»;

қуйидаги мазмундаги **иккинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Агар ушбу Қонунга мувофиқ ҳуқуқлар эътироф этилган кўчмас мулк объектлари бўйича бир марталик тўловни бўлиб-бўлиб тўлаш тўғрисида шартнома тузилган бўлса, ушбу шартномага асосан бир марталик тўлов тўлиқ тўлангунига қадар туман (шаҳар) солиқ инспекциялари мазкур кўчмас мулк объектларини бошқа шахсга ўтказишга нисбатан белгиланган тартибда тақиқ қўяди»;

иккинчи қисми учинчи қисм деб ҳисоблансин.

4-модда. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Урбанизация ва уй-жой бозорини барқарор ривожлантириш миллий қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги ҳамда бошқа манфаатдор ташкилотлар ушбу Қонуннинг ижросини, ижрочиларга етказилишини ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишини таъминласин.

5-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:
ҳукумат қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштирсин;
республика ижро этувчи ҳокимият органлари ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

6-модда. Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Ушбу Қонун 1-моддасининг қоидалари 2020 йил 1 январдан 2024 йил 1 июнга қадар юзага келган муносабатларга нисбатан татбиқ этилади.

Ушбу Қонун 3-моддаси 1, 5 ва 8-бандларининг, 13-банди еттинчи, саккизинчи, ўн биринчи – ўн олтинчи хатбошиларининг, 16-бандининг қоидалари ҳамда 23-банди биринчи, иккинчи ва учинчи хатбошиларининг қоидалари 2024 йил 8 ноябрдан эътиборан юзага келган муносабатларга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

Ўзбекистон Республикасининг
Президенти

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри,
2026 йил 15 июнь
№ ЎРҚ–1153

ИККИНЧИ БЎЛИМ

ЎЗБЕКISTОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОН ВА ҚАРОРЛАРИ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 15 » июнь

№ ПК–225

Хоразм вилояти Боғот туманидаги кўчалардан бирига Шакаржон Хўжаниёзова номини бериш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси давлат бошқаруви тизимида кўп йиллар давомида самарали фаолият юритган, ўзининг фидокорона меҳнати ва юксак раҳбарлик салоҳияти билан мамлакатимиз тарихида чуқур из қолдирган, Хоразм воҳасининг деҳқончилик маданиятини янги босқичга кўтарган, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Шакаржон Хўжаниёзованинг улкан хизматларини эътироф этган ҳолда **қарор қиламан:**

1. Хоразм вилояти Боғот тумани Ашхобод маҳалласида жойлашган Эзгу тилак кўчасига **Шакаржон Хўжаниёзова номи** берилсин.
2. Кадастр агентлиги мазкур қарорга мувофиқ **бир ой муддатда** Географик объектлар номларининг давлат реестрига ҳамда ушбу ҳудудда жойлашган кўчмас мулк объектлари маълумотларига тегишли ўзгартиришлар киритсин.
3. Хоразм вилояти ҳокимлиги **бир ой муддатда** кўча номи ва кўчмас мулк объектлари рақамлари кўрсаткичларини ўрнатиш чораларини кўрсин.
4. Ушбу қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Тошкент шаҳри

Ш. Мирзиёев

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 15 » июнь

№ ПК-226

Тошкент шаҳридаги кўчалардан бирига Мустафо Камол Отатурк номини бериш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси билан Туркия Республикаси ўртасидаги тарихий, маданий ва маънавий алоқалар изчил ривожланиб, кенг қамровли стратегик шериклик муносабатларининг мустаҳкамланиб бораётгани, шунингдек, Туркия Республикасининг асосчиси ва биринчи Президенти, буюк давлат ва сиёсат арбоби Мустафо Камол Отатурк таваллудининг 145 йиллиги муносабати билан ҳамда унинг жаҳон тарихидаги беқиёс ўрни ва хизматларини эътироф этган ҳолда **қарор қиламан:**

1. Тошкент шаҳри Яшнобод туманида барпо этилаётган “Ўзбек-турк дўстлиги” хиёбонига ёндош бўлган Абдулла Қодирий кўчасининг бир қисмига (*Истиқбол, Фарғона йўли ва Нукус кўчалари кесишмасидан Абдулла Қодирий кўчаси ва Маҳтумқули шоҳкўчаси кесишмасигача*) **Мустафо Камол Отатурк** номи берилсин.
2. Кадастр агентлиги ушбу қарорга мувофиқ Географик объектлар номларининг давлат реестрига ҳамда мазкур ҳудудда жойлашган кўчмас мулк объеклари маълумотларига тегишли ўзгартиришлар киритсин.
3. Тошкент шаҳар ҳокимлиги:
 - (а) Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги билан биргаликда “Ўзбек-турк дўстлиги” хиёбонини барпо этиш ишларини жадаллаштириб, қисқа муддатда фойдаланишга топширсин;
 - (б) Мустафо Камол Отатурк кўчаси номи ва кўчмас мулк объеклари рақамлари кўрсаткичларини ўрнатиш чораларини кўрсин.

4. Мазкур қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси
Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 16 » июнь

№ ПК–227

Солиқ соҳасида малакали кадрлар тайёрлашнинг янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида

Солиқ соҳасида замонавий талаблар даражасида профессионал фаолият юрита оладиган, сунъий интеллект ҳамда рақамли технологияларни самарали қўллайдиган юқори билимга эга бўлган малакали кадрлар ва салоҳиятли раҳбар ходимларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, солиққа оид илмий-тадқиқот фаолиятини янада ривожлантириш ҳамда аҳолининг солиқ маданиятини юксалтириш ва тизимли тарғибот ишларини йўлга қўйиш мақсадида **қарор қиламан:**

I. Асосий мақсадлар

1. Қуйидагилар ушбу қарорни қабул қилишдан кўзланган **асосий мақсадлар** этиб белгилансин:

- (а) солиқ соҳасида **таълим, илм-фан** ва **амалиёт** интеграциясини таъминловчи **ўзлуксиз занжирни яратиш** орқали юқори малакали кадрлар тайёрлашни тизимли йўлга қўйиш;
- (б) халқаро тажриба ва замонавий таълим стандартлари талабларидан келиб чиққан ҳолда солиқ соҳасида **касбий компетенцияни ривожлантириш**;
- (в) солиқ соҳасини **фундаментал, амалий** ва **инновацион илмий** тадқиқотларни амалга ошириш орқали такомиллаштириш;
- (г) 2030 йилга қадар Солиқ қўмитасининг олий таълим муассасасидаги педагог кадрлар **илмий салоҳиятини 60 фоизга** етказиш;
- (д) солиқ органлари учун ҳар йили камида **50 нафар сунъий интеллект** ҳамда **илғор ахборот-коммуникация технологиялари** ва автоматлаштирилган таҳлил услублари билан ишлаш кўникмасига эга бўлган **мутахассислар тайёрлаш** тизимини йўлга қўйиш.

II. Солиқ таълимини ривожлантириш ва солиқ тизимида кадрлар тайёрлашнинг янгича моделини жорий этиш

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 19 майдаги “Солиқ органлари фаолиятини институционал жиҳатдан такомиллаштириш ва солиқ маъмуриятчилигида замонавий ёндашувларни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ–95-сон Фармониغا асосан:

(а) Солиқ қўмитаси ҳузурида Солиқ олий мактаби (кейинги ўринларда – Олий мактаб);

(б) Олий мактаб таркибида юридик шахс мақомига эга бўлмаган Малака ошириш ва компетенцияларни ривожлантириш маркази ҳамда Солиққа оид тадқиқотлар маркази ташкил этилганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

3. Белгилаб қўйилсинки:

(а) Олий мактаб Солиқ қўмитаси ҳузуридаги алоҳида юридик шахс мақомига эга бўлган, солиқ органлари учун кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, шунингдек, солиқ соҳасида фундаментал ҳамда илмий-амалий тадқиқотлар олиб борувчи республиканинг базавий илмий-методик маркази ва таянч давлат олий таълим муассасаси ҳисобланади;

(б) Олий мактабга қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган академик, молиявий ва ташкилий мустақилликка оид тартиб-таомиллар татбиқ этилади;

(в) Олий мактабда:

(i) 2026/2027 ўқув йилидан бошлаб ўқиш давомийлиги камида уч йил бўлган бакалавриат таълим йўналишларига талабгорлар ўқишга қабул қилинади;

(ii) 2027/2028 ўқув йилидан бошлаб магистратура ва олий таълимдан кейинги таълим босқичи жорий этилади;

(г) Олий мактабда солиқлар ва солиққа тортиш, рақамли солиқ маъмурчилиги, солиқ ҳуқуқи ва молиявий назорат каби йўналишларда кадрларни тайёрлаш йўлга қўйилади;

(д) Олий мактаб битирувчиларига давлат намунасидаги диплом билан бирга солиқ маслаҳатчиси ва аудитор малака сертификатини олиш учун ўқув курсларини ўтаганлиги тўғрисидаги ҳужжат берилади;

- (ж) бухгалтерия ҳисоби ва аудит соҳасидаги халқаро ташкилотларнинг сертификатларини (**ACCA, DipIFR, CAP/CIPA, CIA, ACA**) олган Олий мактаб талабаларига ўшбу сертификатларни олиш бўйича **ўқиш харажатлари** Олий мактаб томонидан қопланади.
4. Ўзбекистон Республикаси таълим ташкилотларига ўқишга қабул қилиш бўйича давлат комиссияси (А. Арипов) 2026/2027 ўқув йилидан бошлаб:
- (а) ҳар йили давлат олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишнинг давлат буюртмаси параметрларига қўшимча равишда Олий мактаб учун давлат гранти бўйича 50 та, лекин умумий қабул квотасининг 50 фоизидан ошмаган миқдорда қабул квоталарини ажратиб борсин;
- (б) солиқлар ва солиққа тортиш йўналиши бўйича давлат буюртмасининг ўстувор равишда Олий мактабга ажратилишини таъминласин.
5. Қуйидагилар:
- (а) Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ олий мактабининг асосий вазифа ва фаолият йўналишлари **1-иловага** мувофиқ;
- (б) Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ олий мактаби Солиққа оид тадқиқотлар марказининг асосий вазифалари **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.
6. Белгилансинки, Солиққа оид тадқиқотлар марказида:
- (а) сунъий интеллект йўналиши бўйича **рақамли солиқ маъмурчилиги инновацион лабораторияси** ташкил этилади;
- (б) солиқ сиёсати ва маъмурчилигини такомиллаштириш ҳамда хуфёна иқтисодиётни қисқартириш юзасидан ахборот-таҳлилий ва илмий тадқиқотлар амалга оширилади;
- (в) солиқ соҳасида илғор халқаро тажриба, замонавий ютуқлар ва амалиётдан фойдаланиш асосида ташаббуслар тайёрланади;
- (г) солиқ соҳасидаги илмий изланишларни умумий мувофиқлаштириш, солиқ ислохотларининг иқтисодиётга таъсирини баҳолаш ҳамда **“ақл марказлари”** билан ҳамкорлик йўлга қўйилади.
7. Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги 2027 йилдан бошлаб Олий мактабга солиқ соҳасида илмий тадқиқотларни амалга ошириш мақсадида аккредитациядан ўтган ихтисосликлар бўйича **таянч докторантура** ва **докторантурага** қабул квоталари ажратилишини назарда тутсин.

8. Солиқ органларида хизматни ўташ тартибига қуйидагиларни назарда тутувчи **ўзлуксиз ўқув тизими** жорий этилсин:
- (а) **2026 йил 1 августдан** бошлаб Олий мактабда солиқ органлари ходимларининг **ўч йилда камида бир марта малака ошириш** тизимини йўлга қўйиш;
 - (б) солиқ органларига **биринчи марта ишга қабул қилинган** (бундан Олий мактаб битирувчилари мустасно) мансабдор шахсларни солиқ қонунчилиги ва маъмурчилиги, шунингдек, иш юритишни ташкил этиш асослари бўйича давомийлиги **ўч ойгача** бўлган **махсус мослашишга кўмаклашиш** (onboarding) ўқув курсида ўқитиш;
 - (в) солиқ органларининг тегишли тузилма раҳбарлигига, шунингдек, солиқ инспекцияси ва солиқ бошқармаси бошлиғи лавозимларига **захирага олинган ходимларни** камида **икки ҳафта** муддатда малака ошириш курсларида ўқитиш;
 - (г) солиқ органлари ходимларини бир таркибий тузилмадан бошқасига ротация қилиш ёки ўтказишда уларни ишдан ажралмаган ҳолда **бир ҳафталик** қисқа муддатли малака ошириш курсларида қайта тайёрлаш.
9. Солиқ соҳасида таълим ва тарғибот ишларини ривожлантириш ҳамда аҳолининг солиқ маданиятини юксалтириш мақсадида Жамиятда солиқ таълими ва тарғиботини ривожлантириш бўйича республика кенгаши (кейинги ўринларда – Республика кенгаши) **3-иловага** мувофиқ таркибда ташкил этилсин ҳамда унинг асосий вазифалари **4-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.
10. Республика кенгаши (А. Арипов) **ҳар олти ойда** камида бир марта солиқ таълими ва тарғиботини ривожлантириш юзасидан амалга оширилаётган ишларни муҳокама қилиб, келгусидаги вазифаларни белгилаб борсин.
11. Солиқ қўмитаси Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда:
- (а) **икки ой муддатда** ҳар бир ҳудудда камида биттадан солиқ соҳасида кенгайтирилган таълим бериладиган мактаблар рўйхатини шакллантирсин ва тасдиқласин;

(б) солиқ маданияти ва молиявий саводхонликни ёшлиқдан шакллантириш мақсадида мазкур банднинг “а” кичик бандига мувофиқ тасдиқланган мактабларга ҳудудий солиқ органларини бириктирган ҳолда **ҳар ойда** дарсдан ташқари вақтларда **тўғарак** ва **ўқув машғулотларини** ташкил қилиб борсин.

12. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Солиқ қўмитаси ҳамда Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги ушбу қарорнинг 11-бандига мувофиқ тасдиқланган мактабларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва ўқувчиларнинг касбий мотивациясини ошириш чораларини кўрсин.

13. Солиқ қўмитаси, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳамда Ёшлар ишлари агентлигининг қуйидаги таклифларига розилик берилсин:

(а) мактаб, ўрта махсус ва касбий таълим муассасалари ўқувчилари ҳамда олий таълим муассасалари талабалари ўртасида ҳар йили **“Солиқ билимдонлари”** кўрик-танловларини ўтказиш;

(б) “Солиқ билимдонлари” кўрик-танловининг республика босқичи ғолибларини уларнинг ихтиёрига кўра Олий мактабга имтиёзли йўлланма асосида ўқишга қабул қилиш.

14. Солиқ соҳасида малакали кадрларни тайёрлашнинг янги тизимини жорий этиш бўйича “йўл харитаси” **5-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

III. Молиявий ресурслар

15. Қуйидагилар Олий мактаб ва унинг ҳузуридаги муассасалар фаолиятини молиялаштириш манбалари этиб белгилансин:

(а) Давлат бюджети маблағлари, тўлов-контракт асосида ўқитишдан тушадиган маблағлар;

(б) хўжалик фаолиятдан ва шартнома асосида хизматлар кўрсатишдан тушадиган тушумлар;

(в) Солиқ қўмитасининг Моддий ёрдам, ижтимоий ҳимоя, солиқ органларини ривожлантириш ва кўзда тутилмаган харажатлар махсус жамғармаси (кейинги ўринларда – Махсус жамғарма) маблағлари;

(г) ҳомийлик хайриялари ва грантлар;

(д) халқаро молия институтлари, халқаро ва хорижий ташкилотлар маблағлари;

(ж) қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар.

16. Белгилансинки:

- (а)** Олий мактаб фаолиятини молиялаштириш 2026 йилда Ўзбекистон Республикасининг республика бюджетидан биринчи даражали бюджет маблағларини тақсимловчи сифатида Солиқ қўмитасига ажратиладиган маблағлар ва Махсус жамғарма маблағлари, 2027 йилдан бошлаб эса Давлат бюджети параметрларида назарда тутилган маблағлар доирасида амалга оширилади;
- (б)** солиқ органлари ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш харажатлари Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

17. Белгилаб қўйилсинки:

- (а)** Олий мактаб ректори, проректорлари, факультет деканлари, декан ўринбосарлари ва профессор-ўқитувчилари лавозим маошлари – олий таълим муассасаларининг, ўқув жараёни билан боғлиқ бўлим бошлиқлари лавозим маошлари – кафедра мудир, илмий ходимларининг лавозим маошлари эса илмий-тадқиқот муассасаларининг тегишли ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш бўйича базавий лавозим маошлари миқдорида белгиланади;
- (б)** Олий мактаб бошқарув (бундан ўқув жараёни билан боғлиқ бўлим бошлиқлари мустасно), техник, хизмат кўрсатувчи, ўқув-ёрдамчи ва бошқа ходимларининг лавозим маошлари Солиқ қўмитаси марказий аппаратининг тегишли лавозимлари учун назарда тутилган меҳнатга ҳақ тўлаш миқдорларида белгиланади;
- (в)** Олий мактабнинг раҳбар, бошқарув ходимлари ва профессор-ўқитувчилари таркибига Солиқ қўмитаси марказий аппарати ходимларининг тегишли тоифалари учун хизматни ўташ ва мукофотларни тўлаш тартиблари татбиқ этилади;
- (г)** Олий мактаб ва унинг ҳузуридаги муассасаларнинг фан номзоди ёки фалсафа доктори (PhD) илмий даражасига эга бўлган ходимларига ҳар ойда лавозим маошининг **ўттиз фоизи миқдорида**, фан доктори (DSc) илмий даражасига эга ходимларига лавозим маошининг **олтмиш фоизи миқдорида** устамалар белгиланади.

- 18.** Олий мактаб ва унинг ҳузуридаги муассасаларнинг бино ва иншоотларини қуриш, реконструкция қилиш, капитал таъмирлаш ишлари бўйича Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги “Ягона буюртмачи хизмати” инжиниринг компанияси” давлат муассасаси ҳамда жиҳозлаш ишлари бўйича Олий мактаб буюртмачи этиб белгилансин.

19. Солиқ қўмитаси Махсус жамғарма маблағлари ҳисобидан Олий мактаб ва унинг ҳузуридаги муассасаларни зарур компьютер ва техник воситалар билан жиҳозлашни, уларнинг бино ва иншоотларини реконструкция қилишни, лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва экспертизадан ўтказишни таъминласин.

IV. Қарор ижросини ташкил этиш, таъминлаш ва назорат

20. Солиқ қўмитаси **икки ой муддатда:**

(а) Олий мактаб фаолиятини самарали йўлга қўйиш, бино ва иншоотларини қуриш ҳамда реконструкция қилиш, моддий-техника базасини шакллантириш ва бошқа ташкилий масалалар бўйича таклифларни;

(б) Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳамда манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда қонунчилик ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида таклифларни Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

21. Мазкур қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсан жавобгар этиб Бош вазир ўринбосари Ж.А. Қўчқоров ва Солиқ қўмитаси раиси Ф.Ж. Пулатов белгилансин.

22. Қарор ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри

**Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ олий мактабининг
асосий вазифа ва фаолият йўналишлари**

1. Солиқ соҳаси учун олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, шунингдек, олий таълимдан кейинги таълим босқичида юқори малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар салоҳиятини ривожлантириш.
2. Таълим жараёнини илғор хорижий тажриба ва замонавий таълим технологиялари асосида ташкил этиш, назария ва амалиёт узвийлигини таъминлаш.
3. Кадрлар тайёрлаш борасида хорижий давлатларнинг солиқ органлари ва ўқув муассасалари билан тажриба алмашиш ҳамда ўқув-таълим жараёнига хорижий олимлар ва мутахассисларни жалб қилиш.
4. Бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботнинг замонавий услублари, маълумотларни таҳлил қилиш технологиялари ҳамда солиқ маъмурчилигида илғор ахборот тизимларидан фойдаланиш кўникмаларига эга бўлган юқори малакали кадрларни тайёрлаш.
5. Солиқ органлари учун илғор ахборот-коммуникация технологиялари ва автоматлаштирилган таҳлил услублари билан ишлаш кўникмасига эга бўлган мутахассислар тайёрлаш тизимини йўлга қўйиш.
6. Солиқ идораларига биринчи марта ишга қабул қилинган, раҳбарлик лавозимларига захирага олинган ҳамда бир таркибий тузилмадан бошқасига ротация қилинаётган ёки ўтказилаётган шахсларни солиқ қонунчилиги ва маъмурчилиги, шунингдек, иш юритишни ташкил этиш асослари бўйича махсус мослашишга кўмаклашиш ўқув курсларида ўқитиш.
7. Ўқув дастурларига Python, SQL ва Business Intelligence (BI) технологиялари воситасида катта ҳажмдаги маълумотларни таҳлил қилишга йўналтирилган чуқурлаштирилган махсус модулларни татбиқ этиш.
8. Талабалар учун солиқ органларида ҳар йили камида бир ойлик мажбурий малакавий амалиёт тизимини йўлга қўйиш, тажрибали ходимларни “устоз-шогирд” анъанаси асосида таълим жараёнига тизимли жалб этиш.
9. Таълим жараёнини миллий, минтақавий ва глобал интеграция тамойиллари асосида ташкил этиш, турли давлатларнинг солиқ тизимларини чуқур ўрганиш, шунингдек, халқаро молиявий ҳисобот стандартлари бўйича амалий кўникмаларни шакллантиришга қаратилган ўқув жараёнларини кенг жорий этиш.
10. “Солиқчи – кўмакчи” тамойили асосида солиқ хизмати тизимини ривожлантириш ва солиқ қонунчилигини такомиллаштиришга қаратилган тақлифлар ишлаб чиқиш.

**Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ олий мактаби Солиққа оид
тадқиқотлар марказининг асосий вазифалари**

1. Солиқ сиёсати ва маъмурчилигини илмий-таҳлилий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, соҳани такомиллаштириш ҳамда иқтисодиётдаги хуфёна айланмаларни қисқартириш бўйича илмий асосланган таклиф ва услубий ишланмалар ишлаб чиқиш.
2. Солиқ қонунчилигини амалда қўллаш жараёнидаги бўшлиқ ва қарама-қаршиликларни аниқлаш ҳамда уларни бартараф этишга қаратилган таклифлар тайёрлаш.
3. Илғор хорижий давлатларнинг солиқ соҳасидаги қонунчилиги ва амалиётини ўрганиш асосида миллий солиқ тизимини такомиллаштириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш.
4. Солиққа тортиш ва молиявий назорат соҳаларида тадқиқотлар олиб бориш, уларнинг натижалари асосида солиқ органлари фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган инновацион ишланма ва лойиҳаларни амалиётга татбиқ этиш.
5. Солиқ соҳасидаги илмий изланишларни мувофиқлаштириш, амалга оширилаётган солиқ ислохотларининг иқтисодиётга таъсирини комплекс баҳолаш ҳамда маҳаллий ва хорижий “ақл марказлари” (think tanks) билан тизимли ҳамкорликни йўлга қўйиш.
6. Сунъий интеллект технологиялари асосида “рақамли солиқ маъмуриятчилиги” инновацион лабораториясини ташкил этиш ҳамда хизмат кўрсатиш ва солиқ назоратида юқори технологик жараёнларни қўллаш бўйича тавсияларни ишлаб чиқиш.
7. Солиқ соҳасидаги илмий лойиҳаларни амалга оширишда республиканинг етакчи илмий ва таълим муассасалари билан интеграцияни таъминлаш, қўшма тадқиқотлар ўтказиш ва илмий ишланмалар базасини шакллантириш.
8. Халқаро солиққа тортишнинг долзарб масалалари, шу жумладан, трансфер нархларни белгилашда солиқ назорати ва рақамли иқтисодиёт субъектларини солиққа тортиш бўйича миллий услубиёт ва регламентларни ишлаб чиқиш.
9. Ўзбекистондаги ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг боришига оид таҳлилий материаллар ва илмий мақолаларни чоп этадиган журнал ҳамда илмий тўпламлар тайёрлаш.

- 10.** Иқтисодиёт тармоқлари кесимида ресурслар сарфи, ишлаб чиқариш ҳажми, молиявий натижалар ва солиқ кўрсаткичларини ўзаро таҳлил қилиш учун аналитик инструментларни ишлаб чиқиш.
- 11.** Солиқ хавфларини баҳолаш ва яширин иқтисодиёт ҳолатларини аниқлашнинг илмий асосланган усуллари ва индикаторларини ишлаб чиқиш, уларни солиқ органлари амалиётига жорий этиш ҳамда методик қўллаб-қувватлаш.
- 12.** Солиқ сиёсатининг иқтисодиётга таъсирини комплекс баҳолаш, солиқларни ундириш харажатларини баҳолаш методологиясини ишлаб чиқиш ва имтиёзларнинг бюджет тушумларига таъсирини эконометрик моделлаштириш.
- 13.** Ўз ваколатлари доирасида халқаро тузилма ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қилишда иштирок этиш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 16 июндаги ПҚ–227-сон қарорига
3-илова

**Жамиятда солиқ таълими ва тарғиботини ривожлантириш
бўйича республика кенгаши
ТАРКИБИ**

1. А.Н. Арипов	— Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири, <i>Кенгаш раиси</i>
2. Ф.Ж. Пулатов	— Солиқ қўмитаси раиси, <i>Кенгаш раиси ўринбосари</i>
3. Э.Ф. Гадоев	— Олий Мажлис Сенатининг Бюджет ва иқтисодий масалалар қўмитаси раиси (<i>келишув асосида</i>)
4. Ш.Х. Назаров	— Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Бюджет ва иқтисодий масалалар қўмитаси раиси (<i>келишув асосида</i>)
5. К.А. Шарипов	— олий таълим, фан ва инновациялар вазири
6. Э.Г. Каримова	— мактабгача ва мактаб таълими вазири
7. А.Ю. Мавлонов	— Божхона қўмитаси раиси
8. А.Я. Хайдаров	— иқтисодиёт ва молия вазири ўринбосари
9. Д.А. Вахабов	— Савдо-саноат палатаси раиси
10. Н.Ф. Каримов	— Ўзбекистон аудиторлар палатаси кенгаши раиси
11. М.М. Тулаходжаева	— Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси кенгаши раиси
12. Б.С. Набижонов	— Ўзбекистон солиқ маслаҳатчилари палатаси бошқаруви раиси
13. М.М. Перпер	— Ўзбекистон сертификатланган молия мутахассислари уюшмаси (ACFP) раиси
14. А.З. Саъдуллаев	— Ёшлар ишлари агентлиги директори
15. Лавозимига кўра	— Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари
16. Лавозимига кўра	— Солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солиқ олий мактаби ректори, <i>Кенгаш котиби</i>

Изоҳ. Кенгаш аъзолари бошқа ишга ўтган тақдирда, Кенгаш таркибига ушбу лавозимларга янги тайинланган шахслар ёки зиммасига тегишли функцияларни бажариш юкланган шахслар киритилади.

Кенгаш раисига Кенгаш фаолиятининг тезкорлиги ва самарадорлигини таъминлаш мақсадида унинг таркибига ўзгартириш ва янги аъзоларни киритиш ваколати берилади.

**Жамиятда солиқ таълими ва тарғиботини ривожлантириш
бўйича республика кенгашининг асосий вазифалари**

1. Солиқ таълими ва тарғиботи соҳасида устувор йўналишларни ишлаб чиқиш ва шу асосда белгиланган вазифаларни амалга оширишни мувофиқлаштириш.
2. Солиқ таълими ва тарғиботи соҳасида давлат органлари, таълим муассасалари, оммавий ахборот воситалари ва жамоат ташкилотлари ўртасида самарали ҳамкорликни таъминлаш.
3. Солиқ органларининг тажрибали ходимлари, сертификатланган солиқ маслаҳатчилари ва соҳа мутахассисларидан иборат **“миллий маърузачилар реестри”**ни шакллантириш ва тасдиқлаш.
4. Аҳоли ва тадбиркорлик субъектлари учун солиқ мажбуриятларини ихтиёрий бажаришни рағбатлантирувчи иқтисодий механизмларни ишлаб чиқиш.
5. Ҳар йили август ойининг биринчи ўн кунлигида республикада **“солиқ ҳафталиги”** тарғибот тадбирини ташкил этиш орқали солиқлар бўйича аҳоли хабардорлигини ошириш, солиқларнинг иқтисодий ва ижтимоий моҳиятини тушунтириш ва **“Мен тўлаган солиқ – менинг келажагим”** ғоясини сингдириш.
6. Солиқ соҳасига оид ўқув адабиётларини янгилаш, ўқувчиларнинг ёш тоифасидан келиб чиқиб, соддалаштирилган ва қизиқарли (интерактив) ўқув қўлланмалари ҳамда медиа-материаллар ишлаб чиқишни ташкил этиш.
7. Солиқ соҳасида рақамли таълим ва сунъий интеллект имкониятларидан кенг фойдаланиш ҳамда ахборот платформаларини ривожлантириш бўйича чора-тадбирларни белгилаш.
8. Умумий ўрта, ўрта махсус ва олий таълим муассасаларида **“солиқ саводхонлиги”** дарсларини ҳамда ўқувчилар ва олий таълим муассасалари талабалари ўртасида тегишли тартибда **“Солиқ билимдонлари”** ва **“Зукко талаба”** каби кўрик-танловларини ўтказиш орқали солиқ тарғиботини кенг йўлга қўйиш.
9. Солиқ тарихини ўргатиш ва солиқ тўлаш маданиятини ёшлиқдан сингдириш мақсадида Солиқ олий мактабида **“Солиқ музейи”**ни ва туман (шаҳар)ларда камида 1 тадан ўрта таълим мактабларида жиҳозланган **“солиқ синфи”**ни ташкил этиш.
10. Солиқ маданиятини оширишга қаратилган ташаббуслар, илмий тадқиқотлар ва ижтимоий лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш бўйича чора-тадбирларни белгилаш.

- 11. Меҳнат жамоалари ва жамоат масканларида “Тўланган солиқ – фаровонлик асоси”, “Солиқ – давлат таянчи”** каби мавзуларда очиқ мулоқотлар, семинар ва тренинглар ташкил этиш ҳамда солиқ тушумларининг аниқ ижтимоий лойиҳаларга йўналтирилишини оддий ва халқчил тилда тушунтириш.
- 12. “Маҳалла еттилиги”** орқали солиқлар моҳиятини, имтиёз ва преференциялар имкониятларини тушунтириш, фаолиятни легаллаштириш ҳамда солиқ тўлашни аҳоли фаровонлиги, маҳалла ва юрт ободлигига йўналтирилган ижтимоий масъулият сифатида кенг тарғиб қилиш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 16 июндаги ПҚ–227-сон қарорига
5-илова

**Солиқ соҳасида малакали кадрларни тайёрлашнинг янги тизимини жорий этиш бўйича
“ЙЎЛ ХАРИТАСИ”**

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Амалга ошириш шакли	Ижро муддатлари	Молиялаштириш манбалари	Масъул ижрочилар
I. Солиқ олий мактаби фаолиятини ташкил этиш						
1.	Солиқ олий мактабини (кейинги ўринларда — Олий мактаб) давлат рўйхатидан ўтказиш ва унинг тузилмасини тасдиқлаш.	Олий мактаб уставини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш, давлат рўйхатидан ўтказиш, штат жадвалини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш.	Амалий чора-тадбирлар	Бир ой муддатда	—	Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби
2.	Олий мактабнинг Кузатув кенгаши таркибини тасдиқлаш.	Олий мактаб Кузатув кенгаши таркибини шакллантириш, тасдиқлаш ҳамда унинг бошқарув ва назорат бўйича ваколатларини белгилаш.	Муассисларнинг умумий йиғилиши қарори	Икки ой муддатда	—	Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Солиқ олий мактаби
3.	Олий мактаб ва унинг таркибий тузилмаларини илмий салоҳият ва амалий тажрибага эга педагог кадрлар билан тўлдириш.	Олий мактабга иқтисодиёт тармоқларида, жумладан, солиқ соҳасида катта илмий-амалий тажрибага эга малакали мутахассислар, шунингдек, ўқитишнинг замонавий шакллари ва усуллари қўллай оладиган ходимларни ишга қабул қилиш ва меҳнат шартномаларини белгиланган тартибда расмийлаштириш.	Амалий чора-тадбирлар	2026 йил 1 август	—	Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби

4.	Олий мактабда ходимлар ва профессор-ўқитувчилар таркибини моддий қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш.	Олий мактабнинг бошқарув, илмий ва профессор-ўқитувчилари таркиби, шунингдек, ўқув-ёрдамчи ходимларига уларнинг иш натижаларига мувофиқ ҳар ойлик шахсий устамаларни ўрнатишнинг тартиби ва мезонларини белгилаш.	Ички идоравий ҳужжат	Икки ой муддатда	–	Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби
5.	Олий мактаб битирувчиларини солиқ органларига ишга йўналтириш ва жойлаштириш тизимини жорий этиш.	1. Олий мактаб битирувчиларини солиқ органларига ишга йўналтириш ва жойлаштириш бўйича ҳамкорликни йўлга қўйиш. 2. Олий мактаб битирувчиларини солиқ органларига ишга йўналтириш ва жойлаштириш тартибини ишлаб чиқиш ҳамда тасдиқлаш.	Ички идоравий ҳужжат	2026 йил декабрь	–	Солиқ қўмитаси, Бошқарув самарадорлиги агентлиги
II. Ўқув-ўслубий фаолиятни ташкил этиш						
6.	Солиқ соҳасида мутахассисларни тайёрлаш жараёнларини ташкил этиш.	1. Солиқ соҳасида таълим йўналишларини (мутахассисликларни) белгилаш. 2. 2026/2027 ўқув йилидан бошлаб ташкил этиладиган бакалавриат таълим йўналишлари бўйича қабул параметрларини шакллантириш. 3. Таълим стандартлари, давлат таълим талаблари, малака талабларини инобатга олган ҳолда халқаро рейтингларда топ-300 таликка кирган олий таълим ташкилотларининг тажрибалари асосида ўқув режалари ва дастурларини ишлаб чиқиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2026 йил июнь 2027 йил август	–	Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Солиқ олий мактаби
7.	Ўқув жараёнини рақамлаштириш.	1. Олий мактабда масофавий таълимни ташкил этиш учун тармоқ ва сервер қурилмалари, тегишли зарурий қисмлар ва ускуналар, қурилмалар ва дастурий маҳсулотларни харид қилиш ва ўрнатиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2027 йил январь	Давлат бюджети ва Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари	Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги,

		2. Олий мактаб ходимлари ва ўқув аудиторияларини замонавий компьютер, интерфаол панеллар, видео-конференцалоқа жиҳозлари, дастурий таъминотлар, офис техникалари билан таъминлаш. 3. Олий мактабни керакли алоқа, шу жумладан, ҳукумат алоқаси билан, унинг интернет тармоғига кенг полосали кириш билан таъминлаш. 4. “Электрон таълим” миллий тармоғига уланишини таъминлаш.			жамғармалари маблағлари	Рақамли технологиялар вазирлиги, Солиқ олий мактаби
8.	Таълимнинг солиқ маъмурчилиги амалиёти билан ўзвий боғлиқлигини таъминлаш.	1. Солиқ тизимидаги дастурий маҳсулотлар ва автоматлаштирилган ахборот тизимларининг ўқув-тренажёр версияларини яратиш ва Олий мактаб серверларига ўрнатиш. 2. Рақамли солиқ маъмуриятчилиги киберлабораториясини ташкил этиш, ўқув жараёнида шакллантиришга мўлжалланган “савдо нуқтаси”, “хизмат кўрсатиш объекти”, “ишлаб чиқариш корхонаси” каби вазиятли-имитацион ва виртуал полигонларни ташкил этиш.	Ички идоравий ҳужжат	2026 йил 1 август	Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари	Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Рақамли технологиялар вазирлиги, Солиқ олий мактаби
9.	Фанларнинг ўқув-услубий таъминотини таъминлаш.	Ўқув режаларига киритилган фанлар бўйича янги авлод дарсликлари, ўқув ва ўқув-амалий қўлланмаларни тайёрлаш.	Комплекс чора-тадбирлар	2027 йил май	Давлат бюджети ва Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари	Солиқ олий мактаби, Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги

10.	Таълим дастурларига халқаро ташкилотларнинг малака сертификатлари бўйича касбий кўникмаларини киритиш.	Бухгалтерия ҳисоби ва аудит соҳасидаги халқаро ташкилотларнинг малака сертификатлари бўйича махсус билимларни ўзлаштиришга доир фанларни жорий этиш.	Амалий чора-тадбирлар	2027 йил август	–	Солиқ қўмитаси, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги
11.	Олий мактабнинг Ахборот-ресурс маркази фонддини шакллантириш ва электрон ахборот-кутубхона фондларидан фойдаланиш имкониятини яратиш.	1. Ахборот-ресурс маркази фонддини замонавий ўқув, илмий ва бошқа адабиётлар билан тўлдириш ва бойитиб бориш. 2. Ахборот-ресурс марказини А.Навоий номидаги Миллий кутубхонанинг электрон ахборот-кутубхона фонди (natlib.uz)га ва ягона электрон кутубхона тизими (unilibary.uz)га бепул асосда ўлаш. 3. Соҳага оид хорижий олий таълим ташкилотларининг кутубхона фондига онлайн аъзо бўлиш ва уларнинг рақамли ресурсларидан масофавий фойдаланиш имкониятини яратиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2027 йил январь	Давлат бюджети ва Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари	Солиқ қўмитаси, Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, Рақамли технологиялар вазирлиги, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Солиқ олий мактаби
III. Сифатли илмий-тадқиқот фаолияти ва халқаро ҳамкорлик учун шарт-шароитлар яратиш						
12.	Олий мактабнинг Солиққа оид тадқиқотлар маркази фаолиятини ташкил этиш.	1. Солиққа оид тадқиқотлар маркази фаолиятини белгиланган вазифалар асосида йўлга қўйиш. 2. Тадқиқот марказини илмий ва амалий тажрибага эга бўлган етук олим ва мутахассислар билан жамлаш. 3. Фаолиятни амалга ошириш учун зарур жиҳозлар ва бошқа моддий-техника воситалари билан таъминлаш.	Комплекс чора-тадбирлар	2026 йил 1 октябрь	–	Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби
13.	Олий мактабнинг илмий-амалий журналин таъсис этиш.	1. Талабалар, мустақил изланувчилар ва амалиёт ходимлари учун илмий-амалий журнал таъсис этиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2027 йил январь	–	Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби,

		2. Фанлар академияси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси томонидан тавсия этилган рўйхатга киритиш орқали журнални мунтазам равишда нашр этишни ташкиллаштириш. 3. Журналнинг халқаро миқёсдаги мавқеини кўтариш мақсадида уни етакчи илмий базалар (РИНЦ, DOI, Web of Science Scopus)га босқичма-босқич киритиш, шунингдек, журналнинг алоҳида сонларини хорижий давлатларнинг нуфузли журналлари билан ҳамкорликда нашр этиш.		2027 йил январь 2027 йил июнь		Олий аттестация комиссияси
14.	Олий мактабда халқаро ҳамкорликнинг самарали тизимини яратиш.	Олий мактабда қуйидагиларни назарда тутувчи халқаро ҳамкорликнинг самарали тизимини яратиш: ходимлар ва профессор-ўқитувчилар таркибининг етакчи хорижий олий таълим муассасаларида малака ошириши ва стажировка ўташини, халқаро (хорижий) илмий-амалий тадбирларда иштирок этишини мунтазам ташкил этиш; ўқув жараёнига юқори малакали хорижий мутахассисларни кенг жалб қилиш; таълим дастурларидан фойдаланган ҳолда ўқитиш ва талабалар алмашинувини ташкил этиш; етакчи хорижий, шу жумладан, халқаро тан олинган рейтингларда биринчи 300 талик рўйхатга кирган олий таълим, илмий-тадқиқот ва ахборот-таҳлил муассасалари билан ўзаро ҳамкорлик бўйича меморандумлар ва келишувларни тайёрлаш ва имзолаш.	Комплекс чора-тадбирлар	2026 йил декабрь	—	Солиқ қўмитаси, Ташқи ишлар вазирлиги, Солиқ олий мактаби

15.	Олий мактабнинг иқтидорли талабаларида илмий-таҳлилий салоҳиятни шакллантириш ва ривожлантириш.	Олий мактабнинг кафедралари ихтисослашувидан келиб чиқиб, илмий мактаб ва тўғаракларни, шунингдек, “Ёш солиқчилар клуби”ни ташкил этиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2026 йил ноябрь	–	Солиқ олий мактаби
16.	Илмий даражали кадрлар тайёрлаш учун стажёр-тадқиқотчилик ва олий таълимдан кейинги таълим институтлари ҳамда фан доктори (PhD, DSc) илмий даражасини берувчи илмий кенгаш ташкил этиш.	1. Олий мактабнинг устувор илмий-тадқиқот йўналишларини аниқлаш. 2. Илмий даражали кадрлар тайёрлаш учун стажёр-тадқиқотчилик ва олий таълимдан кейинги таълим институтлари фаолиятини ташкил этиш. 3. Илмий даражалар берувчи илмий кенгашлар фаолиятини йўлга қўйиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2026 йил 1 ноябрь 2027 йил 1 март 2027 йил 1 май	–	Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Олий аттестация комиссияси, Солиқ қўмитаси, Солиқ олий мактаби
IV. Олий мактабнинг моддий-техника базасини шакллантириш ва мустаҳкамлаш						
17.	Олий мактабга ўз фаолиятини бошлаши учун моддий-техник воситаларни ажратиш.	Тошкент шаҳар, Кичик ҳалқа йўли 3 ва За-уй манзилларидаги бино ва иншоотларни моддий-техник воситалари билан бирга оператив бошқарув ҳуқуқи асосида Олий мактаб балансига бепул ўтказиб бериш.	Комплекс чора-тадбирлар	Бир ой муддатда	–	Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги, Солиқ олий мактаби
18.	Олий мактабнинг моддий-техника базасини шакллантириш.	1. Олий мактабнинг моддий-техника базасини шакллантириш ва харидларни амалга ошириш. 2. Бунда қуйидагиларни назарда тутиш: ўқув жараёнини рақамлаштириш учун зарур техник параметрларга эга бўлган серверлар харид қилиш ва ўрнатиш; масофавий (электрон) таълимни ташкил этиш ва видеоконференцалоқалар ўтказиш учун ускуналарни харид қилиш ва ўрнатиш;	Комплекс чора-тадбирлар	Икки ой муддатда Режа асосида	Давлат бюджети ва Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари	Солиқ қўмитаси, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги

		ўқув жараёнини рақамлаштириш ва масофавий таълимни жорий қилиш учун тегишли дастурий маҳсулотларни ишлаб чиқиш ёки харид қилиш; Ахборот-ресурс марказини замонавий техника, зарур жиҳозлар ва қўшимча воситалар билан жиҳозлаш, Интернет тармоғига уланиш; Олий мактабнинг расмий веб-сайти ва саҳифасини яратиш; хизмат автотранспорт воситалари билан таъминлаш.				
19.	Олий мактабга ажратилган бино ва иншоотларни қуриш ва таъмирлаш.	1. Бино ва иншоотларни таъмирлаш, зарур янги бинолар қуриш, жиҳозлаш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш. 2. Белгиланган тартибда тегишли бино ва иншоотларни реконструкция қилиш, таъмирлаш, янги бинолар қуриш, жиҳозлаш, зарур мебель жамланмаси, компьютер техникалари билан таъминлаш чораларини кўриш	Лойиҳа-смета ҳужжатлари Тегисли шартномалар	Икки ой муддатда Режа асосида	Давлат бюджети ва Солиқ қўмитасининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари	Солиқ қўмитаси, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
V. Ёшлар ўртасида молиявий саводхонлик ва солиқ маданиятини ошириш						
20.	Солиқларни тарғиб қилишга қаратилган кўрик-танловларни ўтказиш.	1. “Солиқ билимдонлари”, “Зукко талаба” кўрик-танловлари низомларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш. 2. Тасдиқланган низомлар асосида кўрик-танловларни иштирокчилар тоифаларига кўра (мактаб ўқувчилари, ўрта махсус ва касбий таълим муассасалари ўқувчилари, олий таълим муассасалари талабалари) алоҳида тартибда ташкил этиш ва ўтказиш.	Идоравий ҳужжат Комплекс чора-тадбирлар	2027/2028 ўқув йилидан бошлаб босқичма-босқич	Давлат бюджети маблағлари	Солиқ қўмитаси, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Ёшлар ишлари агентлиги

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 17 » июнь

№ ПҚ–229

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 6 ноябрдаги
“Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси фаолиятини
такомиллаштириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги
ПҚ–4004-сон қарорига ўзгартиришлар киритиш ҳақида**

Ўзбекистон Республикаси Сайлов кодекси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси фаолиятини такомиллаштириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ–4004-сон қарорига мувофиқ, шунингдек, ҳудудий сайлов комиссияларининг мустақиллигини янада кучайтириш ҳамда самарали фаолият кўрсатиши учун қўшимча шарт-шароитлар яратиш мақсадида **қарор қиламан:**

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 6 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси фаолиятини такомиллаштириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ–4004-сон қарорига 3-иловада:
 - “Комиссия котиби” позициясининг “Иш ҳақи разрядлари” устундаги “9” рақами “12” рақами билан алмаштирилсин;
 - изоҳ қисмининг иккинчи хатбошиси чиқариб ташлансин.
- Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 17 » июнь

№ ПК–230

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 25 мартдаги “Аҳолини куз-қиш мавсумларида қишлоқ
хўжалиги маҳсулотлари билан барқарор таъминлашнинг қўшимча
чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК–108-сон қарорига ўзгартириш
ва қўшимчалар киритиш тўғрисида**

Сурхондарё вилоятида иссиқхона хўжаликлари фаолиятини янада ривожлантиришни рағбатлантириш, тадбиркорлар учун қулай бизнес муҳитини яратиш мақсадида **қарор қиламан:**

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 25 мартдаги “Аҳолини куз-қиш мавсумларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан барқарор таъминлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК–108-сон қарорига иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.
2. Мазкур қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга масъул (ва шахсан жавобгар) этиб Бош вазири ўринбосари Ж.А. Ходжаев, қишлоқ хўжалиги вазири И.Ю. Абдурахмонов, Сурхондарё вилояти ҳокими У.Б. Қосимов белгилансин.
3. Қарор ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Тошкент шаҳри

Ш.Мирзиёев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 17 июндаги ПҚ–230-сон қарорига
илова

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 25 мартдаги
“Аҳолини куз-қиш мавсумларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари
билан барқарор таъминлашнинг қўшимча чора-тадбирлари
тўғрисида”ги ПҚ–108-сон қарорига киритилаётган
ўзгартириш ва қўшимчалар**

**1. 3-банд қуйидаги мазмундаги “в” – “к” кичик бандлар билан
тўлдирилсин:**

“(в)” “Сурхон-Агро” зонасининг ҳудудига киритилган ер участкалари
Сурхондарё вилояти ҳокимининг қарорига асосан Дирекцияга доимий
фойдаланиш ҳуқуқи билан ажратиб берилади. Бунда ер фонди
тоифаси ўзгартириладиган ер участкалари, белгиланган тартибда ер
фонди тоифаси ўзгартирилгандан сўнг ажратилади;

**(г) “Сурхон-Агро” зонаси ҳудудининг мастер режаси (кейинги ўринларда
– мастер режа) Дирекция буюртмачилигида ишлаб чиқилади;**

(д) мастер режага асосан:

(i) умумий фойдаланишдаги ер участкалари Дирекциянинг доимий
фойдаланишида қолади;

(ii) иссиқхоналар жойлаштирилиши назарда тутилган ер участкалари
аукцион савдоларига чиқарилишидан олдин туман ҳокимлиги
тасарруфига қайтарилади ва “Ўздаверлойиҳа” давлат илмий
лойиҳалаш институти томонидан Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2026 йил 24 апрелдаги ПФ–68-сон Фармонининг
2-бандига мувофиқ электрон онлайн аукцион савдоларига
чиқарилади, ушбу ерларда тасдиқланган мастер режада назарда
тутилган иссиқхоналарни капитал иншоотлар ёки енгил турдаги
қурилмалар (конструкциялар) шаклида қуришга (жойлаштиришга)
ва ушбу иссиқхона мажмуаларидан ер участкасининг ижара ҳуқуқи
билан бирга гаров таъминоти сифатида фойдаланишга рухсат
беради;

**(ж) Кадастр агентлиги ва Қишлоқ хўжалиги вазирлигига мастер режага
асосан “Сурхон-Агро” зонаси ҳудудига киритилган ерларнинг
контурлари сони, контур чегараси ва ер турига суғориладиган
ерларнинг умумий ҳажмини сақлаб қолган ҳолда ўзгартириш киритиш**

ва ушбу ўзгартиришларни Ер ресурсларининг ҳолати бўйича миллий ҳисоботга киритиш ҳуқуқи берилади;

- (з) ҳар бир лот бўйича электрон онлайн аукцион савдолари дастлаб Вазирлар Маҳкамасининг қарорида белгиланган тартибда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ҳудудларидаги иссиқхона хўжаликлари эгалари иштирок этадиган танлов асосидаги аукцион шаклида ўтказилади, ушбу савдоларда ўн беш кун ичида ғолиб аниқланмаган тақдирда, лотлар барча иштирок этадиган очиқ электрон онлайн аукцион савдоларига ўтказилади;
- (и) электрон онлайн аукцион ғолиби Дирекция билан тўғридан-тўғри инвестиция битими тузиш ҳуқуқига эга бўлади, инвестиция битими тузилган пайдан бошлаб ушбу битимнинг амал қилиш муддатига қадар “Сурхон-Агро” зонаси иштирокчиси мақомига эга бўлади, инвестиция битимида Дирекция билан умумий фойдаланишдаги ҳудудлар ва объектларни сақлаш учун қиймати халқ депутатлари Сурхондарё вилояти Кенгаши қарори билан белгиланадиган миқдордаги йиғимни Дирекцияга тўлаш мажбурияти назарда тутилади, ушбу шартлар электрон онлайн аукцион натижалари бўйича тузиладиган ер ижараси шартномасида кўрсатилади;
- (к) “Сурхон-Агро” зонаси иштирокчиларига иссиқхоналарни саноатлаштирилган плантациялар шаклида ташкил этишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 24 апрелдаги ПФ–68-сон Фармонида белгиланган саноатлашган плантацияларни қўллаб-қувватлаш чоралари тўлиқ татбиқ этилади”.

2. 6-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“6. Дирекция фаолиятини ташкил этиш учун зарур бўлган иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар, асбоб-ускуналар, махсус техника ва автотранспорт воситалари билан таъминлаш ҳамда биносини жиҳозлаш, мастер режа ишлаб чиқиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг захира жамғармаси ва Умуммиллий экологик муаммоларни бартараф этиш давлат мақсадли жамғармасидан 5 миллиард сўмдан маблағлар ажратилсин. Бунда Дирекциянинг ташкилий тузилмаси, ходимларнинг чекланган сони ва низоми Сурхондарё вилояти ҳокими томонидан тасдиқланади”.

3. 18-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“18. Сурхондарё вилояти ҳокимлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги бир ой муддатда мастер режага асосан агрологистика маркази, ишчилар учун турар жой объектлари ҳамда умумий фойдаланишдаги инфратузилма объектларини барпо этиш учун зарур ер участкаларининг ер фонди тоифасини ўзгартириш бўйича таклифларни Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва ўрмон фонди ерларининг ер фонди тоифаларини ўзгартириш масалаларини кўриб чиқиш бўйича Ҳукумат комиссиясига белгиланган тартибда киритсин. Бунда ушбу ер участкалари учун қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрнини қоплаш бўйича тўловларни ўн йил давомида тенг улушларда бўлиб тўлашга рухсат берилади”.

4. Илованинг матни қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

**“Сурхондарё вилояти Шеробод туманида “Сурхон-агро” эркин иқтисодий зонасини
ташкил қилиш учун ажратиладиган ер майдонлари**

Маҳалла фуқаролар йиғини номи	Контурлар сони	Ер участкасида фойдаланувч и	Массивнинг жами ер майдони	Шундан:		Тоифаси ўзгараётган ер участкаси майдони	Тоифаси ўзгараётган ер участкаси контур рақами	Ер майдонининг ўртача бонитети бали
				суғориладиган	бошқа ерлар			
Олтин воҳа	63	Туман ҳоким- лиги захира- сида	940	857,7	82,3	27,2	971, 777қ	36,8

”.

УЧИНЧИ БЎЛИМ

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ

ҚАРОРЛАРИ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 18 » iyun

№ 315

Toshkent sh.

Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида авария ва нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш ва инсон ҳаётига хавф солувчи омилларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида

Республика ҳудудидаги ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида авария ва нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш, хавфсизлик талабларига риоя этилишини таъминлаш, лицензиялаш, рухсат этиш ва тегишли ҳулосаларни тақдим этиш соҳасидаги ваколатли давлат органларининг масъулиятини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

а) республикадаги мавжуд **6 196 та** суюлтирилган ва сиқилган газ, нефть маҳсулотларини қуйиш шохобчаларида (кейинги ўринларда – ёқилғи қуйиш шохобчалари) ҳамда аҳоли газ баллонларига суюлтирилган газни тўлдириш станциялари ва пунктларида (кейинги ўринларда – газ тўлдириш иншоотлари) ёнғинларнинг олдини олиш ҳамда инсонлар хавфсизлиги ва меҳнат муҳофазасини таъминлаш борасида амалга оширилган ишлар ҳолати хатловдан ўтказилгани;

ўтказилган хатлов якунларига кўра жами **46 737 та**, шу жумладан, қурилиш соҳасига оид **2 218 та**, ёнғин хавфсизлиги соҳасига оид **7 949 та**, саноат ва техника хавфсизлиги соҳасига оид **25 341 та**, техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасига оид **3 354 та** ва белгиланган технологик жараёнларни таъминлашга оид **7 875 та** қоидабузарликлар ва камчиликлар аниқлангани;

ўтказилган хатлов давомида жами **7 166 та** камчиликлар жойида бартараф этилгани ва **464 та** ёқилғи қуйиш шохобчаси фаолияти вақтинча тўхтатилгани;

б) Вазирлар Маҳкамасининг “Табиий газ ресурсларидан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2024 йил 6 июлдаги 387-сон қарорига мувофиқ:

табиий газ ресурсларидан оқилона фойдаланиш ҳамда сиқилган газни автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчалари орқали сотишни тўлиқ рақамлаштирган ҳолда, бевосита тарқатиш устунларидаги (“диспенсерлар”) орқали табиий газ ҳисобини юритиш, автомобилларнинг техник кўрикдан ўтганини, ёнилғи тури мослигини ёки баллон рўйхатдан ўтказилганини текшириш, шунингдек, уларда ноқонуний фойдаланиш, авария ва нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида Давлат ахборот тизимларини яратиш ва қўллаб-қувватлаш бўйича ягона интегратор “UZINFOCOM” МЧЖ (кейинги ўринларда – “UZINFOCOM” МЧЖ) томонидан табиий газ реализациясини ҳисобга олишнинг автоматлаштирилган тизими – “U-Gas” аппарат-дастурий мажмуаси (кейинги ўринларда – “U-Gas” дастури) ишлаб чиқилгани;

бугунги кунда “U-Gas” дастурида жами **1 553** та автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчалари (кейинги ўринларда – АГТКШ) рўйхатдан ўтгани, **1 489** таси билан тегишли шартнома тузилгани ҳамда **1 459** та АГТКШда дастур муваффақиятли жорий этилиб, уларнинг ҳисоботларини онлайн кузатиш имконияти йўлга қўйилгани **маълумот учун қабул қилинсин.**

2. Қуйидагилар:

Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига **ёнғин хавфсизлиги қоидаларига уларнинг мувофиқлиги** бўйича қўйиладиган минимал талаблар **1-иловага** мувофиқ;

Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига технологик жараёнлар ва асбоб-ускуналарни **техник жиҳатдан тартибга солиш бўйича норматив ҳужжатлар ва қоидаларга уларнинг мувофиқлиги** бўйича қўйиладиган минимал талаблар **2-иловага** мувофиқ;

Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига **саноат хавфсизлиги қоидаларига уларнинг мувофиқлиги** бўйича қўйиладиган минимал талаблар **3-иловага** мувофиқ;

Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига **экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қоидаларига уларнинг мувофиқлиги** бўйича қўйиладиган минимал талаблари **4-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

3. Белгилансинки, мазкур қарорга 1-4-иловаларда келтирилган минимал талабларга риоя этилиши тегишлича Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси, Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ҳамда Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси томонидан назорат қилинади.

4. Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида ортиқча босим остида ишлайдиган ускуналардан хавфсиз фойдаланишни, уларнинг техник ҳолати бўйича тизимли назоратни таъминлаш ҳамда муҳандис-техник ходимларнинг касбий малакасини мунтазам равишда ошириш мақсадида Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси:

а) **2026 йил 1 сентябрдан бошлаб** барча турдаги ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида, шу жумладан, ёқилғидан ўз эҳтиёжи учун фойдаланадиган объектларда белгиланган хизмат муддати тугаган ёки ишлаб чиқарилган санаси аниқ бўлмаган ортиқча босим остида ишлайдиган ускуналардан фойдаланишни **2030 йил 1 январга қадар** чеклаш чораларини кўрсин.

Бунда ушбу жорий этилаётган талаблар кенг жамоатчиликка ва ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларини эксплуатация қилувчи субъектларига етказилишини таъминласин;

б) Рақамли технологиялар вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги билан биргаликда **бир ой муддатда** ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида ўрнатилган техник қурилмаларни синовдан ўтказиш муддатларини онлайн тарзда назорат қилиш механизмларини такомиллаштириш бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин;

в) Ички ишлар вазирлиги, Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда **2026 йил 1 сентябга қадар** Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитасининг автомобилларга ўрнатилган сиқилган ва суюлтирилган газ баллонларининг техник кўрикдан ўтказилгани тўғрисидаги назорат қилувчи “Автоматлаштирилган ахборот назорат платформаси” маълумотларини “Есо-Нимоуа” ахборот платформаси ва автотранспорт воситаларига ўрнатилган сиқилган газ баллонларининг техник кўрикдан ўтказилгани тўғрисидаги маълумотларни “U-Gas” дастури билан интеграция қилсин;

г) Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси билан биргаликда **2026 йил 1 сентябга қадар** ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотлари тоифаси, ёқилғининг айланма ҳажми ҳамда шохобчанинг ишлаш режимига боғлиқ равишда муҳандис-техник ходимлар штатларининг минимал сони бўйича белгиланадиган мажбурий нормативларни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

д) Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан биргаликда хавфли ишлаб чиқариш объектларидан фойдаланувчи ташкилотларнинг раҳбар ва муҳандис-техник ходимларини “Контехназоратўкув” ДМнинг ўкув марказларида бир вақтни ўзида саноат ва ёнғин хавфсизлиги ўкув курсларида ўқитиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқсин ва бажарилишини таъминласин.

5. Автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчаларида “U-Gas” дастурий-аппарат мажмуасини жорий этиш, ундан фойдланиш ва уни техник қўллаб-қувватлаш бўйича маъмурий регламент **5-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

6. Белгилансинки:

а) “U-Gas” дастурининг жорий этилиши АГТКШлар орқали газ сотиш фаолияти билан шуғулланишда мажбурий талаб ҳисобланади;

“U-Gas” дастурини жорий этиш, маъмурийлаштириш (бошқарув жараёнларини, ҳужжат айланишини ёки тизимларни ташкил этиш, тартибга солиш ва назорат қилиш бўйича техник-ташкилий чора-тадбирларни бажариш) ва техник қўллаб-қувватлаш “UZINFOCOM” МЧЖ томонидан амалга оширилади;

“U-Gas” дастурининг маълумотлари табиий газни сотиш соҳасидаги қонунчилик ҳужжатлари талабларига риоя этилиши ҳолати тўғрисидаги расмий маълумотлар ҳисобланади ҳамда назорат қилувчи органлар томонидан маъмурий таъсир чораларини қўллаш учун асос бўлиб эътироф этилади.

Бунда табиий газдан ноқонуний фойдаланиш ҳолатларининг олдини олиш мақсадида АГТКШларда ўрнатилган газ тарқатиш устунлари орқали сотилган газ ҳажми газ таъминоти корхонаси ва шохобча ўртасида ҳисоб-китоб учун ўрнатилган ҳисоблагич орқали қабул қилинган газ ҳажмидан ортиқ бўлган ҳолларда, технологик йўқотишларни инобатга олган ҳолда ҳақиқий сотилган газ миқдорлари бўйича тўловлар тўланади;

б) 2026 йил 1 сентябрдан бошлаб ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида нефть маҳсулотлари (бензин ва дизель ёнилғиси), суюлтирилган углеводород газни ва сиқилган газни сақлаш сиғимлари ва уларни тарқатиш устунларини ўзида жамлаган, бир жойда ёнма-ён жойлашадиган контейнерларни ўрнатишга қуйидаги талаблар асосида рухсат берилади:

саноат хавфсизлиги талабларига тўлиқ жавоб берувчи, завод усулида тайёрланган ва сертификатланган мулти-ёқилғи (“multi-fuel”) модулли шохобчалардан фойдаланганда;

суюлтирилган углеводород газни ва сиқилган газни қўйиш шохобчаларида технологик қурилмалар (сиғим, насос, компрессор, тарқатиш устунлари ва бошқа жиҳозлар) бир-биридан белгиланган хавфсиз масофаларда мустақил конструкция ва пойдеворларда саноат хавфсизлиги талабларига жавоб берувчи, ёнғинга қарши ҳимоя тўсиқлари, икки қаватли сиғимлар ва автоматик авариявий блокировка тизимлари билан жиҳозланган тартибда ўрнатилганда.

7. Адлия вазирлиги Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси билан биргаликда:

2027 йил 1 сентябрга қадар ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида фаолият юритаётган махсус ўқув курсларини тамомлаган ва хавфли ишлаб чиқариш объектларида фаолиятни амалга оширишга рухсат берувчи сертификатларга (рухсатномаларга) эга бўлган муҳандис-техник ходимлар фаолиятини назорат қилиш мақсадида “Лицензия” ахборот тизими ва Ягона миллий меҳнат тизими ўзаро интеграция қилинишини ҳамда уларнинг меҳнат фаолияти тўғрисидаги маълумотлар (рўйхатга олингани ва чиқарилгани) бўйича автоматик сигнал бериш механизминини йўлга қўйган ҳолда, ушбу қарорнинг 2-бандида келтирилган ваколатли органлар томонидан мониторинг қилиб бориш имкониятини яратсин;

2027 йил 1 январдан бошлаб хавфли ишлаб чиқариш объектларида фаолиятни амалга оширишга рухсат берувчи тегишли сертификатларга (рухсатномаларга) эга бўлмаган мутахассислар билан фаолият юритаётган ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотлари фаолиятини қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда тўхтатиш чораларини кўрсин ҳамда камчиликларни бартараф қилинган кунда автоматик тарзда фаолияти тиклансин.

8. Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси:

манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **2026 йил 1 декабрга қадар** республикадаги нефть ва газ маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи, импорт асосида олиб келувчи ва автомобилларга ёқилғи қуйиш шохобчаларида сотаётган нефть ва газ маҳсулотларини онлайн назорат қилиш тизимини жорий этишни назарда тутувчи Ҳукумат қарори лойиҳасини;

Рақамли технологиялар вазирлиги ва “UZINFOCOM” МЧЖ билан биргаликда **2026 йил 1 августга қадар** республикада фаолият кўрсатаётган автомобилларга газ тўлдириш шохобчалари ва автомобилларга ёқилғи қуйиш шохобчаларида автобензин маҳсулоти ва суюлтирилган газ ҳисоби бўйича бевосита тарқатиш устунларидаги (“диспенсерлар”) маълумотларни реал вақт режимида тўплаш ва юритиш имконини берувчи ахборот тизимини ишлаб чиқиш ҳамда босқичма-босқич жорий этиш бўйича асосланган таклифларни (молиялаштириш манбаларини белигланган ҳолда) Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

9. Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги Фавкулудда вазиятлар вазирлиги, Санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги қўмитаси, Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси, манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **2026 йил 1 декабрга қадар** хорижий тажрибани ўрганиш асосида янги қурилатган ёки қайта реконструкция қилинаётган хавфли ишлаб чиқариш объектларида мавжуд ер устида суюлтирилган углеводород газини сақловчи, ортиқча босим остида ишлайдиган сиғимларни икки деворли сиғимларга алмаштириш, шунингдек, ер устига ўрнатилган сиғимларни босқичма-босқич ер остига ўрнатиш тартибини белгиловчи шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларига зарур ўзгартириш ва қўшимчаларни ишлаб чиқиб амалиётга жорий этсин.

10. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Фавкулудда вазиятлар вазирлиги мутасадди вазирлик ва идоралар билан биргаликда:

а) ёқилғи қуйиш шохобчалар ва газ тўлдириш иншоотлари жойлашган ҳудудларнинг ҳимоя майдонлари атрофида қонунчилик ҳужжатлари, шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларида белгиланган талабларга мувофиқ бўлмаган объектлар қурилиши учун ер участкалари ажратилмаслигини алоҳида назоратга олсин;

б) **2026 йил 1 сентябрга қадар** инсонлар ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирадиган, жамоат хавфсизлиги ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги ҳамда шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларига, шу жумладан, белгиланган муҳофаза зоналари талабларига жавоб бермайдиган ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотлари реестрини шакллантирсин ҳамда уларни босқичма-босқич хавфсиз ҳудудларга кўчириш юзасидан чора-тадбирларни ишлаб чиқсин.

Бунда:

ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотлари кўчирилган тақдирда, мазкур ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари тадбиркорлик субъектлари ихтиёрига қолдирилади;

фақат АГТКШлар хавфсиз ҳудудларга кўчирилган тақдирда, қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда уларга, истисно тариқасида, газ тармоқларига уланишга техник шартлар расмийлаштириб берилади.

Ушбу чора-тадбирлар режасида белгиланган ишларни молиялаштириш Иқтисодиёт ва молия вазирлиги билан биргаликда келгуси йилларнинг ҳудудларни ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш дастурларига киритилишини таъминласин.

11. Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **уч ой муддатда** ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотлари ҳудудида кичик ҳажмдаги (300 куб метргача) қўшимча қурилиш ишларини амалга ошириш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари ҳудудий архитектура-шаҳарсозлик кенгашлари томонидан мажбурий тарзда кўриб чиқилиши, келишилиши ва давлат экспертизасидан ўтказилиши, шунингдек, шохобчалар учун лойиҳа-смета ҳужжатлари мураккаблик тоифасига қараб, юқори малакали лойиҳа институтлари томонидан ишлаб чиқилиши талабларини назарда тутувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

12. Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги ва Рақамли технологиялар вазирлиги **2026 йил 1 сентябрга қадар** Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси ҳамда Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси учун барча турдаги шохобчаларда қўлланилаётган ўлчов воситаларини метрологик қиёслаш муддатларини назорат қилиш мақсадида Техник тартибга солиш миллий ахборот тизимидан (TRIS) фойдаланиш имкониятини яратишни таъминласин.

13. “Ўзбекистон республика товар-хом ашё биржаси” АЖ Адлия вазирлиги, Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси ҳамда Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда **2026 йил 1 августга қадар** биржа савдоларининг электрон тизимини “Лицензия” ахборот тизимлари мажмуаси билан интеграция қилиш орқали алоҳида биржа савдо секцияларида суюлтирилган газни харид қилиш учун фақатгина суюлтирилган газни сотишга тегишли лицензияси мавжуд бўлган хўжалик юритувчи субъектлар иштирок этиш тизимини жорий этсин.

Бунда алоҳида биржа савдо секцияларида суюлтирилган газни харид қилиш учун лицензияланадиган фаолият тури билан шуғулланмайдиган, технологик ишлаб чиқариш ва ўз эҳтиёжлари учун суюлтирилган газдан фойдаланувчи суюлтирилган газни қабул қилиш, сақлаш ва тарқатиш учун моддий-техник базага эга бўлган тегишли хўжалик юритувчи субъектлар томонидан алоҳида биржа савдо секцияларида суюлтирилган газни харид қилиниши Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси томонидан тақдим этиладиган рўйхатга мувофиқ амалга оширилади.

14. Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси, Энергетика вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари ҳамда соҳадаги тегишли ташкилотлар билан биргаликда ушбу қарорнинг мазмуни ва моҳиятини оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий тармоқларда кенг ёритилишини таъминласин.

15. Республика худудидаги ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида авария ва нохуш ҳодисаларнинг олдини олиш ҳамда хавфсизлик ва экология талабларига риоя этилишини таъминлаш доирасида:

Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси бошлиғи **Д.А. Исакулов** – ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида технологик жараёнлар ва асбоб-ускуналарни техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар ва қоидаларга риоя этилишини таъминлаш бўйича;

Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси раиси **А.В. Рафиқов** – ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида саноат хавфсизлиги қоидаларига мувофиқлигини таъминлаш бўйича;

фавкулудда вазиятлар вазири **А.И. Икромов** – ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида хавфсизлик талабларига риоя этилишини таъминлаш ҳамда ёнғин хавфсизлиги қоидаларига мувофиқлигини таъминлаш бўйича;

Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси – ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларида экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қоидаларига мувофиқлигини таъминлаш бўйича **масъул этиб белгилансин ва уларга белгиланган ишларни тизимли, ўз вақтида амалга ошириш бўйича жавобгарлик юклансин.**

16. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **6-иловага** мувофиқ айрим қарорларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритилсин.

17. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари **А.Ж. Раматов** зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
1-илова

**Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига ёнғин
хавфсизлиги қоидаларига уларнинг мувофиқлиги бўйича қўйиладиган
МИНИМАЛ ТАЛАБЛАР**

Т/р	Талаблар рўйхати ва мазмуни
1.	Қурилиши тугалланган объектни фойдаланишга қабул қилиш ҳақидаги Давлат қабул комиссияси далолатномасининг мавжудлиги.
2.	Давлат ёнғин назорати органларининг ёзма кўрсатмаларида (далолатнома, тавсияномалар маълумотномаси) таклиф этилган ёнғинга қарши тадбирларнинг бажарилгани.
3.	Объект меъёр талабларига асосан ёнғинни ўчиришнинг бирламчи воситалари билан таъминлангани.
4.	Объектда мавжуд бўлган ёнғин ўчириш техникаларининг (мотопомпа) техник ҳолати ва ёнғин ўчириш анжомлари билан тўлиқ жиҳозлангани.
5.	Бино ва иншоотлар ёнғин автоматикаси тизими билан жиҳозлангани ва созлиги.
6.	Ишчи хизматчилар статик электр токи ҳосил қилмайдиган махсус кийим бош билан таъминлангани.
7.	Объектда амалдаги стандартга мувофиқ ёнғин хавфсизлиги бўйича белгилар (огоҳлантирилувчи билдиришномалар ва расмли тасвирлар билан ифодаланган ахборот стендлар) ўрнатилгани.
8.	Ёнғинга қарши сув таъминотининг мавжудлиги ва ишчи ҳолатда бўлиш.
9.	Раҳбар томонидан тасдиқланган ёнғин хавфсизлиги бўйича йўриқномалар ишлаб чиқилгани ва барча ишчи-хизматчиларга таништирилгани, улар ёнғин содир бўлганда ҳаракатланиш тартибларини билишлари.
10.	Раҳбарнинг буйруғи билан ёнғин хавфсизлигини таъминлаш учун жавобгар шахслар тайинлангани.
11.	Раҳбар томонидан тасдиқланган объект ҳудудидан одамлар ва транспорт воситаларини эвакуация қилиш режаси мавжудлиги.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
2-илова

**Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига
технологик жараёнлар ва асбоб-ускуналарни техник жиҳатдан
тартибга солиш бўйича норматив ҳужжатлар ва қоидаларга
уларнинг мувофиқлиги бўйича қўйиладиган
МИНИМАЛ ТАЛАБЛАР**

Т/р	Талаблар рўйхати ва мазмуни
1.	Фаолиятнинг лицензияланадиган турини амалга ошириш учун фойдаланиладиган муҳандислик коммуникациялари ва технологик асбоб-ускуналарга эгалик ҳуқуқини (кадастр, давлат рўйхатдан ўтганлиги) ва бошқа ашёвий ҳуқуқни (нотариал ва давлат рўйхатидан ўтганлиги) тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги.
2.	Қурилиши тугалланган объектни фойдаланишга қабул қилиш ҳақида Давлат қабул комиссияси далолатномасининг мавжудлиги.
3.	Шохобчанинг техник паспорти ва тасдиқланган технологик схемаси мавжудлиги.
4.	Шохобча лойиҳаси “Хавфи юқори бўлган объектларни ҳамда потенциал хавфли ишлаб чиқаришларни лойиҳалаштириш” бўйича махсус лицензияга эга бўлган лойиҳа ташкилотлари томонидан ишлаб чиқилгани.
5.	Шохобча лойиҳасига мутасадди корхона томонидан берилган эксперт ҳулосасининг мавжудлиги ҳамда буюртмачи корхона томонидан тасдиқлангани.
6.	Шохобчада ўрнатилган технологик асбоб-ускуналар, агрегатлар ҳамда бошқа ускуна ва жиҳозларнинг лойиҳага мувофиқлиги, назорат ва ўлчаш воситаларининг ҳолати ва метрология текширувидан ўтказилгани, маҳсулот сақловчи сифимларни ташқи атмосфера таъсиридан ҳимоялангани.
7.	Шохобчада ёқилғи миқдорлари бўйича ҳисоб-китоб тизими яратилгани ва ҳисоблаш ускунасининг яроқлилигини тасдиқловчи мутасадди корхоналар томонидан берилган ҳужжатлар мавжудлиги.
8.	Шохобчада белгиланган тартибда келишилган газ тўлдириш регламентининг мавжудлиги*.
9.	Шохобчада маҳсулотни қабул қилиш, сақлаш ва тарқатишда ўз эҳтиёжи ва технологик йўқотишлар миқдори бўйича ваколатли корхона томонидан ишлаб чиқилган услубий қўлланма (методика) мавжудлиги.
10.	Шохобчада маҳсулотларнинг сифати техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларга мувофиқлигини назорат қилиш кимё лабораторияси мавжудлиги ва уларни керакли синов, ўлчаш воситалари, стандарт намуналари билан таъминлангани ёки Техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасида назорат инспекцияси томонидан техник жиҳатдан малакалангани маъқулланган кимё лабораторияси билан тузилган шартномаларнинг мавжудлиги ҳамда сотиладиган ёқилғи маҳсулотларининг сифат кўрсаткичлари бўйича мувофиқлик сертификатининг мавжудлиги.

11.	Шохобчада ишлаётган муҳандис-техник ходимларнинг малакаси оширилгани тўғрисида гувоҳномалари мавжудлиги.
12.	Нефть маҳсулотларини вагон-цистерналардан қабул қилиш учун боши берк темир йўлнинг мавжудлиги, вагон-цистерна ёки автоцистерналардан алоҳида-алоҳида қабул қилиб олишда технологик жиҳозлар билан таъминлангани, уларнинг лойиҳага мувофиқлиги.*
13.	Шохобчада маҳсулотларни қабул қилиш ва тарқатишда қиздириш мослама ва қурилмаларнинг мавжудлиги.*

**) Ушбу талаблар корхоналарнинг фаолият турига қараб татбиқ этилади.*

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
3-илова

**Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш иншоотларига саноат
хавфсизлиги қоидаларига уларнинг мувофиқлиги бўйича қўйиладиган
МИНИМАЛ ТАЛАБЛАР**

Т/р	Талаблар рўйхати ва мазмуни
1.	Хавфли ишлаб чиқариш объекти лойиҳа ҳужжатларининг саноат хавфсизлиги экспертиза хулосаси мавжудлиги.
2.	Хавфли ишлаб чиқариш объектини идентификациялаш бўйича экспертиза хулосаси мавжудлиги.
3.	Хавфли ишлаб чиқариш объектида авария содир бўлганда, бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва (ёки) мол-мулкига ҳамда атроф-муҳитга зарар етказганлик учун фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш шартномаси мавжудлиги.
4.	Босим остида ишловчи сиғимлар паспортларининг мавжудлиги.
5.	Босим остида ишловчи сиғимларда манометрларнинг ўрнатилганлиги ва метрология текширувидан ўтказилгани.
6.	Босим остида ишловчи сиғимларнинг навбатдаги ички кўрик ва гидравлик синовдан ўтказилгани.
7.	Назорат ўлчов асбоби циферблатида рухсат этилган ишчи босим, сарф ва ҳарорат ва бошқаларга мос бўлган шкалани бўлиб ўтувчи қизил чизик мавжудлиги.
8.	Босим остида ишлайдиган сиғимларни ортиқча босимдан муҳофаза қилиш клапанининг паспорти мавжудлиги.
9.	Босим остида ишлайдиган сиғимларни ортиқча босимдан муҳофаза қилиш клапанининг созлиги ва белгиланган муддатда текширилгани.
10.	Муҳандис техник ходим, газ тўлдирувчи, оператор, газ хўжалиги бўйича ишчи-ходим ва чилангарларнинг хавфсиз иш юритиш усуллари бўйича ўқитилиб, аттестация ва даврий билим синовларидан ўтказилгани.
11.	Босим остида ишловчи идишларнинг созлиги ва хавфсиз ишлатилишини таъминлаш бўйича жавобгар шахсларнинг (муҳандис-техник ходим) тайинлангани тўғрисида буйруқ расмийлаштирилгани.
12.	АГҚШ газ ўтказгичлари, сиғимлари (резервуар) ва ускуналарида ўрнатилган сакловчи пружинали клапанларнинг созлиги ва таъсир кучи, бир ойда камида бир марта, уларни қисқа муддатли очиб туриш йўли билан текширилгани.
13.	Сиғимларнинг (резервуар) сакловчи ташлама клапанлари – 6 ойда камида бир марта, қолган ташлама клапанлар – жорий таъмирлашни ўтказиш пайтида бир йилда камида бир марта текширилгани.
14.	Синашдан кейин клапанларнинг тамғаланишига, текшириш натижалари умумий қабул қилинган далолатнома шаклида расмийлаштирилгани ҳамда навбатдаги синов муддати кўрсатилган темирча (бирка) осиб қўйилгани.
15.	Компрессор ва насосларнинг босими ҳайдаш йўлларидаги белгиланган ишчи босимидан кўтарилиб кетганда, электроконтактли манометрлар орқали электр двигателларни автоматик равишда ўчириш тизимининг мавжудлиги.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
4-илова

**Ёқилғи қуйиш шохобчалари ва газ тўлдириш
иншоотларига экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш
қоидаларига уларнинг мувофиқлиги бўйича қўйиладиган
МИНИМАЛ ТАЛАБЛАР**

Т/р	Талаблар рўйхати ва мазмуни
1.	Барча режалаштириладиган ишларни бажариш учун, хусусан, об-ҳавонинг ноқулай шароитларидан ҳимоя қилишни таъминлангани.
2.	Оқава сувларни тўпланмаслиги учун шароитларнинг яратилгани.
3.	Сигимларнинг герметиклигининг таъминлангани.
4.	Суюлтирилган углеводород гази сақланадиган сигимлар ва қувурлардаги эҳтимолий чиқиш нуқталарини мунтазам текшириш ҳамда ёриқ ёки шикастланиш аниқланганда зудлик билан бартараф этиш чораларининг кўрилгани.
5.	Омбор худудида атроф-муҳитга зарарли таъсир кўрсатиши мумкин бўлган моддаларнинг тупроққа ёки сув манбаларига тушишини олдини олиш учун тўсиқ ва изоляция чораларининг таъминлангани.
6.	Омбор худудида ер ости ва ер усти сувларини ифлослантirmаслик учун ёғин сувлари ва технологик оқоваларни тўплаш, тозалаш ҳамда нейтраллаш иншоотларининг мавжудлиги ва самарали ишлаши.
7.	Сув ҳавзаларига ёки ер ости сув қатламларига суюлтирилган углеводород гази, нефть маҳсулотлари ёки бошқа ифлослантйрувчи моддаларнинг тушишини олдини олиш мақсадида гидроизоляцияланган захира ҳовузлар ва авариявий тўсиқ тизимлари ўрнатилгани.
8.	Ҳосил бўлган ишлаб чиқариш ва маиший чиқиндиларни вақтинча сақлаш жойларини ташкил этилгани ва ўз вақтида олиб чиқиб кетилиши таъминлангани.
9.	Давлат экологик экспертизасининг ижобий хулосаси олингани ва хулоса талабларининг бажарилиши таъминлангани.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
5-илова

**Автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчаларида
“U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасини жорий этиш, ундан
фойдаланиш ва уни техник қўллаб-қувватлашнинг
МАЪМУРИЙ РЕГЛАМЕНТИ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Регламент автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчаларида (кейинги ўринларда – АГТКШ) “U-Gaz” аппарат-дастурий мажмуасини (кейинги ўринларда – дастурий мажмуа) жорий этиш, ундан фойдаланиш ва уни техник қўллаб-қувватлаш тартибини белгилайди.

Регламент талаблари тегишли лицензия асосида АГТКШ орқали сиқилган газни сотиш фаолияти билан шуғулланувчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга ошириш учун биринчи марта лицензия олишни режалаштираётган юридик шахслар, Давлат ахборот тизимларини яратиш ва қўллаб-қувватлаш бўйича ягона интегратор ва назорат қилувчи ваколатли органлар учун мажбурий ҳисобланади.

2. Мазкур Регламентда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

“U-Gaz” аппарат-дастурий мажмуаси – Давлат ахборот тизимларини яратиш ва қўллаб-қувватлаш бўйича ягона интегратор “UZINFOCOM” МЧЖ томонидан ишлаб чиқилган ва АГТКШлар орқали сиқилган газни сотишда унинг ҳисоб-китобини реал вақт режимида бевосита шохобчадаги диспенсерлар орқали назорат қилиш ҳамда қонунчилик ҳужжатлари ва техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда белгиланган талаблар ва қоидалар бузилиш ҳолатларини аниқлаш имконини берувчи тизим;

фойдаланувчи – АГТКШ орқали сиқилган газни сотиш фаолияти билан шуғулланувчи ёки мазкур фаолиятни амалга оширишни режалаштирган ҳамда дастурий мажмуани “UZINFOCOM” МЧЖ билан тузиладиган шартнома асосида ўрнатиш (ишга тушириш) истагини билдирган юридик шахслар;

интегратор – дастурий мажмуани ўрнатиб берувчи (ишга туширувчи), унинг узлуксиз ишлашини таъминловчи ҳамда фойдаланувчиларга шартнома асосида тегишли хизматларни кўрсатувчи – “UZINFOCOM” МЧЖ;

назорат қилувчи ваколатли орган – Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Электр энергияси, нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси ва қонунчилик ҳужжатлари билан ваколат берилган бошқа орган;

таъминотчи – табиий газни газ узатиш ташкилотидан қабул қилувчи ва тақсимлаш тармоқлари орқали АГТКШда сиқилган газни сотиш фаолиятини амалга оширувчи юридик шахслар билан тузилган шартнома асосида етказиб берувчи ташкилот.

**2-боб. Фойдаланувчиларнинг объектларида “U-Gaz”
аппарат-дастурий мажмуасини ўрнатиш ва ишга тушириш
тартиби**

3. Фойдаланувчиларга тегишли бўлган АГТКШларда дастурий мажмуа ушбу Регламентга 1-иловада келтирилган схемага мувофиқ ўрнатилади ва ишга туширилади.

4. Фойдаланувчи дастурий мажмуани АГТКШда ўрнатиш ва ишга тушириш учун интеграторга электрон шаклда электрон калит орқали имзоланган аризани юборади.

5. Тақдим этилган аризалар интегратор томонидан бепул асосда қабул қилинади ва кўриб чиқилади.

6. Аризага қуйидагилар илова қилинади:

солиқ тўловчининг СТИР гувоҳномаси;

фойдаланувчининг низоми (устаи);

АГТКШнинг кадастр ҳужжатлари (иловалари ва чизмалари билан бирга);

АГТКШ орқали сиқилган газни сотиш ҳуқуқини берувчи лицензия;

Хавфли ишлаб чиқариш объектида авария юз берган тақдирда, бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва (ёки) мол-мулкига ҳамда атроф-муҳитга зарар етказганлик учун фуқаролик жавобгарлиги суғурта қилингани тўғрисидаги электрон суғурта полиси;

тегишли лицензияга (рухсатнома) эга бўлган ташкилот (электр-техник лаборатория) томонидан фойдаланувчининг объектидаги электр қурилмаларга (заминлагичга) тақдим этилган мувофиқлик ҳужжатлари далолатномаси, куч трансформаторининг синов далолатномаси ва бошқалар);

АГТКШ ижара шартномаси (агар АГТКШ ижара шартномаси асосида фойдаланилаётган бўлса);

АГТКШнинг умумий кўриниши акс этган 2 дона фотосурат;

АГТКШдаги диспенсерларни бошқариш учун ўрнатилган оператор хонасидаги пулт қурилмаси акс этган фотосурат (оператор хонасининг ички томонидан олинган);

АГТКШдаги диспенсер, уларнинг биркалари ҳамда ички қисмидаги платаларнинг фотосуратлари (ҳар бири алоҳида олинган бўлиши керак);

фойдаланувчининг объектида интернет алоқа тармоғи мавжудлиги тўғрисида маълумотнома;

АГТКШда фойдаланадиган ортиқча босимда ишлайдиган қурилмалар (шланглар) навбатдаги синовдан ўтказилгани ҳақида далолатнома;

ортиқча босимда ишлайдиган қурилмалар хавфсизлик клапанларнинг тарировка (калибровка) қилингани тўғрисидаги далолатнома.

7. Фойдаланувчи томонидан дастурий мажмуани АГТКШда ўрнатиш ва ишга тушириш учун интеграторга юборилган ариза уч иш куни ичида кўриб чиқилади.

8. Фойдаланувчи томонидан тақдим этилган ариза ва унга илова қилинган ҳужжатларда камчиликлар аниқланган тақдирда, ушбу камчиликларни кўрсатган ҳолда, уларни бартараф этиш учун интегратор аризани фойдаланувчига дарҳол қайтаради.

9. Камчиликлар бартараф этилгандан сўнг фойдаланувчи томонидан ариза қайта тақдим этилган тақдирда, ариза интегратор томонидан бир иш куни ичида кўриб чиқилади. Бунда аризани қўшимча аниқланган камчиликлар билан қайтаришга қўл қўйилмайди.

10. Фойдаланувчи томонидан киритилган ариза ижобий баҳоланган тақдирда, интегратор бир иш куни ичида фойдаланувчига электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома ва шартнома лойиҳасини (оммавий оферта) имзолаш учун юборади.

11. Модерация жараёни муваффақиятли якунлангач, шартнома электрон ҳужжат айланиш тизимида автоматик тарзда шакллантирилади ҳамда томонларнинг электрон рақамли имзоси (ЕРІ) билан тасдиқланади.

Шартнома томонларнинг электрон рақамли имзоси билан тасдиқланган кундан бошлаб расман тузилган ҳисобланади.

12. Шартнома расман тузилган кундан бошлаб 5 иш куни ичида интегратор дастурий мажмуани ўрнатиш, ишга тушириш ва созлаш ишларини амалга оширади ҳамда унинг доимий равишда узлуксиз ва барқарор ишлашини таъминлайди.

13. Фойдаланувчи ва интегратор ўртасида дастурий мажмуадан фойдаланиш билан боғлиқ муносабатлар тузилган шартнома асосида тартибга солинади.

14. Интегратор назорат қилувчи ваколатли органга (ҳудудий бошқармаларга) дастурий мажмуанинг барча функционал имкониятларидан фойдаланиш, шунингдек, доимий назорат ва мониторингни амалга ошириш ҳамда ҳисоботларни шакллантириш учун зарур шароитларни яратиб беради.

15. Интегратор дастурий мажмуадаги маълумотларни сақлаш ва узатишни ҳимоялайди, унинг барқарор ва хавфсиз ишлашини, шунингдек, назорат қилувчи ваколатли органга реал вақт режимида ишончли маълумотлар тақдим этилишини таъминлайди.

3-боб. “U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасини жорий этиш, доимий эксплуатация қилиш ва назоратни амалга ошириш тартиби

16. Фойдаланувчиларга тегишли бўлган АГТКШлар орқали сотиладиган сиқилган газ ҳисоби ҳамда қонунчилик ҳужжатлари ва техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда белгиланган талаблар ва қоидалар бузилиш ҳолатларини дастурий мажмуаси орқали назорат қилиш схемаси ушбу Регламентга 2-иловага мувофиқ амалга оширилади.

17. Фойдаланувчи ўзига тегишли бўлган АГТКШда дастурий мажмуани жорий этиш (монтаж қилиш, ишга тушириш ва созлаш ишлари доирасида) учун интеграторга қуйидаги шароитларни яратиб бериш мажбуриятини олади:
интегратор вакиллари АГТКШ ҳудудига тўсқинликсиз киритиш;

АГТКШда ўрнатилган диспенсерлардаги дастурий мажмуага маълумотларни узлуксиз узатиш учун мўлжалланган контроллерлар, коммуникация шлюзлари ва бошқа завод тўпламига кирувчи жиҳозлар тўлиқлигини таъминлаш;

зарурат туғилганда, АГТКШ электр таъминотини ва (ёки) диспенсерлар орқали сиқилган газни сотилишини вақтинча тўхтатиб туриш;

дастурий мажмуани жорий этиш доирасида бошқа талаб этиладиган вазифаларни (монтаж қилиш, ишга тушириш ва созлаш ишлари) амалга ошириш чораларини кўриш.

18. Интегратор дастурий мажмуанинг автоматлаштирилган мониторинг тизими орқали АГТКШлардаги қуйидаги қоидабузарликларни аниқлайди:

АГТКШдаги диспенсерлар орқали сиқилган газни сотиш вақтида газ баллонларига рухсат этилган босимдан ортиқча миқдорда (20 МПа дан юқори) газ тўлдириш;

сиқилган газда ҳаракатланишга мослаштирилган, лекин навбатдаги техник кўрикдан ўтмаган транспорт воситаларини газ баллонларига сиқилган газни тўлдириб бериш;

сиқилган газда ҳаракатланишга мослашлаштириш учун тегишли рухсатномага эга бўлмаган, техник паспортда кўрсатилган ёнилғи тури талабларига мос келмайдиган транспорт воситаларига ўзбошимчалик билан ўрнатилган газ баллонларига сиқилган газ тўлдириб бериш;

интегратор хизмати учун мавжуд қарздорлик сабабли дастурий мажмуа билан бир иш кунидан ортиқ вақт мобайнида синхронизация жараёни амалга оширилмаётган АГТКШлар ёки улардаги диспенсерларни аниқлаш;

сиқилган газни сотишда газ ҳажмларини қасддан дастурий мажмуадан яширишга уриниш (интегратор томонидан ўрнатилган ускуналарни ўчириб қўйиш, демонтаж қилиш, тизимни айланиб ўтиш йўллари жорий этиш, лойиҳадан ташқари диспенсерлар ўрнатиш, интернет алоқасини қасддан ўчириш ва бошқалар);

АГТКШ операторининг марказий диспетчерлик ускуналаридан ёки диспенсерлардан тўғридан-тўғри маълумот олиш орқали сотилаётган сиқилган газ нархларини сунъий равишда ошириш;

дастурий мажмуа имконияти доирасидаги ҳамда назорат қилувчи ваколатли орган ваколатларига кирувчи ва амалдаги қонунчилик ҳужжатларида назарда тутилган бошқа қоидабузарликлар.

19. Интегратор дастурий мажмуа мониторинг тизими орқали аниқланган қоидабузарликлар тўғрисидаги реал вақт режимида назорат қилувчи ваколатли органларга ва фойдаланувчига электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома юборади.

20. Фойдаланувчи зудлик билан йўл қўйилган қоидабузарликларни бартараф этиши ва назорат қилувчи ваколатли органга мазкур қоидабузарликлар тўлиқ бартараф этилгани тўғрисида бир кун муддат ичида электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома юбориши шарт.

Фойдаланувчи белгиланган муддатда қоидабузарликларни бартараф этиш чораларини кўрмаган ва назорат қилувчи ваколатли органга хабарнома юбормаган тақдирда, назорат қилувчи ваколатли орган фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда қонунчиликда белгиланган тартибда текшириш ўтказишга ҳамда чора кўришга ҳақли бўлади.

21. Таъминотчи ушбу кўрсатмани олган вақтдан бошлаб 24 соат ичида фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШ табиий газ таъминотини тўхтатиш чорасини кўради ва бу ҳақида назорат қилувчи ваколатли органни хабардор қилади.

22. Назорат қилувчи ваколатли орган кўрсатмасини бажармаслик таъминотчига нисбатан амалдаги қонунчиликда белгиланган тартибда жавобгарлик чораларини кўришга асос бўлади.

23. Фойдаланувчи қоидабузарликлар тўлиқ бартараф этилгандан сўнг назорат қилувчи ваколатли органга АГТКШнинг газ таъминотини тиклашга рухсат сўраб хабарнома юборади.

24. Назорат қилувчи ваколатли орган фойдаланувчининг хабарномасига кўра бир иш куни ичида дастурий мажмуа орқали фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда текшириш ўтказилган кундан кейинги даврда қоидабузарлик ҳолатлари қайд этилган ёки қайд этилмаганини кўриб чиқади ва тегишли хулоса тайёрлайди.

25. Назорат қилувчи ваколатли орган томонидан дастурий мажмуа орқали фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда текшириш ўтказилган кундан кейинги даврда қоидабузарлик ҳолатлари қайд этилмаган бўлса, у ҳолда мазкур АГТКШнинг газ таъминотини тиклаш юзасидан бир иш куни ичида таъминотчига электрон шаклда кўрсатма юборади ва бу ҳақида фойдаланувчини хабардор қилади.

26. Таъминотчи назорат қилувчи ваколатли органнинг тегишли хулосаси асосида тайёрланган кўрсатмага мувофиқ кўрсатмани олган вақтдан бошлаб 24 соат ичида фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШ табиий газ таъминотини қайта тиклайди.

4-боб. Якунловчи қоидалар

27. Фойдаланувчи ўз фаолиятини вақтинча тўхтатган ёки тўлиқ тугатган тақдирда, бу ҳақида таъминотчи ҳамда интеграторга 5 кун ичида электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома юборади.

28. Фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШ мулкдори ўзгарганда ёки АГТКШ ижара шартномаси асосида учинчи шахсларга фойдаланишга топширилганда, бир кун муддат ичида фойдаланувчи бу ҳақида назорат қилувчи ваколатли орган, интегратор ва таъминотчини белгиланган тартибда хабардор қилади.

29. Ушбу Регламент талабларининг бузилишида белгиланган тартибда айбдор шахслар амалдаги қонунчиликдаги талабларга мувофиқ жавоб беради.

Автомобилларга газ тўлдириш компрессор
шоҳобчаларида “U-Gaz” дастурий-аппарат
мажмуасини жорий этиш, ундан фойдланиш
ва уни техник қўллаб-қувватлашнинг
маъмурий регламентига
1-илова

**“U-Gaz” аппарат-дастурий мажмуасини ўрнатиш ва ишга тушириш
СХЕМАСИ**

Боскичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддати
1-боскич	Фойдаланувчи	“U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасини АГТКШда ўрнатиш ва ишга тушириш учун интеграторга электрон шаклда электрон калит орқали имзоланган ариза ва унга илова қилинадиган ҳужжатларни юборади.	Ўз ихтиёрига кўра
2-боскич	Интегратор	“U-gaz” электрон тизими орқали юборилган аризани бепул асосда қабул қилади ва кўриб чиқади. Камчиликлар аниқланган тақдирда, уларни бартараф этиш учун фойдаланувчига қайтаради.	Уч иш куни давомида
3-боскич	Фойдаланувчи	Аниқланган камчиликларни бартараф этган ҳолда тизимга аризани қайта киритади.	Ўз ихтиёрига кўра
4-боскич	Интегратор	Қайта киритилган аризани монеликсиз кўриб чиқади. Ижобий деб топилган тақдирда фойдаланувчига электрон тарзда шартнома ҳамда оферта юборади.	Бир иш куни давомида
5-боскич	Фойдаланувчи	Оферта билан танишиб, тасдиқлагандан сўнг шартнома автоматик тарзда тузилади.	Ўз ихтиёрига кўра
6-боскич	Интегратор	Шартнома расман тузилган кундан бошлаб “U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасини ўрнатиш, ишга тушириш ва созлаш ишларини амалга оширади	Шартнома тузилгандан сўнг 5 иш куни ичида
7-боскич		Ҳимояланган маълумотларни сақлаш, узатиш, тизимнинг хавфсиз ишлашини таъминлайди.	Доимий
8-боскич		Назорат қилувчи ваколатли органга (худудий бошқармаларга) “U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасининг барча функционал имкониятларидан фойдаланиш, шунингдек, доимий назорат ва мониторингни амалга ошириш ҳамда ҳисоботларни шакллантириш учун зарур шароитларни яратиб беради.	Шартнома тузилгандан сўнг

Автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчаларида “U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасини жорий этиш, ундан фойдланиш ва уни техник қўллаб-қувватлашнинг маъмурий регламентига
2-илова

**АГТКШлар орқали сотиладиган сиқилган газ ҳисоби ҳамда қонунчилик ҳужжатлари ва техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда белгиланган талаблар ва қоидалар бузилиш ҳолатларини “U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуаси орқали назорат қилиш
СХЕМАСИ**

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддати
1-босқич	Интегратор	“U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуасининг автоматлаштирилган мониторинг тизими орқали АГТКШларда Регламентнинг 18-бандида кўрсатилган қоидабузарликларни аниқлайди.	Доимий равишда
2-босқич	Интегратор	Аниқланган қоидабузарликлар тўғрисидаги реал вақт режимида назорат қилувчи ваколатли органларга ва фойдаланувчига электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома юборади.	1-босқич бажарилгандан сўнг дарҳол
3-босқич	Фойдаланувчи	Йўл қўйилган қоидабузарликларни бартараф этиш ва назорат қилувчи ваколатли органга мазкур қоидабузарликлар тўлиқ бартараф этилгани тўғрисида электрон шаклда шахсий кабинет орқали тегишли хабарнома юборади.	Бир кун муддат ичида
4-босқич	Нazorат қилувчи ваколатли орган	Аниқланган қоидабузарликни белгиланган муддатда бартараф этиш чорасини кўрмаган ва назорат қилувчи ваколатли органга хабарнома юбормаган тақдирда, фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда қонунчиликда белгиланган тартибда текшириш ўтказди ҳамда тегишли чора кўради.	5 иш куни ичида
5-босқич	Нazorат қилувчи ваколатли орган	Фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШга вақтинча табиий газ етказиб берилишини тўхтатиш бўйича электрон шаклда таъминотчига кўрсатма юборади.	Бир иш куни ичида
6-босқич	Таъминотчи	Нazorат қилувчи ваколатли органнинг кўрсатмасига мувофиқ фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда табиий газ таъминотини тўхтатиш чорасини кўради ва бу ҳақида назорат қилувчи ваколатли органни хабардор қилади.	Кўрсатмаси олинган вақтдан бошлаб 24 соат ичида

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддати
7-босқич	Фойдаланувчи	Қоидабузарликлар тўлик бартараф этилгандан сўнг назорат қилувчи ваколатли органга АГТКШнинг газ таъминотини тиклашга рухсат сўраб хабарнома юборади.	Ўз хохишига кўра
8-босқич	Нazorат қилувчи ваколатли орган	“U-Gaz” дастурий-аппарат мажмуаси орқали фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШда текшириш ўтказилган кундан кейинги даврда қоидабузарлик ҳолатлари қайд этилмаган тақдирда, мазкур АГТКШнинг газ таъминотини тиклаш юзасидан таъминотчига электрон шаклда кўрсатма юборади ва бу ҳақида фойдаланувчини хабардор қилади.	Бир иш куни ичида
9-босқич	Таъминотчи	назорат қилувчи ваколатли органнинг тегишли хулосаси асосида тайёрланган кўрсатмага мувофиқ фойдаланувчига тегишли бўлган АГТКШ табиий газ таъминотини қайта тиклайди.	Кўрсатмани олган вақтдан бошлаб 24 соат ичида

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 18 ” июндаги 315-сон қарорига
6-илова

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган қўшимча ва ўзгартиришлар

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Саноат хавфсизлигини экспертизадан ўтказиш ва экспертиза хулосасини бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” 2018 йил 2 октябрдаги 784-сон қарори билан тасдиқланган Саноат хавфсизлигини экспертизадан ўтказиш ва экспертиза хулосасини бериш тартиби тўғрисидаги низом 3-бандининг “б” кичик банди иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“хизмат муддати тугаганлиги бўйича (бунда, автомобилларга газ қуйиш (пропан) ва автомобилларга газ тўлдириш компрессор (метан) шохобчалари, газ тўлдириш станциялари (ГТС) ва пунктларларида (ГТП) ўрнатилган хизмат муддати тугаган босим остида ишлайдиган сиғимлар экспертизадан ўтказилмайди ва фойдаланишдан чиқарилади);”.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Махсус электрон тизим орқали айрим фаолият турларини лицензиялаш тартиби тўғрисидаги ягона низомни тасдиқлаш ҳақида” 2022 йил 21 февралдаги 80-сон қарори билан тасдиқланган Махсус электрон тизим орқали айрим фаолият турларини лицензиялаш тартиби тўғрисидаги ягона низомда:

а) 40-банд қуйидаги мазмундаги тўртинчи хатбоши билан тўлдирилсин:

“лицензия беришда келишиладиган органлар томонидан ўз ваколатлари доирасида ўтказиладиган ўрганишлар жараёнида лицензия ва рухсат этиш соҳасидаги талаб ва шартлар бузилиш ҳолатлари аниқланган тақдирда, бир иш куни ичида бу ҳақидаги хабарнома ва асословчи ҳужжатлар лицензияловчи органга тақдим этилганда”;

б) 25-илова 9-позициясининг учинчи устунда:

“а” кичик банд “лицензиат томонидан нефть, газ (шу жумладан, сиқилган табиий ва суюлтирилган углеводород газини) ҳамда газ конденсатини қазиб чиқариш, қайта ишлаш ва сотиш соҳасидаги Ўзбекистон Республикаси қонунчилик ҳужжатларига, шунингдек, амалдаги” сўзларидан сўнг “шахарсозлик” сўзи билан тўлдирилсин;

“з” кичик банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“з) сиқилган табиий ёки суюлтирилган углеводород газда ишлашга мослаштирилганлиги тўғрисида тегишли рухсат этувчи ҳужжатлари мавжуд бўлмаган ва (ёки) навбатдаги техник кўрикдан ўтмаган ёхуд ўзбошимчалик билан сиқилган ва суюлтирилган газ баллонлари бирга ўрнатилган автотранспорт воситаларига, фойдаланиш муддати ўтиб кетган ёки навбатдаги синовдан ўтказилмаган газ баллонларига газ тўлдирмаслик;*”;

“л” кичик банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

“л) АГТКШ орқали сотиладиган сиқилган газ сарфи ҳисобини, бевосита газ тарқатиш устунларидаги (диспенсерлар) маълумотларни реал вақт режимида тўплаш ва юритиш имконини берувчи Давлат ахборот тизимларини яратиш ва қўллаб-қувватлаш бўйича ягона интегратор “UZINFOCOM” МЧЖ томонидан ишлаб чиқилган тизим фаол ҳолатда бўлиши*”;

в) 26-илованинг 9-позицияси “и” кичик банди чиқариб ташлансин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг “Махсус электрон тизим орқали рухсат этиш хусусиятига эга айрим ҳужжатларни бериш тартиб-таомиллари тўғрисидаги ягона низомни тасдиқлаш ҳақида” 2022 йил 22 февралдаги 86-сон қарори билан тасдиқланган Махсус электрон тизим орқали рухсат этиш хусусиятига эга айрим ҳужжатларни бериш тартиб-таомиллари тўғрисидаги ягона низомга 4-илова 9-позициясининг “т” кичик банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

4. Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 29 мартдаги 169-сон қарори билан тасдиқланган Жисмоний ва юридик шахсларга ҳулосалар бериш бўйича давлат хизматларини кўрсатишнинг ягона маъмурий регламентида:

а) 2-илованинг 9-позицияси учинчи устуни куйидаги мазмундаги “г” кичик банд билан тўлдирилсин:

“г) Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 30 июндаги 152-сон қарори билан тасдиқланган Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритиш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ техноген хавфи юқори бўлган зоналар кадастр паспорти ишлаб чиқилганлиги ва давлат реестридан ўтказилганлиги”;

б) 3-илованинг 9-позицияси учинчи устуни куйидаги мазмундаги “г” кичик банд билан тўлдирилсин:

“г) Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 30 июндаги 152-сон қарори билан тасдиқланган Техноген хавф юқори бўлган зоналар давлат кадастрини юритиш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ техноген хавфи юқори бўлган зоналар кадастр паспорти ишлаб чиқилганлиги ва давлат реестридан ўтказилганлиги”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 19 » iyun

№ 316

Toshkent sh.

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида

Лифт ва лифт қурилмаларининг хавфсизлиги тўғрисидаги техник регламент талабларига мувофиқ уларнинг мувофиқлигини баҳолаш тизимини амалиётга жорий этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагиларни назарда тутувчи Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмалари мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низом **1-иловага** мувофиқ тасдиқлансин:

лифт ва лифт хавфсизлик қурилмалари мувофиқлигини баҳолаш тартиби;

лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларини “Миллий мувофиқлик белгиси” билан тамғалашнинг асосий талаблари;

лифт ва лифт хавфсизлик қурилмалари мувофиқлик тўғрисидаги декларациясида акс эттирилиши лозим бўлган маълумотлар.

2. Белгилаб қўйилсинки, Вазирлар Маҳкамасининг 2024 йил 14 августдаги 502-сон қарори билан тасдиқланган Маҳсулотларни сертификатлаштириш тартиби тўғрисидаги ҳамда 2004 йил 6 июлдаги 318-сон қарори билан тасдиқланган Маҳсулотни стандарт талабларига мувофиқ сертификатлаштириш тартиби тўғрисидаги низомлар талаблари лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолашга нисбатан татбиқ этилмайди.

3. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **2-иловага** мувофиқ айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

4. Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги:

Божхона қўмитаси билан биргаликда **2027 йил 1 январдан** “Ягона дарча” ва “Техник тартибга солиш” электрон ахборот тизимлари орқали лифт ва лифт хавфсизлик қурилмалари мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомиллари ушбу қарор билан тасдиқланган Низом талабларидан келиб чиқиб амалга оширилишини;

манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда қарор моҳияти ва аҳамияти иқтисодий операторлар ҳамда мувофиқликни баҳолаш органлари ўртасида тушунтирилишини таъминласин.

5. Ушбу қарор **2027 йил 1 январдан** эътиборан кучга киради.

6. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги директори А.Р. Жуманазаров зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 19 ” июндаги 316-сон қарорига
1-илова

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисида НИЗОМ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Лифт ва лифт қурилмаларининг хавфсизлиги тўғрисидаги техник регламентда (кейинги ўринларда – Техник регламент) белгиланган асосий хавфсизлик талабларига нисбатан лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомилини белгилайди.

2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

асосий хавфсизлик талаблари – Техник регламентга 2-иловада белгиланган лифтлар ва лифт хавфсизлик қурилмаларига нисбатан қўлланадиган асосий хавфсизлик талаблари;

бозорга киритиш – лифт хавфсизлик қурилмаларини дастлабки муомалага чиқариш ёки тижорат фаолияти доирасида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фойдаланиш мақсадида лифтларни ҳақ эвазига ёки бепул етказиб бериш;

ваколатли вакил – лифт ва лифт қурилмаларини ўрнатувчи ёки ишлаб чиқарувчидан муайян вазифаларни бажаришда унинг номидан ҳаракат қилишга расмий ваколат олган Ўзбекистон Республикаси резиденти мақомига эга ҳар қандай юридик шахс;

дистрибьютор – таъминот занжирида лифт хавфсизлик қурилмаларини ишлаб чиқарувчи ёки импорт қилувчидан фарқли равишда муомалага чиқарадиган юридик шахс;

иктисодий операторлар – ўрнатувчи, ишлаб чиқарувчи, ваколатли вакил, импорт қилувчи ва дистрибьютор фаолиятини амалга оширадиган субъект;

ишлаб чиқарувчи – лифт хавфсизлик қурилмасини бевосита ишлаб чиқарувчи ёки лойиҳалаштирилган ёки ишлаб чиқарилган лифт хавфсизлик қурилмасини ўз номи ёки товар белгиси остида сотадиган юридик шахс;

импорт қилувчи – бошқа давлатдан лифт хавфсизлик қурилмаларини Ўзбекистон Республикаси бозорига олиб киритадиган Ўзбекистон Республикаси резиденти мақомига эга юридик шахс;

ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш (production quality assurance) – ишлаб чиқаришда маҳсулотнинг дастлабки, ярим тайёр ва тайёр ҳолатларида сифатни таъминлашга қаратилган тизимли жараёнлар, талаблар ва тартиблар мажмуаси;

кенг қамровли сифатни кафолатлаш (full quality assurance) – ишлаб чиқаришдаги маҳсулотни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш жараёнини назорат қилиш билан бирга маҳсулотнинг дастлабки, ярим тайёр ва тайёр ҳолатларида сифатини таъминлашга қаратилган тизимли жараёнлар, талаблар ва тартиблар мажмуаси;

маҳсулот сифатини кафолатлаш (product quality assurance) – ишлаб чиқаришда муайян маҳсулотнинг тайёр ҳолатда сифатини таъминлашга қаратилган тизимли жараёнлар, талаблар ва тартиблар мажмуаси;

мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомили – ишлаб чиқаришнинг маълум бир босқичи(лари)да маҳсулотнинг белгиланган талабларга мувофиқлигини баҳолаш мақсадида қўлланиладиган баҳолаш услуби, жараёни ва талабларидан иборат муайян тартиблар мажмуи.

“миллий мувофиқлик белгиси” билан тамғалаш – ўрнатувчи ёки ишлаб чиқарувчи томонидан лифт ёки лифт хавфсизлик қурилмаларининг техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда назарда тутилган талабларга мувофиқ эканини тасдиқлаш мақсадида уларга махсус белги тушириш;

тайинланган (нотификация қилинган) орган (кейинги ўринларда – тайинланган орган) – Техник регламентда белгиланган маҳсулот турларига нисбатан мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомилларини учинчи тараф сифатида бажарувчи мувофиқликни баҳолаш органи;

тайинловчи (нотификация қилувчи) ваколатли орган – Лифт ва лифт қурилмаларининг хавфсизлиги тўғрисидаги техник регламент доирасида мувофиқликни баҳолайдиган мувофиқликни баҳолаш органларини тайинловчи (нотификация қилувчи) ваколатли орган;

тасдиқланган стандарт – Техник регламентда белгиланган талабларга мувофиқлик презумциясини таъминловчи Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги томонидан тасдиқланган рўйхатга киритилган стандартлар;

техникавий тавсифнома (спецификация) – лифт ёки лифт хавфсизлик қурилмаларига нисбатан ўрнатилган техник талабларни белгиловчи ҳужжат;

турни тасдиқлаш (type examination) – техник ҳужжатлар ва тасдиқловчи далилларни таҳлил қилиш, зарур ҳолларда синовлар ўтказиш орқали муайян ўхшаш модели маҳсулотнинг техник лойиҳасини белгиланган хавфсизлик талабларга мувофиқлиги таъминлашини баҳолаш.

3. Иқтисодий оператор ушбу Низомда белгиланган тартиб-таомилларнинг маҳсулотга мос равишда танлаб олиб, асосий хавфсизлик талабларига риоя қилинганини баҳолайди.

4. Лифт хавфсизлик қурилмалари бозорга киритилгунга қадар иқтисодий операторлар томонидан ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш схемасида кўрсатилган қуйидаги комбинацияларнинг бирини қўллаш орқали Техник регламентнинг талабларига мувофиқлиги исботланиши лозим:

а) лойиҳалаштириш босқичида лифт хавфсизлик қурилмаси турини тасдиқлаш ҳамда ишлаб чиқарилган лифт хавфсизлик қурилмасини номуайян вақт оралиқларида (тасодифий) текшириш асосида унинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш;

б) лойиҳалаштириш босқичида лифт хавфсизлик қурилмаси турини тасдиқлаш ва ишлаб чиқарилган маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш;

в) ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлигини баҳолаш.

5. Лифтлар бозорга киритилгунга ва фойдаланишга рухсат берилгунга қадар ушбу Низомга 2-иловага мувофиқ лифтларнинг мувофиқлигини баҳолаш схемасида кўрсатилган қуйидаги комбинацияларнинг бирини қўллаш орқали Техник регламент талабларига мувофиқлиги исботланиши лозим:

а) тури тасдиқлашдан ўтказилган ўхшаш моделли лифтга мувофиқ ҳолда лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган бўлиши ҳамда лифтни якуний инспекциядан ўтказиш ёки ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш ёхуд маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш;

б) ишлаб чиқаришда лифтнинг мувофиқлигини таъминлашга қаратилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими билан биргаликда лифт лойиҳаси баҳоланган бўлиши ва ўрнатилган лифт якуний инспекциядан ўтказилиши ёки маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш ёхуд ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтни турига нисбатан баҳолаш;

в) ягона (нусхадаги) маҳсулотнинг мувофиқлигини текширишга (верификация қилишга) асосланган лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш;

г) ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш билан бирга лифт лойиҳаси экспертизаси асосида лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш.

6. Тайинланган орган ва иқтисодий операторлар ўзларига тегишли қисмида мазкур Низом талабларининг бажарилиши ва уларга доимий риоя қилинишига масъул.

Иқтисодий операторлар бозорга киритилган ва (ёки) муомалага чиқарилган лифт ва лифт хавфсизлик қўрилмаларига тааллуқли барча маълумотлар тўғри, тўлиқ ва тегишли норматив ҳужжатларда белгиланган талабларга мувофиқ бўлишини таъминлашлари лозим.

2-боб. Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларини Миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаш

7. Миллий мувофиқлик белгисидан фойдаланишга доир қонунчилик ҳужжатларида ҳамда ушбу Низомда белгиланган талаб ва шартлар бажарилган тақдирда, Миллий мувофиқлик белгисини қўллашга рухсат этилади.

8. Иқтисодий операторлар миллий мувофиқлик белгисини қўллаш бўйича ушбу Низомда ва қонунчилик ҳужжатларида белгиланган талаблар бажарилишига ҳамда уларга доимий риоя қилинишига маҳсулот етказиб бериш занжиридаги мажбуриятларига мутаносиб равишда масъулдир.

9. Миллий мувофиқлик белгиси ҳар бир лифт кабинасига ва хавфсизлик қурилмасига кўринадиган, осон ўқиладиган ва жараёнларнинг кетма-кетлигини таъминлайдиган ҳолда туширилиши керак.

Лифт хавфсизлик қурилмасига белгини туширишнинг имкони бўлмаган ҳолатларда, у лифт хавфсизлик қурилмасига мустақкам ва доимий бириктирилган ёрликқа туширилиши лозим.

10. Лифт хавфсизлик қурилмасига Миллий мувофиқлик белгиси қуйидаги мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомилларининг бирида иштирок этган тайинланган органнинг реестридаги хос рақами билан бирга туширилиши керак:

а) лифт хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқ эканлигини кафолатловчи сифат тизими мавжудлигини маъқуллаш;

б) лифт хавфсизлик қурилмасини ишлаб чиқаришда сифатни кафолатловчи кенг қамровли сифат тизимининг мавжудлигини маъқуллаш;

в) лифт хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқ эканлигини номуайян вақт оралиқларида баҳолаш.

11. Лифтга Миллий мувофиқлик белгиси қуйидаги мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомилларининг бирида иштирок этган тайинланган органнинг реестридаги хос рақами билан бирга туширилиши керак:

а) лифтни якуний инспекциядан ўтказган, ёки;

б) ягона нусхадаги лифтнинг мувофиқлигини текшириш (верификация қилиш) асосида мувофиқлигини баҳолаган, ёки;

в) ушбу Низомнинг 4-боби 2, 3 ва 4-параграфларининг бирида назарда тутилган сифатни кафолатлаш тизими баҳоланган.

3-боб. Лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш

1-§. Лифт хавфсизлик қурилмаларининг турини тасдиқлаш тартиб-таомили (В-модуль)

12. Лифт хавфсизлик қўрилмасининг турини тасдиқлаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, тайинланган орган муайян лифт хавфсизлик қурилмасининг техник лойиҳасини баҳолайди ва техник лойиҳа асосий хавфсизлик талабларига жавоб бериши ҳамда ушбу қурилма билан тўғри жиҳозланган лифт эса белгиланган хавфсизлик талабларига мувофиқликни таъминлаши мумкинлигига текшириб тасдиқлайди.

13. Ишлаб чиқарувчи ёки унинг ваколатли вакили томонидан танлаган тайинланган органга лифт хавфсизлик қўрилмасининг турни тасдиқлаш учун ариза тақдим қилинади.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ишлаб чиқарувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг номи ва манзили ҳамда лифт хавфсизлик қўрилмаси ишлаб чиқариладиган жой манзили;

б) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот;

в) техник ҳужжатлар;

г) лифт хавфсизлиги қўрилмасининг намунаси ёки уни баҳолаш мумкин бўлган жой ҳақида батафсил маълумот. Тайинланган орган синов дастурини амалга ошириш учун заруратга кўра қўшимча намуналарни талаб қилиши мумкин;

д) техник лойиҳадаги ечимларнинг талабларга мувофиқлигини тасдиқловчи далиллар. Ушбу тасдиқловчи далиллар ҳар қандай ҳужжатларни, қўлланган техник тавсифномаларни (спецификацияларни), хусусан, мос ҳолларда тўлиқлигича жорий қилинган стандартларни назарда тутиши лозим.

Тасдиқловчи далиллар қўлланган техник тавсифномаларга (спецификацияларга) мувофиқ ишлаб чиқарувчининг лабораториясида ёки унинг номидан ва жавобгарлиги остида бошқа синов лабораториясида ўтказилган синов натижаларини ҳам ўз ичига олган бўлиши шарт.

14. Тақдим қилинадиган техник ҳужжатлар лифт хавфсизлигининг қўрилмаларини ушбу Низомнинг 12-бандида белгиланган талаб асосида мувофиқликни баҳолаш имконини бериши, шунингдек, хавф-хатарни таҳлил қилиш ва баҳолашни ўз ичига олиши керак. Техник ҳужжатлар маҳсулотга нисбатан қўлланган талабларни аниқ белгилаши, лифт хавфсизлиги қўрилмасини баҳолаш, лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш ва унинг ишлаш жиҳатларини қамраб олган бўлиши шарт.

15. Техник ҳужжатлар қуйидаги маълумотлар жамланмасидан иборат бўлиши лозим:

а) лифт хавфсизлик қўрилмасининг тавсифи, шу жумладан, унинг ишлаш зонаси (хусусан, унга тезлик, юкланиш ва кучланиш бўйича рухсат берилган чекловлар) ҳамда фойдаланиш шароити (хусусан, портловчи муҳит ва бошқа элементлар билан ўзаро муносабати) тўғрисидаги маълумот;

б) лойиҳа-конструкция ва ишлаб чиқариш чизмалари ҳамда диаграммалар;

в) тақдим қилинган чизмалар ва диаграммаларни, шунингдек, лифт хавфсизлик қўрилмасининг ишлаш механизмини тушуниш учун зарур бўлган тафсилотлар;

г) Техник регламент талабларининг бажарилишини таъминловчи тасдиқланган стандартлар рўйхати. Тасдиқланган рўйхатга киритилган стандартлар қисман қўлланган ҳолларда, техник ҳужжатларда стандартларнинг қўлланган қисмлари аниқ кўрсатилиши талаб қилинади;

д) агар тасдиқланган стандартлар қўлланмаган тақдирда, лифт хавфсизлик қурилмасининг асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган ечимларнинг тавсифи, шу жумладан, қўлланган техник спецификациялар рўйхати;

е) бевосита ишлаб чиқарувчи томонидан ёки унинг учун амалга оширилган лойиҳа-конструкциянинг ҳисоб-китоб натижалари;

ж) синов баённомалари;

з) лифт хавфсизлик қурилмасининг қўллаш йўриқномасидан нусха.

16. Тайинланган орган ушбу параграфда назарда тутилган мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомили доирасида:

лифт хавфсизлик қурилмаси техник конструкциясининг лойиҳаси белгиланган талабга жавоб беришини аниқлаш мақсадида техник ҳужжат ва тасдиқловчи далилларни таҳлил қилади;

аризачи билан баҳолаш ва синовлар ўтказиш жойларини келишади;

намуна(лар)нинг техник ҳужжатларга мувофиқ ишлаб чиқарилганини текшириб олади, тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар асосида, шунингдек, бошқа тегишли техник спецификацияларга мувофиқ лойиҳалаштирилган элементларни аниқлайди;

тасдиқланган стандартларнинг тегишли талаблари ишлаб чиқарувчи томонидан қўлланган ҳолларда, мазкур талаблар тўғри жорий қилинганини мос равишдаги баҳолаш ва синовларни бевосита ўтказиш ёки уларнинг ўтказилишини ташкил этиш орқали текширади;

тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар қўлланмаган ҳолларда, ишлаб чиқарувчи томонидан бошқа техник спецификацияларни жорий қилиш орқали эришилган ечим лифт хавфсизлик қурилмасининг ушбу параграфда белгиланган шартларга кўра бевосита баҳолаш, синовлар ўтказиш ёки уларнинг ўтказилишини ташкил этиш орқали текширади.

17. Тайинланган орган ўтказилган баҳолаш, текшириш ва синашлар тўғрисидаги маълумотлар ҳамда уларнинг натижалари қайд қилинган баҳолаш ҳисоботини расмийлаштиради.

Тайинланган орган фақат ишлаб чиқарувчининг розилиги билангина баҳолаш ҳисоботининг мазмунини қисман ёки тўлиқ очиқлаши мумкин.

18. Агар лифт хавфсизлик қурилмаси турининг ушбу Низомнинг 12-бандида белгиланган талабга кўра мувофиқлиги тасдиқланса, тайинланган орган томонидан турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат ишлаб чиқарувчининг номига расмийлаштирилади.

19. Турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат бир ёки ундан ортиқ иловаларга эга бўлиши мумкин.

20. Турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат ва унинг иловалари ишлаб чиқарилган лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлигини тасдиқланган турга нисбатан баҳолаш имконини берадиган ҳамда хизмат кўрсатиш даврида назорат қилиш учун етарли бўлган маълумотларни ўз ичига олиши шарт.

21. Агар лифтнинг хавфсизлик қурилмаси турининг ушбу Низом 12-бандида белгиланган талабга кўра мувофиқлиги тасдиқланмаса, тайинланган орган турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатни расмийлаштиришни рад этиши ва рад қилиш сабабларини кўрсатган ҳолда ариза берувчини хабардор қилиши шарт.

22. Тайинланган орган лифтнинг хавфсизлик қурилмаси турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг нусхасини, унинг иловалари ва қўшимчаларини, шунингдек, техник ҳужжатлар ҳамда баҳолаш ҳисоботини ушбу турни баҳолаш тўғрисидаги сертификат расмийлаштирилган санадан бошлаб ўн беш йил давомида сақлаши шарт.

23. Тайинланган орган тасдиқланган лифт хавфсизлик қурилмасининг тури ушбу Низомнинг 12-бандида белгиланган талабга кўра мувофиқликни таъминлай олмаслиги эҳтимolini яратувчи технологик ривожланишнинг умумэтироф этилган ҳар қандай ўзгаришларни кузатиб бориши, бундай ўзгаришларга нисбатан қўшимча баҳолаш ўтказиш заруратини аниқлаши шарт. Бундай зарурат аниқланган тақдирда, тайинланган орган ишлаб чиқарувчини хабардор қилиши шарт.

24. Ишлаб чиқарувчи лифт хавфсизлик қурилмасининг белгиланган талабларга мувофиқлигига ёхуд турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатининг амал қилиш шартларига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган тасдиқланган турга нисбатан киритаётган ҳар қандай конструкциявий ўзгартиришлар (модификациялар) ҳақида турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатига тегишли техник ҳужжатларни сақлаб турган тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

25. Тайинланган орган киритилган ўзгартиришларни ўрганиши ва турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг амал қилиши сақланиб қолгани ёхуд қўшимча баҳолашлар, ўрганишлар ёки синовлар ўтказишга зарурат борлиги ҳақида ариза берувчини хабардор қилиши шарт.

Тайинланган орган мос равишда турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг аслига қўшимчалар расмийлаштириши ёки турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатни расмийлаштириш учун янги ариза тақдим этишни талаб қилиши мумкин.

26. Ҳар бир тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган ёки бекор қилинган турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ва уларга қўшимчалар юзасидан уни тайинловчи органни хабардор қилиши, шунингдек, доимий равишда ёхуд сўровга кўра рад этилган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ҳамда уларга қўшимчалар рўйхатини тайинловчи ваколатли органга тақдим қилиши шарт.

27. Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган органни ўзи томонидан рад этилган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ва уларга қўшимчалар юзасидан хабардор қилиши, шунингдек, сўровга мувофиқ, ўзи расмийлаштирган бундай турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ҳамда уларга қўшимчалар ҳақида бошқа тайинланган органга маълумот бериши шарт.

28. Ваколатли бозор назорати органлари ва тайинланган органлар, турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат ва унга қўшимчаларнинг нусхаларни, шунингдек, техник ҳужжатлар ва тайинланган орган томонидан ўтказилган баҳолаш (ўрганиш), текшириш ҳамда синашлар тўғрисидаги ҳисоботни сўров асосида олишлари мумкин.

29. Ишлаб чиқарувчи техник ҳужжатлар билан бирга турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат, унинг иловалари ва қўшимчаларининг нусхаларидан иборат ҳужжатлар тўпламини лифт хавфсизлик қўрилмаси бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

30. Ишлаб чиқарувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 13-бандида назарда тутилган тартибда ариза бериши ҳамда 24 ва 29-бандларда белгиланган мажбуриятларни ўз зиммасига олиши мумкин.

2-§. Маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомили (Е-модуль)

31. Маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда тасдиқланган турга мувофиқ ишлаб чиқарилган ва назорат қилинган лифт хавфсизлик қурилмаси асосий хавфсизлик талабларига жавоб бериши ҳамда ушбу қурилма билан тўғри жиҳозланган лифт эса белгиланган хавфсизлик талабларига мувофиқликни таъминлашига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган сифат тизимини баҳолайди.

32. Ишлаб чиқарувчи лифт хавфсизлик қурилмасини якуний текширувдан ўтказиш ва синаш жараёнларини қамраб олувчи маъқулланган сифат тизимини ушбу Низомнинг 35-бандига мувофиқ юритишга ва айти тизим ушбу параграфда белгиланган талабга кўра даврий назорат аудитидан ўтказилишини таъминлашга жавобгардир.

33. Ишлаб чиқарувчи жорий қилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўзи танлаган ягона тайинланган органга ариза беради.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ишлаб чиқарувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг ҳам номи ва манзили;

б) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот;

в) лифт хавфсизлик қурилмасида якуний инспекция ва синов ўтказиш мақсадида лифт ўрнатилган бинонинг манзили;

г) ишлаб чиқариладиган лифт хавфсизлик қурилмаларига оид барча маълумотлар;

д) сифат тизимини ташкил қилувчи ҳужжатлар;

е) лифт хавфсизлиги қурилмасига тегишли техник ҳужжатлар ва ушбу Низомнинг 3-боби 1-параграфида белгиланган шартлар асосида расмийлаштирилган турни тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатдан нусха.

34. Ушбу Низомнинг 31-бандида белгиланган шартлар асосида мувофиқликни таъминлаш учун сифат тизими доирасида ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмаси текширилган (inspected) ва тасдиқланган стандартлар ёки уларга тенглаштирилган синаш услубларида тегишли синовлардан ўтказилган бўлиши шарт.

Ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган бошқарув тизимининг барча сифатни бошқариш элементлари, талаблари ва қоидалари сифат сиёсати, тартиботлар ва кўрсатмалар тарзида тизимли ҳамда тартибли равишда ҳужжатлаштирилган бўлиши шарт. Мазкур сифатни бошқариш тизимида оид ҳужжатлар, яъни сифат дастурлари, режалар, қўлланмалар ва ёзувлар доимий ҳамда бир хил талқин қилинишини таъминлаши шарт.

35. Маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими қуйидагиларни назарда тутган бўлиши шарт:

сифат мақсадлари;

ташкилий тузилма, маҳсулот сифатини таъминлашга нисбатан корхона раҳбариятнинг мажбуриятлари ва ваколатлари;

ишлаб чиқарилган тайёр маҳсулотда ўтказиладиган текширув ва синовлар;

сифат тизимининг натижадорлигини мониторинг қилиш воситалари;

сифатни кафолатлаш тизимига тегишли ёзувлар, хусусан, инспекция хулоса ва синов баённомалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги ҳисоботлар ҳамда сифатни таъминлаш тизимига тегишли бошқа ҳужжатлар.

36. Тайинланган орган ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини ушбу Низомнинг 34 ва 35-бандларида назарда тутилган талабларга мувофиқликни аниқлаш мақсадида баҳолайди.

Бунда бошқарув тизими элементларида назарда тутилган талаблар асосида жорий қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими тасдиқланган стандартларда белгиланган талабларга мутаносиб равишда мувофиқлик презумпциясини таъминлаши шарт.

37. Сифат менежменти тизимлари соҳасидаги малакага қўшимча равишда аудит гуруҳининг камида битта аъзоси лифт технологиясини баҳолаш учун етарли тажрибага ҳамда асосий хавфсизлик талаблари тўғрисида билим ва кўникмага эга бўлиши шарт.

38. Маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўтказиладиган аудит ишлаб чиқарувчининг ҳудудига ташрифни ҳам назарда тутиши шарт.

39. Аудит гуруҳи, ишлаб чиқарувчининг Техник регламент тегишли талабларини тўғри аниқлаш ва лифт хавфсизлик қурилмасини ушбу белгиланган талабларга мувофиқлигини таъминлаш нуқтаи назаридан келиб чиқиб, мос равишда синовлар ўтказиш қобилиятини текшириш мақсадида ушбу Низомнинг 33-банди “е” кичик бандида назарда тутилган техник ҳужжатларни таҳлил қилади.

40. Тайинланган орган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш натижаси бўйича қабул қилган қарори тўғрисида ишлаб чиқарувчини хабардор қилиши, бунда аудит натижасида эришилган хулосалар ва баҳолаш бўйича асослантирилган қарор акс эттирилиши шарт.

Ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомил асосида олинган ижобий натижалар тайинлаган орган томонидан маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификат тарзида расмийлаштирилиши лозим.

41. Жорий қилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими тайинланган орган томонидан маъқулланиши натижасида келиб чиқувчи жавобгарликни ишлаб чиқарувчи ўз зиммасига олиши, айти тизим натижадорликни ва талабларга мувофиқликни сақлаган ҳолда юритилишини таъминлаши шарт.

42. Ишлаб чиқарувчи ёки унинг ваколатли вакили тизимни маъқуллаган тайинланган органни маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимига киритилиши таклиф қилинаётган ҳар қандай ўзгаришлар ҳақида хабардор қилиши шарт.

43. Тайинланган орган таклиф қилинаётган ўзгаришларни баҳолаш ва ўзгартирилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими ушбу Низомнинг 34 ва 35-бандларида назар тутилган шартларга мос келиши ёки тизимни қайта баҳолашдан ўтказиш зарурати юзасидан тегишли қарор қабул қилиши шарт. Тайинланган орган қабул қилган қарори юзасидан ишлаб чиқарувчини хабардор қилиши, ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарорини хабарномада акс эттириши лозим.

44. Маъқулланган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими устидан даврий назорат аудитини ўтказишга тайинланган орган жавобгар.

45. Даврий назорат аудитининг мақсади маъқулланган сифат тизими доирасида келиб чиқувчи мажбуриятлар ишлаб чиқарувчи томонидан тўлиқ бажарилашини тасдиқлаш ҳисобланади.

46. Ишлаб чиқарувчи тайинланган органга баҳолаш (назорат аудити) мақсадида маҳсулот устидан якуний текшириш, синов ўтказадиган ва тайёр маҳсулот сақланадиган жойларга (омборга) киришга ҳамда барча зарур маълумотлардан, хусусан, қуйидагилардан фойдаланишига шароит яратиб бериши шарт:

сифат тизими ҳужжатлари;

техник ҳужжатлар;

сифат тизими доирасида яратилган ёзувлар, мисол учун маҳсулот устидан ўтказилган якуний текшириш ва синов натижалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги маълумотлар.

47. Ишлаб чиқарувчи маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимининг юритилиши ва узлуксиз қўлланишини назорат қилиш мақсадида тайинланган орган томонидан тизимни маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилинган санадан бошлаб ҳар ўн икки ой даврийлигида назорат аудитлари ўтказиши, ўтказилган аудит натижалари юзасидан ишлаб чиқарувчига ҳисобот тақдим этиши шарт.

48. Ушбу Низомнинг 47-бандида назарда тутилганга қўшимча равишда тайинланган орган ишлаб чиқарувчининг худудига, хусусан, лифт хавфсизлик қурилмаларини якуний текшириш ва синовдан ўтказиш жойларига режадан ташқариш ташрифларни амалга ошириши мумкин.

Бундай ташриф давомида сифат тизими талабларга мувофиқ юритилаётганига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган лифт хавфсизлик қурилмаларини бевосита синовдан ўтказиши ёки синовдан ўтказилишини ташкил этиши мумкин.

Бунда тайинланган орган режадан ташқари ташриф натижалари бўйича ҳисобот расмийлаштириши, лифт хавфсизлик қурилмаси синовдан ўтказилган тақдирда, тегишли синов баённомаси билан бирга ҳисоботни ишлаб чиқарувчига тақдим қилиши шарт.

49. Ишлаб чиқарувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашига ҳамда ушбу Низомга 3-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришига рухсат берилади.

50. Ишлаб чиқарувчи ушбу Низомнинг 33-бандига мувофиқ танлаб олган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда, Низомнинг 44-бандида белгиланган шарт асосида мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

51. Ишлаб чиқарувчи мувофиқлик декларациясини ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмасига нисбатан расмийлаштириши ва нусхасини лифт хавфсизлик қўрилмаси бозорга киритилгандан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

Мувофиқлик декларациясида лифт хавфсизлик қурилмаси аниқ кўрсатилган бўлиши лозим.

52. Ишлаб чиқарувчи лифт хавфсизлик қурилмаси бозорга киритилгандан бошлаб ўн йил давомида қуйидагиларни ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт:

ушбу Низомнинг 33-банди “д” ва “е” кичик бандларида назарда тутилган ҳужжатлар;

ушбу Низомнинг 42-43 бандларига мувофиқ яратилган ёзувлар;

ушбу Низомнинг 43, 47 ва 48-бандларида назарда тутилган тайинланган органнинг тегишли қарорлари ҳамда ҳисоботлари.

53. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи ваколатли органга маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисида расмийлаштирган сертификатлари, қарор(лар)и ёки бундай қарор(лар) бекор қилингани юзасидан маълумот бериши ёки тайинловчи ваколатли орган сўровига мувофиқ тизимни маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки чеклов ўрнатиш юзасидан қабул қилган қарорлари рўйхатини тақдим қилиши шарт.

Ҳар бир тайинланган орган ўзи томонидан қабул қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш ва сўровига кўра тизимни маъқуллаш тўғрисидаги қарор(лар)и бўйича бошқа тайинланган органларга маълумот бериши шарт.

Сўровга кўра ваколатли бозор назорати органларига тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарори ва сертификати нусхаларини тақдим қилиши шарт.

54. Ишлаб чиқарувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса ушбу Низомнинг 33, 42, 49 ва 52-бандларда назарда тутилган ишлаб чиқарувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

3-§. Ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомили (Н-модуль)

55. Ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш асосида лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлигини баҳолаш тартиботида асосий хавфсизлик талабларига жавоб бериш учун лифт хавфсизлик қурилмаси лойиҳалаштирилган, ишлаб чиқарилган, тайёр маҳсулот ҳолатида назорат қилингани ва синовдан ўтказилганига ҳамда ушбу хавфсизлик қурилмаси билан тўғри жиҳозланган лифт ўрнатилган хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлаш ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган сифат тизимини баҳолайди.

56. Ишлаб чиқарувчи ушбу Низомнинг 59-банди шартларига мувофиқ лифт хавфсизлик қурилмасини лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, якуний текширув ва синовдан ўтказиш жараёнларини қамраб олган маъқулланган сифат тизимини юритишга ва айти тизим ушбу параграфда ўрнатилган тартибда даврий назорат аудитидан ўтказилишини таъминлашга жавобгардир.

57. Ишлаб чиқарувчи ўзида мавжуд кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини баҳолатиш мақсадида ўзи танлаб олган ягона тайинланган органга ариза бериши лозим.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва асословчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ишлаб чиқарувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг ҳам номи ва манзили;

б) лифт хавфсизлик қурилмасини лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, якуний текширув ва синовдан ўтказиш жойининг (жойларининг) манзили;

в) ишлаб чиқарадиган лифтнинг хавфсизлик қурилмаларига доир барча маълумотлар;

г) ишлаб чиқарадган ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмаси тури учун 3-боб 1-параграфнинг 14 ва 15-бандларида назарда тутилган талабларга мувофиқ шакллантирилган техник ҳужжатлар;

д) сифат тизимини ташкил қилувчи ҳужжатлар;

ж) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот.

58. Ушбу Низомнинг 55-бандида назарда тутилган шартга кўра ишлаб чиқарувчининг кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими лифт хавфсизлик қурилмалари асосий хавфсизлик талабларига мувофиқ бўлишини таъминлаши керак.

Ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган бошқарув тизимининг барча элементлари, талаблари ва қоидалари сифат сиёсати, тартиботлар ҳамда кўрсатмалар тарзида тизимли ва тартибли равишда ҳужжатлаштирилган бўлиши шарт. Ушбу кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимига оид ҳужжатлар, яъни сифат дастурлари, режалар, қўлланмалар ва ёзувлар доимий ва бир хил талқин қилиниши керак.

59. Кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими қуйидагиларни назарда тутган бўлиши лозим:

сифатнинг мақсадлари, ташкилий тузилма, лойиҳалаштириш ҳамда маҳсулот сифатини таъминлашга нисбатан корхона раҳбариятининг мажбурият ва ваколатлари;

лойиҳалаштиришнинг техник шартлари, шу жумладан, қўлланилган стандартлар ва агар, тасдиқланган стандартлар умуман қўлланилмаган ёхуд тўлиқ қўлланилмаган ҳолларда, белгиланган асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришни таъминлаш мақсадида ишлаб чиқарувчи томонидан қўлланилган бошқа техник спецификациялар (ечимлар);

лифт хавфсизлик қурилмаларини лойиҳалаштиришда жорий қилинган лойиҳани назорат қилиш ҳамда тасдиқлаш услублари, жараёнлари ва тизимли ҳаракатлар тавсифи;

ишлаб чиқариш жараёнига жорий қилинган муносиб ишлаб чиқариш, сифатни назорат қилиш ва сифатни кафолатлашнинг услублари, жараёнлари ҳамда тизимли ҳаракатларнинг тавсифи;

ишлаб чиқаришда дастлабки, ярим тайёр ва тайёр маҳсулот ҳолатларида ўтказиладиган синов ва текширувлар ҳамда бундай синов ва текширувларни ўтказиш интерваллари;

сифатни кафолатлашни таъминлаш тизимига тегишли ёзувлар, хусусан, инспекция хулосалари ва синов баённомалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги ҳисоботлар ва маълумотлар;

лойиҳа ва маҳсулотнинг талаб қилинган сифатда бўлишини ҳамда сифат тизимининг натижадорлигини мониторинг қилиш воситалари.

60. Тайинланган орган ушбу Низомнинг 58 ва 59-бандларида назарда тутилган шартларга кўра лифт хавфсизлиги қурилмаларининг мувофиқлигини аниқлаш мақсадида ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини баҳолайди.

Бунда бошқарув тизими элементларида назарда тутилган талаблар асосида жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими тасдиқланган стандартларда белгиланган талабларга мутаносиб равишда мувофиқлик презумпциясини таъминлаши шарт.

61. Сифат менежменти тизимлари соҳасидаги малакага қўшимча равишда аудит гуруҳининг камида битта аъзоси лифт технологиясини баҳолаш учун етарли тажрибага ҳамда асосий хавфсизлик талаblари тўғрисида билим ва кўникмага эга бўлиши шарт.

Кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўтказиладиган аудит ишлаб чиқарувчининг худудига ташрифни ҳам назарда тутиши лозим.

62. Аудит гуруҳи ишлаб чиқарувчи Техник регламентнинг тегишли талаblарини тўғри аниқлаши ва лифт хавфсизлик қурилмасининг мазкур белгиланган талаblарга мувофиқлигини таъминлаш нуктаи назаридан келиб чиқиб, мос равишда синовлар ўтказиш қобилиятини текшириш мақсадида ушбу Низомнинг 57-банди “г” кичик бандида назарда тутилган техник ҳужжатларни таҳлил қилади.

63. Тайинланган орган кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизимини баҳолаш натижаси бўйича қабул қилган қарори тўғрисида ишлаб чиқарувчини, агар мавжуд бўлса, унинг ваколатли вакилини хабардор қилиши лозим. Ушбу хабарномада аудит натижасида эришилган хулосалар ва баҳолаш бўйича асослантирилган қарор акс эттирилиши шарт.

Ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомил асосида олинган ижобий натижа тайинланган орган томонидан кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификат тарзида расмийлаштирилади.

64. Жорий қилинган кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизими тайинланган орган томонидан маъқулланиши натижасида келиб чиқувчи жавобгарликни ишлаб чиқарувчи ўз зиммасига олиши, аини тизим натижадорликни ва талаblарга мувофиқликни сақлаган ҳолда юритилишини таъминлаши шарт.

65. Ишлаб чиқарувчи ёки унинг ваколатли вакили тизимни маъқуллаган тайинланган органни кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизимига киритилиши таклиф қилинаётган ҳар қандай ўзгаришлар ҳақида хабардор қилиши шарт.

66. Тайинланган орган таклиф қилинаётган ўзгаришларни баҳолаши ва ўзгартирилган кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизими ушбу Низомнинг 58 ва 59-бандларида назар тутилган талаblарга жавоб беришга қодирлиги ёки тизимни қайта баҳолашдан ўтказиш зарурати юзасидан тегишли қарор қабул қилиши шарт.

Тайинланган орган қабул қилган қарор юзасидан ишлаб чиқарувчини хабардор қилиши, ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарорни хабарномада акс эттирилиши лозим.

67. Маъқулланган кенг қамровли сифатни каfoлатлаш тизими устидан даврий назорат аудитини ўтказишга тайинланган орган жавобгар бўлади.

68. Даврий назорат аудитининг мақсади маъқулланган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими доирасида келиб чикувчи мажбуриятлар ишлаб чиқарувчи томонидан тўлиқ бажарилашини тасдиқлаш ҳисобланади.

Ишлаб чиқарувчи тайинланган органга баҳолаш (назорат аудити) ўтказиш учун лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, маҳсулот устидан якуний текширув ўтказиш, синаш ва маҳсулотни сақлаш жойларига киришга ҳамда барча зарур маълумотлардан, хусусан, қуйидагилардан фойдаланишга шароит яратиб бериши шарт:

сифат тизими ҳужжатлари;

техник ҳужжатлар;

сифат тизими доирасида яратилган ёзувларга, мисол учун маҳсулот устидан ўтказилган инспекция ва синов натижалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги маълумотлар.

69. Ишлаб чиқарувчи томонидан кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими юритилиши ва узлуксиз қўлланишини назорат қилиш мақсадида тизимни маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилган санадан бошлаб тайинланган орган томонидан камида ўн икки ой даврийлигида назорат аудитларини ўтказиши, ўтказилган аудит натижалари юзасидан ишлаб чиқарувчига ҳисобот тақдим этиши шарт.

70. Ушбу Низомнинг 69-бандида назарда тутилганига қўшимча равишда тайинланган орган ишлаб чиқарувчининг ҳудудига режадан ташқари (огоҳлантиришсиз) ташрифларни амалга ошириши мумкин.

Бундай ташриф давомида кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими талабларга мувофиқ юритилаётганига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган лифт хавфсизлик қурилмаларини бевосита синовдан ўтказиши ёки синовдан ўтказилишини ташқил этиши мумкин.

Бунда тайинланган орган режадан ташқари ташриф натижалари бўйича ҳисобот расмийлаштириши, лифт хавфсизлик қурилмаси синовдан ўтказилган тақдирда, тегишли синов баённомаси билан бирга ҳисоботни ишлаб чиқарувчига тақдим қилиши шарт.

71. Ишлаб чиқарувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашга ҳамда ушбу Низомга 3-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

72. Ишлаб чиқарувчи ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомил шартларига кўра мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмасини ушбу Низомнинг 57-бандига мувофиқ танлаб олган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

73. Ишлаб чиқарувчи ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмасига ушбу Низомга 3-иловада назарда тутилган маълумотлар акс эттирилган мувофиқлик декларациясини расмийлаштириши ва нусхасини лифт хавфсизлик қўрилмаси бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

Расмийлаштирилган мувофиқлик декларациясида лифт хавфсизлик қурилмалари аниқ кўрсатилган бўлиши шарт.

74. Ишлаб чиқарувчи лифт хавфсизлик қурилмаси бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида қуйидагиларни ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт:

ушбу Низомнинг 57-банди “г” ва “д” кичик бандларида назарда тутилган ҳужжатлар;

ушбу Низомнинг 65 ва 66-бандларига мувофиқ яратилган ёзувлар;

ушбу Низомнинг 63, 66, 69 ва 70-бандларида назарда тутилган тайинланган органнинг тегишли қарор ва ҳисоботлари.

75. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи органга кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисида расмийлаштирган сертификат(лар)и, қарор(лар)и ёки бундай қарор(лар) бекор қилинган юзасидан маълумот бериши ёки тайинловчи орган сўровига мувофиқ сифат тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки чеклов ўрнатиш юзасидан қабул қилган қарорлари рўйхатини тақдим қилиши шарт.

Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган органларни ўзи томонидан қабул қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш, шунингдек, сўровига кўра тизимни маъқуллаш тўғрисидаги қарор(лар)и юзасидан маълумот бериши шарт.

Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор ва сертификат нусхасини сўровига кўра ваколатли бозор назорати органларига тақдим қилиши шарт.

76. Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификат, қарор нусхаси, унга илова(лар) ва қўшимча(лар), шу жумладан, техник ҳужжатлар тўпламини қарор қабул қилинган санадан бошлаб ўн беш йил давомида сақлаши шарт.

77. Ишлаб чиқарувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 57, 65, 71 ва 74-бандларида белгиланган ишлаб чиқарувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

4-§. Лифт хавфсизлик қурилмасини номуайян вақт оралиқларида (тасодифий) текшириш асосида тасдиқланган турига нисбатан баҳолаш тартиб-таомили (С2-модуль)

78. Лифт хавфсизлик қурилмасини номуайян вақт оралиқларида текшириш асосида турга нисбатан баҳолаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда тегишли сертификат билан тасдиқланган турига мослиги, асосий хавфсизлик талабларига жавоб бериши ҳамда ушбу қурилма билан тўғри жиҳозланган лифт қонунчиликда белгиланган хавфсизлик талабларига мувофиқликни таъминлашига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган лифт хавфсизлик қурилмасини текшириб боради.

79. Ишлаб чиқарилган лифт хавфсизлик қурилмалари асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлаши учун ишлаб чиқарувчи томонидан муносиб ишлаб чиқариш жараёни йўлга қўйилган бўлиши ва ушбу жараёни назорат қилишнинг барча зарур чоралари кўрилган бўлиши шарт.

80. Ишлаб чиқарувчи лифтнинг хавфсизлик қурилмасини номуайян вақт оралиқларида (тасодифий) текшириш учун ўзи танлаган ягона тайинланган органга ариза бериши лозим.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва асословчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ишлаб чиқарувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг номи ва манзили;

б) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот;

в) ишлаб чиқарилган лифтнинг хавфсизлик қурилмаларига оид барча маълумотлар;

г) лифтнинг хавфсизлик қурилмасидан намуна олиш мумкин бўлган жой(лари)нинг манзили(лари);

д) ушбу Низомнинг 3-боби 1-параграфида назарда тутилган тартиб-таомилга мувофиқ лифт хавфсизлик қурилмасининг тури тасдиқлангани тўғрисида маълумот.

81. Тайинланган органнинг бевосита ўзи лифт хавфсизлик қурилмасини номуайян вақт оралиқларида (тасодифий) текшириши ёки бундай текширишлар ўтказилишини таъминлаши шарт.

Тайинланган орган томонидан тайёр лифт хавфсизлик қурилмаларидан етарли миқдорда намуналар танлаб олинishi, танлаб олинган намуналарда ушбу Низомнинг 78-бандида белгиланган шартга асосан лифт хавфсизлик қурилмалари мувофиқлигини аниқлаш мақсадида текширилиши ва тасдиқланган стандартларда ва (ёки) қўлланган техник спецификацияларда ўрнатилган эквивалент услубларда синовдан ўтказилиши шарт.

82. Текширилган лифт хавфсизлик қурилмаларидан бири ёки бир нечтаси талабларга номувофиқ деб топилган тақдирда, номувофиқликларни бартараф қилиши учун тайинланган орган ишлаб чиқарувчига нисбатан тегишли чоралар кўриши лозим.

Лифт хавфсизлик қурилмасининг хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда, лифт хавфсизлик қурилмаларини текширишда назарда тутилиши лозим бўлган мазкур мувофиқликни баҳолаш жараёнига мутасадди бўлган барча тайинланган идоралар ўртасидаги қўшма келишув доирасида белгиланиши лозим.

83. Тайинланган орган ўтказган текшириш ва синашларнинг ижобий натижасига кўра лифт хавфсизлик қурилмаси тасдиқланган турига мувофиқлик тўғрисидаги сертификатини расмийлаштириши лозим.

Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган тасдиқланган турига мувофиқлик тўғрисидаги сертификатнинг нусхасини сўровга кўра ваколатли бозор назорати органларига тақдим қилиши шарт.

84. Ишлаб чиқарувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб–таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 3-бобида белгиланган талабларга риоя қилган ҳолда, миллий мувофиқлик белгисини қўллашга ва ушбу Низомга 3-иловада назарда тутилган маълумотлар акс эттирилган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

85. Ишлаб чиқарувчи ушбу Низомнинг 80-бандига мувофиқ танлаб олинган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамни акс эттирган ҳолда, мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифт хавфсизлик қурилмасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши лозим.

86. Ишлаб чиқарувчи ҳар бир лифтнинг хавфсизлик қурилмасига ушбу Низомга 3-иловада назарда тутилган маълумотлар акс эттирилган мувофиқлик декларациясини ёзма расмийлаштириши ва нусхасини лифтнинг хавфсизлик қўрилмаси бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

Расмийлаштирилган мувофиқлик декларациясида лифтнинг хавфсизлик қурилмалари аниқ кўрсатилган бўлиши шарт.

87. Ишлаб чиқарувчининг айрим мажбуриятлари ваколати доирасига киритилган бўлса, ваколатли вакил томонидан амалга оширилиши мумкин, ушбу Низомнинг 79-бандида белгиланган ишлаб чиқарувчининг мажбурияти бундан мустасно.

4-боб. Лифтларнинг мувофиқлигини баҳолаш

1-§. Лифтнинг турини тасдиқлаш тартиб-таомили (В-модуль)

88. Лифтнинг турини тасдиқлаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда тайинланган орган ўхшаш модели лифтнинг ёки турли комплектациялари ёхуд фарқли модификациялари бўлиши назарда тутилмаган лифтнинг техник лойиҳасини баҳолайди ҳамда баҳоланган техник лойиҳанинг асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини текширади ва тасдиқлайди.

Лифтнинг турини баҳолаш жараёни тайёр лифтнинг намунасини синовдан ўтказишни ўз ичига олади.

89. Ўрнатувчи ўзи танлаган ягона тайинланган органга лифт турини тасдиқлаш учун ариза бериши лозим.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва асословчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ўрнатувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг номи ва манзили;

б) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот;

в) техник ҳужжатлар;

г) лифт намунасини текшириш мумкин бўлган жой ҳақида маълумот. Баҳолаш учун тақдим этилган лифт намунаси лифтга кириш (чиқиш) майдончаларига эга ва камида учта (юқори, ўрта ва пастки) қаватга хизмат кўрсатишга қодир бўлиши керак.

д) лифтнинг лойиҳа конструкциясидаги техник ечимларнинг асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришга қодирлигини тасдиқловчи далиллар. Ушбу тасдиқловчи далиллар ҳар қандай ҳужжатлаштирилган маълумотларни, қўлланган техник спецификацияларни, хусусан, тасдиқланган стандартларнинг тегишлиси тўлиқлигича жорий қилинмаган ҳолларни назарда тутиши лозим. Тасдиқловчи далиллар зарур ҳолларда қўлланган техник спецификацияларга мувофиқ ўрнатувчининг лабораториясида ёки унинг номидан ва жавобгарлиги остида бошқа аккредитациядан ўтган лабораторияда ўтказилган синовларнинг натижаларини ўз ичига олиши шарт.

90. Техник ҳужжатлар асосий хавфсизлик талабларига лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш имконини бериши керак.

91. Техник ҳужжатлар зарур ҳолларда қуйидаги маълумотлар тўпламидан иборат бўлиши керак:

ўхшаш модели лифтнинг барча рухсат этилган модификациялари аниқ кўрсатилган тавсифи;

лойиҳа-конструкция ва ишлаб чиқариш чизмалари ҳамда диаграммалар;

тақдим қилинган чизмалар ва диаграммаларни, шунингдек, лифтнинг ишлаш механизмини тушуниш учун зарур бўлган тафсилотлар;

қўлланган асосий хавфсизлик талаблари рўйхати;

асосий хавфсизлик талаблари бажарилишини таъминловчи тасдиқланган стандартлар рўйхати. Агар тасдиқланган стандартлар қўлланмаган ҳолларда асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлиқни таъминлаш мақсадида ўрнатувчи томонидан жорий қилинган ечимларнинг тафсилоти, жумладан, қўлланган бошқа техник спецификациялар рўйхати. Тасдиқланган стандартлар рўйхатига киритилган стандартлар қисман жорий қилинган ҳолларда техник ҳужжатларда стандартларнинг қўлланган қисмлари аниқ кўрсатилиши талаб қилинади;

лифтга ўрнатилган лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлиги тўғрисидаги декларациялардан нусха;

бевосита ўрнатувчи томонидан ёки у учун амалга оширилган лойиҳа-конструкциянинг ҳисоб-китоб натижалари;

синов баённомалари;

қуйидагиларни назарда тутувчи лифт паспорти:

а) лифтдан нормал фойдаланиш ва лифтга хизмат кўрсатиш, инспекция қилиш, таъмирлаш, даврий техник кўрикдан ўтказиш ҳамда қутқарув ишлари учун зарур бўлган чизма ва кўрсатмалардан иборат йўриқнома;

б) лифтда ўтказилган таъмирлаш ва мос ҳолларда, даврий техник кўрикдан ўтказиш ёзувларини қайд этиш журнали;

туркум ишлаб чиқарилган лифтнинг асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлаш мақсадида лифтни ўрнатиш босқичида қўрилган чоралар тафсилоти.

92. Тайинланган орган ушбу параграфда назарда тутилган мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомили доирасида:

ўхшаш модели лифтнинг ёки турли комплектациялар ёхуд фарқли модификациялари бўлиши назарда тутилмаган лифтнинг техник лойиҳасининг белгиланган талабларга мослигини аниқлаш учун техник ҳужжатларни, шунингдек, тасдиқловчи далилларни таҳлил қилади;

баҳолаш ва синов ўтказиш жойларини ўрнатувчи билан келишади;

лифт намунаси техник ҳужжатларга мувофиқ ишлаб чиқарилганини текшириб олади, тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар асосида лойиҳалаштирилган элементларни, шунингдек, бошқа техник спецификацияларга мувофиқ лойиҳалаштирилган элементларни аниқлайди;

тасдиқланган стандартларнинг тегишли талаблари ўрнатувчи томонидан қўлланган ҳолларда, мазкур талаблар тўғри жорий қилинганини бевосита баҳолаш ва синовларни ўтказиш ёки бундай баҳолаш ҳамда синашлар ўтказилишини ташкил этиш орқали текширади;

тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар қўлланмаган ҳолларда, ўрнатувчи томонидан бошқа техник спецификацияларни жорий қилиш орқали эришилган ечим асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлаганлик ҳолатини бевосита баҳолаш ва синовлар ўтказиш ёки уларнинг ўтказилишини ташкил этиш орқали текширади.

93. Тайинланган орган ўтказилган баҳолаш, текшириш ва синашлар тўғрисида маълумотлар ҳамда уларнинг натижалари қайд қилинган баҳолаш ҳисоботини расмийлаштиради. Тайинловчи орган олдидаги мажбуриятларига ҳилоф ҳаракат қилмаган ҳолда, тайинланган орган фақат ўрнатувчининг розилиги билангина баҳолаш ҳисоботининг мазмунини қисман ёки тўлиқ очиклаши мумкин.

94. Агар тегишли асосий хавфсизлик талабларига лифт турининг мувофиқлиги тасдиқланса, тайинланган орган томонидан турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатни ўрнатувчининг номига расмийлаштиради. Сертификатда ўрнатувчининг номи, манзили, турини тасдиқлаш бўйича хулоса, сертификатнинг амал қилиши шартлари ва тасдиқланган лифт турини аниқлаш учун зарур бўлган ўзига хос маълумот акс эттирилиши шарт.

95. Лифтнинг турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат бир ёки ундан ортиқ иловаларга эга бўлиши мумкин.

96. Турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат ва унинг иловалари ушбу Низомнинг 4-боб 6-параграфида белгиланган тартиб-таомилга асосан лифтни якуний инспекциядан ўтказиш жараёнида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш учун етарли маълумотни ўз ичига олган бўлиши лозим.

97. Агар лифтнинг тури асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлиги тасдиқланмаса, тайинланган органи турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатни расмийлаштиришни рад этиши ва рад қилиш сабабини кўрсатган ҳолда ўрнатувчини хабардор қилиши шарт.

98. Тайинланган орган турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг нухасини, унинг иловалари ва қўшимчаларини, шунингдек, техник ҳужжатлар ва баҳолаш ҳисоботини ушбу турини баҳолаш тўғрисидаги сертификат расмийлаштирилган санадан бошлаб ўн беш йил давомида сақлаши шарт.

99. Тайинланган орган тасдиқланган лифтнинг тури тегишли хавфсизлик талабларига мувофиқ келмаслик эҳтимолини яратувчи технологик ривожланишдаги умумэтироф этилган ҳар қандай ўзгаришларни кузатиб бориши ва бундай ўзгаришларга нисбатан қўшимча баҳолаш ўтказиш заруратини аниқлаши шарт. Бундай зарурат аниқланган тақдирда, тайинланган орган ўрнатувчини хабардор қилиши шарт.

100. Ўрнатувчи тегишли асосий хавфсизлик талабларига мувофиқликни таъминлашга ёки турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг амал қилиш шартларига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган тасдиқланган лифт турига нисбатан киритилаётган ҳар қандай конструкциявий ўзгартиришлар, шунингдек, асл техник ҳужжатларда кўрсатилмаган тасдиқланган турининг ҳар қандай модификациялари ҳақида тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

101. Тайинланган орган киритилган ўзгартиришларни ўрганиши ва турини тасдиқлаш сертификатининг амал қилиши шартлари сақланиб қолгани ёхуд қўшимча баҳолашлар, тасдиқлашлар ёки синовлар ўтказилишига зарурат борлиги юзасидан ўрнатувчини хабардор қилиши лозим. Тайинланган орган мос равишда, турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатнинг аслига қўшимча расмийлаштириш ёки турини тасдиқлаш тўғрисида сертификат расмийлаштириш учун янги ариза тақдим қилинишини талаб қилиши мумкин.

102. Ҳар бир тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган ёки бекор қилинган лифтнинг турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ва уларга қўшимчалар юзасидан уни тайинловчи ваколатли органни хабардор қилиши, шунингдек, доимий равишда ёхуд сўровига кўра рад этилган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ҳамда уларга қўшимчалар рўйхатини тайинловчи органга тақдим қилиши шарт.

103. Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган орган томонидан рад этилган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ва уларга қўшимчалар юзасидан хабардор қилиши, шунингдек, сўровига мувофиқ ўзи расмийлаштирган бундай лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар ва уларга қўшимчалар ҳақида бошқа тайинланган органга маълумот бериши шарт.

104. Ваколатли бозор назорати идоралари лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат ва унга тегишли қўшимчаларнинг нусхаларини, шунингдек, техник ҳужжатлар ва тайинланган орган томонидан ўтказилган баҳолаш, текшириш ҳамда синашлар тўғрисидаги ҳисоботларни сўраб олишлари мумкин.

105. Ўрнатувчи техник ҳужжатлар билан бирга лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификат, унинг иловалари ва қўшимчаларнинг нусхаларидан иборат ҳужжатлар тўпламини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

106. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 89-бандида назарда тутилган тартибда ариза бериши ҳамда 100 ва 105-бандларда белгиланган мажбуриятларни ўз зиммасига олиши мумкин.

2-§. Маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомили (Е-модуль)

107. Ишлаб чиқаришдаги маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда лифтлар тегишли сертификат билан тасдиқланган лифт турига ёки маъқулланган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими доирасида лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган лифтга мослигига ҳамда асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган ўрнатувчи томонидан жорий қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолайди.

108. Ўрнатувчи лифтни якуний назоратдан ва синовдан ўтказиш жараёнларини инобатга олувчи ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилга мувофиқ маъқулланган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини юритишга ҳамда айтиш тизим даврий назорат аудитидан ўтказилишини таъминлашга жавобгардир.

109. Ўрнатувчи ўзида жорий қилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида танлаб олган ягона тайинланган органга ариза бериши шарт.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ўрнатувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг ҳам номи ва манзили;

б) ўрнатиладиган лифтларга оид барча маълумотлар;

в) сифат тизимининг ҳужжатлари;

г) ўрнатиладиган лифтларнинг техник ҳужжатлари;

д) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот.

110. Асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришга ишонч ҳосил қилиш мақсадида жорий қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими доирасида ҳар бир лифт текширилиши ва тасдиқланган стандартларда ёки унга тенглаштирилган синов услубларида белгиланган синовлардан ўтказилиши шарт.

111. Ўрнатувчи томонидан жорий қилинган бошқарув тизимининг барча элементлари, талаблари ва қоидалари сифат сиёсати, тартиботлар ҳамда кўрсатмалар тарзида тизимли ва тартибли равишда ҳужжатлаштирилган бўлиши шарт.

Ушбу маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимида оид ҳужжатлар, яъни сифат дастурлари, режалар, қўлланмалар ва ёзувлар доимий ҳамда бир хил талқин қилиниши керак.

112. Маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими, хусусан, қуйидагиларни назарда тутган бўлиши шарт:

сифат мақсадлари;

ташкилий тузилма, маҳсулот сифатини таъминлашга нисбатан корхона раҳбариятнинг мажбуриятлари ва ваколатлари;

бозорга киритилишидан аввал маҳсулот устидан олиб борилган текшириш ва синовлар, шу жумладан, ушбу Низомнинг 206-бандига мувофиқ лифтларни яқуний инспекциядан ўтказиш жараёнида назарда тутилган синовлар;

сифатни кафолатлаш тизимининг натижадорлигини мониторинг қилиш воситалари;

сифат тизимида тегишли ёзувлар, хусусан, инспекция хулосалари ва синов баённомалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги ҳисоботлар ва бошқалар.

113. Тайинланган орган ўрнатувчининг маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими ушбу Низомнинг 110 ва 112-бандларида назарда тутилган талабларга мувофиқлигини аниқлаш мақсадида баҳолайди.

Бунда тизимнинг элементларида назарда тутилган талаблар асосида жорий қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими тасдиқланган стандартларда белгиланган талабларга мутаносиб равишда мувофиқлик презумпциясини таъминланиши шарт.

114. Сифат менежменти тизимлари соҳасидаги малакага қўшимча равишда аудит гуруҳининг камида битта аъзоси лифт технологиясини баҳолаш учун етарли тажрибага ҳамда асосий хавфсизлик талаблари тўғрисида билим ва кўникмага эга бўлиши шарт.

Маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўтказиладиган аудит ўрнатувчининг худудига ҳамда лифт ўрнатиш жойига ташрифни назарда тутиши шарт.

115. Тайинланган орган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш натижаси бўйича қабул қилган қарори юзасидан ўрнатувчини хабардор қилиши шарт. Ушбу хабарномада аудит натижасида эришилган хулосалар ва баҳолаш бўйича асослантирилган қарор баён қилиниши шарт.

Ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомил асосида эришилган ижобий натижа тайинланган орган томонидан маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификат тарзида расмийлаштирилиши лозим.

116. Маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими тайинланган орган томонидан маъқулланиши натижасида келиб чиқувчи жавобгарликни ўрнатувчи зиммасига олиши, айти тизимни натижадорлик ва талабларга мувофиқликни таъминлайдиган тарзда юритиши шарт.

117. Ўрнатувчи маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимига киритилиши таклиф қилинаётган ҳар қандай ўзгаришлар юзасидан ушбу тизимни маъқуллаган тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

118. Тайинланган орган таклиф қилинаётган ўзгартиришларни баҳолаши ва ўзгартирилган сифат тизими ушбу Низомнинг 110 ва 112 бандларида назар тутилган талабларга жавоб беришга қодирлиги ёхуд тизимни қайта баҳолашдан ўтказиш зарурати юзасидан тегишли қарор қабул қилиши шарт.

Тайинланган орган қабул қилган қарори юзасидан ўрнатувчини ёки унинг ваколатли вакилини хабардор қилиши, ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарорни хабарномада акс эттириши лозим.

119. Маъқулланган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими устидан даврий назорат аудитини ўтказишга тайинланган орган жавобгардир.

120. Даврий назорат аудити ўтказилишидан мақсад маъқулланган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизими доирасида келиб чиқувчи мажбуриятлар ўрнатувчи томонидан тўлиқ бажарилишини тайинланган орган томонидан тасдиқлашдир.

Ўрнатувчи тайинланган органга баҳолаш (даврий назорат аудити) ўтказиш мақсадида лифт ўрнатилган, инспекция ва синов ўтказиладиган жойларга киришига ва барча зарур маълумотлардан, хусусан, қуйидагилардан фойдаланишига шароит яратиб бериши шарт:

сифат тизими ҳужжатлари;

техник ҳужжатлар;

сифат тизими доирасида яратилган ёзувлар, мисол учун ўтказилган инспекция ва синов натижалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги маълумотлар.

121. Ўрнатувчи томонидан маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимининг юритилиши ва узлуксиз қўлланишини назорат қилиш мақсадида тайинланган орган тизимни маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилган санадан бошлаб ҳар ўн икки ой даврийлигида назорат аудитларини ўтказиши, ўтказилган аудит натижалари юзасидан ўрнатувчига ҳисобот тақдим этиши шарт.

122. Ушбу Низомнинг 121-бандида назарда тутилганига қўшимча равишда тайинланган орган лифт ўрнатилган жойларга режадан ташқари (огоҳлантиришсиз) ташрифларни амалга ошириши мумкин.

Бундай ташриф давомида ўрнатувчи томонидан сифат тизими талабларга мувофиқ юритилаётганига ишонч ҳосил қилиш, лифтни текшириш мақсадида тайинланган орган бевосита синовлар ўтказиши ёки бундай синовлар ўтказилишини ташкил этиши мумкин.

Бунда тайинланган орган режадан ташқари ташриф натижалари бўйича ҳисобот расмийлаштириши, синов ишлари амалга оширилган тақдирда, тегишли синов баённомаси билан бирга ҳисоботни ўрнатувчига тақдим қилиши шарт.

123. Ўрнатувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашга ва ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотлар акс эттирилган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

124. Ўрнатувчи ушбу Низомнинг 109-бандига мувофиқ танлаб олган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифтнинг кабинасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

125. Ўрнатувчи ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган ҳолда, ҳар бир лифтга мувофиқлик декларациясини ёзма расмийлаштириши ва нусхасини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

126. Ўрнатувчи энг охирги лифт бозорга киритилганидан ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида қуйидагиларни сақлаши шарт:

ушбу Низомнинг 109-банди “в” ва “г” кичик бандларида назарда тутилган ҳужжатлар;

ушбу Низомнинг 117 ва 118-бандларига мувофиқ яратилган ёзувлар;

ушбу Низомнинг 115, 118, 121 ва 122-бандларида назарда тутилган тайинланган органнинг тегишли қарор ва ҳисоботлари.

127. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи ваколатли органга маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисида қабул қилинган қарор(лар)и ёки бундай қарор(лар) бекор қилгани юзасидан маълумот бериши ёки тайинловчи орган сўровига мувофиқ сифат тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки чеклов ўрнатиш юзасидан қабул қилган қарорлари рўйхатини тақдим қилиши шарт.

128. Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган органларни ўзи томонидан қабул қилинган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш ва сўровга кўра тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор(лар) юзасидан маълумот бериши шарт.

129. Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор ва сертификатнинг нусхаларини ваколатли бозор назорати органларига сўровига кўра тақдим қилиши шарт.

130. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 109, 117, 124 ва 126-бандларда назарда тутилган ўрнатувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

3-§. Ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш билан бирга лифт лойиҳасининг экспертизаси асосида лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш тартиб-таомили (Н1-модуль)

131. Ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш билан бирга лифт лойиҳасининг экспертизаси асосида лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш тартиботида асосий хавфсизлик талабларига лифт жавоб беришига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган ўрнатувчи томонидан жорий қилинган сифат тизимини ва зарур ҳолларда лифтнинг лойиҳасини баҳолайди.

132. Ўрнатувчи лифтни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, йиғиш, ўрнатиш, якуний инспекция ва синовдан ўтказиш жараёнларини қамраб олган ушбу Низомнинг 134 ва 135-бандларида белгиланган талабларга мувофиқлиги тасдиқланган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини юритишга ҳамда айти тизим даврий назорат аудитидан ўтказилишини таъминлашга жавобгар.

Лифтнинг техник лойиҳаси асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлиги ушбу Низомнинг 147 ва 150-бандларида белгиланган тартибда баҳоланиши шарт.

133. Ўрнатувчи ўзида мавжуд кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини баҳолатиш мақсадида танлаб олган тайинланган органга ариза беради.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ўрнатувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг ҳам номи ва манзили;

б) ўрнатиладиган лифтга оид барча маълумотлар, хусусан, лифт лойиҳаси билан лифтнинг эксплуатация қилиниши ўртасидаги боғлиқликни тушунтириб берувчи маълумотлар;

в) сифат тизимини ташкил қилувчи ҳужжатлар;

г) ўрнатиладиган томонидан ҳар бир лифт тури учун ушбу Низомнинг 91-банди талабларига мувофиқ шакллантирилган техник ҳужжатлар;

д) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмаганлиги тўғрисида ёзма баёнот.

134. Ўрнатувчи томонидан жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими лифтларнинг асосий хавфсизлик талабларига мувофиқ бўлишини таъминлаши шарт.

Бунда ўрнатувчи томонидан жорий қилинган бошқарув тизимининг барча элементлари, талаблари ва қоидалари сифат сиёсати, тартиботлар, кўрсатмалар тарзида тизимли ҳамда тартибли равишда ҳужжатлаштирилган бўлиши шарт. Ушбу сифатни бошқариш тизимига оид ҳужжатлар, яъни сифат дастурлари, режалар, қўлланмалар, ёзувлар доимий ва бир хил талқин қилиниши керак.

135. Ўрнатувчининг кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими қуйидагиларни назарда тутган бўлиши лозим:

сифат мақсадлари, ташкилий тузилма, лойиҳалаштириш ва маҳсулот сифатини таъминлашга нисбатан корхона раҳбариятининг мажбурият ҳамда ваколатлари;

лойиҳалашнинг техник шартлари, шу жумладан, қўлланилган стандартлар ва агар тасдиқланган стандартлар тўлиқ қўлланилмаган ҳолларда, асосий хавфсизлик талабларга жавоб беришни таъминлаш мақсадида ўрнатувчи томонидан қўлланилган бошқа техник ечимлар (спецификациялар);

лифтларни лойиҳалаштиришда жорий қилинган лойиҳани назорат қилиш ва лойиҳани тасдиқлаш услублари, жараёнлари ва тизимли ҳаракатлар тавсифи;

лифт ишлаб чиқаришда етказиб берилаётган хомашё материаллари, курилмалар ва агрегатларни қабул қилиб олишда ўтказиладиган текширув ҳамда синовлар (кириш назорат тизими);

йиғиш, ўрнатиш, сифат назорати ва сифатни кафолатлаш мақсадида қўлланадиган услублар, жараёнлар ҳамда тизимли ҳаракатлар тавсифи;

ўрнатишдан аввалги (ўрнатиш шароитларини кўрикдан ўтказиш: лифт шахтаси, машина хонаси ва бошқа жойлар), ўрнатиш жараёнида ҳамда ўрнатилгандан сўнг (энг камида ушбу Низомнинг 206-бандида назарда тутилган синовлар) лифтда ўтказиладиган синовлар ва текширувлар тавсифи;

сифат тизимига тегишли ёзувлар, хусусан, инспекция хулосалари ва синов баённомалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги ҳисоботлар ҳамда маълумотлар;

лойиҳа ва маҳсулотнинг талаб қилинган сифатда бўлишини ҳамда сифат тизимининг натижадорлигини мониторинг қилиш воситалари.

136. Ўрнатувчи жорий қилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими ушбу Низомнинг 134 ва 135-бандларида белгиланган талабларга мувофиқлигини аниқлаш мақсадида тайинланган орган томонидан баҳоланади.

Бунда бошқарув тизим элементларида назарда тутилган талаблар асосида жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими тасдиқланган стандартларда белгиланган талабларга мутаносиб равишда мувофиқлик презумпциясини таъминланиши шарт.

137. Сифат менежменти тизимлари соҳасидаги малакага кўшимча равишда аудит гуруҳининг камида битта аъзоси лифт технологиясини баҳолаш учун етарли тажрибага ҳамда асосий хавфсизлик талаблари тўғрисида билим ва кўникмага эга бўлиши шарт.

Кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўтказиладиган аудит ўрнатувчининг худудига ҳамда лифт ўрнатиш жойида баҳолаш ўтказишни ҳам назарда тутиши шарт.

138. Аудит гуруҳи ўрнатувчининг асосий хавфсизлик талабларини тўғри аниқлаш ва лифтнинг ушбу белгиланган талабларга мувофиқлигини таъминлаш нуқтаи назаридан келиб чиқиб, мос равишда текширувлар (синовлар) ўтказиш қобилиятини баҳолаш мақсадида ушбу Низомнинг 133-банди “г” кичик бандида назарда тутилган техник ҳужжатларини таҳлил қилади.

139. Тайинланган орган қабул қилган қарори юзасидан ўрнатувчини ёки унинг ваколатли вакилини хабардор қилиши шарт. Хабарномада ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарор акс эттирилиши лозим.

140. Ўрнатувчи ўзида жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими тайинланган орган томонидан маъқулланиши натижасида келиб чиқувчи жавобгарликни ўз зиммасига олиши ва айна тизимни натижадорлик ва талабларга мувофиқликни таъминлайдиган тарзда юритиши шарт.

141. Ўрнатувчи ўзида жорий қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимига киритилиши таклиф қилинаётган ҳар қандай ўзгаришлар юзасидан ушбу тизимни маъқуллаган тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

142. Тайинланган орган таклиф қилинаётган ўзгаришларни таҳлил қилиши ва ўрнатувчининг ўзгартирилган сифатни кафолатлаш тизими ушбу Низомнинг 134 ва 135-бандларида назар тутилган талабларга жавоб беришга қодирлиги ёки тизимни қайта баҳолашдан ўтказиш зарурати юзасидан тегишли қарор қабул қилиши шарт.

Тайинланган орган қабул қилган қарори юзасидан ўрнатувчини ёки унинг ваколатли вакилини хабардор қилиши, ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулосаси ва асослантирилган қарорини хабарномада акс эттириши лозим.

143. Маъқулланган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими устидан даврий назорат аудитини ўтказишга тайинланган орган жавобгардир.

144. Даврий назорат аудити ўтказилишидан мақсад маъқулланган сифат тизими доирасида келиб чиқувчи мажбуриятларнинг ўрнатувчи томонидан тўлиқ бажарилашини тасдиқлашдир.

Ўрнатувчи тайинланган органга баҳолаш (назорат аудитини) ўтказиш мақсадида лифтни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, йиғиш, ўрнатиш, синаш, инспекция ўтказиш ва тайёр маҳсулот сақланадиган жойларга (омборларга) киришга ҳамда барча зарур маълумотлардан, хусусан, қуйидагилардан фойдаланишга шароит яратиб бериши шарт:

сифат тизими ҳужжатлари;

техник ҳужжатлар;

сифат тизимининг лойиҳалаштиришда сифатни таъминлаш қисми доирасида яратилган ёзувлар, мисол учун ўтказилган таҳлил натижалари, лойиҳалаштириш ҳисоб-китоблари ва синов натижалари;

сифат тизимининг хомашё етказиб беришда ва лифтни ўрнатишда сифатини таъминлаш қисмлари доирасида яратилган ёзувлар, мисол учун ўтказилган инспекция ҳамда синов натижалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги маълумотлар.

145. Ўрнатувчи томонидан сифат тизимининг юритилиши ва узлуксиз қўлланишини назорат қилиш мақсадида тайинланган орган тизимни маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилган санадан бошлаб ҳар ўн икки ой даврийлигида назорат аудитларини ўтказиши, ўтказилган аудит натижалари юзасидан ўрнатувчига ҳисобот тақдим этиши шарт.

146. Ушбу Низомнинг 145-бандида назарда тутилганига қўшимча равишда тайинланган орган ўрнатувчи жойлашган ёки лифт ўрнатилган жойларга режадан ташқари (огоҳлантиришсиз) ташрифларни амалга ошириши мумкин.

Бундай ташриф давомида ўрнатувчи томонидан сифат тизими талабларга мувофиқ юритилаётганига ишонч ҳосил қилиш, лифтни текшириш мақсадида тайинланган орган бевосита синовлар ўтказиши ёки бундай синовлар ўтказилишини ташкил қилиши мумкин.

Бунда тайинланган орган режадан ташқари ташриф натижалари бўйича ҳисобот расмийлаштириши, синов ишлари амалга оширилган тақдирда, тегишли синов баённомаси билан бирга ҳисоботни ўрнатувчига тақдим қилиши шарт.

147. Агар лифтнинг лойиҳаси тўлиқ тасдиқланган стандартлар асосида ишлаб чиқилмаган тақдирда, тайинланган орган асосий хавфсизлик талабларига лойиҳа жавоб беришига ишонч ҳосил қилиши, башарти белгиланган талабларга лифт лойиҳасининг мувофиқлиги тасдиқланса, ўрнатувчи номига лойиҳа экспертиза хулосаси (design examination certificate) расмийлаштирилиши шарт.

Лойиҳанинг экспертиза хулосасида унинг амал қилиш чегарасининг белгиланиши ва тасдиқланган лифт лойиҳасини идентификация қилиш учун етарли маълумотлар акс эттирилиши лозим.

148. Агар лифтнинг лойиҳаси асосий хавфсизлик талабларига жавоб бермаса, тайинланган орган лойиҳанинг экспертиза хулосасини расмийлаштиришни рад этиши тўғрисида қарор қабул қилиши ва рад этиш сабабларини кўрсатган ҳолда ўрнатувчини хабардор қилиши шарт.

149. Тайинланган орган тасдиқланган лифт лойиҳасини асосий хавфсизлик талабларига мувофиқ келмаслик эҳтимолини яратувчи технологик ривожланишдаги умумэтироф этилган ҳар қандай ўзгаришларни кузатиб бориши ва бундай ўзгаришларга нисбатан лифт лойиҳасида қўшимча баҳолашдан ўтказиш заруратини аниқлаши шарт.

Бундай зарурат аниқланган тақдирда, тайинланган орган ўрнатувчини хабардор қилиши шарт.

150. Ўрнатувчи белгиланган асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлик ёхуд лифт лойиҳасининг экспертиза хулосасини амал қилиш шартларига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган тасдиқланган лифт лойиҳасига нисбатан киритаётган ҳар қандай конструкциявий ўзгартиришлар (модификациялар) ҳақида лифт лойиҳасининг экспертиза хулосасини расмийлаштирган тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

Бундай ўзгартиришлар (модификациялар) ҳақида лифт лойиҳасининг экспертиза хулосасини расмийлаштирган тайинланган орган томонидан қўшимча равишда баҳоланиши ва ижобий натижасига кўра амалдаги лифт лойиҳасининг экспертиза хулосасининг аслига қўшимча тарзда расмийлаштирилиши шарт.

151. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи органга ўзи томонидан расмийлаштирилган ёки бекор қилинган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосалари ва (ёки) уларга қўшимчалар юзасидан маълумот бериши, шунингдек, муайян муддат оралиғида ёхуд сўровига кўра уни тайинловчи органга бекор қилинган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосалари ва (ёки) уларга қўшимчалар рўйхатини тақдим қилиши шарт.

152. Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган органларни ўзи томонидан бекор қилинган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосалари ва (ёки) уларга қўшимчалар ҳамда сўровга кўра расмийлаштирилган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосалари ва (ёки) уларга қўшимчаларга оид маълумотларни тақдим қилиши шарт.

Тайинланган органдан у томонидан расмийлаштирилган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосалари ва (ёки) уларга қўшимчалар нусхасини ваколатли бозор назорати органлари, бошқа тайинланган органлар сўраб олишлари мумкин.

153. Ваколатли бозор назорати органларига сўровига кўра техник ҳужжатлар ва тайинланган орган томонидан расмийлаштирилган лифт лойиҳасининг экспертиза хулосаларининг нусхалари тақдим қилиниши лозим.

154. Ўрнатувчи тегишли техник ҳужжатлар нусхалари билан бирга лифт лойиҳасининг экспертиза хулосаси, унинг иловалари ва унга қўшимчаларнинг нусхаларини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

155. Ўрнатувчи лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида қуйидагиларни сақлаши шарт:

ушбу Низомнинг 133-банди “в” ва “г” кичик банди назарда тутилган ҳужжатлар;

ушбу Низомнинг 138 ва 148-бандларига мувофиқ яратилган маълумотлар;

ушбу Низомнинг 139, 142, 145, 146, 148 ва 150-бандларида назарда тутилган тайинланган органнинг тегишли қарор ва ҳисоботлари.

156. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи ваколатли органга ўзи томонидан расмийлаштирилган ёки бекор қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш сертификатлари ва (ёки) уларга қўшимчалар юзасидан маълумот бериши, шунингдек, муайян муддат оралиғида ёхуд сўровга кўра уни тайинловчи органга кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш сертификатлари бекор қилинган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган ва (ёки) уларга киритилган қўшимчалар рўйхатини тақдим қилиши шарт.

157. Ҳар бир тайинланган орган ўзи томонидан қабул қилинган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш ва сўровга кўра тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор(лар) юзасидан бошқа тайинланган органларга маълумот бериши шарт.

158. Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор нусхаси, унга илова(лар) ва қўшимчалар, шу жумладан, техник ҳужжатлар тўпламини қарор қабул қилинган санадан бошлаб ўн беш йил давомида сақлаши шарт.

159. Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган маҳсулот сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарорининг нусхасини сўровга кўра ваколатли бозор назорати органларига тақдим қилиши шарт.

160. Ўрнатувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашга ҳамда ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

Ўрнатувчи ушбу Низомнинг 133-бандига мувофиқ танлаб олган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифтнинг кабинасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

161. Ўрнатувчи ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган ҳолда ҳар бир лифтга мувофиқлик декларациясини ёзма расмийлаштириши ва нусхасини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

162. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 133-бандига назарда тутилган тартибда ариза бериши ҳамда 141, 154, 155, 160 ва 161-бандларда белгиланган ўрнатувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

4-§. Ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш тартиб-таомили (D-модуль)

163. Ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда ўрнатишган лифтлар, тегишли сертификат билан тасдиқланган лифт турига ёки маъқулланган сифатни кафолатлаш тизими доирасида лойиҳалаштирилган, ишлаб чиқарилган лифтга мослигига ҳамда асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришига ишонч ҳосил қилиш мақсадида тайинланган орган ўрнатувчи томонидан жорий қилинган ишлаб чиқаришда сифатни кафолатлаш тизимини баҳолайди.

164. Ўрнатувчи лифтни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, йиғиш, ўрнатиш, якуний инспекция ва синовдан ўтказиш жараёнларини қамраб олган ушбу Низомнинг 166 ва 167-бандларида белгиланган шартларга мувофиқ маъқулланган ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш тизимини юритишга ҳамда айти тизим даврий назорат аудитидан ўтказилишини таъминлашга жавобгар.

165. Ўрнатувчи жорий қилган ишлаб чиқаришда жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида танлаб олган тайинланган органга ариза бериши шарт.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ўрнатувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса, унинг номи ва манзили;

б) ўрнатиладиган лифтларга оид барча маълумотлар;

в) сифат тизимини ташкил қилувчи ҳужжатлар;

г) ўрнатиладиган лифтлар учун шакллантирилган техник ҳужжатлар;

д) ҳудди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот.

166. Ўрнатувчи ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими асосий хавфсизлик талабларига лифтлар мувофиқ бўлишини таъминлаши шарт.

Ўрнатувчи томонидан жорий қилинган бошқарув тизимининг барча элементлари, талаблари ва қоидалари сифат сиёсати, тартиботлар ва кўрсатмалар тарзида тизимли ҳамда тартибли равишда ҳужжатлаштирилган бўлиши шарт. Ушбу сифатни бошқариш тизимига оид ҳужжатлар, яъни сифат дастурлари, режалар, қўлланмалар ва ёзувлар доимий ҳамда бир хил талқин қилиниши керак.

167. Ўрнатувчининг ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими қуйидагиларни назарда тутган бўлиши шарт:

сифат мақсадлари, ташкилий тузилма ва маҳсулот сифатини таъминлашга нисбатан корхона раҳбариятининг мажбуриятлари ҳамда ваколатлари;

ишлаб чиқариш, сифат назорати ва сифатни кафолатлаш мақсадида қўлланадиган услублар, жараёнлар ва тизимли ҳаракатлар тавсифи;

ўрнатишдан аввалги, ўрнатиш жараёнида ва ўрнатиладиган сўнг лифтда ўтказиладиган синовлар ҳамда текширувлар тавсифи;

сифат тизимига оид ёзувлар, хусусан, инспекция хулосалари ва синов баённомалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги ҳисоботлар ҳамда маълумотлар;

маҳсулотни талаб қилинган сифатда бўлишини ва сифат тизимининг натижадорлигини мониторинг қилиш воситалари.

168. Тайинланган орган ўрнатувчи томонидан жорий қилинган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими ушбу Низомнинг 166 ва 167-бандларида белгиланган талабларга мувофиқлигини аниқлаш мақсадида баҳолайди.

Тизимнинг элементларида назарда тутилган талаблар асосида жорий қилинган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш, тасдиқланган стандартларда белгиланган талабларга мутаносиб равишда мувофиқлик презумпциясини таъминланиши лозим.

169. Тайинланган органнинг аудит гуруҳининг камида битта аъзоси лифт технологиясини баҳолаш учун етарли тажрибага ҳамда асосий хавфсизлик талаблари тўғрисида билим ва кўникмаларга эга бўлиши шарт.

170. Ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш мақсадида ўтказиладиган аудит ўрнатувчининг худудида ва лифт ўрнатиш жойида баҳолаш ўтказишни назарда тутиши керак.

171. Тайинланган орган ўрнатувчининг ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини баҳолаш натижасида қабул қилган қарори юзасидан ўрнатувчини хабардор қилиши шарт. Хабарномада ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарор акс эттирилиши лозим.

172. Ўрнатувчи ўзида жорий қилинган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини тайинланган орган томонидан маъқулланиши натижасида келиб чиқувчи жавобгарликни зиммасига олиши ва айни тизимни натижадорлик ҳамда талабларга мувофиқликни таъминлайдиган тарзда юритиши керак.

173. Ўрнатувчи ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимига киритилиши таклиф қилинаётган ҳар қандай ўзгаришлар юзасидан ушбу тизимни маъқуллаган тайинланган органни хабардор қилиши шарт.

174. Тайинланган орган ўрнатувчи томонидан таклиф қилинаётган ўзгаришларини баҳолаши ва ўзгартирилган сифат тизими ушбу Низомнинг 166 ва 167-бандларида назар тутилган талабларга жавоб беришга қодирлиги ёки тизимни қайта баҳолашдан ўтказиш зарурати юзасидан тегишли қарор қабул қилиши шарт.

Тайинланган орган ўз қарори юзасидан ўрнатувчини ёки унинг ваколатли вакилини хабардор қилиши шарт. Хабарномада ўтказилган баҳолаш натижалари бўйича хулоса ва асослантирилган қарор акс эттирилиши лозим.

175. Маъқулланган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими устидан даврий назорат аудитини ўтказишга тайинланган орган жавобгар бўлади.

176. Даврий назорат аудити ўтказилишидан мақсад маъқулланган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими доирасида келиб чиқувчи мажбуриятлар ўрнатувчи томонидан тўлиқ бажарилишини тайинланган орган томонидан тасдиқлаш ҳисобланади.

177. Ўрнатувчи тайинланган органга баҳолашни (назорат аудитини) ўтказиш мақсадида лифтни ишлаб чиқариш, йиғиш, ўрнатиш, синаш, инспекция ўтказиш ва тайёр маҳсулот сақлаш жойларига киришига шарт-шароит яратиб бериш ҳамда барча зарур маълумотларни, шу жумладан, қуйидагиларни тақдим қилиши шарт:

сифат тизими ҳужжатлари;

техник ҳужжатлар;

сифатни таъминлаш доирасида яратилган ёзувлар, ўтказилган инспекция ва синов натижалари, калибрлаш натижалари, мутасадди ходимларнинг малакаси тўғрисидаги маълумотлар.

178. Ўрнатувчи томонидан ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизими юритилиши ва узлуксиз қўлланишини назорат қилиш мақсадида тайинланган орган тизимни маъқуллаш тўғрисида қарор қабул қилган санадан бошлаб ҳар ўн икки ой даврийлигида назорат аудитларини ўтказиши, ўтказилган аудит натижалари юзасидан ўрнатувчига ҳисобот тақдим этиши шарт.

179. Ушбу Низомнинг 178-бандида назарда тутилганига қўшимча равишда тайинланган орган ўрнатувчининг ҳудудига режадан ташқари ташрифларни амалга ошириши мумкин. Бундай ташриф давомида ўрнатувчи томонидан сифат тизими талабларга мувофиқ юритилаётганини текшириш мақсадида тайинланган орган бевосита синовлар ўтказиши ёки бундай синовлар ўтказилишини ташкил қилиши мумкин.

Бунда тайинланган орган режадан ташқари ташриф натижалари бўйича ҳисобот расмийлаштириши, синов ишлари амалга оширилган тақдирда, тегишли синов баённомаси билан бирга ҳисоботни ўрнатувчига тақдим қилиши шарт.

180. Ўрнатувчи лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида мутасадди бозор назорати органи ихтиёрида қуйидагиларни сақлаши шарт:

ушбу Низомнинг 165-банди “б” ва “г” кичик бандларида назарда тутилган ҳужжатлар;

ушбу Низомнинг 173 ва 174-бандларига мувофиқ яратилган ёзувлар;

ушбу Низомнинг 171, 174, 178 ва 179-бандларида назарда тутилган тайинланган органнинг тегишли қарор ва ҳисоботлари.

181. Ҳар бир тайинланган орган уни тайинловчи ваколатли органга ўзи томонидан расмийлаштирилган ёки бекор қилинган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификатлар ва (ёки) уларга қўшимчалар юзасидан маълумот бериши, шунингдек, муайян муддат оралиғида ёхуд сўровга кўра уни тайинловчи ваколатли органга рад этилган, тўхтатиб қўйилган ёки чеклов ўрнатилган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги сертификатлар ва (ёки) уларга қўшимчалар рўйхатини тақдим қилиши шарт.

Ҳар бир тайинланган орган бошқа тайинланган органларга ўзи томонидан қабул қилинган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллашни рад этиш, тўхтатиб қўйиш ёки бекор қилиш ҳамда сўровига кўра, тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарор(лар) юзасидан маълумот бериши шарт.

182. Тайинланган орган ўзи томонидан расмийлаштирилган ишлаб чиқариш жараёнининг сифатини кафолатлаш тизимини маъқуллаш тўғрисидаги қарорининг нусхасини сўровга кўра ваколатли бозор назорати органларига тақдим қилиши лозим.

183. Ўрнатувчи ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашга ҳамда ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

184. Ўрнатувчи ушбу Низомнинг 165-бандида назарда тутилган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда 163-бандда белгиланган шартга кўра мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифтнинг кабинасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши лозим.

185. Ўрнатувчи ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган ҳолда ҳар бир лифт учун мувофиқлик декларациясини ёзма равишда расмийлаштириши ва нусхасини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

Мувофиқлик декларациясининг нусхаси ваколатли назорат органларига сўровига мувофиқ тақдим қилиниши шарт.

186. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 165-бандида назарда тутилган тартибда ариза бериши ҳамда 173, 184 ва 185-бандларда белгиланган ўрнатувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

**5-§. Ягона нусхадаги маҳсулотнинг мувофиқлигини текширишга
(верификация қилишга) асосланган лифтларнинг мувофиқлигини
баҳолаш тартиб-таомили (G-модуль)**

187. Ягона нусхадаги маҳсулотнинг мувофиқлигини текширишга (верификация қилишга) асосланган лифтларнинг мувофиқлигини баҳолаш тартиботида тайинланган орган асосий хавфсизлик талабларига муайян лифтнинг мувофиқлигини баҳолайди.

188. Ўрнатувчи назорат қилиш жараёнларида лифтни асосий хавфсизлик талабларига мувофиқлигини таъминлашга қаратилган барча чораларни назарда тутган бўлиши шарт.

190. Ўрнатувчи ягона нусхадаги лифтнинг мувофиқлигини текшириш (верификация қилиш) мақсадида танлаб олган тайинланган органга ариза бериши лозим.

Ариза қуйида келтирилган маълумот ва тасдиқловчи ҳужжатлардан иборат бўлиши шарт:

а) ўрнатувчининг номи ва манзили, агар ариза ваколатли вакил томонидан тақдим этилган бўлса унинг номи ва манзили;

б) лифт ўрнатилган манзил;

г) лифтинг техник ҳужжатлари;

д) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот.

191. Техник ҳужжатлар асосий хавфсизлик талабларига лифтинг мувофиқлигини баҳолаш имконини бериши шарт.

Техник ҳужжатлар қуйидаги маълумотлар жамланмасидан иборат бўлиши керак:

лифтининг тавсифи;

лойиҳа-конструкция ва ишлаб чиқариш чизмалари ҳамда диаграммалар;

тақдим қилинган чизмалар ва диаграммаларни, шунингдек, лифтинг ишлаш механизмини тушуниш учун зарур бўлган тафсилотлар;

қўлланган хавфсизлик талаблари рўйхати;

асосий хавфсизлик талаблари бажарилишини таъминловчи тасдиқланган стандартлар рўйхатига мувофиқ тўлиқ ёки қисман қўлланган тегишли стандартлар рўйхати. Агар тасдиқланган стандартлар қўлланмаган ҳолларда асосий хавфсизлик талабларига мувофиқликни таъминлаш мақсадида ўрнатувчи томонидан жорий қилинган ечимларнинг тафсилоти, жумладан, қўлланган бошқа техник талаблар рўйхати.

Тасдиқланган стандартлар рўйхатига киритилган стандартлар қисман жорий қилинган ҳолларда, техник ҳужжатларда стандартларнинг қўлланган қисмлари аниқ кўрсатилиши талаб қилинади;

лифтга ўрнатилган лифт хавфсизлик қурилмаларига ушбу Низомнинг 3-параграфида белгиланган тартиб-таомилга мувофиқ расмийлаштирилган турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатлар нусхаси;

бевосита ўрнатувчи томонидан ёки у учун амалга оширилган лифтинг лойиҳа-конструкциясининг ҳисоб-китоб натижалари;

синов баённомалари;

қуйидагиларни назарда тутувчи лифт паспорти:

а) лифтидан нормал фойдаланиш ва лифтга хизмат кўрсатиш, инспекция қилиш, таъмирлаш, даврий техник кўриқдан ўтказиш ҳамда қутқарув ишлари учун зарур бўлган чизма ва кўрсатмалардан иборат йўриқнома;

б) лифтида ўтказилган таъмирлаш ва мос ҳолларда, даврий техник кўриқдан ўтказиш ёзувларини қайд этиш журнали.

192. Тайинланган орган ушбу параграфда назарда тутилган мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомили доирасида техник ҳужжатларни ва лифтни текширади, шунингдек, тасдиқланган стандартларда белгиланган синовлардан ёки шунга ўхшаш синов услубларини қўллаган ҳолда лифтинг асосий хавфсизлик талабларга мувофиқлигини баҳолайди. Бундай баҳолаш, камида ушбу Низомнинг 206-бандида назарда тутилган синовларини ўз ичига олиши шарт.

193. Асосий хавфсизлик талабларига лифтнинг мувофиқлиги тасдиқланган тақдирда, тайинланган орган ўтказилган синов натижаларига асосланган мувофиқлик сертификатини расмийлаштиради.

Тайинланган орган лифтнинг паспортига расмийлаштириган мувофиқлик сертификати юзасидан тегишли ёзувларни киритиши шарт.

194. Агар тайинланган орган мувофиқлик сертификатини расмийлаштиришни рад этса, у рад этишни асослантириши ва зарур тузатиш чоралари кўрилиши юзасидан ўрнатувчига кўрсатмалар бериши лозим.

Ўрнатувчи ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомил асосида лифтнинг мувофиқлигини текшириш (верификация қилиш) мақсадида қайта ариза бериш учун тузатиш чоралари бўйича кўрсатма берган тайинланган органга мурожаат қилиши шарт.

195. Тайинланган орган мувофиқлик сертификати нусхасини ваколатли бозор назорати органларига сўровига мувофиқ тақдим қилиши шарт.

Ўрнатувчи ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда, миллий мувофиқлик белгисини қўллашига ҳамда ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

196. Ўрнатувчи ушбу Низомнинг 190-бандига мувофиқ танлаб олинган тайинланган органнинг жавобгарлиги остида унинг реестридаги хос рақамини акс эттирган ҳолда, мазкур тартиб-таомил шартларига кўра мувофиқлиги тасдиқланган ҳар бир лифт кабинасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

197. Ўрнатувчи ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган ҳолда, лифтга мувофиқлик декларациясини ягона нусхада ёзма расмийлаштириши лозим.

Мувофиқлик декларациясининг нусхаси ваколатли назорат органларига сўровига мувофиқ тақдим қилиниши шарт.

198. Ўрнатувчи ўзи томонидан расмийлаштирилган мувофиқлик декларацияси нусхасини, лифтнинг техник ҳужжатларини ва мувофиқлик сертификати нусхасини лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

199. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 196 ва 198-бандларида белгиланган ўрнатувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

6-§. Лифтларни якуний инспекциядан ўтказиш

200. Якуний инспекция мувофиқликни баҳолаш тартиботининг бир қисми ҳисобланиб, бунда тайинланган орган тегишли турини тасдиқлаш сертификатига эга ёки маъқулланган сифат тизимига мувофиқ лойиҳалаштирилган ҳамда ишлаб чиқарилган лифтни асосий хавфсизлик талабларига жавоб беришига аниқлик киритади ва тасдиқлайди.

201. Лифтни ўрнатувчи ўрнатилаётган лифт асосий хавфсизлик талабларига ва қуйидаги шартлардан бирига мувофиқ бўлишини таъминлаш учун барча зарур чораларни кўриши лозим, хусусан:

лифт турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатида назарда тутилган турига мос бўлишини;

агар лойиҳалаштириш тўлиқ тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар асосида бажарилмаган тақдирда, ушбу Низомнинг 4-боби 3-параграфида назарда тутилган тартибда лифт лойиҳасини экспертиза хулосаси ва маъқулланган ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими асосида лифт лойиҳалаштирилган ҳамда ишлаб чиқарилган бўлишини.

202. Ўрнатувчи томонидан танланган тайинланган орган бозорга киритилаётган тайёр ҳолдаги лифтнинг тегишли хавфсизлик талабларига мувофиқлигини тасдиқлаш мақсадида якуний инспекциядан ўтказиш.

Ўрнатувчи ўзи танлаган тайинланган органга якуний инспекциядан ўтказиш учун ариза ҳамда қуйида келтирилган маълумот ва асословчи ҳужжатларни тақдим қилиши лозим:

- а) тайёр лифтнинг чизмаси;
- б) якуний инспекция ўтказиш учун зарур бўлган чизма ва диаграммалар, хусусан, лифтнинг бошқарув схемаси;
- в) худди шу ариза бошқа тайинланган органга тақдим этилмагани тўғрисида ёзма баёнот;
- г) қуйидагиларни назарда тутувчи лифт паспорти:
 - лифтдан нормал фойдаланиш ва лифтга хизмат кўрсатиш, инспекция ўтказиш, таъмирлаш, даврий техник кўрикдан ўтказиш ҳамда қутқарув ишлари учун зарур бўлган чизмалар ва кўрсатмалардан иборат йўриқнома;
 - лифтда ўтказилган таъмирлаш ва даврий техник кўрикдан ўтказиш ёзувларини қайд этиш журнали.

203. Тайинланган орган лифтнинг мувофиқлигини тасдиқлаш учун зарур бўлмаган бошқа чизмалар ёки маълумотларни талаб қилишга ҳақли эмас.

204. Асосий хавфсизлик талабларига лифтнинг мувофиқлигини текшириш мақсадида тайинланган орган томонидан тасдиқланган стандарт(лар)да назарда тутилган ёки унга тенглаштирилган синов услубларига мувофиқ зарурий баҳолашлар ва синашлар ўтказилади.

205. Лифтнинг мувофиқлигини тасдиқлаш мақсадида қуйидагиларнинг камида бирини амалга ошириш талаб этилади:

а) лифтни ушбу Низомнинг 4-боби 1-параграфида белгиланган тартиб-таомилга мувофиқ расмийлаштирилган турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатда кўрсатилган турга мослигини аниқлаш учун ушбу Низомнинг 202-бандида санаб ўтилган ҳужжатларнинг таҳлилини ўтказиш;

б) агар лойиҳалаштириш тўлиқ тасдиқланган стандартларда белгиланган талаблар асосида бажарилмаган тақдирда, ушбу Низомнинг 4-боби 3-параграфида назарда тутилган тартибда расмийлаштирилган лифт лойиҳаси эспертиза ҳулосаси ва маъқулланган ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими асосида лифт лойиҳалаштирилганини ва ишлаб чиқирилганлигини аниқлаш учун ушбу Низомнинг 202-бандида санаб ўтилган ҳужжатларнинг таҳлилини ўтказиш.

206. Лифтда ўтказиладиган синовлар камида қуйидагиларни қамраб олиши шарт:

а) хавфсизлик қурилмалари тўғри ўрнатилгани ва ишлашини текшириш учун лифтнинг бўш ҳамда максимал юкланиш ҳолатида (тутқичлар, қулфлаш мосламалари ва бошқалар) синаш;

б) электр таъминоти узилган тақдирда, хавфсизлик мосламаларининг тўғри ишлашини текшириш учун лифтнинг бўш ва максимал юкланиш ҳолатида синаш;

в) номинал юкланишдан 1,25 барабар кўп юкланиш билан статик синовдан ўтказиш.

Номинал юкланиш Техник регламентга 2-илова 36-банди талабларига мувофиқ бўлиши шарт.

207. Юқорида назарда тутилган синовлар ўтказилганидан сўнг тайинланган орган лифтдан фойдаланишга зиён етказувчи нуқсонлар ёки шикастланишлар ҳосил бўлмаганини текшириши шарт.

208. Лифт асосий хавфсизлик талабларга мувофиқ бўлган тақдирда, ўтказилган баҳолашлар ва синовларга ҳавола қилинган якуний инспекция сертификати тайинланган орган томонидан белгиланган тартибда расмийлаштирилиши лозим.

Тайинланган орган лифт паспортида бу ҳақида тегишли ёзувларни қайд этиши шарт.

209. Тайинланган орган якуний инспекция сертификатини расмийлаштиришни рад этган ҳолларда, ўрнатувчига тақдим қилинувчи хабарномада рад қилиш сабаблари ва талаб қилинадиган тузатиш чораларини батафсил кўрсатиши шарт. Агар ўрнатувчи якуний инспекциядан ўтказиш учун аризани қайта топширса, ушбу ариза айнан шу тайинланган органга тақдим қилиниши шарт.

210. Ўрнатувчига ушбу параграфда белгиланган тартиб-таомилларни тўлиқ ва муваффақиятли бажариши натижасида ушбу Низомнинг 2-боби талабларига риоя қилган ҳолда миллий мувофиқлик белгисини қўллашига, ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган мувофиқлик декларациясини расмийлаштиришга рухсат берилади.

211. Ўрнатувчи ушбу Низомнинг 202-банди иккинчи хатбошисида назарда тутилган тайинланган органнинг реестридаги хос рақамини белгининг ёнида кўрсатган ҳолда, асосий хавфсизлик талабларига жавоб берувчи ҳар бир лифтнинг кабинасини миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаши шарт.

212. Ўрнатувчи ушбу Низомга 4-иловада назарда тутилган маълумотларни акс эттирган ҳолда, ҳар бир лифтга ёзма расмийлаштирилгани мувофиқлик декларацияси нусхасини якуний инспекция сертификати нусхаси билан бирга лифт бозорга киритилганидан бошлаб ўн йил давомида ваколатли бозор назорати органи ихтиёрида сақлаши шарт.

Сўровга кўра лифтнинг мувофиқлик декларацияси нусхаси бошқа назорат идораларига тақдим қилиниши шарт.

213. Бозор назорати органлари якуний инспекция сертификати нусхасини талаб қилиб олишлари мумкин.

214. Ўрнатувчининг ваколатли вакили, агар унинг ваколоти доирасига киритилган бўлса, ушбу Низомнинг 202, 211 ва 212-бандларда белгиланган ўрнатувчининг мажбуриятларини ўз зиммасига олиши мумкин.

5-боб. Апелляцияларни кўриб чиқиш

215. Манфаатдор томонлар мувофиқликни баҳолаш натижаларидан норози бўлган тақдирда, Агентликнинг Апелляция кенгашига ёки бевосита судга мурожаат қилишга ҳақли.

216. Агентликнинг Апелляция кенгаши тайинланган мувофиқликни баҳолаш органларининг қарорларига нисбатан норозиликларни кўриб чиқади. Апелляция комиссияси таркиби ва тартиби Агентликнинг раҳбари буйруғи билан тасдиқланади.

Апелляция комиссияси берилган даъвони кўриб чиқади ва қабул қилинган қарор тўғрисида иқтисодий операторга ёзма равишда маълум қилади.

217. Манфаатдор томонлар Агентликнинг Апелляция кенгаши қарори бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда судга шикоят этиши мумкин.

6-боб. Якунловчи қоидалар

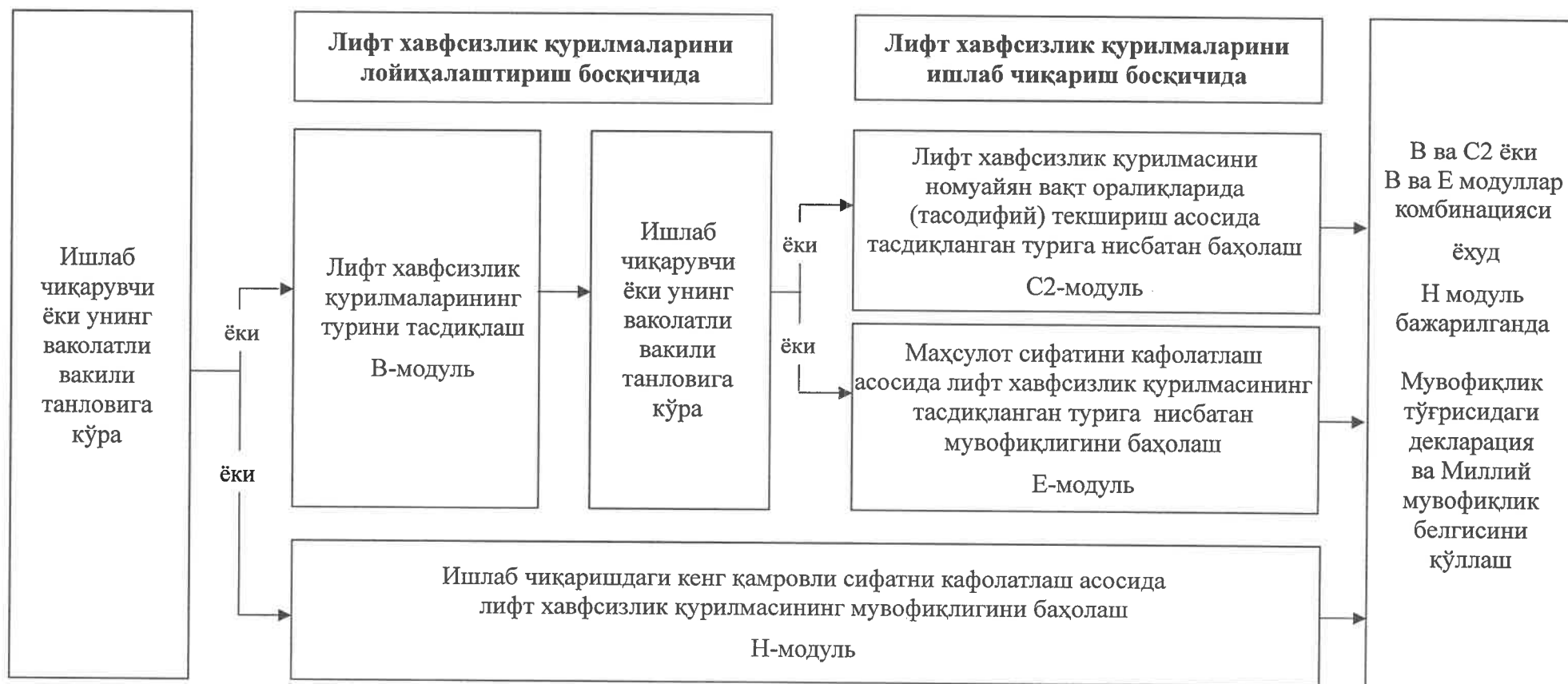
218. Ваколатли орган томонидан тайинланган мувофиқликни баҳолаш органининг фаолияти тугатилганда, у томонидан мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомиллари натижасида расмийлаштирилган барча ҳужжатлар электрон тизимда ёки ваколатли орган архивида белгиланган муддат давомида сақланади.

Агар техник регламентда фаолияти тугатилган тайинланган орган томонидан расмийлаштирилган ҳужжатлар устидан даврий баҳолашни ташкил этиш белгиланган бўлса, бунда ваколатли орган ушбу ҳужжатларни бошқа тайинланган органга юклаш ҳуқуқига эга.

219. Ушбу Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг
мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

Лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш СХЕМАСИ

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг
мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомга
2-илова

Лифтларнинг мувофиқлигини баҳолаш СХЕМАСИ

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг
мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомга
3-илова

**Лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлик
тўғрисидаги декларациясида акс эттирилиши лозим бўлган
МАЪЛУМОТЛАР**

ишлаб чиқарувчининг тижорат номи ва манзили;

ишлаб чиқарувчининг ваколатли вакилининг тижорат номи ва манзили
(агар мавжуд бўлса);

лифт хавфсизлиги қурилмасининг тавсифи, тури ёки серияси ва серия
рақами (агар мавжуд бўлса), зарур ҳолларда лифт хавфсизлиги қурилмасини
идентификация қилиш учун тасвири;

лифт хавфсизлиги қурилмасининг хавфсизлик функцияси, агар тавсифда
аниқ кўрсатилмаган бўлса;

лифт хавфсизлик қурилмасининг ишлаб чиқарилган йили;

лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлиги тасдиқланган барча тегишли
меъёрий талаблар тўғрисида маълумот;

лифт хавфсизлиги қурилмаси Ўзбекистон Республикаси ҳудудида амалга
бўлган тегишли қонунчилик ва техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги
норматив ҳужжатларда белгиланган талабларга мувофиқлиги тўғрисида баёнот;

белгиланган талабларга мувофиқликни намоён қилиш учун қўлланган
стандартларга ҳавола(лар);

мазкур Низомнинг 3-боби 1 ва 2-параграфларида белгиланган талаблар
асосида хавфсизлик қурилмасининг турини тасдиқлаган тайинланган мувофиқликни
баҳолаш органининг номи, манзили ва реестр рақами ҳамда ушбу тайинланган
идора томонидан расмийлаштирилган турини тасдиқлаш тўғрисидаги
сертификатга ҳавола;

зарур ҳолларда, мазкур Низомнинг 3-боби 3-параграфида белгиланган
талабларга асосан номуайян вақт оралиқларида (тасодифий) текшириш
асосида хавфсизлик қурилмасининг тасдиқланган турига мувофиқлигини
баҳолаган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органи номи, манзили ва
реестр рақами;

зарур ҳолларда, мазкур Низомнинг 3-боби 2 ва 3-параграфларида белгиланган
таалабларга асосан ишлаб чиқарувчи томонидан жорий қилинган сифат
тизимини маъқуллаган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органи номи,
манзили ва реестр рақами;

ишлаб чиқарувчи ёки унинг ваколатли вакили номидан мувофиқлик
тўғрисидаги декларацияни имзолаш ваколатига эга шахснинг исми, фамилияси,
отасининг исми ва лавозими;

имзоланган жой, сана ва имзо.

Лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг
мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомга
4-илова

**Лифтнинг мувофиқлик тўғрисидаги
декларациясида акс эттирилиши лозим бўлган
МАЪЛУМОТЛАР**

ўрнатувчининг тижорат номи ва манзили;

ўрнатувчи ваколатли вакилининг тижорат номи ва манзили (агар мавжуд бўлса);

лифтнинг тавсифи, тури ёки серияси, серия рақами, шунингдек, лифт ўрнатилган жойнинг манзили;

лифт ўрнатилган йил;

лифтнинг мувофиқлиги тасдиқланган барча тегишли меъёрий талаблар тўғрисида маълумот;

лифт Ўзбекистон Республикаси ҳудудида амалда бўлган тегишли қонунчилик ва техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда белгиланган талабларга мувофиқлиги тўғрисида баёнот;

белгиланган талабларга мувофиқликни намоёни қилиш учун қўлланган стандартларга ҳавола(лар);

мос ҳолларда, мазкур Низомнинг 4-боби 1-параграфида белгиланган талабларга асосан лифтнинг турини тасдиқлаган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органининг номи, манзили ва реестр рақами ҳамда ушбу тайинланган орган томонидан расмийлаштирилган турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатга ҳавола;

мос ҳолларда, мазкур Низомнинг 4-боби 5-параграфида белгиланган талабларга мувофиқ ягона нусхадаги лифтнинг мувофиқлигини тасдиқлаган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органининг номи, манзили ва реестр рақами, ёки

мос ҳолларда, мазкур Низомнинг 4-боби 6-параграфида белгиланган талабларга мувофиқ лифтнинг якуний инспекциясини амалга оширган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органининг номи, манзили ва реестр рақами;

мос ҳолларда, мазкур Низомнинг 4-боби 2, 3 ёки 4-параграфларида белгиланган талабларга мувофиқ ўрнатувчи томонидан жорий қилинган сифатни кафолатлаш тизимини маъқуллаган тайинланган мувофиқликни баҳолаш органининг номи, манзили ва реестр рақами;

ўрнатувчи ёки унинг ваколатли вакили номидан мувофиқлик декларациясини имзолаш ваколатига эга шахснинг исми, фамилияси, отсининг исми ва лавозими;

имзоланган жой, сана ва имзо.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 19 ” июндаги 316-сон қарорига
2-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига
киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 30 январдаги 43-сон қарори билан тасдиқланган Мажбурий тартибда мувофиқлиги баҳоланиши лозим бўлган маҳсулотлар рўйхатида:

а) 54 -позиция қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“	54.	Буг қозонлари, марказий иситиш қозонлари, газгенераторлар ёки тозалаш қурилмалари билан ёки уларсиз сувли газ генераторлари, ацетиленли газ генераторлари ва тозалаш ускуналари билан ёки уларсиз шунга ўхшаш газ генераторлари, куч қурилмалари, суюқлик ва ҳаво насослари, компрессорлар, ҳаво тортиш вентиляторлари ва шкафлари, ҳавони кондиционерлаш учун қурилмалар, ёқиш горелкалари, совиткичлар ва музлаткичлари, майший ҳаво музлаткичлар, майший совиткичлар ва музлаткичлар (витринали совиткичлардан ташқари), стерилизаторлар, дистилляторлар (электр ёки электрсиз иситадиган саноат ёки лаборатория машина ва ускуналари), марказга интилма қуриткичлар билан центрифугалар, суюқликлар ёки газларни филтрлаш ва тозалаш учун ускуналар ва қурилмалар, идиш-товоқ ювиш машиналари, бутилкалар ва бошқа сиғимларни ювиш ёки қуритиш учун ускуналар, бутилкалар, банкалар, яшиқларни, қошларни ёки бошқа сиғимларни ёпиш, тўлдириш, тикинлаш ва уларни тамғалаш учун ускуналар, бутилкалар, банкалар, тубиклар ва шунга ўхшаш сиғимларни қалпоқлар ёки қопқоқлар билан зичлаб тикинлаш учун ускуналар, қадоқлаш ёки тикинлаш учун ускуналар (термик сиқиш йўли билан маҳсулотларни ўраш учун ишлатиладиган ускуналар),	8402 11 000 — 8402 20 000 0, 8403 10, 8405 10 000 0, 8410 11 000 0, 8410 12 000 0, 8410 13 000 0, 8412 10 — 8412 80, 8413 11 000 0 — 8413 81 000 0, (8413 20 000 0, 8413 30 200 1, 8413 30 800 1 дан ташқари), 8414 10 — 8414 80, (8414 30 200 1, 8414 30 810 1, 8414 30 810 5, 8414 30 890 1, 8414 80 110 0, 8414 80 190 0 дан ташқари), 8415 10 — 8415 83 0000, (8415 20 000 1 дан ташқари), 8416 10 — 8416 20 800 0, 8418 10 — 8418 69 000 (8418 50 190 0 дан ташқари), 8419 11 000 0 — 8419 89, 8421 11 000 0 — 8421 39, 8422 11 000 0 — 8422 40 000 8, 8425 (8425 39 000 2 дан ташқари), 8427, 8428 (8428 10, 8428 20 800 1, 8428 33 000 0, 8428 90 дан ташқари), 8429, 8430, 8433 11 — 8433 60 000 0, (8433 30 000 0, 8433 40 000,
---	-----	--	--

ичимликларни газлантириш учун ускуналар, (олдин фойдаланилган, кемалар ва фуқаролик авиациясида ишлатиладиганларидан ташқари), буғоқимли ёки кумоқимли ва шунга ўхшаш ускуналар, кўтариш талилари ва кўтаркичлар, турли хилдаги кўтариш кранлари, автоюклагичлар, юкларни кўчириш учун машиналар ва ускуналар, қишлоқ хўжалиги, чорвачилик ва овқат тайёрлаш учун қурилмалар ва аппаратлар, тўқувчилик дастгоҳлари, савдо автоматлари, кранлар, клапанлар, вентиллар, трубопроводлар, қозонлар, резервуарлар, цистерналар, баклар босимни пасайтириш учун термостатик клапан ва арматуралар ёки шунга ўхшаш идишлар	8433 51 000, 8433 52 000 0, 8433 59 дан ташқари), 8434 10 000 0, 8434 20 000 0, 8435 10 000 0, 8436 10 0000 — 8436 80 900 0, (8436 21 000 0 дан ташқари), 8437 10 000 0, 8437 80 000 0, 8438 10 — 8438 80 990 0, 8450 11 — 8450 20 000 0, 8452 10 900 0 — 8452 29 000 0 (фақат двигателли машиналар), 8471 30 000 0, 8471 41 000 0, 8471 49 000 0, 8471 50 000 0 8472 10 000 0, 8476 21 000 0 — 8476 89 000 0, 8481 10 050 0 — 8481 80 990 7
---	--

”;

2. Вазирлар Маҳкамасининг Лифт ва лифт қурилмаларининг хавфсизлиги тўғрисидаги техник регламентни тасдиқлаш ҳақида” 2025 йил 12 июлдаги 430-сон қарорида:

а) 2-банддаги “2026 йил 1 июлдан ” сўзлари “2027 йил 1 январдан” сўзлари билан алмаштирилсин;

б) 5-бандда:

иккинчи хатбошидаги “2026 йил 1 июлдан бошлаб 2027 йил 1 августга” сўзлари “2027 йил 1 январдан бошлаб 2027 йил 31 декабрга” сўзлари билан алмаштирилсин;

ўнинчи хатбошидаги “2027 йил 1 ноябрга” сўзлари “2028 йил 1 мартга” сўзлари билан алмаштирилсин;

в) 1-иловада:

1-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“1. Ушбу Техник регламент лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг хавфсизлигига қўйиладиган ягона талабларни белгилайди.

Ушбу Техник регламент талаблари мазкур Техник регламентга 1-иловада келтирилган лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларига нисбатан қўлланади.”

51-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“51. Лифтлар бозорга ҳамда фойдаланишга киритилгунга қадар уларга нисбатан мувофиқликни баҳолаш тартиб-таомилларининг қуйидаги комбинацияларининг бирида ўтказилиши лозим:

а) турини тасдиқлашдан ўтказилган ўхшаш модели лифтга мувофиқ ҳолда лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган бўлиши ҳамда лифтни якуний инспекциядан ўтказиш ёки ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш ёхуд маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш;

б) ишлаб чиқаришда лифтнинг мувофиқлигини таъминлашга қаратилган кенг қамровли сифатни кафолатлаш тизими билан биргаликда лифт лойиҳаси баҳоланган бўлиши ҳамда ўрнатилган лифт якуний инспекциядан ўтказилиши ёки маҳсулот сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг тасдиқланган турига нисбатан мувофиқлигини баҳолаш ёхуд ишлаб чиқариш жараёни сифатини кафолатлаш асосида лифтнинг турига нисбатан баҳолаш;

в) ягона нусхадаги маҳсулотнинг мувофиқлигини текширишга (верификация қилишга) асосланган лифтларнинг мувофиқлигини баҳолаш;

г) ишлаб чиқаришдаги кенг қамровли сифатни кафолатлаш билан бирга лифт лойиҳасини экспертизаси асосида лифтнинг мувофиқлигини баҳолаш.

Ҳар қандай комбинациялар танланганда лифт хавфсизлик қурилмасининг мувофиқлиги баҳоланган бўлиши шарт”;

60 ва 61-бандлар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“60. Миллий мувофиқлик белгиси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган техник регламент объекти ҳисобланган маҳсулотларни миллий мувофиқлик белгиси билан тамғалаш тўғрисидаги ҳамда лифт ва лифт хавфсизлик қурилмаларининг мувофиқлигини баҳолаш тартиби тўғрисидаги низомларнинг талабларига мувофиқ қўлланади.

61. Лифтларни ва лифт хавфсизлик қурилмалари мос равишда ўрнатувчи ва ишлаб чиқарувчи томонидан ёки қонунчиликда белгиланган ҳолларда уларнинг ваколатли вакиллари томонидан Миллий мувофиқлик белгиси билан тамғаланади”;

1-илова қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

**“ Техник регламент талаблари татбиқ этиладиган
лифт ва лифт хавфсизлик қурилмалари
РЎЙХАТИ**

т/р	Техник регламент талаблари татбиқ этиладиган маҳсулотлар	ТИФ ТН коди*
Лифтлар		
1	Бинолар ва иншоотларда ўрнатилган доимий хизмат кўрсатувчи ҳамда одамларни, одамлар билан биргаликда юкларни кўтариш, лифт	8428 10

	кабинасига қийинчиликсиз одам кириши ёки чиқишини таъминловчи, кабинанинг ичида жойлаштирилган ёки кабина ичидан туриб бошқариш имконини берувчи бошқарув тизими ўрнатилган лифтлар	
Лифт хавфсизлик қурилмалари		
2	Шахта эшиклари кулфлари	8301 40
3	Тутгичлар	8431 31
4	Буферлар	
5	Тезликни чеклагичлар	
6	Хавфсизлик гидроаппарати (сақловчи клапан)	
7	Электрон қисмлардан иборат хавфсизлик занжири шаклидаги электр хавфсизлик қурилмалари	

** Мазкур руйхатда номлари келтирилган маҳсулотлар ва уларнинг ТИФ ТН кодлари ўртасида ўзаро номуаносиблик юзага келган тақдирда, маҳсулотга устунлик берилади ва уларга нисбатан мазкур техник регламент ҳамда қонунчиликнинг бошқа талаблари тадбиқ этилади.*

3. Вазирлар Маҳкамасининг 2025 йил 12 июлдаги 431-сон қарори билан тасдиқланган Лифтларни техник кўриқдан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомда:

34-банднинг иккинчи хатбошисидаги “50 та” сўзи “5 та” сўзи билан алмаштирилсин;

44-банднинг иккинчи хатбошисидаги “ишлаб чиқарувчи (ўрнатувчи)” сўзлари “лифт ўрнатувчи” сўзлари билан алмаштирилсин;

48-банддаги “бир дона” сўзлари “ягона нусхадаги” сўзлари билан алмаштирилсин.

4. Вазирлар Маҳкамасининг 2025 йил 26 декабрдаги 831-сон қарори билан тасдиқланган Маҳсулотларнинг мувофиқлик тўғрисидаги декларациясини ҳисобга олиш бўйича давлат хизматини кўрсатишнинг маъмурий регламентининг 13-банди қуйидаги таҳрирдаги хатбоши билан тўлдирилсин:

“Техник регламентларда мувофиқлик декларациясида акс эттирилиши лозим бўлган мазкур банда белгиланганларидан фарқли равишда талаблар белгиланган бўлса, мазкур талабларни ҳам инобатга олган ҳолда мувофиқлик декларацияси шакли ўзгарган ҳолда ахборот тизимида ҳисобга олинади”.

БЕШИНЧИ БЎЛИМ

**ВАЗИРЛИКЛАР, ДАВЛАТ ҚЎМИТАЛАРИ
ВА ИДОРАЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА
ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИЛГАН
НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАРИ**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 2536-3
2026 - yil 15 - Iyun

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING
QARORI

**Kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini amalga oshirish tartibi
to'g'risidagi nizomga o'zgartirishlar kiritish haqida**

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki [to'g'risida](#)"gi hamda "Valyutani tartibga solish [to'g'risida](#)"gi qonunlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 18-dekabrda PF-254-son "Kapital bozorida investitsiya muhitini yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi [Farmoniga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi **qaror qiladi**:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2013-yil 23-noyabrda 22/2-son qarori (ro'yxat raqami 2536, 2013-yil 17-dekabr) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2013-y., 51-son, 670-modda) bilan tasdiqlangan Kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq o'zgartirishlar kiritilsin.
2. Ushbu qaror O'zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligi bilan kelishilgan.
3. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran uch oydan keyin kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki
Raisi
2026-yil 2-iyun
15/1-son

ISHMETOV TIMUR AMINDJANOVICH

Kelishildi:

Direktor
2026-yil 26-mart

LI DMITRIY ROMANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining
2026-yil 2-iyundagi 15/1-son qaroriga
ILOVA

**Kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini amalga oshirish tartibi
to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan o'zgartirishlar**

1. Muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Nizom kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini amalga oshirish tartibini belgilaydi.”.

2. 1-3-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“1. Mazkur Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

kapital harakati operatsiyalari – joriy xalqaro operatsiyalar hisoblanmaydigan barcha xalqaro (transchegaraviy) valyuta operatsiyalari, jumladan:

investitsiya faoliyatini amalga oshirish, jumladan rezidentlar tomonidan O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida joylashgan o'z filiallarini aylanma mablag'lar bilan to'ldirish;

kreditlar (qarzlar) olish va berish, lizing operatsiyalarini amalga oshirish;

ko'chmas mol-mulkni sotib olish va sotish;

chet davlatlardan mablag'larni jalb etish hamda ularni chet davlatlardagi hisobvaraqlar va omonatlarga joylashtirish;

intellektual mulk obyektlariga bo'lgan mutlaq huquqni to'liq olish yoki sotish;

xorijdan mablag' jalb qilish – O'zbekiston Respublikasi yoki uning rezidenti tomonidan xorijiy davlatlar yoki norezidentlar aktivlarining (kreditlar, zayomlar va boshqalarning) mazkur xorijiy davlatga yoki norezidentga yoxud ularning talabiga ko'ra uchinchi shaxsga shartlashilgan davrda adekvat aktivlarni, jumladan aktivlardan foydalanganlik uchun to'lovlarni taqdim etish majburiyatini o'z zimmasiga olgan holda jalb etilishi.

2. Banklar O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining (bundan buyon matnda Markaziy bank deb yuritiladi) “Valyuta operatsiyalari hisobini yuritish” axborot tizimi (FERUz) (bundan buyon matnda tizim deb yuritiladi) orqali kapital harakati operatsiyalari hisobini yuritadi.

3. Kapital harakati operatsiyalari Markaziy bankda ro'yxatga olinadi. Ro'yxatga olish banklar tomonidan mazkur operatsiyalar to'g'risidagi ma'lumotlarni tizimga kiritish tartibida amalga oshiriladi. Ma'lumotlar tizimga kiritilgandan so'ng kapital harakati operatsiyalari ro'yxatga olingan hisoblanadi.”.

3. 6¹-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“6¹. Rezidentlar tomonidan chet elga quyidagi kapital harakati operatsiyalarini amalga oshirishga ruxsat etiladi:

bir kalendar yil davomida ustav kapitalida davlat ulushi mavjud korxonalar va ularning shu'ba tashkilotlari tomonidan 100 000 AQSh dollari, davlat ulushi mavjud bo'lmagan korxonalar tomonidan 200 000 AQSh dollari ekvivalentidan yuqori bo'lmagan summada chet elda investitsiya faoliyatini amalga oshirish – chet eldagi korxonalarning ustav kapitalini shakllantirish yoki ulushli ishtirok etish, chet elda filiallar, vakolatxonalar va savdo uylari faoliyatini tashkil etish;

bir kalendar yil davomida ustav kapitalida davlat ulushi mavjud korxonalar va ularning shu'ba tashkilotlari tomonidan 50 000 AQSh dollari, davlat ulushi mavjud bo'lmagan korxonalar tomonidan 100 000 AQSh dollari ekvivalentidan yuqori bo'lmagan summada chet eldagi o'z filiallari va vakolatxonalarini aylanma mablag'lar bilan to'ldirish;

bir kalendar yil davomida jismoniy shaxslar tomonidan 10 000 AQSh dollari ekvivalentidan yuqori bo'lmagan summada chet elda investitsiya faoliyatini amalga oshirish – chet eldagi korxonalarning ustav kapitalini shakllantirish yoki ulushli ishtirok etish.

Bunda, jismoniy shaxslar tomonidan chet el valyutasida investitsiya vositachilarining hisobvaraqlarini to'ldirish imkoniyati bilan chet eldagi brokerlik yoki investitsiya hisobvaraqlarini to'ldirish uchun pul mablag'larini o'tkazish O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 18-dekabrda PF–254-son “Kapital bozorida investitsiya muhitini yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi Farmoniga muvofiq faqat tegishli litsenziyaga ega bo'lgan investitsiya vositachilari ishtirokida amalga oshiriladi.

AQShdagi xorijiy korxonalarning ustav fondini shakllantirish (yoki kapitalda ishtirok etish) uchun investitsiya faoliyati bo'yicha rezidentlar operatsiyalari – O'zbekiston Respublikasi banklaridagi rezidentlar hisobvaraqlaridan pul mablag'larini o'tkazish, AQShdagi filiallarini aylanma mablag'lar bilan to'ldirish rezidentlar hisobvaraqlaridagi valyuta mablag'lari doirasida amalga oshiriladi.

Banklarning faoliyati bilan bog'liq kapital harakati operatsiyalari O'zbekiston Respublikasining “Banklar va bank faoliyati to'g'risida”gi va “Valyutani tartibga solish to'g'risida”gi qonunlari hamda Markaziy bankning normativ-huquqiy hujjatlarida belgilangan talablar doirasida amalga oshiriladi.

Rezidentlar tomonidan mazkur badda nazarda tutilmagan yoki belgilangan me'yorlardan yuqori bo'lgan miqdorda chet elga kapital harakati operatsiyalari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoki Vazirlar Mahkamasining qarorlari asosida amalga oshiriladi, bundan chet eldan jalb qilingan aktivlarni norezidentlarga qaytarish bilan bog'liq kapital harakati operatsiyalari mustasno.”.

4. 7-12-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“7. Kapital harakati operatsiyasini amalga oshirish uchun rezident tomonidan bankka quyidagi hujjatlar taqdim etiladi:

mazkur Nizomning 1-ilovasiga muvofiq shaklda ariza;

kapital harakati operatsiyasi amalga oshirilishini nazarda tutuvchi hujjatning (shartnoma, kelishuv, bitim va (yoki) boshqa hujjat) hamda unga kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalarning nusxalari. Bunda hujjat matni davlat yoki rus tilida bayon etilgan bo'lishi, agar hujjat matni boshqa tilda bayon etilgan bo'lsa, u legallashtirilgan yoki unga belgilangan tartibda apostil qo'yilgan bo'lishi hamda davlat yoki rus tiliga tarjima qilingan va notarial tasdiqlangan bo'lishi kerak.

Banklar mazkur hujjatlar taqdim etilgandan keyingi ish kunidan kechiktirmagan holda ular to'g'risidagi mazkur Nizomning 11-bandida qayd etilgan ma'lumotlarning tizimga kiritilishini ta'minlaydi. Ma'lumotlar tizimga kiritilib, ro'yxatga olingandan so'ng belgilangan tartibda kapital harakati operatsiyasi amalga oshiriladi.

Kapital harakati operatsiyalari ro'yxatga olingandan so'ng rezidentlar tomonidan har chorakda, hisobot choragidan keyingi oyning 25 sanasiga qadar o'zining xizmat ko'rsatuvchi bankiga chet eldagi investitsiya faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar mazkur Nizomning 2-ilovasiga muvofiq shaklda taqdim etiladi.

Bunda, mijozlar tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar banklar tomonidan umumlashtirilgan holda hisobot choragidan keyingi oy yakuniga qadar Markaziy bankka taqdim etilishi lozim.

Rezidentlar tomonidan chet eldagi investitsiya faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar belgilangan tartib va muddatlarda taqdim etilmagan taqdirda, ularning ushbu turdagi keyingi operatsiyalari to'xtatib turiladi.

8. Rezidentlar hujjatlarni elektron tizim orqali qabul qilish uchun dasturiy ta'minotga ega bo'lgan banklarga arizani elektron shaklda taqdim etishi mumkin. Bunda rezident kapital harakati operatsiyasi amalga oshirilishini nazarda tutuvchi hujjatning (shartnoma, kelishuv, bitim va (yoki) boshqa hujjat) yoki unga kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalarning nusxalarini arizaga ilova qilishi lozim.

9. Kapital harakati operatsiyasi shartlariga har qanday o'zgartirishlar qo'shimcha kelishuv (kapital harakati operatsiyasi amalga oshirilishini nazarda tutuvchi hujjatga kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalar) bilan rasmiylashtirilishi va rezidentlar tomonidan qo'shimcha kelishuv tuzilgan sanadan boshlab o'n kun muddatda banklarga taqdim etilishi lozim.

Qo'shimcha kelishuvlarni banklarga taqdim etish hamda ular to'g'risidagi ma'lumotlarni tizimga kiritish mazkur Nizomning 7-bandida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

10. Banklar kapital harakati operatsiyalarini amalga oshirishda mazkur Nizomning 11-bandida ko'rsatilgan ma'lumotlarning to'g'ri va o'z vaqtida tizimga kiritilishi hamda ular bo'yicha hisob-kitob va to'lovlarning shartnoma shartlariga muvofiq amalga oshirilishini ta'minlashlari shart.

11. Bank tomonidan tizimga quyidagi ma'lumotlar kiritiladi:

hujjat ijroga qabul qilingan sana;

hujjatning raqami va sanasi;

rezident yuridik shaxsning nomi, STIR, faoliyat turi va joylashgan hududi;

rezident jismoniy shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, JShShIR va yashash manzili;

norezident to'g'risidagi ma'lumotlar (nomi, yuridik shaxs ro'yxatga olingan davlat yoki jismoniy shaxsning fuqaroligi, yurisdiksiya bo'yicha identifikatsiya raqami);

kapital harakati operatsiyasining turi, summasi va valyutasi;

xorijdan mablag' jalb qilish shakli (pul mablag'lari, tovarlar, ish va xizmatlar ko'rinishidagi zayomlar);

kapital harakati operatsiyasining muddati va foizlari (qarz, depozit va boshqa muddatli operatsiyalarda);

xorijdan jalb qilingan yoki taqdim etilgan mablag'larni qaytarish grafigi (mavjud bo'lsa);

mablag'lar harakati to'g'risidagi axborot;

kapital harakati operatsiyasi hisobining yuritilishi tugallangan sana (boshqa bankka o'tkazilgan yoki yakunlangan).

Kapital harakati operatsiyasining identifikatsiya raqami tizimda avtomatik tarzda shakllanadi.

Ma'lumotlar tizimga kiritilgandan so'ng bank boshqaruvi raisining tegishli o'rinbosari tomonidan tasdiqlanadi.

Tizimga kiritilgan ma'lumotlarning haqqoniyligi uchun uni tasdiqlagan bank boshqaruvi raisining tegishli o'rinbosari javobgar hisoblanadi.

12. Rezidentning hisobvarag'i boshqa bankka o'tkazilgan taqdirda, keyingi valyuta operatsiyalarining hisobi rezidentning hisobvarag'i o'tkazilgan bank tomonidan yuritiladi.

Kapital harakati bilan bog'liq shartnomalarni boshqa bankka o'tkazish mazkur Nizomning 3-ilovasiga muvofiq shaklda tuziladigan qabul qilish-topshirish dalolatnomasi asosida amalga oshiriladi.”.

5. 1-ilovaning matnidagi “tijorat bankining” degan so'zlar “bankning” degan so'z bilan almashtirilsin.

6. 2-ilova mazkur o'zgartirishlarning ilovasiga muvofiq tahrirda bayon qilinsin.

Kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini
amalga oshirish tartibi iyundagi nizomga kiritilayotgan
o'zgartirishlarga
ILOVA

“Kapital harakati bilan bog'liq ayrim valyuta operatsiyalarini
amalga oshirish tartibi to'g'risidagi nizomga
2-ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi rezidentlarining chet eldagi investitsiya faoliyati to'g'risida
MA'LUMOT**

___ - yilning ___ - choragi uchun

Shartnoma unikal raqami*	Investitsiya turi (1. Ustav fondini shakllantirish/ ulushli ishtirok etish; 2. Savdo uyi/vakolatxona/filial tashkil etish; 3. Boshqa turdagi faoliyat (ko'rsatilsin)	Rezident to'g'risida ma'lumot					Norezident to'g'risida ma'lumot						
		Jism. shaxs /Yur. shaxs	JShShIR/STIR raqami	Davlat ulushi mavjudligi (bor/yo'q)	Nomi	Xizmat ko'rsatuvchi bank nomi	Xorijiy mamlakatdagi identifikatsiya raqami (TIN, VATIN, LEI va boshqalar)	Qimmatli qog'ozlarning identifikatsiya qilish kodi (ISIN)	Xorijiy hamkor nomi	Xorijiy hamkor ro'yxatdan o'tgan davlat nomi	Xorijiy bank nomi	Xorijiy bank joylashgan davlat nomi	Joriy holati (faol, tugatilgan, bankrot deb e'lon qilingan va boshqalar)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Jadvalning davomi

Valyuta kodi	Investitsiya qiymati va amaliyotlar					Filiallar va vakolatxonalarni aylanma mablag'lar bilan to'ldirish	Ta'sischi aksioner kapitaldagi ulushi		Norezident korxonaning moliyaviy hisoboti (Sof foyda+ / zarar-)		Olingan dividend to'lovlari	Izoh***
	Hisobot davri boshida	Investitsiya kiritish	Investitsiya repatriatsiyasi	Investitsiya qiymatining o'zgarishi	Hisobot davri oxirida investitsiya qiymati		Hisobot davri	Hisobot davri	Hisobot davri	Hisobot davri		

	investitsiya qiymati	<i>O'zbekistondagi hisobvaraقدan</i>	<i>Dividendlar kapitalizatsiyasi</i>	<i>(dividendlardan tashqari)</i>	<i>bozor qiymatining o'zgarishi hisobiga**</i>	<i>boshqa o'zgarishlar hisobiga</i>			boshida (foizda)	oxirida (foizda)	boshida (ekv. doll.)	oxirida (ekv. doll.)		
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29

*O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining "Valyuta operatsiyalari hisobini yuritish" axborot tizimi (FERUz) biriktirilgan identifikatsiya raqami shartnoma ro'yxatga olingandan so'ng bank tomonidan mijozga taqdim qilinadi.

**Qimmatli qog'ozlar va boshqa aktivlarning bozor qiymatining o'zgarishi ko'rsatiladi.

***Boshqa o'zgarishlar hisobiga investitsiya qiymatining o'zgarishi sabablari va boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi. ”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3053-2
2026 - yil 15 - Iyun

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRLIGI,
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TURIZM QO'MITASI,
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQ QO'MITASINING
QARORI

**“Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning soliq solinadigan bazasini
alohida xarajatlari bo‘yicha kamaytirish tartibi to‘g‘risidagi
nizomni tasdiqlash haqida”gi qaror, shuningdek unga
o‘zgartirishlarni o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish to‘g‘risida**

O‘zbekiston Respublikasining Soliq [kodeksi](#), O‘zbekiston Respublikasining “Davlat soliq xizmati [to‘g‘risida](#)”gi va “Normativ-huquqiy hujjatlar [to‘g‘risida](#)”gi qonunlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 7-fevraldagi PQ–3514-son “Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta‘minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi [qaroriga](#) muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Soliq qo‘mitasi va Turizm qo‘mitasi **qaror qiladi:**

1. Ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar ilovaga muvofiq o‘z kuchini yo‘qotgan deb topilsin.
2. Ushbu qaror O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi va Savdo-sanoat palatasi bilan kelishilgan.
3. Mazkur qaror rasmiy e‘lon qilingan kundan e‘tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 5-iyun
370-son

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

Rais
2026-yil 30-may
09-mx-son

AQQULOV ABDULAZIZ
O'ROLBOYEVICH

Rais
2026-yil 19-may
2026-09-son

PULATOV FARRUX
JAXONGIROVICH

Kelishildi:

Vazir
2026-yil 28-aprel

XUDAYAROV ASILBEK
ANVAROVICH

Rais
2026-yil 17-mart

VAXABOV DAVRON
ABDUJALALOVICH

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining 2026-yil 5-iyundagi 370-son, Soliq qo'mitasining 2026-yil 19-maydagi 2026-09-son va Turizm qo'mitasining 2026-yil 30-maydagi 09-mx-son qaroriga
ILOVA

**O'z kuchini yo'qotgan deb topilayotgan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar
RO'YXATI**

1. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi, Davlat soliq qo'mitasi va Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasining 2018-yil 12-iyuldagi 110, 2018-60 va 4-qq-son "Xo'jalik yurituvchi subyektlarning soliq solinadigan bazasini alohida xarajatlari bo'yicha kamaytirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori (ro'yxat raqami 3053, 2018-yil 13-avgust) (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 14.08.2018-y., 10/18/3053/1696-son).

2. O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2021-yil 30-noyabrdagi 20-mh-son "O'zbekiston Respublikasining qonunchilik tizimi takomillashtirilishi munosabati bilan vazirliklar, davlat qo'mitalari va idoralarning ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi buyrug'ining (ro'yxat raqami 3338, 2021-yil 30-noyabr) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 30.11.2021-y., 10/21/3338/1117-son) 198-band.

3. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining 2022-yil 17-fevraldagi 3-son, Davlat soliq qo'mitasining 2022-yil 11-fevraldagi 2022-05-son hamda Turizm va sport vazirligining 2022-yil 8-fevraldagi 11-MN-son "Xo'jalik yurituvchi subyektlarning soliq solinadigan bazasini alohida xarajatlari bo'yicha kamaytirish tartibi to'g'risidagi nizomga o'zgartirishlar kiritish haqida"gi qarori (ro'yxat raqami 3053-1, 2022-yil 11-mart) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 11.03.2022-y., 10/22/3053-1/0211-son).

4. O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2026-yil 6-maydagi 17-mh-son "Vazirlik va idoralar tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi buyrug'ining (ro'yxat raqami 3830, 2026-yil 6-may) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 07.05.2026-y., 10/26/3830/0465-son) 2-band.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3856
2026 - yil 15 - Iyun

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRINING BUYRUG'I

Tamaki va alkogol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida

O'zbekiston Respublikasining "Alkogol va tamaki mahsulotlarining tarqatilishini hamda iste'mol qilinishini cheklash to'g'risida"gi [Qonuniga](#) muvofiq **buyuraman:**

1. Tamaki va alkogol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi nizom 1-[ilovaga](#) muvofiq tasdiqlansin.
2. Ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar 2-ilovaga muvofiq o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.
3. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Transport vazirligi, Milliy gvardiya va O'zbekiston Savdo-sanoat palatasi bilan kelishilgan.
4. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran uch oy o'tgach kuchga kiradi.

Vazir
26-May 2026-yil
4-son

ADILOV ELDAR
ERKINOVICH

Kelishildi:

Vazir
21-Aprel 2026-yil

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

Vazir
03-Aprel 2026-yil

TASHPULATOV AZIZ
ANVAROVICH

Rais
04-Fevral 2026-yil

VAXABOV DAVRON
ABDUJALALOVICH

Qo'mondon
04-Fevral 2026-yil

TASHMATOV BAXODIR
XAMIDOVICH

Vazir
03-Fevral 2026-yil

MAXKAMOV ILXOM
RUSTAMOVICH

O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining
2026-yil 26-maydagi 4-son buyrug'iga
1-ILOVA

**Tamaki va alkohol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi
belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi
NIZOM**

Mazkur Nizom jamoat joylarida alkohol va tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi belgilarni, tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish hamda tamakini va nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylar to'g'risidagi axborot beruvchi lavhalarni, shuningdek tibbiy ogohlantirish namunalari tayyorlash hamda joylashtirish tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Nizomda quyidagi tushunchalar qo'llaniladi:

alkohol mahsulotlari – oziq-ovqat xom ashyosidan olingan etil spirtidan va (yoki) tarkibida spirt bo'lgan oziq-ovqat mahsulotidan foydalangan yoki foydalanmagan holda ishlab chiqarilgan, tarkibida etil spirtining hajmiy ulushi bir yarim foizdan yuqori bo'lgan oziq-ovqat mahsuloti;

tamaki mahsuloti – tarkibida xomashyo sifatida tamaki bargi va (yoki) tamaki o'simligining boshqa qismlari mavjud bo'lgan mahsulot;

tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalari – tarkibida nikotin bo'lgan yoki nikotin bo'lmagan iste'molchi tomonidan nafas orqali yutiladigan aerosolni (bug'ni, tutunni) olish uchun foydalaniladigan elektron yoki boshqa asboblari (moslamalar), shu jumladan nikotin yetkazib berishning elektron tizimlari, tamakini qizdirish tizimlari, chilimlar, trubkalar, mushtuklar, shuningdek ularning tarkibiy qismlari va elementlari (bundan tibbiy asbob-uskunalar va tibbiy buyumlar mustasno).

2. Tasarrufida (mulkida, egaligida, foydalanishida) jamoat joylarida joylashgan hududlar, binolar (xonalar), inshootlar va boshqa obyektlar, shuningdek jamoat transporti bo'lgan jismoniy shaxslar va (yoki) korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning mas'ul **shaxslari** mazkur Nizomga muvofiq quyidagilarning tayyorlanishini va joylashtirilishini ta'minlaydi:

jamoat joylarida alkohol va tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi belgilarni;

tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylar to'g'risidagi axborot beruvchi lavhalarni;

tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylarda joylashtiriladigan tibbiy ogohlantirish namunalari.

3. Ogohlantiruvchi belgilar, axborot beruvchi lavhalar hamda tibbiy ogohlantirish namunalari aniq, ravshan va hammaga ko'rinadigan tarzda ifodalanishi lozim hamda turli materiallardan tayyorlanishi, shuningdek bosma shaklda yoki elektron axborot vositalari orqali aks ettirilishi mumkin.

4. Ogohlantiruvchi belgilar, axborot beruvchi lavhalar va tibbiy ogohlantirish namunalari davlat tilida tayyorlanadi hamda boshqa tillardagi matnlar bilan to'ldirilishiga yo'l qo'yiladi.

2-bob. Ogohlantiruvchi belgilar, axborot beruvchi lavhalar va tibbiy ogohlantirish namunalari

5. Alkogol mahsulotlarini iste'mol qilish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi belgi mazkur Nizomning 1-ilovasiga muvofiq tayyorlanadi va joylashtiriladi.

6. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi belgi mazkur Nizomning 2-ilovasiga asosan tayyorlanadi va joylashtiriladi.

7. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylar to'g'risidagi axborot beruvchi lavha mazkur Nizomning 3-ilovasiga ko'ra tayyorlanadi va joylashtiriladi.

8. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylarda joylashtiriladigan tibbiy ogohlantirish namunalari mazkur Nizomning 4-ilovasiga muvofiq tayyorlanadi va joylashtiriladi.

3-bob. Yakuniy qoidalar

9. Ogohlantiruvchi belgilar, axborot beruvchi lavhalar hamda tibbiy ogohlantirish namunalari yaroqsiz holga kelganda hamda ulardagi tasvir va (yoki) matnni aniq ko'rish yoki o'qish imkoniyati bo'lmaganda, ular yangilari bilan almashtiriladi.

10. Mazkur Nizomning buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.

Tamaki va alkohol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi
belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi
nizomga
1-ILOVA

**Alkohol mahsulotlarini iste'mol qilish taqiqlanganligi haqidagi
ogohlantiruvchi belgining namunasi, uni tayyorlash va joylashtirish**

1. Alkohol mahsulotlarini iste'mol qilish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi
belgi:

2. Ogohlantiruvchi belgi alkohol mahsulotlarini ish joylarida, ko'chalarda, stadionlarda, xiyobonlarda, bog'larda, barcha turdagi jamoat transportida va boshqa jamoat joylarida joylashtirilishi lozim (bundan savdo va xizmat ko'rsatish obyektlari, shu jumladan alkohol mahsulotlari quyib realizatsiya qilishga ruxsat berilgan umumiy ovqatlanish korxonalari, shuningdek to'y, yubiley va boshqa tantanalar hamda marosimlar o'tkaziladigan joylar [mustasno](#)).

3. Ish joylarida, ko'chalarda, stadionlarda, xiyobonlarda, bog'larda va boshqa jamoat joylarida joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgining o'lchami kamida A5 shaklida (148 mm x 210 mm) bo'lishi lozim.

4. Barcha turdagi jamoat transportida joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgining o'lchami kamida 50 mm x 50 mm bo'lishi hamda ogohlantiruvchi belgi yo'lovchilarga ko'rinadigan joyda joylashtirilishi lozim.

5. Binolar, xonalar va ochiq hududlarda joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgi hammaga ko‘rinadigan joyda, yerdan (poldan) kamida 1,5 metr va 2,5 metrdan oshmaydigan balandlikda joylashtirilishi kerak.

6. Ogohlantiruvchi belgi “Alkogol mahsulotlarini iste’mol qilish taqiqlanadi” degan yozuv hamda ushbu talabni buzganlik uchun qonunchilik hujjatlarida belgilangan javobgarlik to‘g‘risidagi ma’lumotlar bilan birga joylashtirilishi mumkin.

Tamaki va alkogol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi
belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi
nizomga
2-ILOVA

**Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, shuningdek tamakini hamda
nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanganligi
haqidagi ogohlantiruvchi belgining namunasi,
uni tayyorlash va joylashtirish**

1. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, shuningdek tamakini hamda nikotinni
iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanganligi haqidagi ogohlantiruvchi
belgi:

2. Ogohlantiruvchi belgi quyidagi jamoat joylarining hammaga ko'rinadigan
joylarida, shu jumladan binolar (xonalar) hududiga kirish joylarida joylashtirilishi shart
(bundan tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini
hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan
joylar mustasno):

savdo va xizmat ko'rsatish obyektlarida, shu jumladan umumiy ovqatlanish
[korxonalarida](#);

kinoteatrlarda, teatrlarda, sirkalarda, konsert, ko'rik va ko'rgazma zallarida hamda ommaviy dam olish uchun mo'ljallangan boshqa yopiq [inshootlarda](#);

klublarda, diskotekalarda, kompyuter zallarida, Internet jahon axborot tarmog'idan foydalanish xizmatlarini ko'rsatish uchun jihozlangan xonalarda yoxud boshqa ko'ngilochar (bo'sh vaqt o'tkaziladigan) [joylarda](#);

muzeylarda, axborot-kutubxona muassasalarida va [ma'ruzaxonalarda](#);

mahalliy va uzoqqa qatnaydigan poyezdlarda, daryo kemalarida, avtobuslarda, metropoliten vagonlarida, taksida, shahar elektr transportida, havo kemalarida, shuningdek jamoat transportining boshqa [turlarida](#);

yer osti o'tish joylarida, metropoliten stansiyalarida, transport bekatlarida va avtotransport vositalari vaqtinchalik saqlanadigan yopiq [joylarda](#);

temir yo'l vokzallari, avtovokzallar, aeroportlar, daryo bandargohlari, metropoliten stansiyalariga kirish joyidan kamida besh metr masofada bo'lgan ochiq havodagi [joylarda](#);

yong'in xavfi mavjud bo'lgan joylarda, shu jumladan avtomobillarga yoqilg'i quyish [shoxobchalarida](#);

aeroportlarning, temir yo'l va avtomobil vokzallarining, daryo bandargohlarining [binolarida](#);

korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va davlat organlarining binolarida, shu jumladan ish joyida, yo'laklarda, liftlarda, zinapoyalarda, vestibyullarda, hojatxonalarda, dam olish xonalarida, ularga tutash xonalarda va xodim tomonidan mehnat faoliyati vaqtida foydalaniladigan shunga o'xshash boshqa [joylarda](#);

sog'liqni saqlash tizimi tashkilotlarida, dorixonalarda, ta'lim tashkilotlarida, madaniyat muassasalarida, jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish va sport inshootlarida, sanatoriy muassasalarida va tibbiy-ijtimoiy [muassasalarida](#);

uy-joy xizmatlari, mehmonxona xizmatlari, vaqtinchalik joylashtirish va (yoki) vaqtinchalik yashab turishni ta'minlash bo'yicha xizmatlar ko'rsatish uchun mo'ljallangan [xonalarda](#);

ko'p kvartirali uylarning yo'laklari va liftlarida, shuningdek bolalar va sport maydonchalarida, shu jumladan uylarga tutashgan hududda joylashgan [maydonchalarida](#);

xiyobonlarda, bog'larda, [plyajlarda](#).

3. Mazkur ilovaning 2-bandida keltirilgan (oltinchi xatboshi bundan mustasno) jamoat joylarida joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgining o'lchami kamida A5 shaklida (148 mm x 210 mm) bo'lishi lozim.

4. Mahalliy va uzoqqa qatnaydigan poyezdlarda, daryo kemalarida, avtobuslarda, metropoliten vagonlarida, taksida, shahar elektr transportida, havo kemalarida,

shuningdek jamoat transportining boshqa turlarida joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgining o'lchami kamida 50 mm x 50 mm bo'lishi lozim.

5. Jamoat transportida ogohlantiruvchi belgi yo'lovchilarga ko'rinadigan joyda joylashtirilishi lozim.

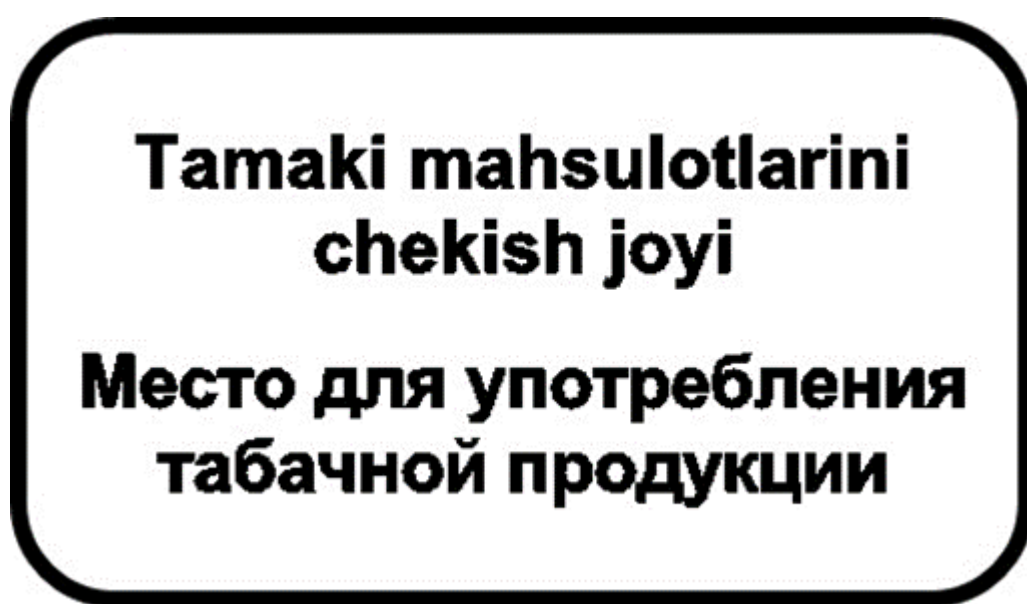
6. Binolar, xonalar va ochiq hududlarda joylashtiriladigan ogohlantiruvchi belgi hammaga ko'rinadigan joyda, yerdan (poldan) kamida 1,5 metr va 2,5 metrdan oshmaydigan balandlikda joylashtirilishi kerak.

7. Ogohlantiruvchi belgi "Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish hamda tamakini va nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish taqiqlanadi" degan yozuv hamda ushbu talabni buzganlik uchun qonunchilik hujjatlarida belgilangan javobgarlik to'g'risidagi ma'lumotlar bilan birga joylashtirilishi mumkin.

Tamaki va alkogol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi
belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi
nizomga
3-ILOVA

**Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek
tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish
uchun maxsus ajratilgan joylar to'g'risidagi axborot beruvchi
lavhaning namunasi, uni tayyorlash va joylashtirish**

1. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylar to'g'risidagi axborot beruvchi lavha namunasi:

2. Axborot beruvchi lavha tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylarda hammaga ko'rinadigan tarzda joylashtirilishi lozim.

3. Axborot beruvchi lavhaning:

o'lchami kamida A4 shaklida (210 mm x 297 mm) bo'lishi hamda u tayyorlanadigan qog'oz yoki boshqa axborot tashuvchining o'lchami kattalashtirilganda, undagi yozuvlarning o'lchami ham mutanosib ravishda kattalashtirilishi kerak;

harflar o'lchami 82 kegldan yoki punktdan kam bo'lmasligi, qatorlar oralig'i 1,2 intervalda bo'lishi lozim;

yzuvlar oq rangli fonda qora rangli shrift bilan bosib chiqarilishi hamda qog'ozning oqligi kamida 80 foiz bo'lishi, shuningdek boshqa axborot tashuvchilardan foydalanilganda ham fon va harflar rangi o'zgartirilishiga yo'l qo'yilmaydi;

yo'zuvlardagi so'zlar oddiy harflarda "yarim semiz" shriftda hamda yo'zuvlarning birinchi harflari "yarim semiz" shrift bilan bosh harflarda yo'zilishi kerak.

4. Axborot beruvchi lavha hammaga ko'rinadigan joyda yerdan (poldan) kamida 1,5 metr va 2,5 metrdan oshmaydigan balandlikda joylashtirilishi zarur.

Tamaki va alkogol mahsulotlari iste'moliga oid ogohlantiruvchi
belgilar hamda axborot lavhalarini joylashtirish tartibi to'g'risidagi
nizomga
4-ILOVA

**Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek
tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish
uchun maxsus ajratilgan joylarda joylashtiriladigan tibbiy
ogohlantirish namunalari, uni tayyorlash va joylashtirish**

1. Tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish hamda tamaki va
nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan
joylarda joylashtiriladigan tibbiy ogohlantirish namunalari:

1-namuna

2-namuna

3-namuna

4-namuna

2. Tibbiy ogohlantirish namunalaridan biri tamaki mahsulotlarini iste'mol qilish, chilim chekish, shuningdek tamakini hamda nikotinni iste'mol qilish moslamalaridan foydalanish uchun maxsus ajratilgan joylarda hammaga ko'rinadigan tarzda joylashtirilishi lozim.

3. Tibbiy ogohlantirish namunalarining o'lchami kamida A5 shaklida (148 mm x 210 mm) bo'lishi lozim.

Tibbiy ogohlantirish namunasi tayyorlanadigan qog'oz yoki boshqa axborot tashuvchining o'lchami kattalashtirilganda undagi tasvirlarning o'lchami ham mutanosib

ravishda kattalashtirilishi lozim.

4. Tibbiy ogohlantirish namunalari yerdan (poldan) kamida 1,5 metr va 2,0 metrdan oshmaydigan balandlikda joylashtirilishi lozim.

O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining
2026-yil 26-maydagi 4-son [buyrug'iga](#)
2-ILOVA

**O'z kuchini yo'qotgan deb topilayotgan idoraviy normativ-huquqiy
hujjatlar
RO'YXATI**

1. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2016-yil 7-noyabrdagi 70-son "Alkogol va tamaki mahsulotlari iste'mol qilinishiga yo'l qo'yilmaydigan ogohlantiruvchi hamda tamaki mahsulotini iste'mol qilish uchun maxsus ajratilgan joy va (yoki) xona haqida axborot beruvchi belgilarni tayyorlash hamda ularni joylashtirish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi [buyrug'i](#) (ro'yxat raqami 2840, 2016-yil 30-noyabr) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2016-y., 48-son, 549-modda).

2. O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2021-yil 28-iyuldagi 15-mh-son "O'zbekiston Respublikasining qonunchilik tizimi takomillashtirilishi munosabati bilan vazirliklar, davlat qo'mitalari va idoralarning ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlariga o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi [buyrug'iga](#) (ro'yxat raqami 3313, 2021-yil 28-iyul) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.07.2021-y., 10/21/3313/0724-son) ilovaning 344-bandi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3500-1
2026 - yil 17 - Iyun

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRINING BUYRUG'I

Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi to'g'risidagi nizomga qo'shimcha va o'zgartirish kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 5-maydagi PF-77-son "Sog'liqni saqlash tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi [Farmoniga](#) muvofiq **buyuraman:**

1. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2024-yil 7-fevraldagi 6-son buyrug'i (ro'yxat raqami 3500, 2024-yil 7-mart) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 11.03.2024-y., 10/24/3500/0197-son) bilan tasdiqlangan Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi to'g'risidagi [nizomga](#) ilovaga muvofiq qo'shimcha va o'zgartirish kiritilsin.
2. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan.
3. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 11-iyun
21-son

ADILOV ELDAR ERKINOVICH

Kelishildi:

Vazir
2026-yil 5-iyun

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2026-yil
17-iyundagi 363-son buyrug'iga
ILOVA

**Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi to'g'risidagi
nizomga kiritilayotgan qo'shimcha va o'zgartirish**

1. 4-band quyidagi mazmundagi yigirmanchi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi va Vazirlar Mahkamasining hujjatlari, bayonnomalari
va topshiriqlarida belgilangan tadbirlarni moliyalashtirish.”.

2. 2-ilova mazkur qo'shimcha va o'zgartirishning ilovasiga muvofiq
tahrirda bayon etilsin.

Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi to'g'risidagi
nizomga kiritilayotgan qo'shimcha va o'zgartirishga
ILOVA

“Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi to'g'risidagi
nizomga
2-ILOVA

**Tibbiyotni rivojlantirish davlat maqsadli jamg'armasi kuzatuv kengashi
TARKIBI**

E.E. Adilov — sog'liqni saqlash vaziri, *Kuzatuv kengashi raisi*

Sh.D. Muxamedov — sog'liqni saqlash vazirining o'rinbosari, *Kuzatuv kengashi raisi*
o'rinbosari

O.S. Imamov — sog'liqni saqlash vazirining birinchi o'rinbosari

A.Y. Xudoyqulov — sog'liqni saqlash vazirining o'rinbosari

O.M. Omonov — sog'liqni saqlash vazirining o'rinbosari

I.O'. Umrzakov — sog'liqni saqlash vazirining o'rinbosari

Lavozimiga ko'ra — Sog'liqni saqlash vazirligining Moliya-iqtisod departamenti
boshlig'i

Lavozimiga ko'ra — Sog'liqni saqlash vaziri Kotibiyati boshlig'i

Lavozimiga ko'ra — Tibbiyot ta'limi va ilm-fan departamenti boshlig'i

Lavozimiga ko‘ra — Davolash-profilaktika yordamini tashkillashtirish departamenti boshlig‘i

Lavozimiga ko‘ra — Respublika ixtisoslashtirilgan gematologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori

Lavozimiga ko‘ra — Respublika ixtisoslashtirilgan ona va bola salomatligi ilmiy-amaliy tibbiyot markazi direktori

Lavozimiga ko‘ra — Respublika tez tibbiy yordam markazi direktori

Lavozimiga ko‘ra — Tibbiyotni rivojlantirish jamg‘armasi direksiyasi boshlig‘i, Kuzatuv kengashi kotibi

Izoh: Kuzatuv kengashining a‘zolari boshqa lavozimga o‘tgan taqdirda, uning tarkibiga ushbu lavozimlarga yangidan tayinlangan yoki ularning vazifalarini bajarish yuklatilgan shaxslar kiritiladi.”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3857
2026 - yil 18 - Iyun

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRINING BUYRUG'I

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (19-sonli BHS) "Daromad"ni tasdiqlash haqida

O'zbekiston Respublikasi Budget kodeksining 161-moddasiga muvofiq va budget hisobini davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari bilan muvofiqlashtirish maqsadida buyuraman:

1. O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (19-sonli BHS) "Daromad" 1-ilovaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar 2-ilovaga muvofiq o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.
3. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 13-may
363- son

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

O'zbekiston Respublikasi
iqtisodiyot va moliya vazirining
2026-yil 13-maydagi 363-son
buyrug'iga
1-ILOVA

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (19-sonli BHS) “Daromad”

Mazkur O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (19-sonli BHS) “Daromad” (bundan buyon matnda Standart deb yuritiladi) budget tashkilotlari, davlat maqsadli jamg'armalari hamda boshqa budgetdan tashqari jamg'armalar (bundan buyon matnda tashkilotlar deb yuritiladi) tomonidan moliyaviy hisobot foydalanuvchilariga daromad operatsiyalaridan kelib chiqadigan tushumlarning va pul oqimlarining xususiyati, miqdori, muddati hamda daromadning noaniqligi haqidagi ma'lumotlar bo'yicha buxgalteriya hisobini taqdim etish tartibini belgilaydi.

Mazkur Standart budget hisobining boshqa standartlari bilan birgalikda qo'llaniladi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Standartda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

alohida qiymat – tovar yoki xizmatning alohida ichki ehtiyoj uchun foydalanish yoki xaridorga (uchinchi shaxsga) taqdim etish uchun belgilangan bahosi;

majburiy kelishuv – kelishuv ishtirokchilariga huquqlar va majburiyatlarni yuklagan hamda qonunchilik yoki unga tenglashtirilgan vositalar orqali ijro etilishi ta'minlanadigan kelishuv;

majburiy kelishuv aktivi – tashkilotlarning majburiy kelishuv shartlariga muvofiq kelishuv shartlariga rioya etish bo'yicha o'z majburiyatlarini bajarganligi uchun to'lov yoki boshqa resurs olish huquqi bo'lib, ushbu huquq vaqt o'tishi bilan avtomatik ravishda paydo bo'lmasdan, balki majburiy kelishuvda belgilangan shartlarning bajarilishiga bog'liq bo'ladi;

majburiy kelishuv majburiyati – bu tashkilotlarning resurs ta'minlovchidan to'lov olgan (yoki to'lov olishi kerak bo'lgan) ijro majburiyatini bajarishi bo'yicha mas'uliyati;

ijro majburiyati – tashkilotlarning majburiy kelishuvda nazarda tutilgan sharti bo‘lib, u alohida tovar (xizmat) bo‘yicha resurslarni ichki foydalanish uchun sarflash yoki ushbu tovarlarni (xizmatlar) xaridorga (yoki uchinchi tomon manfaatdoriga) taqdim etish (topshirish) majburiyatini o‘z ichiga oladi;

xaridor – bu tashkilotlar bilan majburiy kelishuv tuzgan va tashkilotlar faoliyati natijasi bo‘lgan tovarlar yoki xizmatlarni belgilangan haq (to‘lov) evaziga oluvchi tomon;

yig‘imlar – normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq, muayyan davlat dasturlarini ta‘minlash uchun foydalaniladigan mablag‘larni shakllantirish maqsadida tashkilotlarga to‘lanadigan yoki to‘lanishi lozim bo‘lgan pul mablag‘lari yoki boshqa aktivlar;

soliq tizimi orqali to‘lanadigan xarajatlar – benefitsiarlar soliq to‘lash yoki to‘lamasligidan qat’i nazar, taqdim etiladigan mablag‘lar;

soliq imtiyozlari – soliq to‘lovchilarning ayrim toifalariga boshqa soliq to‘lovchilarga nisbatan soliq to‘g‘risidagi qonunchilikda nazarda tutilgan afzalliklar, shu jumladan, soliqni to‘lamaslik yoki ularni kamroq miqdorda to‘lash imkoniyati;

soliq solinadigan hodisa – tegishli vakolatli organ tomonidan soliqqa tortilishi kerak deb belgilangan hodisa;

solliqlar – O‘zbekiston Respublikasining Soliq kodeksida belgilangan, O‘zbekiston Respublikasining Davlat budgetiga yoki davlat maqsadli jamg‘armasiga to‘lanadigan majburiy beg‘araz [to‘lovlar](#). Shaxsning zimmasiga sud tartibida yuklatilgan jarimalar va boshqa to‘lovlar, shuningdek ijro ishini yuritish tartibida qo‘llaniladigan huquqiy ta‘sir choralari, qonunda belgilangan hollarda mol-mulkni musodara qilish hamda boshqacha tarzda olib qo‘yish soliqlar yoki yig‘imlar jumlasiga [kirmaydi](#);

jarimalar – qonunchilik hujjatlari bilan belgilangan tartiblarni buzganlik uchun sud yoki boshqa vakolatli organ tomonidan belgilangan to‘lovlar;

resurs ta‘minlovchi – resurs ta‘minotchisi, subyektga resurs taqdim etuvchi tomon;

uchinchi tomon benefitsiari – kelishuvda to‘g‘ridan-to‘g‘ri ishtirok etmagan, biroq kelishuv natijasidan manfaatdor bo‘ladigan jismoniy va yuridik shaxslar;

kelishuv bo‘yicha haq – bu tashkilotlar olish huquqiga ega bo‘lgan resurslar miqdori;

daromadlar – hisobot davri mobaynida aktivlarning kirib kelishi yoki qiymatining oshishi yoxud majburiyatlarning kamayishi natijasida yuzaga keladigan tashkilot sof aktivlarining (kapitalining) ko‘payishiga olib keladigan iqtisodiy naf

yoki xizmat ko'rsatish salohiyatining yalpi kirib kelishidir (bu mulkdorlarning badallari bilan bog'liq ko'payishlardan tashqari);

Boshqa budget hisobi standartlarida qo'llanilgan atamalar ushbu Standartda ham xuddi shu ma'noda qo'llaniladi.

2. Ushbu Standartning maqsadi tashkilotlarning daromad operatsiyalarini hisobga olishda qo'llaniladigan talablarni, shu jumladan daromad operatsiyalarining turini aniqlash, daromadlarni tan olish, baholash va moliyaviy hisobotda aks ettirishdan iborat.

3. Mazkur Standart quyidagilarga nisbatan tatbiq etilmaydi:

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (5-sonli BHS) "Qishloq xo'jaligi" (ro'yxat raqami 3106, 2018-yil 25-dekabr) doirasiga kiruvchi biologik aktivlarni dastlabki tan olish yoki ularning haqiqiy qiymatidagi o'zgarishlar;

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (6-sonli BHS) "Ijara" (ro'yxat raqami 3142, 2019-yil 4-mart) doirasidagi ijara shartnomalari;

tashkilotlar faoliyati natijasi bo'lmagan va O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (8-sonli BHS) "Ko'chmas mulk, bino va jihozlar" (ro'yxat raqami 3144, 2019-yil 20-mart) yoki O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (9-sonli BHS) "Nomoddiy aktivlar" (ro'yxat raqami 3169, 2019-yil 24-iyun) doirasidagi nomoliyaviy aktivlarni sotishdan olingan foyda;

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (13-sonli BHS) "Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlar" (ro'yxat raqami 3361, 2022-yil 1-aprel) doirasidagi majburiy kelishuvlardan kelib chiqadigan huquq va majburiyatlar;

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (15-sonli BHS) "Xizmat ko'rsatish bo'yicha konsessiya kelishuvlari" (ro'yxat raqami 3532, 2024-yil 22-iyul) doirasidagi majburiy kelishuvlardan kelib chiqadigan huquq va majburiyatlar;

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (16-sonli BHS) "Baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar" (ro'yxat raqami 3562, 2024-yil 22-oktabr) doirasidagi majburiy kelishuvlardan kelib chiqadigan huquq va majburiyatlar;

O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (17-sonli BHS) "Xodimlarning daromadlari" (ro'yxat raqami 3578, 2024-yil 21-noyabr) doirasidagi majburiy kelishuvlardan kelib chiqadigan huquq va majburiyatlar;

xalqaro yoki milliy buxgalteriya standartlari doirasidagi sug'urta shartnomalari (agar qo'llaniladigan bo'lsa);

bir xil faoliyat turi bilan shug'ullanuvchi tashkilotlar o'rtasidagi pul ishtirokisiz ayirboshlashlar;

keyingi baholashdan so'ng joriy va uzoq muddatli aktivlar qiymatida yuzaga keladigan o'zgarishlar;

foydali qazilmalarni qazib olish bilan bog'liq operatsiyalar.

2-bob. Daromadlarni aniqlash

4. Daromadlar sof aktivlar yoki qiymatning ko'payishini anglatadi. Tashkilot mablag'ni Hukumat, davlat tashkiloti yoki uchinchi shaxs nomidan yig'ayotgan bo'lsa, tashkilot ushbu yig'ilgan mablag'lardan foydalanishni nazorat qila olmaganligi yoki ulardan boshqa maqsadlarda foyda olmaganligi sababli, ushbu tashkilotning daromadi hisoblanmaydi.

5. Tashkilotlar daromad operatsiyasidan kelib chiqadigan daromadga oid ma'lum xarajatlarni amalga oshirsa, daromad kelajakdagi iqtisodiy foyda yoki xizmat ko'rsatish salohiyatining yalpi tushumi hisoblanadi va resurslarning har qanday o'tkazilishi operatsiya xarajati sifatida tan olinadi.

Misol uchun, agar tashkilotlar boshqa tashkilotdan (resurs ta'minlovchidan) jihoz uskunasini qabul qilish bilan bog'liq yetkazib berish va o'rnatish xarajatlarini to'lashi kerak bo'lsa, bu xarajatlar jihoz uskunasini qabul qilishdan kelib chiqadigan daromaddan alohida tan olinadi. Yetkazib berish va o'rnatish xarajatlari O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (8-sonli BHS) "Ko'chmas mulk, bino va jihozlar"ga (ro'yxat raqami 3144, 2019-yil 20-mart) muvofiq tan olinadi.

1-§. Soliqlarni hisobga olish

6. Soliqlar va yig'imlar hukumat va davlat sektorining boshqa tashkilotlari uchun asosiy daromad manbai hisoblanadi.

Hukumat yoki davlat sektori tashkilotlariga ixtiyoriy ravishda o'tkaziladigan mablag'lar, xayriyalar va to'lovlar soliq hisoblanmaydi (ular majburiy kelishuvsiz bitimlar natijasi bo'lsa ham). Davlat o'zining vakolatlariga asosan, o'z vakolatlari amal qiladigan hududda jismoniy va yuridik shaxslardan (soliq to'lovchilardan) soliq undirishni amalga oshiradi.

7. Soliqlar hukumatni daromad bilan ta'minlash uchun qonunchilik hujjatlariga muvofiq davlat sektori subyektlariga majburiy ravishda to'lanadigan yoki to'lanishi lozim bo'lgan iqtisodiy naf yoki xizmat ko'rsatish salohiyati sifatida belgilanadi, qonunchilik hujjatlarini buzganlik uchun belgilanadigan jarimalar yoki boshqa penya turlari bundan mustasno.

2-§. Daromad operatsiyasini aniqlash

8. Davlat sektori daromadlari majburiy kelishuvsiz yoki majburiy kelishuv asosidagi operatsiyalardan yuzaga kelishi mumkin.

Hukumat va tashkilotlar daromadlarining katta qismi odatda, majburiy kelishuvsiz operatsiyalardan yoki tashqi tomonlarga alohida tovar yetkazishni yoki xizmatlarni o'tkazishni o'z ichiga olmaydigan majburiy kelishuv asosidagi operatsiyalardan olinadi.

9. Tashkilotlar faoliyatini boshlashda, avvalo, daromad operatsiyasini majburiy kelishuv asosida yoki majburiy kelishuvsiz amalga oshirilishini aniqlashi lozim.

3-§. Majburiy kelishuv mavjudligini aniqlash

10. Majburiy kelishuv bo'lishi uchun u qonunchilik hujjatlari orqali ijro etilishi lozim. Majburiy kelishuv turli tartiblar asosida ijro etiladi. Bunda ushbu tartiblar tashkilotlarga majburiy kelishuv shartlarining ijrosini ta'minlash va tomonlarni o'z majburiyatlarini bajarmaganligi yoki lozim darajada bajarmaganligi uchun javobgarlikka tortish imkoniyatini ta'minlashi kerak.

11. Majburiy kelishuvning ijro etilishi mumkinligini aniqlashda tashkilotlar kelishuvning huquqiy shaklidan ko'ra uning mohiyatini ko'rib chiqadi. Majburiy kelishuvning ijro etilishi mumkinligini baholash tashkilotlarning kelishuvning belgilangan shartlari va boshqa ishtirokchilarning aytilgan majburiyatlarini bajarishga asoslanadi.

12. Majburiy kelishuv ikki yoki undan ortiq tomonlar uchun bajarilishi shart bo'lgan majburiyatlar va huquqlarni o'z ichiga oladi. Majburiy kelishuvda har bir tomonning bajarilishi shart bo'lgan majburiyatlari va huquqlari o'zaro bog'liq hamda ajralmas hisoblanadi.

13. Majburiy kelishuvning mavjudligini bir necha usulda isbotlash mumkin. Majburiy kelishuv yozma yoki tashkilotlarning faoliyatiga asoslangan bo'lishi mumkin. Majburiy kelishuvlarni tuzish amaliyoti va jarayonlari turli hududlar, sohalar va tashkilotlarda farqlanadi. Bundan tashqari, ular bir tashkilot doirasida ham turlicha bo'lishi mumkin. Masalan, resurs ta'minlovchining toifasiga (davlat tashkiloti, nodavlat notijorat tashkilot yoki jismoniy shaxs) yoki tashkilotlarning majburiy kelishuvdagi shartining mohiyatiga (moliyaviy mablag' ajratish, mahsulot yoki xomashyo yetkazib berish, xizmat ko'rsatish yoki infratuzilma bilan ta'minlash) qarab turlicha bo'ladi.

14. Tashkilotlar mazkur Standartda belgilangan tan olish va baholash mezonlarini daromadlarga nisbatan quyidagi tartibda qo'llaydi:

majburiy kelishuvsiz operatsiyalardan olingan daromadlar mazkur Standartning 16–49-bandlari, shuningdek, soliqlar bo'yicha ko'rsatmalar mazkur Standartning 32 – 49-bandlari asosida hisobga olinadi;

b) majburiy kelishuv asosidagi operatsiyalardan olingan daromadlar mazkur Standartning 50 – 133-bandlari asosida hisobga olinadi.

3-bob. Majburiy kelishuvsiz operatsiyalardan olingan daromad

1-§. Tan olish

15. Majburiy kelishuvsiz amalga oshiriladigan tashkilotlarning daromad operatsiyalari huquqlar va (yoki) majburiyatlarni keltirib chiqaradi hamda ushbu operatsiyalarni amalga oshirish jarayonida tashkilotlar:

majburiy kelishuvsiz amalga oshirilgan daromad operatsiyasidagi har qanday huquqlari mazkur Standartning 16 – 22-bandlariga muvofiq aktiv ta'rifiga mos kelish-kelmasligini;

majburiy kelishuvsiz amalga oshirilgan daromad operatsiyasidagi har qanday majburiyatlari mazkur Standartning 23-24-bandlariga muvofiq majburiyat ta'rifiga mos kelish-kelmasligini aniqlashi lozim.

2-§. Resurslarning boshlang'ich kelib tushishini tahlil qilish

16. Tashkilotlar daromadga oid operatsiya natijasida majburiy kelishuvsiz ham resurslarning dastlabki kirimini olishi mumkin.

Agar tashkilotlar oldingi hodisalar natijasida olingan resurslarni (masalan, tovarlar, xizmatlar yoki boshqa aktivlarni) hozirda nazorat qilsa va aktivning qiymatini ishonchli tarzda baholashi mumkin bo'lsa, tashkilotlar ushbu resurslar kirimini aktiv sifatida tan oladi.

Resurslarni nazorat qilish deganda tashkilotlarning resursdan foyda olish uchun uni ishlatish (yoki boshqa tomonlarni uni ishlatish bo'yicha yo'naltirish) imkoniyati tushuniladi. Bunda tashkilotlar resursdagi xizmat ko'rsatish salohiyati yoki iqtisodiy foyda ko'rinishidagi manbalardan o'z xizmat ko'rsatish faoliyatini amalga oshirish yoki boshqa maqsadlarga erishishda foydalanishi mumkin.

Tashkilotlarga resurs ustidan nazoratni beradigan oldingi hodisa xarid qilish, resurslarning o'tkazilishi yoki soliqqa tortiladigan hodisa bo'lishi mumkin.

Kelgusida sodir bo'lishi kutilayotgan operatsiyalar yoki hodisalar o'z-o'zidan aktivlarni yuzaga keltirmaydi. Masalan, soliq joriy etish maqsadi soliq to'lovchiga nisbatan talab shaklidagi aktivni yuzaga keltiradigan oldingi hodisa hisoblanmaydi.

17. Tashkilotlar boshqa tomonlarning aktivdan foydalanishini cheklash yoki uni boshqarish imkoniyatiga ega bo'lishi nazoratning muhim elementi hisoblanadi. Bu esa tashkilotlarning aktivlarini barcha tashkilotlar foydalanishi va foyda olishi mumkin bo'lgan ommaviy tovarlardan farqlaydi.

Davlat sektorida hukumatlar ayrim faoliyatlarni, masalan, moliya muassasalari yoki pensiya jamg'armalarini tartibga solish vakolatini amalga oshiradi. Biroq bu tartibga solish vakolati tartibga solinayotgan obyektlar davlat aktivi ta'rifiga mos kelishini yoki ularni tartibga soluvchi davlatning umumiy maqsadli moliyaviy hisobotlarida aktiv sifatida tan olish mezonlariga javob berishini anglatmaydi.

Tashkilotlar tovarlar va xizmatlar ko'rinishida ko'rsatilgan xizmatlarni tan olishi mumkin.

18. Resurslar kiriminin har bir turi alohida tahlil qilinadi va hisobga olinadi. Ayrim holatlarda, masalan, kreditor majburiyatdan voz kechganda, ilgari tan olingan majburiyatning balans qiymati kamayishi resurslar kirimiga olib kelishi mumkin.

Ba'zi hollarda, resurslar oqimi ustidan nazoratga ega bo'lish tashkilotlar zimmasiga majburiyatlarni ham yuklashi mumkin va ushbu majburiyatlar ular bajarilgunga qadar majburiyat sifatida tan olinishi mumkin.

3-§. Resurslar kirimi ustidan huquq

19. Tashkilotlar majburiy kelishuvsiz daromad operatsiyasi bo'yicha resurslar kirimini hali olmagan bo'lsa, u tovarlar, xizmatlar yoki boshqa aktivlar kirimini olish huquqiga ega ekanligini ko'rib chiqishi lozim. Bunday huquq aktiv ta'rifiga javob beradigan resurs bo'lishi mumkin va shunday hollarda aktiv sifatida tan olinishi lozim.

Tashkilotlar ushbu qarorni qabul qilishda o'z daromad operatsiyasiga oid holatlari va sharoitlariga, bu huquqni qonuniy yoki unga tenglashtirilgan vositalar orqali amalga oshirish imkoniyatiga, shu kabi resurs oqimlari bo'yicha oldingi tajribasiga hamda resurs taqdim etuvchining resurslarni taqdim etish imkoniyati va shartiga oid baholariga asoslanadi.

20. Resurslarni o'tkazishdan oldin kelishuv talab etiladigan holatlarda, tashkilotlar o'z huquqlarini kelishuvda majburiy tarzda amalga oshirmaguncha, resurslar nazorat ostida deb hisoblanmaydi, chunki tashkilotlar resurs ta'minlovchining resurslarga kirishini cheklay olmaydi yoki tartibga sola olmaydi.

Ko'p hollarda, tashkilotlar aktivni tan olishdan avval resurslarni nazorat qilishning majburiyligini o'rnatishi lozim bo'ladi. Agar tashkilotlarning resurslarga nisbatan majburiy huquqi bo'lmasa, u resurs ta'minlovchining mazkur resurslarga kirishini cheklay olmaydi yoki tartibga sola olmaydi.

4-§. Shartli aktivlar

21. Aktivning asosiy xususiyatlariga ega bo'lgan, ammo tan olish mezonlariga mos kelmaydigan modda izohlarda shartli aktiv sifatida O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (16-sonli BHS) "Baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar" (ro'yxat raqami 3562, 2024-yil 22-oktabr) talablari asosida oshkor etilishi mumkin.

5-§. Aktivlarni tan olish mezonlarini keyingi bosqichda ko'rib chiqish

22. Tashkilotlar daromad operatsiyasini, shuningdek, olingan yoki olinishi kutilgan resurs oqimini, mazkur Standartning 19-bandida belgilangan aktivni tan olish mezonlari keyinchalik bajarilayotganini aniqlash maqsadida baholashni davom ettiradi.

6-§. Majburiyatning mavjudligi va uni tan olish

23. Tashkilotlar majburiy kelishuvsiz daromad operatsiyasi natijasida resurslarni o'tkazish bilan bog'liq majburiyatga ega bo'lishi mumkin. Agar ushbu majburiyat oldingi hodisalar natijasida yuzaga kelgan holda tashkilotlarning resurslarni o'tkazish bo'yicha joriy majburiyatini ifodalasa, u majburiyat ta'rifiga mos keladi.

24. Majburiyat mavjud bo'lishi uchun tashkilotlar oldingi hodisalar natijasida resurslarni o'tkazish bo'yicha joriy majburiyatga ega bo'lishi, shuningdek, ushbu majburiyatni bajarish maqsadida resurslarning chiqib ketishi yuqori ehtimolga ega bo'lishi zarur.

Tashkilotlar daromad operatsiyasiga oid ma'lumotlar va holatlarni sinchiklab tahlil qilib, majburiyatning qonuniy yoki unga tenglashtirilgan vositalar orqali ta'minlanganligini hamda majburiyat bajarilmagan taqdirda qo'shimcha resurslarni o'tkazish talab qilinishi mumkinligini aniqlashi lozim.

25. Majburiyat ta'rifiga mos keladigan majburiyat faqat uning miqdori ishonchli tarzda baholanishi mumkin bo'lgandagina majburiyat sifatida tan olinadi.

7-§. Majburiy kelishuvsiz daromad operatsiyalarini tan olish

26. Tashkilotlar mazkur Standartning 16 – 22-bandlarida belgilangan mezonlar asosida majburiy kelishuvsiz daromad operatsiyasi bo'yicha resurslar kirimi yoki resurs kirimiga bo'lgan huquqni aktiv sifatida tan olganda, daromad operatsiyasining oqimlar tavsifidan kelib chiqib daromadni tan oladi. Bunda, tashkilotlar daromadni quyidagi hollarda tan oladi:

a) tashkilotlar resurs kirimi bilan bog'liq majburiyatga ega bo'lsa, daromadni tan olish majburiyat bajarilganda yoki bajarilayotganda;

b) tashkilotlar majburiyat yo'q bo'lsa, resurs kirimi qabul qilingan vaqtda darhol daromad sifatida.

4-bob. Baholash

1-§. Resurslar kirimi natijasida aktivlarni baholash

27. Aktiv ta'rifiga mos keladigan resurslar kirimi yoki resurs kirimiga bo'lgan huquq, dastlab tashkilotlar tomonidan aktivni tan olish mezonlariga mos kelsa, kelishuv sanasidagi qiymatida baholanishi lozim. Naqd bo'lmagan to'lovlar tegishli budjet hisobi standartiga muvofiq uning joriy qiymatida baholanishi kerak.

2-§. Majburiyatlarni baholash

28. Majburiyat sifatida tan olinadigan summa bu hisobot sanasida majburiyatni bajarish uchun talab etiladigan xarajatlarning eng ishonchli bahosidir. Ushbu Standart maqsadlari uchun majburiyat dastlab tan olinganda uning eng ishonchli bahosi u bilan bog'liq bo'lgan aktivning tan olingan qiymati bilan cheklanadi.

29. Baholashda majburiyatni tan olishga sabab bo'lgan hodisalar bilan bog'liq tavakkalchiliklar va noaniqliklar inobatga olinadi. Pulning vaqt qiymati muhim bo'lgan hollarda, majburiyat uni qoplash uchun talab qilinishi kutilayotgan summaning keltirilgan qiymati bo'yicha o'lchanishi lozim.

3-§. Majburiy kelishuvlarsiz daromad operatsiyalarini baholash

30. Majburiy kelishuvsiz operatsiyalardan olingan daromad tashkilotlar tomonidan tan olingan sof aktivlarning ko'payishi miqdorida (masalan, olingan yoki olinishi kutilayotgan to'lovlar) baholanishi lozim.

31. Majburiy kelishuvsiz daromad operatsiyasi natijasida tashkilotlar aktivni tan olganida, u mazkur Standartning 27-bandiga muvofiq baholangan aktiv miqdoriga teng daromadni ham tan oladi. Bu jarayonda mazkur Standartning 23 – 25-bandlariga muvofiq tan olingan har qanday majburiyat hisobga olinadi.

5-bob. Soliqlar

32. Tashkilotlar soliqlar va yig'imlar bo'yicha aktivni, soliq solinadigan hodisa yoki yig'implarni keltirib chiqaradigan hodisa sodir bo'lganda hamda aktivni tan olish mezonlari bajarilganda hisobga oladi.

33. Soliqlardan kelib chiqadigan resurslar, tashkilot oldingi hodisalar (soliqqa tortish hodisalari) natijasida ushbu resurslar ustidan nazoratga ega bo'lsa va ulardan kelgusida iqtisodiy foyda yoki xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini olishni kutsa, aktiv ta'rifiga mos keladi.

Soliqlardan kelib chiqadigan resurslar, agar ular tashkilotlar tomonidan oldingi hodisalar natijasida hozirgi vaqtda nazorat qilinayotgan bo'lsa va ularning qiymati ishonchli tarzda baholanishi mumkin bo'lsa, aktiv sifatida tan olish mezonlariga javob beradi.

Tashkilotlar dastlabki tan olish paytida mavjud bo'lgan dalillarni hisobga olishi lozim. Bunday dalillar soliq to'lovchi tomonidan soliqqa tortish hodisasining ma'lum qilinishini (deklaratsiya qilinishi) o'z ichiga oladi, ammo ular bilan cheklanmaydi.

34. Soliqlardan olinadigan daromad faqat davlatga tegishli bo'ladi, boshqa tashkilotlarga emas.

Masalan, davlat o'zining soliq idorasi orqali undiriladigan soliqni joriy etganda, aktivlar va daromadlar soliq idorasiga emas, balki bevosita davlatga tegishli bo'ladi.

Shuningdek, agar davlat sotuvdan olinadigan soliqni joriy etib, uning barcha tushumlarini doimiy budjet ajratmalari asosida mahalliy budjetlarga (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri) o'tkazsa, davlat ushbu soliq bo'yicha aktiv va daromadni tan oladi hamda mahalliy budjetlarga o'tkazish bo'yicha aktivlarning kamayishi va xarajatni tan oladi. Mahalliy budjetlarda ushbu o'tkazmalar bo'yicha aktiv va daromad tan olinadi.

Agar bir tashkilotlar bir nechta boshqa tashkilotlar nomidan soliqlarni undirsa, u holda u barchasi uchun vositachi (vakolatli tashkilot) sifatida faoliyat yuritadi.

Masalan, agar viloyat soliq organi viloyat budjeti va bir nechta shahar budjetlari uchun daromad solig'ini undirsa, u ushbu yig'ilgan soliqlar bo'yicha daromadni tan olmaydi. Aksincha, soliq daromadi kelib tushgan har bir budjet ushbu soliqlar bo'yicha aktiv va daromadni tan oladi.

35. Soliq to'lash soliq to'lovchilarga quyidagi huquqlarni bermaydi:

tashkilotlar faoliyati davomida kelgusidagi iqtisodiy foyda yoki xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini olish;

davlat mulkini sotish, almashtirish, o'tkazish yoki qaytarib olish.

36. Soliqlar majburiy kelishuvsiz operatsiya hisoblanadi, chunki soliq to'lovchi mablag'larni davlatga o'tkazadi, ammo davlat buning evaziga soliq to'lovchiga yoki uchinchi tomon manfaatdoriga alohida tovar yoki xizmatlarni taqdim etishga majbur emas.

Soliq to'lovchi Hukumat tomonidan amalga oshirilayotgan ijtimoiy siyosat natijasida muayyan naf olishi mumkin bo'lsa-da, u soliq to'lovi natijasida qaysi davlat xizmatlaridan yoki ijtimoiy imtiyozlardan foydalanishini nazorat qila olmaydi.

1-§. Soliqlar va yig'implarni yuzaga keltiruvchi hodisalar

37. Davlat soliq qonunchiligini tahlil qilib, turli soliqlar uchun soliq solinadigan hodisa qaysi holatda yuzaga kelishini aniqlaydi.

38. Hududlarda majburiy to'lovlar va yig'implar ham mavjud bo'lishi mumkin.

Tashkilotlar o'z hududidagi yig'implarga oid qonunchilik hujjatlarini tahlil qilib, ushbu yig'implar yuzaga kelishiga asos bo'lganligini aniqlaydi.

Bunday hodisalarga quyidagilar misol bo'lishi mumkin:

daromad olinishi (soliqlar daromadga asoslangan bo'lganda, masalan, jismoniy shaxslarning daromad solig'i muayyan foizi asosida hisoblanganda);

vaqtning o'tishi (yig'implar bilan bog'liq bo'lib, vaqtga asoslangan bo'lganda, masalan, oylik to'lov yoki badallar);

tovarlar yoki xizmatlarni sotib olish (yig'implar sotuv hajmiga nisbatan belgilanganda, masalan, yoqilg'i sotuvidan yig'im undirganda).

2-§. Soliqlar va yig'implar bo'yicha oldindan to'lovlar

39. Soliq solinadigan hodisa yuz berishidan oldin ham soliqlar bo'yicha to'lovlar olinishi mumkin.

Aktivlar va majburiyatlar ta'riflariga hamda mazkur Standartning 32-bandida talablariga muvofiq soliqlar uchun asos bo'luvchi hodisa sodir bo'lishidan oldin qabul qilingan soliqlar va yig'imlar resurslari quyidagi asoslarga ko'ra oldindan qabul qilingan mablag' (aktiv va majburiyat sifatida) sifatida e'tirof etiladi:

tashkilotlarning soliqlar yoki yig'imlarni hamda soliqlarni olish huquqini yuzaga keltiradigan hodisa hali sodir bo'lmagan;

tashkilotlar resurslar oqimini qabul qilgan bo'lsa ham, soliq tushumlari yoki yig'imlardan olinadigan daromadlarni tan olish mezonlari bajarilmagan bo'ladi.

Soliqlar va yig'imlar bo'yicha oldindan qabul qilingan mablag'lar boshqa turdagi oldindan qabul qilingan mablag'lardan tubdan farq qilmaydi, shuning uchun soliqlar va yig'imlar hamda asos bo'luvchi hodisa sodir bo'lguniga qadar majburiyat sifatida e'tirof etiladi.

Soliqlar va yig'imlarni yuzaga keltiruvchi hodisa sodir bo'lganda, majburiyat to'liq bajarilgan hisoblanadi va daromad e'tirof etiladi.

3-§. Soliqlar bilan bog'liq operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlarni baholash

40. Soliqlar bilan bog'liq operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlar mazkur Standartning 27-bandiga muvofiq baholanadi. Tashkilotlar operatsiya shartlari va o'zining faoliyatini ko'rib chiqib, operatsiya bo'yicha to'lov miqdorini aniqlaydi.

Soliqlar bilan bog'liq operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlar resurslar oqimining eng maqbul bahosi asosida baholanadi, bu ehtimoliy miqdorga eng muvofiq keladi (ya'ni, mumkin bo'lgan to'lov miqdorlari oralig'ida yagona eng ehtimoliy miqdor yoki natija).

Soliqlar bilan bog'liq operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlar resurslar oqimining ehtimoliy miqdoriga eng yaqin (ya'ni, mumkin bo'lgan to'lov miqdorlari oralig'ida yagona eng ehtimoliy miqdor yoki natija) mos keladigan bahosi asosida baholanadi.

Ushbu aktivlarni baholashda soliqlar bilan bog'liq operatsiyalar natijasida davlatga o'tkaziladigan resurslar oqimining ehtimoli hamda natijada hosil bo'lgan aktivlarning haqqoniy qiymati hisobga olinadi.

41. Soliq solinadigan hodisa va soliqlarni to'lash vaqti o'rtasida farq mavjud bo'lgan hollarda, davlat sektori tashkilotlari ushbu operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlarni baholashda oldingi davrlarda ma'lum bir soliq, badal yoki yig'imni undirish

tajribasiga asoslangan statistik modellardan foydalanishlari mumkin. Bunda soliq to'lovchilardan pul mablag'larining kelib tushishi muddatlari, taqdim etilgan hisobotlar va soliq, badal yoki yig'imlar bilan iqtisodiyotdagi boshqa hodisalar o'rtasidagi bog'liqlik hamda quyidagi boshqa omillar ham inobatga olinadi:

soliq to'g'risidagi qonunchilik bilan soliq to'lovchilarga hukumat tomonidan belgilangan umumiy maqsadli moliyaviy hisobotlarni e'lon qilish muddatidan uzoqroq muddatda hisobot topshirishga ruxsat berish;

soliq to'lovchilarning hisobotlarni o'z vaqtida taqdim etmasligi;

soliqqa tortish maqsadida nomoliyaviy aktivlarni baholash;

ayrim soliq to'lovchilardan undiriladigan soliqlarni baholash uchun uzoq muddat talab qiladigan soliq to'g'risidagi qonunchilik yoki tartibga solishdagi murakkabliklar;

soliq to'g'risidagi qonunchilikka qat'iy joriy etish hamda hukumatga qonuniy ravishda tegishli bo'lgan barcha soliqlar, majburiy to'lovlar va yig'imlarni undirish uchun sarflanadigan moliyaviy va siyosiy xarajatlar olinadigan foydadan oshib ketishi ehtimoli;

soliq to'g'risidagi qonunchilik bilan soliq to'lovchilarga ayrim soliqlarni kechiktirib to'lashga ruxsat berish;

alohida soliqlar va hududlarga xos bo'lgan turli xil holatlar.

42. Soliqlar bilan bog'liq operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlar va daromadlarni statistik modellar yordamida baholash natijasida aniq hisoblangan aktivlar va daromadlar keyingi hisobot davrlarida soliq to'lovchilardan olinishi kerak bo'lgan haqiqiy summalaridan farq qilishi mumkin.

43. Ayrim hollarda soliq operatsiyalaridan kelib chiqadigan aktivlarni soliq solinadigan hodisa sodir bo'lganidan so'ng ma'lum vaqt o'tguncha ishonchli tarzda baholash mumkin bo'lmaydi. Bu holat soliq bazasi tez o'zgaruvchan bo'lganda va ishonchli baholash imkonsiz bo'lsa yuzaga kelishi mumkin.

Ko'p hollarda, aktivlar va daromad soliq solinadigan hodisa sodir bo'lgan davrdan keyingi hisobot davrida e'tirof etilishi mumkin. Ammo istisno holatlar ham borki, bir necha hisobot davrlari o'tishiga qaramay, soliq solinadigan hodisa natijasida aktiv e'tirof qilinmaydi. Masalan, ko'chmas mulk obyektining kadastr qiymati qayta ko'rib chiqilayotgan bo'lsa va uning yakuniy qiymati vakolatli organ tomonidan hali tasdiqlanmagan bo'lsa, mol-mulk solig'i bo'yicha soliq majburiyatini ishonchli baholash imkoniyati bo'lmasligi mumkin. Ba'zi hollarda baholash jarayoni va uni kelishish bir necha hisobot davrini qamrab olishi mumkin. Shu sababli, aktiv faqat soliq summasi ishonchli baholanishi mumkin bo'lgan paytdagina tan olinadi.

4-§. Soliqlarni undirish noaniqligi bilan baholash

44. Soliq solish operatsiyalaridan yuzaga keladigan aktivlarni baholash o'zgaruvchan to'lov bilan bog'liq noaniqlik keyinchalik bartaraf etilganda, ilgari tan olingan jami daromad summasining sezilarli darajada kamaytirilishi yuz bermasligi ehtimoli juda yuqori bo'lgan miqdor bilan cheklanadi.

O'zgaruvchan to'lov bilan bog'liq noaniqlik keyinchalik bartaraf etilganda, tan olingan jami daromad summasining sezilarli darajada kamaytirilishi yuz bermasligi ehtimoli juda yuqori ekanligini baholashda, tashkilotlar daromadning o'zgarish ehtimolini va uning miqdorini hisobga olishi lozim.

Daromadning o'zgarish ehtimolini va uning miqdorini hisobga olish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

to'lov miqdori tashkilotlarning nazoratidan tashqaridagi omillarga yuqori darajada bog'liq bo'lishi (masalan, bozordagi o'zgaruvchanlik, uchinchi shaxslarning qarorlari yoki harakatlari);

to'lov miqdoriga oid noaniqlik uzoq vaqt davomida bartaraf etilmasligi. Bunday noaniqlik majburiyat yuzaga keltiruvchi hodisa sodir bo'lganidan keyingi davrda qiymat aniqlanishi bilan bog'liq bo'ladi;

tashkilotlarning o'xshash turdagi kelishuvlar bo'yicha tajribasi (yoki boshqa dalillari) cheklangan bo'lishi yoki mavjud tajribaning (yoki boshqa dalillarning) taxmin qilish qiymati past bo'lishi;

tashkilotlar keng ko'lamli narx imtiyozlarini taklif qilishi yoki o'xshash vaziyatlarda o'xshash kelishuvlarning to'lov shartlari va qoidalarini o'zgartirish amaliyoti mavjud bo'lishi;

kelishuv bo'yicha ehtimoliy qiymat summolari ko'p sonli va keng doirani qamrab olishi.

5-§. Soliq tizimi orqali to'lanadigan xarajatlar va soliq imtiyozlari

45. Soliq daromadi jami miqdorda aniqlanadi. U soliq tizimi orqali to'lanadigan xarajatlar hisobiga kamaytirilmasligi lozim.

46. Ayrim holatlarda hukumat soliq tizimidan foydalanib, odatda boshqa to'lov usullari orqali amalga oshiriladigan to'lovlarni soliq to'lovchilarga to'lashning qulay vositasi sifatida qo'llaydi. Bunday usullarga chek yozish, mablag'ni soliq

to'lovchining bank hisobvarag'iga to'g'ridan-to'g'ri o'tkazish yoki uning nomidan boshqa hisob-kitobni qoplash kiradi.

Bunday holatlarda mazkur summa jismoniy shaxs tomonidan soliq to'lanishidan qat'i nazar to'lanadi. Ushbu summa davlat xarajati hisoblanadi va moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotda alohida tan olinishi lozim. Soliq daromadlari esa soliq tizimi orqali to'langan bunday xarajatlar summasiga oshirilishi kerak.

47. Soliq daromadlari soliq xarajatlari summasiga ko'paytirilmasligi lozim.

48. Ko'pchilik hududlarda davlatlar soliq tizimidan foydalanib, ma'lum moliyaviy faoliyatni rag'batlantiradi. Masalan, ba'zi hududlarda uy-joy egalari soliqqa tortiladigan daromadni hisoblashda o'zlarining umumiy daromadidan ipoteka foizlari va mulk solig'ini chegirib tashlash huquqiga ega. Bunday imtiyozlar faqat soliq to'lovchilarga beriladi. Agar tashkilotlar (shu jumladan, jismoniy shaxs) soliq to'lamasa, u bu imtiyozdan foydalana olmaydi. Bunday turdagi imtiyozlar soliq xarajatlari deb ataladi. Soliq xarajatlari yo'qotilgan daromad hisoblanadi, xarajat sifatida ko'rsatilmaydi va u resurslarning kirimi yoki chiqimiga olib kelmaydi – ya'ni, soliq undiradigan hukumatning aktivlari, majburiyatlari, daromadlari yoki xarajatlarini yuzaga keltirmaydi.

49. Soliq tizimi orqali to'lanadigan xarajatlar va soliq imtiyozlari orasidagi asosiy farq shundaki, soliq tizimi orqali to'lanadigan xarajatlar uchun summa tashkilotlarga soliq to'lashi yoki to'lamasligidan qat'iy nazar taqdim etiladi. Soliq imtiyozlari esa faqat soliq to'lovchilarga beriladi va soliq to'lanmasa, undan foydalanib bo'lmaydi. Soliq tushumi va soliq tizimi orqali to'langan xarajatlarni o'zaro hisobga olishga yo'l qo'yilmaydi.

6-bob. Majburiy kelishuvlar asosidagi operatsiyalardan olingan daromad

1-§. Majburiy kelishuvni hisobga olish tartibi

50. Agar quyidagi mezonlarning barchasi bajarilsa, tashkilotlar majburiy kelishuvni hisobga olishda majburiy kelishuvni hisobga olish modelini qo'llashi kerak:

barcha tomonlar majburiyat yuzaga keltiruvchi kelishuvni qabul qilsa (yozma yoki boshqa faoliyatiga muvofiq) va o'z majburiyatlarini bajarishni zimmasiga olsa;
tashkilotlar majburiy kelishuv doirasida har bir tomonning huquqlarini aniqlay olsa;

tashkilotlar har bir aniqlangan ijro majburiyatini bajarish uchun to'lov shartlarini belgilay olsa;

majburiy kelishuv iqtisodiy ahamiyatga ega bo'lsa (ya'ni, ushbu kelishuv natijasida tashkilotlarning kelgusidagi pul oqimlari yoki xizmat ko'rsatish imkoniyatining xavfi, muddati yoki miqdori o'zgarishi kutilsa);

tashkilotlar majburiy kelishuv shartlariga muvofiq o'z ijro majburiyatlarini bajarish evaziga olishi kerak bo'lgan to'lovni yig'ib olsa.

To'lov miqdorining undirilishi ehtimolini baholashda, tashkilotlar faqat resurs ta'minlovchining to'lov muddati kelganda ushbu miqdorni to'lash imkoniyatini hisobga olishi lozim. Tashkilotlar olishga haqli bo'lgan to'lov miqdori, agar to'lov o'zgaruvchan bo'lsa, majburiy kelishuvda ko'rsatilgan kelishuv to'lovidan kam bo'lishi mumkin (ya'ni, tashkilotlar resurs ta'minlovchiga narx imtiyozini taklif qilishi mumkin) (ushbu bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 107-bandi talablari inobatga olinadi).

51. Majburiy kelishuv tuzilgan paytda mazkur Standartning 50-bandida belgilangan mezonlarga muvofiqligi aniqlangan hamda ushbu mezonlarga ta'sir etuvchi o'zgarishlar bo'lmasa, tashkilotlar tomonidan mazkur mezonlarni qayta baholash talab etilmaydi.

Agar resurs ta'minlovchining to'lov qobiliyati sezilarli darajada yomonlashsa, tashkilotlar majburiy kelishuv doirasidagi qolgan ijro majburiyatlari evaziga olishi mumkin bo'lgan bu to'lovni olish imkoniyatini qayta baholashi kerak.

52. Agar majburiy kelishuv mazkur Standartning 50-bandidagi barcha mezonlarga mos kelmasa, tashkilotlar olingan har qanday to'lovni faqat quyidagi asoslarga ko'ra daromad sifatida tan olishi lozim:

tashkilotlar o'z ijro majburiyatini to'liq bajargan bo'lsa, unga tegishli bo'lgan to'lov olingan va resurs ta'minlovchidan olingan to'lov qaytarilmaydigan bo'lsa;

majburiy kelishuv bekor qilingan va resurs ta'minlovchidan olingan to'lov qaytarilmaydigan bo'lsa.

Tashkilotlar mazkur Standartning 50-bandidagi mezonlarga keyinchalik rioya qilinishi mumkinligini aniqlash uchun majburiy kelishuvni baholashni davom ettirishi shart.

53. Ushbu Standartni qo'llash maqsadida, agar majburiy kelishuvning har bir tomoni to'liq bajarilmagan majburiy kelishuvni boshqa tomonga hech qanday tovon (kompensatsiya) to'lamasdan bir tomonlama bekor qilish huquqiga ega bo'lsa, bunday kelishuv majburiy kelishuv hisoblanmaydi.

54. Quyidagi asoslarga ko'ra majburiy kelishuv bajarilmagan hisoblanadi:

tashkilotlar majburiy kelishuvdagi o'zining ijro majburiyatlarini bajarishni boshlamagan bo'lsa;

resurs ta'minlovchi tashkilotlar tomonidan majburiy kelishuvdagi ijro majburiyatlarini bajarishi uchun hali hech qanday to'lov amalga oshirmagan va to'lov qilish majburiyatini olmagan bo'lsa.

55. Agar tashkilotlar o'z daromadi majburiy kelishuv asosidagi operatsiyadan kelib chiqishini va bu operatsiya majburiy kelishuvni hisobga olish modeli bo'yicha hisoblanishi kerakligini aniqlagan bo'lsa, tashkilotlar o'z majburiy kelishuviga biron-bir o'zgartirish kiritilgan yoki kiritilmaganligi holatlarni ham ko'rib chiqishi lozim.

2-§. Majburiy kelishuvga o'zgartirishlar kiritish

56. Majburiy kelishuvga o'zgartirish kiritish deganda kelishuv tomonlari tomonidan tasdiqlangan, kelishuv doirasi yoki shartlarini o'zgartirish tushuniladi.

Majburiy kelishuvga o'zgartirish kiritish, kelishuv tomonlariga yangi huquq va majburiyatlar vujudga kelgan yoki mavjudlari o'zgartiradigan hollarda yuzaga keladi. Majburiy kelishuvga o'zgartirish yozma ravishda, og'zaki kelishuv yo'li bilan yoki tashkilotning ish amaliyotidan kelib chiqqan holda tasdiqlanadi. Agar kelishuv tomonlari majburiy kelishuvga o'zgartirishni tasdiqlamagan bo'lsa, tashkilotlar majburiy kelishuvga o'zgartirish tasdiqlangunga qadar ushbu Standartni mavjud majburiy kelishuvga nisbatan qo'llashni davom ettiradi.

57. Majburiy kelishuvga kiritiladigan o'zgartirish, hatto tomonlar o'zgartirishning doirasi va to'lovi bo'yicha kelishmovchilikka ega bo'lsa ham mavjud bo'lishi mumkin. Shuningdek, tomonlar majburiy kelishuv doirasidagi o'zgarishni tasdiqlagan, ammo tegishli to'lov miqdori o'zgarishi hali aniqlanmagan bo'lsa ham bunday holat majburiy kelishuvga o'zgartirish hisoblanadi.

Majburiy kelishuvga kiritilgan o'zgartirish natijasida yaratilgan yoki o'zgargan huquq va majburiyatlar amalga oshirilishi mumkinligini aniqlashda tashkilotlar barcha tegishli holatlar va ma'lumotlarni, shu jumladan, majburiy kelishuv shartlari va boshqa dalillarni hisobga olishi kerak.

Agar tomonlar majburiy kelishuv doirasidagi o'zgarishni tasdiqlagan, lekin tegishli to'lov miqdori o'zgarishini hali aniqlamagan bo'lsa, tashkilotlar o'zgartirish natijasida kelishuv bo'yicha to'lov miqdoridagi o'zgarishni mazkur Standartning 105–109-bandlariga va ushbu Standartning 111 va 112-bandlariga muvofiq baholashi kerak.

58. Tashkilotlar tomonidan majburiy kelishuvga kiritilgan o'zgartirishlar quyidagi hollarda alohida majburiy kelishuv sifatida hisobga olinishi kerak:

bir-biridan farq qiladigan majburiyatlar qo‘shilishi hisobiga majburiy kelishuv qamrovi kengaysa;

majburiy kelishuv bo‘yicha to‘lov miqdori tashkilotlar tomonidan qo‘shimcha shartlarning alohida sotish qiymatlariga mos keladigan summaga oshgan bo‘lsa, shuningdek, mazkur kelishuvning aniq sharoitlarini hisobga olgan holda ushbu qiymatga tegishli tuzatishlar kiritilgan bo‘lsa.

Masalan, tashkilotlar qo‘shimcha tovar yoki xizmatning alohida baholangan qiymatini resurs ta‘minlovchiga beriladigan chegirmani hisobga olgan holda tuzatishi mumkin, bunda tashkilotlar yangi resurs ta‘minlovchiga o‘xshash tovar yoki xizmatni taqdim etishda yuzaga keladigan ayrim xarajatlarni amalga oshirishi talab etilmaydi.

59. Majburiy kelishuvga kiritilgan o‘zgartirish mazkur Standartning 58-bandiga muvofiq alohida majburiy kelishuv sifatida hisobga olinmasa, tashkilotlar majburiy kelishuvga o‘zgartirish kiritilgan sanada hali bajarilmagan shartlarni (ya‘ni qolgan shartlarni) quyidagi usullardan biri orqali hisobga olishi lozim:

a) agar qolgan shartlar majburiy kelishuvga o‘zgartirish kiritilgan sanada yoki undan oldin bajarilgan shartlardan farq qilsa, tashkilotlar majburiy kelishuvga kiritilgan o‘zgartirishni mavjud majburiy kelishuvni bekor qilish va yangi majburiy kelishuv tuzish sifatida hisobga olishi kerak. Qolgan majburiyatlarga (yoki mazkur Standartning 61-bandi uchinchi xatboshisiga muvofiq aniqlangan yagona majburiyatdagi qolgan shartlarga) ajratilishi kerak bo‘lgan to‘lov miqdori quyidagilarning yig‘indisidan iborat bo‘lishi kerak:

1) resurs ta‘minlovchi tomonidan belgilangan (shu jumladan, oldindan olingan) va kelishuv bo‘yicha to‘lov bahosiga kiritilgan, ammo daromad sifatida tan olinmagan summa;

2) majburiy kelishuvga kiritilgan o‘zgartirish doirasida belgilangan to‘lov;

b) agar qolgan shartlar alohida bo‘lmasa va shuning uchun o‘zgartirish sanasida qisman bajarilgan yagona ijro majburiyatining bir qismi hisoblansa, tashkilotlar o‘zgartirishni mavjud majburiy kelishuvning bir qismi sifatida hisobga olishi lozim. Bu holda o‘zgartirishning kelishuv bo‘yicha to‘lovga va ijro majburiyatini to‘liq bajarishga erishish darajasini baholashga ta‘siri o‘zgartirish sanasida daromadga tuzatish sifatida tan olinadi (ya‘ni, daromad oshirilishi yoki kamaytirilishi mumkin va tuzatish jamlanma usulda amalga oshiriladi);

d) agar qolgan shartlar mazkur bandning “a” va “b” kichik bandlarida keltirilgan holatlar birlashuvidan iborat bo‘lsa, tashkilotlar o‘zgartirishning ta‘sirini

o'zgartirilgan majburiy kelishuv doirasidagi bajarilmagan (shu jumladan, qisman bajarilmagan) ijro majburiyatlariga nisbatan ushbu band maqsadlariga muvofiq ravishda hisobga olishi kerak.

3-§. Majburiy kelishuvning amal qilish muddati

60. Majburiy kelishuvda uning amal qilish muddati ko'rsatiladi.

Majburiy kelishuvlar unda nazarda tutilgan hollarda tomonlardan biri tomonidan bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin.

Tashkilotlar mazkur Standart talablarini majburiy kelishuvning amal qilish muddati davomida qo'llashlari lozim.

4-§. Ijro majburiyatlarini aniqlash va u bo'yicha qo'shimcha ko'rsatmalar

61. Majburiy kelishuv boshlanishida tashkilotlar resurs ta'minlovchi bilan tuzilgan majburiy kelishuvda ijro majburiyati olingan tovarlar yoki xizmatlarni baholashi va quyidagi ijro majburiyatlaridan birini aniqlashi kerak:

a) alohida bo'lgan tovar yoki xizmat (yoki tovarlar yoki xizmatlar majmuasi);

b) xususiyatlari va xavflari jihatidan deyarli bir xil bo'lgan hamda tashkilotlar tomonidan ichki foydalanish yoki xaridorga (resurs ta'minlovchiga) yoki uchinchi shaxs manfaatdoriga o'tkazishda bir xil namunaga ega bo'lgan alohida tovarlar yoki xizmatlar turkumi (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 63-bandi talablari inobatga olinadi).

62. Majburiy kelishuv kamida bitta ijro majburiyatini o'z ichiga oladi.

63. Quyidagi mezonlar asosida alohida tovarlar yoki xizmatlar turkumi ichki foydalanish yoki xaridorga yoxud uchinchi tomon manfaatdoriga yetkazib berishning bir xil tartibiga ega bo'ladi:

a) turkumdagi har bir alohida tovar yoki xizmat mazkur Standartning 84 yoki 87-bandlarida belgilangan mezonlarga muvofiq bo'lib, vaqt davomida bajariladigan ijro majburiyati hisoblansa;

b) mazkur Standartning 90–91-bandlariga asosan, tashkilotlar ijro majburiyatini to'liq bajarish darajasini baholashda bir xil usuldan foydalansa.

5-§. Resurslardan foydalanish majburiyatlari

64. Majburiy kelishuvda tashkilotlar tomonidan xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdoriga yetkazib berilishi belgilangan tovarlar yoki xizmatlar aniq ko'rsatiladi.

Agar tashkilotlarning faoliyati, e'lon qilingan siyosati yoki bayonotlari resurs ta'minlovchida tashkilotlar muayyan majburiyatni bajaradi degan asosli kutishni shakllantirsa, bunday majburiyatlar ijro majburiyati sifatida hisobga olinadi.

Masalan, kelishuv bo'yicha sog'liqni saqlash muassasasiga sog'liqni saqlashni qo'llab-quvvatlash yuzasidan grant mablag'i ajratilsa, amalda tashkilot aholiga bepul tibbiy tekshiruv o'tkazilishi haqida ommaviy axborot vositalarida e'lon qiladi. Kelishuvda belgilanmagan bo'lsa ham aholi va resurs ta'minlovchida kutish paydo bo'ladi. Natijada bepul tibbiy xizmat ko'rsatish bo'yicha ijro majburiyati yuzaga keladi.

65. Agar majburiy kelishuvda tovar yoki xizmatlarni xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdoriga yetkazib berish nazarda tutilmagan bo'lsa, ijro majburiyatlari tashkilotlarning kelishuvni bajarish uchun amalga oshiradigan ichki tayyorgarlik yoki ma'muriy faoliyatlarini o'z ichiga olmaydi. Bunday faoliyatlar tovar yoki xizmatlarni xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdoriga yetkazib berishga qaratilmaganligi sababli ijro majburiyati hisoblanmaydi.

Masalan, tashkilotlar majburiy kelishuvni tuzish uchun turli ma'muriy vazifalarni bajarishi kerak bo'lishi mumkin. Bu vazifalarni bajarish jarayonida ichki resurslardan xizmat ko'rsatish uchun foydalanilmaydi yoki xaridor yoxud uchinchi tomon manfaatdoriga xizmat ko'rsatilmaydi. Shu sababli, bunday tayyorgarlik ishlari ijro majburiyati hisoblanmaydi.

6-§. Resurslardan foydalanish bo'yicha alohida shartlarni aniqlash

66. Ijro majburiyati deganda alohida shartlarni belgilovchi va unga nisbatan tan olish mezonlarini hamda baholashlarni nazarda tutuvchi majburiy kelishuv doirasidagi daromad operatsiyasidagi hisob birligi tushuniladi.

Majburiy kelishuvda shart qilingan tovar yoki xizmat quyidagi mezonlarga asosan alohida hisoblanadi:

a) tovar yoki xizmatni qabul qiluvchi tomon undan mustaqil ravishda yoki o'zi uchun foydalanishi mumkin bo'lgan boshqa resurslar bilan birgalikda iqtisodiy foyda yoki xizmat salohiyatini yaratishi mumkin bo'lsa (ya'ni, tovar yoki xizmat alohida bo'lish xususiyatiga ega);

b) tashkilotlarning tovar yoki xizmat uchun resursdan ichki foydalanish, tovar yoki xizmatni xaridor yoxud uchinchi tomon manfaatdoriga o'tkazish ijro

majburiyati majburiy kelishuvdagi boshqa ijro majburiyatlaridan alohida aniqlansa (ya'ni, shart majburiy kelishuv doirasida alohida ajralib turadi).

67. Tashkilotlar tovar yoki xizmatni qabul qiluvchi tomon o'zi resurs ta'minlovchi (xaridor) yoki belgilangan uchinchi tomon manfaatdori ekanligini o'zining ijro majburiyati mohiyatini hisobga olgan holda aniqlaydi. Agar:

tashkilotlar alohida tovar yoki xizmat uchun resurslardan ichki foydalanishni belgilagan bo'lsa, tashkilotlarning o'zi tovarlar yoki xizmatlarni oluvchi hisoblanadi;

tashkilotlar xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdoriga alohida tovar yoki xizmatni yetkazib berish uchun resurslardan foydalanish ijro majburiyatini olsa, tovarlar yoki xizmatlarni oluvchi xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdori hisoblanadi.

68. Tomonlar mazkur Standart 66-bandining "a" kichik bandiga muvofiq alohida tovar yoki xizmatdan iqtisodiy foyda yoki xizmat salohiyatini quyidagi hollarda hisobga olishi mumkin:

sarflansa;

iste'mol qilinsa;

loyihaviy qiymatdan yuqori narxda sotilsa;

boshqa tarzda saqlanib, iqtisodiy foyda yoki xizmat salohiyati keltirsa.

Ayrim tovar yoki xizmatlar tomonlarga mustaqil ravishda foyda keltirishi mumkin, boshqalari esa faqat boshqa mavjud resurslar bilan birgalikda iqtisodiy foyda yoki xizmat imkoniyatini beradi.

Mavjud resurs – alohida sotiladigan tovar, xizmat yoki tashkilotlar tomonidan oldindan olingan resurs (shu jumladan, tashkilotlarning o'zida ishlatiladigan yoki majburiy kelishuv asosida xaridorga yoki uchinchi tomon benefitsiariga topshiriladigan tovarlar yoki xizmatlar) yoxud boshqa kelishuvlar yoki hodisalardan olingan resursdir.

Turli omillar tomonlarning tovar yoki xizmatdan mustaqil ravishda yoki boshqa mavjud resurslar bilan iqtisodiy foyda yoki xizmat salohiyatini olishi mumkinligini ko'rsatadi. Masalan, tovar yoki xizmatning muntazam ravishda ichki foydalanishi yoki alohida taqdim etilishi shunday imkoniyatni ko'rsatadi.

69. Tashkilotlar ichki resurslardan foydalanish yoki tovar va xizmatlarni xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdoriga yetkazish bo'yicha ijro majburiyatlari mazkur Standartning 66-bandi "b" kichik bandiga muvofiq alohida aniqlanishi yoki birlashtirilganligini baholashlari kerak.

Ijro majburiyati quyidagi hollarda birgalikda amalga oshirilayotgan hisoblanadi:

a) tashkilotlar tovar yoki xizmatlarni boshqa tovar yoki xizmatlar to'plamiga birlashtirgan holda taqdim qilsa (masalan, ta'lim dasturi bitta to'plam sifatida taqdim qilinganda);

b) tovar yoki xizmatlar bir-biriga moslashtirilgan yoki ularning xususiyatlari o'zaro bog'langan bo'lsa (masalan, komputer tizimida server va dasturiy ta'minot bir-biriga bog'langanda);

d) tovar yoki xizmatlar yuqori darajada o'zaro bog'langan yoki o'zaro aloqador bo'lsa (shu sababli ularni alohida foydalanish yoki yetkazib berish mumkin emas).

Agar tovar yoki xizmatlar mustaqil ravishda foydalanilishi mumkin bo'lsa va ular boshqalardan mustaqil ravishda yetkazib berilsa, ijro majburiyati alohida aniqlangan deb hisoblanadi (masalan, alohida kitoblar yoki onlayn kurslar).

7-§. Majburiy kelishuv asosidagi daromad operatsiyalarini dastlabki tan olish

70. Agar mazkur Standartning 54-bandidagi asoslar bajarilmagan bo'lsa, tashkilotlar ushbu majburiy kelishuv bilan bog'liq aktiv, majburiyat yoki daromadni tan olmaydi, zarar keltiruvchi majburiy kelishuvlar bundan mustasno.

Aktivlar, majburiyatlar va daromadlarni dastlabki tan olish majburiy kelishuvning bir tomoni kelishuv bo'yicha o'z majburiyatlarini bajarishni boshlagan paytdan e'tiboran amalga oshiriladi.

71. Zarar keltiruvchi majburiy kelishuvlar tashkilotlar kutilayotgan yo'qotishni O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (16-sonli BHS) "Baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar" (ro'yxat raqami 3562, 2024-yil 22-oktabr) talablariga muvofiq hisobga olishi shart.

8-§. Resurslarning boshlang'ich kirimini tahlil qilish

72. Tashkilotlar majburiy kelishuv asosidagi daromad operatsiyasidan kelib chiqadigan resurslar oqimini ijro majburiyatlarini bajarishdan oldin yoki keyin olishi mumkin.

Agar mazkur Standartning 16–22-bandlari qo'llanilsa va aktivning ta'rifi hamda tan olish mezonlari bajarilsa, tashkilotlar bu resurslar oqimini aktiv sifatida tan olishi kerak.

9-§. Majburiyatning mavjudligi va tan olinishi

73. Davlat sektori tashkilotlari odatda Hukumat yoki boshqa tashkilotlardan mablagʻ oladi.

Tashkilotlar majburiy kelishuv asosidagi daromad operatsiyasidan kelib chiqadigan resurslar oqimini aktiv sifatida tan olganda, bu oqim bilan bogʻliq ijro talablari va majburiyatlarini baholashlari lozim.

74. Ijro majburiyati quyidagi hollarda yuzaga keladi:

a) tashkilotlar majburiy kelishuvda oʻzining bajarilmagan yoki qisman bajarilgan ijro majburiyati bilan bogʻliq mablagʻlarni olgan boʻlsa;

b) tashkilotlar olingan mablagʻ bilan bogʻliq ijro majburiyatlarini bajarmasa va mablagʻ taʼminlovchi majburiy kelishuv shartlariga binoan tashkilotlardan resurslarni boshqa tomonga oʻtkazishni talab qilish orqali majburiy kelishuvni amalga oshirishi mumkin boʻlsa.

75. Mazkur Standartning 24-bandiga muvofiq, agar tashkilotlar oldingi hodisalar natijasida resurslarni topshirishni rad etmasa va resurslarni topshirish ehtimoli yuqori boʻlsa, majburiyat mavjud hisoblanadi.

Tashkilotlar majburiyat yuzaga kelganligini aniqlashda majburiy kelishuv bilan bogʻliq holatlar va sharoitlarni hisobga olishi kerak. Bu orqali resurs taʼminlovchi oʻz huquqlarini amalga oshira olishi va tashkilotlarning ijro majburiyatlarini bajarmagan holatida qoʻshimcha resurslar oʻtkazilishini talab qilishi mumkin boʻlgan oqibatlarni aniqlashi kerak.

76. Tashkilotlar oʻzaro kelishuv asosida oʻz ijro majburiyatlarini bajarmaganligi natijasida yuzaga kelgan resurslarni qaytarish majburiyatini, boshqa maqsadlar uchun oʻtkazilishi kerak boʻlgan aktivlardan ushbu summani chegirib tashlagan holda amalga oshirishi mumkin.

Tashkilotlar moliyaviy hisobotlarida umumiy summalarni tan olishda davom etadi, yaʼni, buzilgan majburiy kelishuv shartlari boʻyicha qaytarish aktivlar va majburiyatlarning kamayishini aks ettiradi hamda yangi oʻtkazmalar uchun aktivlar, majburiyatlar yoki daromadni tan olish imkonini beradi.

77. Agar tashkilotlar resurslarni majburiy kelishuv tuzilishidan oldin olsa va kelishuv tuzilishi ehtimoli yuqori boʻlsa, tashkilotlar ushbu oldindan tushgan mablagʻ uchun majburiyatni tan oladi.

Bu majburiyat majburiy kelishuv rasmiy ravishda tuzilgunga qadar saqlanadi.

78. Majburiyat taʼrifiga mos keladigan ijro majburiyati faqat uning miqdorini ishonchli tarzda baholash mumkin boʻlgandagina majburiyat sifatida tan olinadi.

Tashkilotlar mazkur Standartning 52-bandida ko'rsatilgan hodisalardan biri yuz bergunga qadar ushbu majburiyatni tan olishni davom ettiradi.

10-§. Majburiy kelishuv mavjud bo'lgan daromad operatsiyalarini hisobga olish

79. Agar tashkilotlar majburiy kelishuv doirasida resurs kirimini olsa, bu kirim mazkur Standartning 16–22-bandlarida belgilangan mezonlarga muvofiq aktiv sifatida tan olinadi va tashkilotlar quyidagilarni tan olishi kerak:

- a) agar kirim bilan bog'liq majburiy shartlar bajarilgan bo'lsa – daromad;
- b) agar kirim bilan bog'liq majburiy shartlar bajarilmagan bo'lsa – majburiyat.

80. Daromadni tan olish vaqti majburiy kelishuvdagi talablarning mohiyati va ularning bajarilishiga qarab aniqlanadi. Tashkilotlar majburiy kelishuv bo'yicha operatsiyadan olingan daromadni kelishuv shartlariga muvofiq resurslardan belgilangan tarzda foydalanib, ijro majburiyatini bajargan paytda (yoki bajarish jarayonida) hisobga olishi shart.

Tashkilotlar mazkur Standartning 73–78-bandlariga muvofiq hisobga olingan har qanday majburiyatning balans qiymatini tegishli miqdorga kamaytirishi lozim.

81. Tashkilotlar ijro majburiyatini kelishuvda belgilangan tovar yoki xizmat (ya'ni aktiv) uchun ichki resurslardan foydalanish orqali yoki shartlarda ko'rsatilgan tovar yoki xizmatni xaridorga yoki uchinchi tomon manfaatdoriga o'tkazish orqali bajaradi. Aktivdan ichki foydalanish yoki uni o'tkazish, aktivni qabul qiluvchi tashkilotlar uning nazoratini qo'lga kiritganda (yoki kiritish jarayonida) amalga oshiriladi.

82. Tovarlar va xizmatlar (qisqa muddatga qabul qilingan va foydalanilgan bo'lsa ham) aktiv hisoblanadi.

Mazkur Standartning 16-bandiga qo'shimcha ravishda, nazorat tushunchasi resursdan foydalanish va undan manfaat olishni boshqa tashkilotlar tomonidan cheklash imkoniyatini o'z ichiga oladi.

Resursda mujassam bo'lgan iqtisodiy naf yoki xizmat ko'rsatish salohiyati – bu tashkilotlarning maqsadlariga erishishga hissa qo'shuvchi va to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita pul oqimlari (kirimlar yoki xarajatlarning kamayishi) yoki xizmat taqdim etish imkoniyatining mavjudligidir.

Bunda xizmat ko'rsatish salohiyati quyidagi yo'llar bilan olinishi mumkin:

- a) ichki ta'lim berish uchun resursdan foydalanish;
- b) tovarlar ishlab chiqish yoki xizmatlar (shu jumladan davlat xizmatlari) ko'rsatish uchun resursdan foydalanish;

- d) boshqa aktivlarning qiymatini oshirish uchun resursdan foydalanish;
- e) majburiyatlarni bajarish yoki xarajatlarni kamaytirish uchun resursdan foydalanish;
- f) resursni sotish yoki ayirboshlash;
- g) resursni saqlash.

83. Har bir ijro majburiyati mazkur Standartning 61–69-bandlariga muvofiq aniqlangan holda, tashkilotlar majburiy kelishuv boshlanishida mazkur ijro majburiyati vaqt davomida bajarilishi (mazkur Standartning 84–85 yoki 87–88-bandlariga muvofiq) yoki ma’lum bir vaqtda bajarilishini (mazkur Standartning 86 yoki 89-bandiga muvofiq) aniqlashi kerak.

7-bob. Tovarlar yoki xizmatlar uchun resurslardan ichki foydalanish bo’yicha ijro majburiyatlari

1-§. Vaqt davomida bajarilgan ijro majburiyatlari

84. Agar quyidagi mezonlardan biri bajarilsa, tashkilotlar tovar yoki xizmat ustidan nazoratni vaqt davomida amalga oshiradi hamda ushbu vaqt davomida ijro majburiyatini bajaradi va daromadni hisobga oladi:

a) tashkilotlar o’z faoliyatini amalga oshirish jarayonida bir vaqtning o’zida iqtisodiy foyda yoki xizmat ko’rsatish salohiyatini olsa va foydalansa;

b) tashkilotlar faoliyati natijasida yaratilayotgan yoki o’zgartirilayotgan aktiv (masalan, tugallanmagan ishlab chiqarish) ustidan nazorat ijro davrida tashkilotlarda saqlansa;

d) tashkilotlar bajarilgan ishlar uchun (hisobot sanasigacha) to’lov olish bo’yicha huquqqa ega bo’lsa (mazkur xatboshini qo’llashda ushbu Standartning 85-bandi talablari inobatga olinadi).

85. Tashkilotlar mazkur Standart 84-bandining “d” kichik bandiga muvofiq, hisobot sanasigacha bajarilgan ijro majburiyatlari uchun to’lov olish huquqiga ega ekanligini baholashda majburiy kelishuv shartlarini, shuningdek, ushbu kelishuvga tatbiq etiladigan qonunchilik hujjatlarini hisobga oladi. Bunda hisobot sanasigacha bajarilgan ijro majburiyatlari uchun to’lanadigan summa aniq belgilangan bo’lishi shart emas.

Majburiy kelishuvning amal qilishi davomida, agar resurs ta’minlovchi yoki kelishuv doirasida huquq va majburiyatlarga ega bo’lgan boshqa tomon tashkilotlarning ijro majburiyatlarini bajarmaganligi bilan bog’liq bo’lmagan

sabablarga ko'ra kelishuvni bekor qilsa, tashkilotlar hisobot sanasigacha bajarilgan ijro majburiyatlari uchun kompensatsiya olish huquqiga ega bo'lishi lozim.

2-§. Ma'lum bir vaqtda bajarilgan ijro majburiyatlari

86. Agar ijro majburiyati mazkur Standartning 84 va 85-bandlariga muvofiq vaqt davomida bajarilmasa, tashkilotlar uni ma'lum bir vaqtda bajaradi.

Tashkilotlar ijro majburiyatini bajarish va aktiv ustidan nazoratni qo'lga kiritish vaqtini (aniq vaqt) belgilashda mazkur Standartning 81 va 82-bandlarida nazarda tutilgan nazorat mezonlarini hisobga olishi kerak.

8-bob. Tovarlar yoki xizmatlarni boshqa tomonga (xaridor yoki uchinchi shaxsga) o'tkazish bo'yicha ijro majburiyatlari

1-§. Vaqt davomida bajarilgan ijro majburiyatlari

87. Agar quyidagi mezonlardan biri bajarilsa, tashkilotlar tovar yoki xizmat ustidan nazoratni vaqt davomida xaridorga yoki uchinchi tomon manfaatdoriga o'tkazadi hamda ushbu vaqt davomida ijro majburiyatini bajaradi hamda daromadni hisobga oladi:

a) tashkilotlarning faoliyati davomida taqdim etilayotgan iqtisodiy naf yoki xizmat ko'rsatish salohiyatini xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdori bir vaqtning o'zida olsa va foydalansa;

b) tashkilotlarning faoliyati natijasida yaratilayotgan yoki o'zgartirilayotgan aktiv (masalan, tugallanmagan ishlab chiqarish) ustidan nazorat ijro davrida xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdorida saqlansa;

d) tashkilotlarning faoliyati muqobil foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmagan aktivni yaratishga olib kelsa (muqobil foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmagan aktivni yaratishda mazkur Standartning 88-bandi talablari inobatga olinadi) va tashkilotlar hisobot sanasigacha bajarilgan ishlar uchun to'lov olish bo'yicha huquqqa ega bo'lsa (hisobot sanasigacha bajarilgan ishlar uchun to'lov olish huquqini aniqlashda mazkur Standartning 85-bandi talablari inobatga olinadi).

88. Tashkilot faoliyati natijasida yaratilgan yoki o'zgartirilayotgan aktiv majburiy kelishuv doirasida faqat belgilangan maqsadda foydalaniladigan bo'lsa va uni boshqa maqsadlarda qo'llash amaliyotda cheklangan bo'lsa, bu aktivning muqobil foydalanish imkoniga ega emasligi hisoblanadi.

Aktivning muqobil foydalanish imkoniyati majburiy kelishuv boshlanishida aniqlanadi. Majburiy kelishuv davomida faqat tomonlar kelishuvni o'zgartirsa va majburiyatning mazmuni o'zgarsa, aktivning muqobil foydalanish imkoniyati qayta baholanishi mumkin.

2-§. Ma'lum bir vaqtda bajarilgan ijro majburiyatlari

89. Agar ijro majburiyati mazkur Standartning 87–88-bandlarida ko'rsatilgan mezonlarga muvofiq vaqt davomida bajarilmasa, tashkilotlar uni ma'lum bir vaqtda bajaradi.

Xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdori kelishuvda belgilangan aktiv ustidan nazoratni qo'lga kiritgan va tashkilotlar ijro majburiyatini bajargan paytni aniqlash uchun tashkilotlar mazkur Standartning 81–82-bandlarida belgilangan nazorat talablarini (agar qayta sotib olish kelishuvi mavjud bo'lsa) hisobga olishi lozim.

Tashkilotlar nazorat o'tkazilganligini ko'rsatuvchi quyidagi belgilarni ham hisobga oladi:

a) tashkilotlar aktiv uchun haq olish bo'yicha joriy huquqqa ega bo'lsa – agar resurs ta'minlovchi aktiv uchun hozirda to'lov qilishga majbur bo'lsa, bu uning aktivdan foydalanishni boshqarish va undan deyarli barcha iqtisodiy naf yoki xizmat salohiyatini olish imkoniyatiga ega ekanligi;

b) xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdori aktivga nisbatan qonuniy huquqqa ega bo'lsa – qonuniy huquq qaysi tomon aktivdan foydalanishni boshqarish va iqtisodiy naf olish imkoniyatiga ega ekanligi.

Agar tashkilotlar ushbu huquqni faqat to'lov xavfidan himoyalaniish uchun saqlab qolsa, bu xaridor nazoratini cheklamaydi. Shu sababli, aktivga bo'lgan mulk huquqining o'tkazilishi xaridor yoki uchinchi tomon benefitsiar aktivni nazorat qila boshlaganini anglatishi mumkin. Agar tashkilotlar mulk huquqini faqat resurs ta'minotchisi tomonidan to'lov amalga oshirilmasligidan himoyalaniish uchun saqlab qolsa, tashkilotlarning bu huquqlari xaridor yoki uchinchi tomon benefitsiarning aktiv ustidan nazoratni qo'lga kiritishiga to'sqinlik qilmaydi;

d) tashkilotlar aktivning jismoniy egaligini o'tkazgan bo'lsa – jismoniy egalik nazoratdan o'tganligini ko'rsatishi mumkinligi (vositachilik asosidagi saqlash yoki saqlash holatlari bundan mustasno);

e) xaridor yoki uchinchi tomon manfaatdori aktivga egalik qilish bilan bog'liq asosiy xatarlar va manfaatlarga ega bo'lsa, bu nazorat o'tganligini ko'rsatishi mumkinligi (bunda tashkilotlarning aktivni berishdan tashqari, alohida ijro majburiyatlarini keltirib chiqaruvchi xatarlar hisobga olinmaydi);

f) resurs ta'minlovchi aktivni qabul qilgan bo'lsa – bu uning aktivdan foydalanish va iqtisodiy naf olish imkoniyatiga ega ekanligini ko'rsatishi mumkinligi.

3-§. Ijro majburiyatini to'liq bajarish bosqichlarini baholash

90. Mazkur Standartning 84 va 85-bandlariga (tovarlar yoki xizmatlardan ichki foydalanish bo'yicha ijro majburiyatlari uchun) yoki mazkur Standartning 87 va 88-bandlariga (tovarlar yoki xizmatlarni boshqa tomonga o'tkazish bo'yicha ijro majburiyatlari uchun) muvofiq vaqt o'tishi bilan bajariladigan har bir ijro majburiyati uchun tashkilotlar ushbu majburiyatni to'liq bajarish yo'lidagi jarayonni baholash orqali vaqt o'tishi bilan daromadni tan olishi lozim.

Jarayonni baholashdan maqsad tashkilotlarning o'z ijro majburiyatini bajarish bo'yicha faoliyatini aks ettirish, ya'ni daromadni faqat aktivni topshirish yoki xizmatni tugallagan paytda emas, balki ijro jarayoniga muvofiq bosqichma-bosqich tan olish hisoblanadi.

91. Tashkilotlar vaqt davomida bajarilgan har bir ijro majburiyati uchun bosqichlarni baholashning yagona usulini qo'llashi va bu usulni o'xshash ijro majburiyatlariga hamda o'xshash vaziyatlarda izchil ravishda tatbiq etishi lozim. Har bir hisobot davrining oxirida tashkilotlar vaqt davomida bajarilayotgan ijro majburiyatini to'liq bajarish yo'lidagi o'z bosqichlarini qayta baholashi kerak.

4-§. Bosqichlarni baholash usullari

92. Jarayonning rivojlanishini baholashning mos usullariga chiqarilgan natija va xarajat usullari kiradi.

Bosqichni baholashning tegishli usulini aniqlashda tashkilotlar taqdim etilishi ko'zda tutilgan tovar yoki xizmatning xususiyatini hamda majburiy kelishuv shartlarida tashkilotlar bajaradigan faoliyati yoki sarflashi lozim xarajatlar ko'rsatilganligini inobatga olishi kerak.

93. Muayyan ijro majburiyati bo'yicha bosqichni baholash usulini qo'llashda, tashkilotlar ushbu ijro majburiyati bilan bevosita bog'liq bo'lmagan quyidagilarni:

a) agar ijro majburiyatida tashkilotlar aniq tovar yoki xizmat uchun ichki resurslardan foydalanishini belgilagan bo'lsa, tashkilotlar nazoratni saqlab qolmagan tovar yoki xizmatlarni baholashdan chiqarishi kerak (aksincha, tashkilotlar ushbu ijro majburiyatini bajarishda o'zi nazorat qiladigan har qanday tovar yoki xizmatlarni bosqich baholashiga kiritishi kerak);

b) agar tashkilotlar ijro majburiyati doirasida resurslarni boshqa tomonga (xaridor yoki uchinchi benefitsiarga) alohida tovar yoki xizmat ko‘rinishida yetkazishni belgilagan bo‘lsa, u holda tashkilotlar boshqa tomonga nazoratni o‘tkazmagan tovar yoki xizmatlarni baholashdan chiqarishi kerak (aksincha, tashkilotlar nazoratni boshqa tomonga o‘tkazgan tovar yoki xizmatlarni bosqich baholashiga qo‘shishi shart).

94. Shartnoma bajarilishi jarayonida vaziyat o‘zgarsa, tashkilot ijro majburiyati qay darajada bajarilganligini (ijro bosqichini) qayta baholashi va hisob-kitoblarni shunga mos ravishda yangilashi lozim.

Tashkilotlarning bosqichni baholash usuliga kiritilgan bunday o‘zgarishlar O‘zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (1-sonli BHS) “Hisob siyosati, hisob baholaridagi o‘zgarishlar va xatolar” ga (ro‘yxat raqami 3797, 2026-yil 27-mart) muvofiq buxgalteriya hisobi bahosidagi o‘zgarish sifatida hisobga olinishi kerak.

5-§. Bosqichning mos hisob-baholashlari

95. Tashkilot ish yoki xizmatning qancha qismi bajarilganini aniq va asosli baholay olsa, daromadni bosqichma-bosqich tan olishi mumkin. Agar buni ishonchli baholay olmasa, daromadni bunday tarzda tan olmasligi kerak.

Agar tashkilotda ijro majburiyati qay darajada bajarilganligini aniqlash uchun yetarli va ishonchli ma’lumotlar bo‘lmasa, u ijro bosqichini ishonchli baholay olmaydi.

96. Agar ijro majburiyati natijasini ishonchli baholash imkoni mavjud bo‘lmasa, biroq mazkur majburiyatni bajarish uchun qilingan xarajatlarning qoplanishi ehtimoli yuqori bo‘lsa, tashkilot daromadni ijro majburiyati natijasini ishonchli baholash imkoniyati paydo bo‘lguniga qadar faqat qoplanishi kutilayotgan xarajatlar summasi doirasida tan oladi.

6-§. Aktivlarni tan olish mezonlarini keyingi bosqichda ko‘rib chiqish

97. Agar ushbu Standart doirasidagi majburiy kelishuv bo‘yicha olingan resurslar mazkur Standartning 16-bandida nazarda tutilgan aktivni tan olish mezonlariga javob bermasa va tashkilotlar resurs ta’minlovchidan mablag‘ olgan bo‘lsa, tashkilotlar ushbu mablag‘ni faqat quyidagi holatlardan biri yuz berganda daromad sifatida e’tirof etadi:

- a) tashkilotlarning bajarilmagan hech qanday majburiyatlari qolmagan bo'lsa;
- b) majburiy kelishuv bekor qilingan va olingan tushum resurs ta'minlovchiga qaytarilmaydigan bo'lsa.

9-bob. Baholash

1-§. Resurslar kirimi natijasida aktivlarni baholash

98. Majburiy kelishuv mavjud bo'lgan daromad operatsiyasi doirasida olingan aktiv tashkilotlar tomonidan aktivni tan olish mezonlari bajarilgan sanadagi operatsiya qiymati bo'yicha dastlab baholanishi lozim (ushbu bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 101–119-bandlari talablari inobatga olinadi).

2-§. Majburiyatlarni baholash

99. Majburiyat sifatida tan olinadigan summa hisobot sanasiga ijro majburiyatini bajarish uchun zarur bo'lgan mablag'ning eng maqbul bahosini tashkil etadi. Ushbu Standart maqsadlari uchun dastlabki tan olishda majburiyatning eng maqbul bahosi resurslar kirimi munosabati bilan tan olingan tegishli aktiv qiymati bilan cheklanadi.

Tashkilotlar majburiyatning eng maqbul bahosini aniqlashda mazkur Standartning 29-bandi talablarini qo'llashi lozim.

3-§. Majburiy kelishuvlarga ega bo'lgan daromad operatsiyalarini baholash

100. Ijro majburiyati bajarilganda (yoki bajarilayotganda) tashkilotlar ushbu ijro majburiyatiga ajratilgan operatsiya qiymatini (mazkur Standartning 111 va 112-bandlariga muvofiq cheklangan o'zgaruvchan to'lov miqdorlari bundan mustasno) daromad sifatida tan olishi lozim.

4-§. Operatsiya qiymatini aniqlash

101. Tashkilotlar majburiy kelishuv shartlarini va o'z faoliyatini inobatga olgan holda operatsiya qiymatini aniqlashi lozim.

Operatsiya qiymati bu tashkilotlar o'z ijro majburiyatlarini bajarish evaziga majburiy kelishuvga muvofiq olishni kutayotgan resurslar miqdori bo'lib, unda uchinchi shaxslar nomidan yig'iladigan summalar (masalan, ayrim soliqlar) hisobga

olinmaydi. Majburiy kelishuvda to'lov qat'iy belgilangan miqdorlarni, o'zgaruvchan miqdorlarni yoki har ikkalasini o'z ichiga olishi mumkin.

102. Tashkilotlar operatsiya qiymati miqdorini aniqlaydi, ammo to'lov xavfi bu hisob-kitobda inobatga olinmaydi.

103. Kelishuv bo'yicha olinishi kutilgan mablag'ning shakllanish tartibi, vaqti va miqdori tashkilotlar tomonidan aniqlanadigan summaning bahosiga ta'sir qiladi.

Kelishuv bo'yicha olinishi kutilgan mablag'ni aniqlayotganda tashkilotlar quyidagi omillarni inobatga olishi shart:

a) o'zgaruvchan to'lovlar (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 105–109 va 113-bandlari talablari inobatga olinadi);

b) o'zgaruvchan to'lovlarning ehtimoliy miqdorini cheklash (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 111 va 112-bandlari talablari inobatga olinadi);

d) majburiy kelishuvda muhim moliyaviy muddat (ya'ni, to'lov muddati uzoq bo'lib, foiz ta'siri sezilarli bo'lsa) mavjudligi (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 114–119-bandlari talablari inobatga olinadi);

e) resurs ta'minlovchiga to'lanishi lozim bo'lgan mablag'lar.

104. Tashkilotlar majburiy kelishuv bo'yicha to'lov miqdorini aniqlashda to'lov majburiy kelishuvda belgilangan shartlarga muvofiq amalga oshirilishini va kelishuv bekor qilinmasligi, qayta tiklanmasligi yoki o'zgartirilmasligini nazarda tutishi lozim.

5-§. O'zgaruvchan to'lov

105. Agar majburiy kelishuvda belgilangan to'lov o'zgaruvchan (o'zgarishi mumkin bo'lgan) miqdordan iborat bo'lsa, tashkilotlar resurs ta'minlovchidan olishi kutilayotgan to'lov miqdorini baholashi kerak.

106. To'lanadigan mablag' miqdori chegirmalar, kompensatsiyalar, qaytarib beriladigan mablag'lar, qarz shartlari, bahoni kamaytirish, rag'batlantiruvchi to'lovlar, samaradorlik uchun mukofotlar, jarimalar yoki shularga o'xshash boshqa holatlar tufayli o'zgarishi mumkin.

To'lanadigan mablag' miqdori, shuningdek, kelgusida sodir bo'lishi yoki bo'lmasligi mumkin bo'lgan hodisaga bog'liq holda ham o'zgarishi mumkin. Masalan, majburiy kelishuvda belgilangan muayyan ko'rsatkichga erishilganda belgilangan to'lov ustidan qo'shimcha mukofot (bonus) berilishi nazarda tutilgan bo'lsa, bunday holatda to'lov miqdori o'zgaruvchan hisoblanadi.

107. Tashkilotlar majburiy kelishuvda belgilangan to'lov miqdorini aniqlayotganda, to'lanadigan mablag'ning qonunchilik hujjatlari yoki majburiy kelishuvda ochiq belgilab qo'yilgan shartlardan tashqari o'zgarishi mumkinligini hisobga olishi kerak.

O'zgaruvchanlik quyidagi holatlarda paydo bo'lishi mumkin:

a) chegirma yoki imtiyoz berish natijasida kamayishi kutilsa. Tashkilotlar resurs ta'minlovchi (masalan, davlat, mahalliy budjet yoki sug'urta jamg'armasi) faoliyat va siyosatlarini asosida to'lovni kamaytirishi mumkinligi haqida ishonchli ma'lumotlarga ega bo'lsa, to'lanadigan mablag' o'zgaruvchan hisoblanadi;

b) kelishuvda narx bo'yicha yengillik berish nazarda tutilgan bo'lsa. Agar boshqa ma'lumotlar yoki shartlar, shuningdek, tashkilotlarning resurs ta'minlovchi bilan munosabatlari doirasidagi amaliyoti to'lov miqdorining kamaytirilishini ko'rsatsa, bunday holda to'lanadigan mablag' o'zgaruvchan hisoblanadi.

108. Tashkilotlar majburiy kelishuv bo'yicha e'tirof etilishi lozim bo'lgan to'lov miqdorini aniqroq prognoz qilish imkonini beradigan usullardan birini o'zgaruvchan to'lov miqdorini baholashda qo'llashi shart.

a) kutilayotgan qiymat usuli – bu ehtimoliy to'lov miqdorlari oralig'idagi ehtimollik bilan o'lchangan miqdorlar yig'indisidir. Agar tashkilotlar o'xshash xususiyatlarga ega bo'lgan ko'p sonli majburiy kelishuvlarga ega bo'lsa, ushbu usul o'zgaruvchan to'lov miqdorining tegishli bahosi bo'lishi mumkin;

b) eng ehtimolli qiymat usuli – bu ehtimoliy to'lov miqdorlari orasida eng ko'p sodir bo'lishi kutilgan yagona to'lov miqdoridir (ya'ni, majburiy kelishuv bo'yicha eng ehtimoliy natija). Agar majburiy kelishuv faqat ikki ehtimoliy natijaga ega bo'lsa (masalan, tashkilotlar infratuzilma obyektni belgilangan muddatda tugallaydi yoki tugallamaydi), ushbu usul o'zgaruvchan to'lov miqdorini baholash uchun maqbul hisoblanadi.

109. Tashkilotlar o'zgaruvchan to'lov miqdoriga bo'lgan noaniqlikning ta'sirini baholashda bir xil usulni doimiy qo'llashi kerak. Shuningdek, tashkilotlar barcha mos ma'lumotlarni (tarixiy, joriy va kelajakdagi ehtimollar) hisobga olishi va ehtimoliy to'lov miqdorlarining asosli oralig'ini aniqlashi lozim.

O'zgaruvchan to'lov miqdorini baholashda foydalaniladigan ma'lumotlar tashkilotlar majburiy kelishuv bo'yicha olishlari kutilayotgan to'lov miqdorini aniqlashda qo'llaniladigan ma'lumotlarga o'xshash bo'lishi lozim. Agar majburiy kelishuv boshqa tomonga alohida tovar yoki xizmat yetkazishni talab qilsa, foydalaniladigan ma'lumotlar tashkilotlar narx belgilash va tijorat takliflarini shakllantirish jarayonida qo'llaniladigan ma'lumotlarga mos bo'lishi kerak.

6-§. Qaytarib beriladigan majburiyatlar

110. Tashkilotlar qaytarib berish huquqi nazarda tutilgan majburiy kelishuvni tuzishi mumkin. Bunday hollarda, agar tashkilotlar resurs ta'minlovchidan mablag' qabul qilgan bo'lsa va alohida tovarlar yoki xizmatlarni xaridorga yoki uchinchi shaxsga topshirish bilan bog'liq ravishda ushbu mablag'ning bir qismini yoki to'liq hajmini qaytarib berishi kutilsa, tashkilotlar qaytarib berish bo'yicha majburiyatni tan olishi shart.

Qaytarib berish bo'yicha majburiyat tashkilotlar o'zini haqli deb hisoblamaydigan (ya'ni kelishuv bo'yicha to'lov qiymati tarkibiga kiritilmaydigan) qabul qilingan yoki olinishi lozim bo'lgan mablag' miqdorida baholanadi.

Qaytarib berish bo'yicha majburiyat (shuningdek, to'lov qiymatining tegishli o'zgarishi va shunga mos ravishda majburiy kelishuv bo'yicha majburiyat) har bir hisobot davri oxirida vaziyatning o'zgarishiga qarab qayta ko'rib chiqilishi lozim.

7-§. O'zgaruvchan to'lovlarning ehtimoliy miqdorini cheklash va o'zgaruvchan to'lovni qayta baholash

111. Tashkilotlar mazkur Standartning 108-bandiga muvofiq baholangan o'zgaruvchan to'lov summasining bir qismini yoki to'liq miqdorini faqat shunday holatda kelishuv bo'yicha to'lov tarkibiga kiritishi shartki, ushbu o'zgaruvchan to'lov bilan bog'liq noaniqlik keyinchalik bartaraf etilganda, ilgari tan olingan jami daromad summasida sezilarli darajada kamaytiruvchi o'zgarish amalga oshirilishi ehtimoli yuqori bo'lmasligi kerak. Mazkur shart bajarilgan deb hisoblanishi uchun bunday ehtimol yuqori darajada ishonchli bo'lishi lozim.

112. O'zgaruvchan to'lov bilan bog'liq noaniqlik keyinchalik bartaraf etilganda, ilgari tan olingan jami daromad summasida sezilarli kamaytiruvchi o'zgarish yuz bermasligi ehtimoli yuqori ekanligini baholashda tashkilotlar daromadni kamaytirish ehtimolini ham, kamaytirish miqdorini ham hisobga olishi lozim.

Quyidagi omillar daromadni kamaytiruvchi o'zgarish ehtimolini yoki uning miqdorini oshirishi mumkin (ammo ular bilan cheklanmaydi):

a) to'lov miqdori tashkilotlarning nazoratidan tashqari omillarga yuqori darajada bog'liq bo'lsa. Bunday omillarga bozordagi keskin o'zgarishlar, uchinchi tomonlarning qarorlari yoki harakatlari, ob-havo sharoiti, shuningdek, to'lov yoki belgilangan tovar yoxud xizmatning tez eskirishi xavfi kiradi;

b) to'lov miqdori bo'yicha noaniqlik uzoq vaqt davomida bartaraf etilmasligi kutilsa. Bu noaniqlik majburiyat yuzaga kelgan davrdan keyingi hisobot davrida to'lov miqdori aniqlanishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin;

d) tashkilotlarda o'xshash turdagi majburiy kelishuvlar bo'yicha tajriba yetarli bo'lmasa yoki mavjud tajriba ishonchli prognoz qilish qiymatiga ega bo'lmasa;

e) tashkilotlarda o'xshash holatlarda keng ko'lamli chegirmalar berish yoki to'lov shartlarini tez-tez o'zgartirish amaliyoti mavjud bo'lsa;

f) majburiy kelishuvda mumkin bo'lgan to'lov miqdorlari soni ko'p va ular oralig'i juda keng bo'lsa.

113. Har bir hisobot davri oxirida tashkilotlar kelishuv bo'yicha to'lovning baholangan miqdorini qayta ko'rib chiqishi shart. Bunda o'zgaruvchan daromad miqdorini baholashda qo'llanilgan cheklovlar ham qayta baholanadi. Qayta baholash hisobot davri oxirida mavjud bo'lgan holatlar va hisobot davri davomida yuz bergan o'zgarishlarni ishonchli aks ettirishi lozim.

Kelishuv bo'yicha to'lov miqdoridagi barcha o'zgarishlar mazkur Standartning 130–133-bandlariga muvofiq hisobga olinadi.

8-§. Majburiy kelishuvda muhim moliyaviy tarkibiy qismning mavjudligi

114. Operatsiya qiymatini aniqlashda, agar majburiy kelishuv tomonlari o'rtasida to'lovni amalga oshirish muddati belgilangan holda resurs ta'minlovchiga yoki tashkilotlarga kelishuvni moliyalashtirishda sezilarli foyda keltirsa, tashkilotlar to'lov miqdorini pulning vaqt qiymati ta'sirini hisobga olgan holda tuzatishi lozim. Bunday holatlarda majburiy kelishuv pulning vaqt qiymatiga bog'liq moliyalashtirish qismini o'z ichiga oladi.

Pulning vaqt qiymatiga bog'liq moliyalashtirish qismi, moliyalashtirish sharti majburiy kelishuvda alohida ko'rsatilganidan qat'i nazar, amaldagi qonunchilik hujjatlariga muvofiq tomonlar o'rtasida kelishilgan shartlar ham mavjud bo'lishi mumkin.

115. Agar majburiy kelishuvda pulning vaqt qiymatiga bog'liq moliyalashtirish tarkibiy qismi mavjud bo'lsa, nazarda tutilgan to'lov miqdorini tuzatishdan maqsad daromadni resurs ta'minlovchi ijro majburiyatida nazarda tutilgan tovarlar yoki xizmatlar uchun to'lov joriy to'lov qiymati asosida tan olish hisoblanadi.

Tashkilotlar pulning vaqt qiymatiga bog'liq moliyalashtirish tarkibiy qismi mavjudligini va uning ahamiyatini baholashda barcha tegishli ma'lumotlarni inobatga olishi kerak, jumladan:

a) nazarda tutilgan to'lov miqdori bilan ijro majburiyatida berilgan tovar yoki xizmatlar uchun hisoblangan joriy to'lov qiymati o'rtasidagi farq;

b) quyidagi omillarning birgalikdagi ta'siri:

tashkilotlar ijro majburiyatini bajargan vaqt bilan resurs ta'minlovchi tomonidan to'lov amalga oshiriladigan vaqt orasidagi kutilayotgan muddat;

bozorning amaldagi foiz stavkalari.

116. Mazkur Standartning 115-bandiga muvofiq baholashga qaramasdan, agar quyidagi omillardan biri mavjud bo'lsa, resurs ta'minlovchi bilan tuzilgan majburiy kelishuvda muhim moliyalashtirish tarkibiy qismi mavjud deb hisoblanmaydi:

a) resurs ta'minlovchi to'lovni oldindan amalga oshirgan bo'lib, ijro majburiyatining qachon bajarilishi resurs ta'minlovchining ixtiyoriga bog'liq bo'lsa;

b) resurs ta'minlovchi tomonidan nazarda tutilgan tushumning katta qismi o'zgaruvchan bo'lib, ushbu to'lov miqdori yoki uning amalga oshirish vaqti resurs ta'minlovchi yoki tashkilotlar nazoratidan sezilarli darajada tashqarida bo'lgan kelgusidagi hodisaning sodir bo'lishi yoki sodir bo'lmasligiga bog'liq ravishda o'zgarib tursa;

d) to'lov miqdori bilan joriy to'lov qiymati (mazkur Standartning 115-bandida bayon etilgan) o'rtasidagi farq resurs ta'minlovchiga yoki tashkilotlarga moliyalashtirish ta'minlanishi bilan bog'liq bo'lmagan boshqa sabablar tufayli yuzaga kelgan bo'lsa va ushbu farq mazkur sabablarga mutanosib bo'lsa. Masalan, kelishuv shartlariga ko'ra, tomonlardan biri majburiy kelishuv bo'yicha o'z majburiyatlarini to'liq yoki tegishli darajada bajarmaslik xavfidan himoyalaniishi nazarda tutilgan bo'lishi mumkin.

117. Agar tashkilotlar majburiy kelishuv tuzilgan paytda ijro majburiyati bajariladigan vaqt bilan resurs ta'minlovchi tomonidan to'lov amalga oshiriladigan vaqt o'rtasidagi muddat bir yildan oshmasa, vaqt qiymati inobatga olinmaydi va to'lov summasi tuzatilmaydi.

118. Mazkur Standartning 115-bandida belgilangan maqsadga erishish uchun moliyalashtirish tarkibiy qismi ta'sirini hisobga olgan holda to'lov miqdorini tuzatishda tashkilotlar majburiy kelishuv tuzilgan paytda tashkilotlar va resurs ta'minlovchi o'rtasida alohida moliyalashtirish operatsiyasida qo'llanilishi mumkin bo'lgan diskont stavkasiga teng stavkani qo'llashi lozim.

Ushbu stavka majburiy kelishuv doirasida moliyalashtirish olayotgan tomonning moliyaviy holatiga xos xususiyatlarni, shuningdek, resurs ta'minlovchi yoki tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan har qanday ta'minot yoki kafolatlarni, jumladan, majburiy kelishuv doirasida o'tkazilgan aktivlarni inobatga olgan holda shakllantiriladi.

Tashkilotlar mazkur stavkani nominal to'lov miqdorini ijro majburiyati bajarilgan vaqtda (yoki bajarilishi davomida) resurs ta'minlovchi tomonidan o'tkazilishi mumkin bo'lgan qiymatga keltiruvchi stavka sifatida aniqlashi mumkin (qo'llanilishi mumkin bo'lgan hollarda).

Majburiy kelishuv tuzilgandan so'ng, tashkilotlar foiz stavkalaridagi o'zgarishlar yoki boshqa holatlar (masalan, resurs ta'minlovchining to'lov qobiliyatiga doir baholashning o'zgarishi) sababli diskont stavkasini qayta ko'rib chiqish talab etilmaydi.

119. Tashkilotlar moliyalashtirishning ta'sirini (foiz daromadi yoki foiz xarajati) hisobot davridagi moliyaviy natija haqidagi hisobotda majburiy kelishuvdan olingan daromaddan alohida ko'rsatishi lozim.

Foiz daromadi yoki foiz xarajati faqatgina majburiy kelishuv bo'yicha aktiv (yoki olinishi kerak bo'lgan summa) yoki majburiyat hisob-kitobida tan olingan miqdorga mos ravishda e'tirof etiladi.

9-§. Kelishuv to'lov qiymatini ijro majburiyatlari o'rtasida taqsimlash

120. Kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini taqsimlashdan ko'zlangan maqsad kelishuvda nazarda tutilgan har bir ijro majburiyatiga, ushbu majburiyat bajarilishi natijasida tashkilotlar olishi kutilgan to'lov summasiga muvofiq ravishda kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini ajratish hisoblanadi.

121. Tashkilot majburiy kelishuv bo'yicha olingan umumiy to'lovni har bir alohida majburiyatga (tovar yoki xizmatga) uning alohida narxiga nisbatan mazkur Standartning 122–126-bandlariga muvofiq mutanosib ravishda taqsimlashi kerak. Chegirmalarni taqsimlash va o'zgaruvchan miqdorlarni o'z ichiga olgan qiymatlarni taqsimlash mazkur Standartning 127–129-bandlarida nazarda tutilgan hollardan tashqari amalga oshiriladi.

Tan olingan daromad miqdori, aktiv sifatida tan olingan resurs kirimining proporsional qismi bo'lib, umumiy ijro majburiyatlari bajarilgan deb hisoblangan prognoz qilingan foizga asoslanadi.

10-§. Alohida qiymat asosida taqsimlash

122. Majburiy kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini har bir ijro majburiyatiga proporsional alohida qiymat asosida taqsimlash uchun tashkilotlar majburiy kelishuvda aniqlangan har bir ijro majburiyatiga tegishli alohida tovar yoki

xizmatning alohida qiymatini majburiy kelishuv tuzilayotgan paytda va to'lov qiymatini shu alohida qiymatlarga mutanosib taqsimlashi kerak.

123. Alohida qiymatning eng ishonchli dalili – tashkilotlar bu tovar yoki xizmatni o'xshash sharoitda va o'xshash resurs ta'minlovchilarga alohida taqdim qilganda aniqlangan narxidir.

Majburiy kelishuvda tovar yoki xizmat uchun belgilangan narx yoki narxlar ro'yxati mazkur tovar yoki xizmatning alohida qiymati sifatida qaralishi mumkin, biroq bunday narx avtomatik ravishda alohida qiymat sifatida qabul qilinmaydi.

124. Agar alohida qiymatni bevosita aniqlash imkoni bo'lmasa, tashkilotlar mazkur Standartning 120-bandida belgilangan taqsimlash maqsadiga muvofiq ravishda majburiy kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini taqsimlashni ta'minlaydigan miqdorda alohida qiymatni baholaydi.

Alohida qiymatni baholashda tashkilotlar o'zida mavjud bo'lgan barcha asosli axborotni, shu jumladan, tashkilotlarga xos omillarni, resurs ta'minlovchi yoki resurs ta'minlovchilar toifasi haqidagi ma'lumotlarni hamda tegishli hollarda bozor sharoitlarini inobatga olishi kerak.

Bunda tashkilotlar kuzatiladigan ma'lumotlardan imkon qadar ko'proq foydalanishi va o'xshash vaziyatlarda baholash usullarini izchil qo'llashi lozim.

125. Tovlar yoki xizmatning alohida qiymatini baholashda qo'llanilishi mumkin bo'lgan usullar quyidagilarni o'z ichiga oladi, ammo ular bilan cheklanmaydi:

a) bozorni moslashtirilgan baholash usuli – tashkilotlar tovarlar yoki xizmatlardan foydalanadigan yoki ularni taqdim etadigan bozorni tahlil qilib, ushbu bozorda boshqa tashkilotlar shu tovar yoki xizmatlar (yoxud ularga o'xshash tovar yoki xizmatlar) uchun to'lashga tayyor bo'lgan narxni aniqlashi hamda zarur hollarda ushbu narxlarni tashkilotlarning xarajatlari va foydalarini hisobga olgan holda moslashtirishi mumkin;

b) kutilayotgan xarajatlar usuli – tashkilotlar ijro majburiyatini bajarish uchun kutilayotgan xarajatlarni prognoz qilishi va agar tegishli bo'lsa mazkur tovar yoki xizmat uchun asosli ustama qo'shishi mumkin;

d) qoldiq usuli – tashkilotlar alohida qiymatni kelishuv bo'yicha umumiy to'lov qiymatidan kelishuv doirasida foydalaniladigan yoki boshqa tomonga o'tkaziladigan boshqa tovarlar yoki xizmatlarning kuzatiladigan alohida qiymatlari yig'indisini ayirish orqali baholashi mumkin. Biroq tashkilotlar mazkur Standartning 124-bandiga muvofiq holda, tovar yoki xizmatning alohida qiymatini qoldiq usuli orqali faqat quyidagi shartlardan biri mavjud bo'lganda foydalanishi mumkin:

1) tashkilotlar bir xil tovar yoki xizmatni turli tomonlarga (bir vaqtda yoki deyarli bir vaqtda) juda keng qiymat oralig'ida taqdim etsa (ya'ni, narx yuqori darajada o'zgaruvchan bo'lib, oldingi kelishuvlar yoki boshqa kuzatiladigan dalillar asosida alohida qiymatni aniqlash mumkin bo'lmasa);

2) tashkilotlar ushbu tovar yoki xizmat uchun hali narx belgilamagan bo'lsa va mazkur tovar yoki xizmat avval mustaqil ravishda taqdim etilmagan bo'lsa (ya'ni narx noaniq bo'lsa).

126. Agar kelishuv doirasida foydalaniladigan yoki boshqa tomonga o'tkaziladigan tovarlar yoki xizmatlardan ikki yoki undan ortig'ining alohida qiymati yuqori darajada o'zgaruvchan yoki noaniq bo'lsa, ushbu tovarlar yoki xizmatlarning alohida qiymatini baholashda bir necha usullarni birgalikda qo'llash talab etilishi mumkin.

Masalan, tashkilotlar alohida qiymati yuqori darajada o'zgaruvchan yoki noaniq bo'lgan tovarlar yoki xizmatlar uchun jami alohida qiymatni qoldiq usuli orqali baholab, keyin esa ushbu qoldiq usuli asosida aniqlangan jami alohida qiymatga nisbatan har bir alohida tovar yoki xizmatning alohida qiymatini boshqa baholash usuli yordamida aniqlashi mumkin.

Tashkilotlar kelishuv doirasidagi har bir tovar yoki xizmatning alohida qiymatini baholashda bir necha usullarni birgalikda qo'llagan taqdirda, kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini ushbu baholangan alohida qiymatlar asosida taqsimlash mazkur Standartning 120-bandida belgilangan taqsimlash maqsadiga hamda mazkur Standartning 124-bandida nazarda tutilgan alohida qiymatni baholash talablariga muvofiqligini ta'minlashi lozim.

11-§. O'zgaruvchan to'lovni taqsimlash

127. Kelishuvda nazarda tutilgan o'zgaruvchan to'lov butun kelishuvga yoki kelishuvning muayyan qismiga taalluqli bo'lishi mumkin. Bunday holatlarga quyidagilar kiradi:

a) kelishuvdagi barcha ijro majburiyatlariga emas, balki bir yoki bir nechta ijro majburiyatlariga taalluqli bo'lishi (masalan, muayyan muddat ichida nazarda tutilgan tovar yoki xizmatdan foydalanish yoki uni boshqa tomonga o'tkazish sharti bajarilgan taqdirda to'lanadigan mukofot);

b) mazkur Standart 61-bandining "b" kichik bandiga muvofiq holda bitta ijro majburiyatini tashkil etuvchi, bir-biriga o'xshash alohida tovarlar yoki xizmatlar ketma-ketligining barchasiga emas, balki ayrim tovarlar yoki xizmatlariga taalluqli

bo'lishi (masalan, ikki yillik tozalash xizmati bo'yicha kelishuvda ikkinchi yil uchun nazarda tutilgan to'lov belgilangan inflyatsiya ko'rsatkichidagi o'zgarishlarga asoslanib oshirilishi mumkin).

128. Tashkilotlar o'zgaruvchan to'lov summasini (shuningdek, ushbu summaning keyinchalik o'zgarishlarini) to'liq miqdorda muayyan ijro majburiyatiga yoki mazkur Standartning 61-bandi "b" kichik bandiga muvofiq holda bitta ijro majburiyatini tashkil etuvchi alohida tovar yoki xizmatga quyidagi ikki shart bir vaqtda bajarilgan taqdirda ajratadi:

a) o'zgaruvchan to'lov shartlari tashkilotlarning muayyan ijro majburiyatini bajarishga yoki alohida tovar yoxud xizmatdan foydalanish yoki uni boshqa tomonga o'tkazishga qaratilgan harakatlari (yoki ushbu ijro majburiyati bajarilishi yoxud tovar yoki xizmatdan foydalanish yoki o'tkazish natijasida erishiladigan muayyan natija) bilan bevosita bog'liq bo'lsa;

b) o'zgaruvchan to'lov miqdorini to'liq ijro majburiyatiga yoki alohida tovar yoki xizmatga taqsimlash majburiy kelishuvdagi barcha ijro majburiyatlari va to'lov shartlarini hisobga olgan holda, mazkur Standartning 120-bandidagi taqsimlash maqsadiga mos kelsa.

129. Mazkur Standartning 128-bandida belgilangan mezonlarga mos kelmaydigan majburiy kelishuv bo'yicha to'lov qiymatining qolgan qismi mazkur Standartning 120–126-bandlarida nazarda tutilgan talablarga muvofiq ravishda taqsimlanishi lozim.

12-§. Kelishuv bo'yicha to'lov qiymatining o'zgarishlari

130. Majburiy kelishuv tuzilganidan so'ng, kelishuv bo'yicha to'lov qiymati turli sabablarga ko'ra o'zgarishi mumkin. Bunga noaniq holatlarning bartaraf etilishi yoki tashkilotlar tomonidan ijro majburiyati bajarilishi natijasida olinishi kutilgan to'lov summasiga ta'sir ko'rsatuvchi boshqa holatlar o'zgarishi kiradi.

131. Tashkilotlar majburiy kelishuv bo'yicha to'lov qiymatida yuzaga kelgan keyingi o'zgarishlarni majburiy kelishuv tuzilgan paytda qo'llangan asosda majburiy kelishuvdagi ijro majburiyatlariga taqsimlashi lozim. Tashkilotlar kelishuv tuzilgandan so'ng mustaqil qiymatlarning o'zgarishini inobatga olgan holda majburiy kelishuv bo'yicha to'lov qiymatini qayta taqsimlamaydi.

Bajarilgan ijro majburiyatiga ajratilgan summalar kelishuv qiymati o'zgargan davrda daromad sifatida yoki daromadning kamayishi sifatida tan olinadi.

132. Tashkilotlar kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarishni kelishuvdagi barcha ijro majburiyatlariga emas, balki bitta yoki bir nechta ijro majburiyatiga yoxud mazkur Standart 61-bandining "b" kichik bandiga muvofiq yagona ijro majburiyatini tashkil etuvchi alohida tovarlar yoki xizmatlarga to'liq taqsimlashi mumkin.

133. Tashkilotlar majburiy kelishuvga kiritilgan o'zgartirish natijasida yuzaga kelgan kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarishni mazkur Standartning 56–59-bandlariga muvofiq hisobga oladi. Biroq majburiy kelishuvga o'zgartirish kiritilgandan keyin tashkilotlar quyidagi usullardan tegishlisini qo'llagan holda mazkur Standartning 130–132-bandlariga muvofiq kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarishni taqsimlaydi:

a) agar kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarish kelishuvga o'zgartirish kiritilishidan oldin nazarda tutilgan o'zgaruvchan to'lov summasiga taalluqli bo'lsa va kelishuvga kiritilgan o'zgartirish mazkur Standartning 59-bandi "a" kichik bandiga muvofiq hisobga olingan bo'lsa, tashkilotlar kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarishni o'zgartirish kiritilishidan oldin kelishuvda aniqlangan ijro majburiyatlarining tegishli qismida taqsimlaydi;

b) mazkur Standartning 58-bandiga muvofiq kelishuv alohida yangi kelishuv sifatida hisobga olinmagan boshqa barcha holatlarda tashkilotlar kelishuv bo'yicha to'lov qiymatidagi o'zgarishni o'zgartirish kiritilgandan keyin bajarilmagan yoki qisman bajarilgan ijro majburiyatlariga (ya'ni o'zgartirilgan kelishuvdagi ijro majburiyatlariga) taqsimlaydi.

10-bob. Majburiy kelishuv asosidagi daromad operatsiyalaridan yuzaga kelgan boshqa aktivlar

1-§. Majburiy kelishuv tuzishning qo'shimcha xarajatlari

134. Tashkilotlar majburiy kelishuvni tuzish bilan bog'liq qo'shimcha xarajatlarni, agar ushbu xarajatlar keyinchalik qoplanishi kutilayotgan bo'lsa, aktiv sifatida tan oladi.

135. Majburiy kelishuvni tuzishga oid qo'shimcha xarajatlar – bu tashkilotlar tomonidan majburiy kelishuvni tuzish maqsadida qilingan (agar mazkur kelishuv tuzilmaganida yuzaga kelmaydigan) xarajatlardir (masalan, huquqiy maslahat uchun to'lov).

136. Majburiy kelishuvni olish bilan bog'liq bo'lgan va kelishuv olinishi yoki olinmasligidan qat'i nazar yuzaga keladigan xarajatlar, agar ular resurs

ta'minlovchiga yuklanishi nazarda tutilmagan bo'lsa, ular amalga oshirilgan davrda xarajat sifatida tan olinadi.

137. Amaliy jihatdan yengillashtirish sifatida, agar majburiy kelishuvni qo'lga kiritish bilan bog'liq xarajatlar bo'yicha aktiv tan olinishi mumkin bo'lsa va ushbu aktivning amortizatsiya davri bir yil yoki undan kamni tashkil etsa, tashkilotlar bunday xarajatlarni ular yuzaga kelgan paytda xarajat sifatida tan olishi mumkin.

2-§. Majburiy kelishuvni bajarish uchun xarajatlar

138. Agar kelishuvni bajarish jarayonida qilingan xarajatlar boshqa standartlarning qo'llanish doirasiga kirmasa (masalan, O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (7-sonli BHS) "Tovar-moddiy zaxiralar" (ro'yxat raqami 3120, 2019-yil 14-yanvar), O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (9-sonli BHS) "Nomoddiy aktivlar" (ro'yxat raqami 3169, 2019-yil 24-iyun) yoki O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (8-sonli BHS) "Ko'chmas mulk, bino va jihozlar" (ro'yxat raqami 3144, 2019-yil 20-mart), tashkilotlar kelishuvni bajarish bilan bog'liq xarajatlar bo'yicha aktivni faqat quyidagi shartlar bilan bir vaqtda bajarilganda tan oladi:

a) xarajatlar muayyan majburiy kelishuvga yoki tashkilotlar aniq belgilashi mumkin bo'lgan kutilayotgan majburiy kelishuvga bevosita tegishli bo'lsa (masalan, amaldagi kelishuvni yangilash doirasida ko'rsatiladigan xizmatlar bilan bog'liq xarajatlar yoki hali tasdiqlanmagan, ammo muayyan kelishuv doirasida topshirilishi rejalashtirilgan aktivni loyihalash xarajatlari);

b) xarajatlar kelgusida ijro majburiyatlarini bajarish (yoki bajarishni davom ettirish) uchun foydalaniladigan resurslarni shakllantirsa yoki takomillashtirsa;

d) ushbu xarajatlar qoplanishi kutilsa.

139. Agar majburiy kelishuvni bajarish jarayonida qilingan xarajatlar boshqa budget hisobi standartlarining qo'llanish doirasiga kirsas, tashkilotlar bunday xarajatlarni tegishli standartlar talablariga muvofiq hisobga oladi.

140. Majburiy kelishuvga (yoki aniq belgilangan kutilayotgan majburiy kelishuvga) bevosita bog'liq bo'lgan xarajatlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

a) to'g'ridan-to'g'ri mehnat xarajatlari (masalan, xaridor yoki uchinchi shaxs manfaatdoriga xizmatlarni bevosita ko'rsatuvchi xodimlarning ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar);

b) to'g'ridan-to'g'ri materiallar xarajatlari (masalan, xaridor yoki uchinchi shaxs manfaatdoriga xizmatlar ko'rsatishda foydalaniladigan materiallar va sarflanuvchi vositalar);

d) majburiy kelishuvga yoki uning doirasidagi faoliyatga bevosita taalluqli bo'lgan taqsimlangan xarajatlar (masalan, boshqaruv va nazorat xarajatlari, shuningdek, majburiy kelishuvni bajarishda foydalanilayotgan asbob-uskunalar, jihozlar va foydalanish huquqi aktivlarining sug'urtasi hamda amortizatsiyasi);

e) majburiy kelishuv shartlariga muvofiq resurs ta'minlovchi zimmasiga yuklatilishi belgilangan xarajatlar;

f) tashkilotlar tomonidan aynan ushbu majburiy kelishuv sababli yuzaga keladigan boshqa xarajatlar (masalan, subpudratchilarga to'lovlar).

141. Tashkilotlar quyidagi xarajatlarni ular amalga oshirilgan davrda xarajat sifatida tan oladi:

a) umumiy va ma'muriy xarajatlar (agar bunday xarajatlar majburiy kelishuv shartlariga muvofiq resurs ta'minlovchi zimmasiga yuklatilishi belgilanmagan bo'lsa, aks holda, ushbu xarajatlar mazkur Standartning 140-bandiga muvofiq baholanadi);

b) majburiy kelishuvni bajarish jarayonida sarflangan, biroq kelishuv bo'yicha to'lov qiymatida inobatga olinmagan samarasiz sarflangan materiallar, mehnat yoki boshqa resurslar xarajatlari;

d) majburiy kelishuv bo'yicha bajarilgan (yoki qisman bajarilgan) ijro majburiyatlariga taalluqli xarajatlar (ya'ni, avval bajarilgan ishlar bilan bog'liq xarajatlar);

e) bajarilmagan ijro majburiyatlari yoki bajarilgan (yoki qisman bajarilgan) ijro majburiyatlari o'rtasida aniq ajratib bo'lmaydigan xarajatlar.

3-§. Amortizatsiya va qadrsizlanish

142. Mazkur Standartning 134 yoki 138-bandlariga muvofiq aktiv sifatida tan olingan xarajatlar ular bilan bog'liq ijro majburiyati bajarilishiga mutanosib ravishda tizimli asosda amortizatsiya qilinadi. Ushbu aktiv mazkur Standartning 138-bandi "a" kichik bandiga muvofiq muayyan kutilayotgan majburiy kelishuv doirasida bajarilishi lozim bo'lgan ijro majburiyatlariga ham taalluqli bo'lishi mumkin.

143. Agar ijro majburiyatining bajarilish muddatida sezilarli o'zgarish yuz bersa, tashkilotlar ushbu o'zgarishni inobatga olgan holda amortizatsiya hisobini qayta ko'rib chiqishi lozim.

Bunday o'zgarish O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti 1-sonli BHS "Hisob siyosati, hisob baholaridagi o'zgarishlar va xatolar" (ro'yxat raqami

3797, 2026-yil 27-mart) talablariga muvofiq hisob-kitob bahosining o'zgarishi sifatida hisobga olinadi.

144. Tashkilotlar mazkur Standartning 134 yoki 138-bandlariga muvofiq tan olingan aktivning balans qiymati aktiv taalluqli bo'lgan ijro majburiyatlarini bajarish natijasida olinishi kutilayotgan to'lovlarning qoldiq miqdori va mazkur ijro majburiyatlarini bajarish bilan bevosita bog'liq bo'lgan va hali xarajat sifatida tan olinmagan xarajatlar (ushbu bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 140-bandi talablari inobatga olinadi) o'rtasidagi farqdan ortiq bo'lgan qismini moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotda foyda yoki zarar sifatida tan olishi lozim.

145. Mazkur Standartning 144-bandini qo'llash orqali tashkilotlar olishi kutilayotgan to'lov summasini aniqlashda kelishuv bo'yicha to'lovni baholash qoidalaridan foydalanishi lozim (mazkur Standartning 111 va 112-bandlarida nazarda tutilgan o'zgaruvchan to'lovni cheklashga oid talablardan tashqari) hamda ushbu summani resurs ta'minlovchisining to'lov imkoniyati bilan bog'liq xatar ta'sirini aks ettirib to'g'rilashi kerak.

146. Tashkilotlar mazkur Standartning 134 yoki 138-bandiga muvofiq tan olingan aktiv bo'yicha qadrsizlanishdan ko'rilgan zararni tan olishdan oldin boshqa Standartlarga (masalan, O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (7-sonli BHS) "Tovar-moddiy zaxiralar" (ro'yxat raqami 3120, 2019-yil 14-yanvar), O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (8-sonli BHS) "Ko'chmas mulk, bino va jihozlar" (ro'yxat raqami 3144, 2019-yil 20-mart) va O'zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (9-sonli BHS) "Nomoddiy aktivlar" (ro'yxat raqami 3169, 2019-yil 24-iyun) ko'ra tan olingan majburiy kelishuv bilan bog'liq aktivlarning qadrsizlanishidan ko'rilgan har qanday zararni tan olishi shart.

Mazkur Standartning 144-bandida keltirilgan qadrsizlanishni tekshirish qo'llanilgandan so'ng, tashkilotlar mazkur Standartning 134 yoki 138-bandiga muvofiq tan olingan aktivning natijadagi balans qiymatini tegishli pul mablag'larini hosil qiluvchi birlikning balans qiymatiga kiritishi lozim.

147. Tashkilotlar mazkur Standartning 144-bandiga muvofiq avval tan olingan qadrsizlanishdan ko'rilgan zararining bir qismini yoki hammasini, agar qadrsizlanish shartlari mavjud bo'lmasa yoki yaxshilangan bo'lsa, foyda yoki zarar tarkibida aks ettirishi lozim.

Aktivning oshirilgan balans qiymati, agar ilgari qadrsizlanishdan zarar tan olinmagan bo'lsa, aniqlanishi lozim bo'lgan (amortizatsiyani chegirgan holda) miqdordan oshmasligi kerak.

11-bob. Taqdimot

1-§. Ko'rsatish

148. Majburiy kelishuvning har qanday tomoni o'z majburiyatini bajargan taqdirda, tashkilotlar moliyaviy holat to'g'risidagi hisobotda bu kelishuvni majburiy kelishuv aktivi yoki majburiy kelishuv majburiyati sifatida taqdim etishi lozim.

Bu tashkilotlarning faoliyati va resurs ta'minlovchining haq to'lashi o'rtasidagi munosabatga bog'liq bo'ladi. Tashkilotlar har qanday shartlarsiz haq olish huquqlarini alohida debitor qarz sifatida taqdim etishi kerak.

149. Agar resurs ta'minlovchi tashkilotlar o'zining ijro majburiyatini bajarishidan oldin pul mablag'larini yoki boshqa aktivni o'tkazsa yoki tashkilotlarda to'lovni olish bo'yicha shartsiz huquq (ya'ni, debitorlik qarzi) yuzaga kelsa, tashkilotlar to'lov o'tkazilgan paytda yoki to'lov to'lanishi lozim bo'lgan paytda (qaysi biri ertaroq bo'lsa) mazkur majburiy kelishuvni majburiy kelishuv majburiyati sifatida taqdim etadi.

150. Agar tashkilotlar ijro majburiyatini bajarib bo'lsa, lekin to'lov hali qabul qilinmagan bo'lsa yoki shartlarsiz to'lov olish huquqi hali yuzaga kelmagan bo'lsa, tashkilotlar majburiy kelishuvni (debitor qarz sifatida taqdim etilgan summalardan tashqari) majburiy kelishuv aktivi sifatida taqdim etadi.

151. Debitorlik qarzi – bu tashkilotlarning shartlarsiz mablag' olish huquqidir. Agar to'lovni olish uchun faqat vaqt o'tishi talab etilsa, to'lovni olish huquqi shartsiz hisoblanadi.

Masalan, agar tashkilotlar kelgusida qaytarib berilishi mumkin bo'lgan summaga nisbatan ham hozirda to'lovni olish huquqiga ega bo'lsa, tashkilotlar ushbu summani debitorlik qarzi sifatida tan oladi.

152. Mazkur Standart “majburiy kelishuv aktivi” va “majburiy kelishuv majburiyati” atamalarini qo'llaydi, lekin tashkilotlarga moliyaviy holat to'g'risidagi hisobotda bu tushunchalar uchun boshqa tavsiflardan foydalanishni taqiqlamaydi.

Agar tashkilotlar majburiy kelishuv aktivi uchun boshqa tavsifdan foydalansa, u moliyaviy hisobot foydalanuvchisiga debitorlik qarzi bilan majburiy kelishuv aktivini farqlash imkonini beruvchi yetarli ma'lumotni taqdim etishi shart.

2-§. Ma'lumotlarni yoritib berish

153. Ma'lumotlarni yoritib berishdan maqsad, tashkilotlar moliyaviy hisobot foydalanuvchilariga daromad operatsiyalaridan kelib chiqadigan daromadlar va pul

oqimlarining xususiyati, miqdori, muddati va noaniqlik darajasini tushunish imkonini beradigan yetarli ma'lumotlarni taqdim etishdir.

Bu maqsadga erishish uchun tashkilotlar quyidagilarning barchasi haqida sifatli va miqdoriy ma'lumotlarni yoritib berishi lozim:

a) majburiy kelishuvlarsiz operatsiyalardan olingan daromadlar (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 158–162-bandlari talablari inobatga olinadi);

b) majburiy kelishuvli operatsiyalardan olingan daromadlar (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 163–172-bandlari talablari inobatga olinadi);

d) mazkur Standartni majburiy kelishuvlarga tatbiq etishda qabul qilingan muhim qarorlar va bu qarorlardagi o'zgarishlar (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 173–175-bandlari talablari inobatga olinadi);

e) mazkur Standartning 134 yoki 138-bandiga muvofiq resurs ta'minlovchi bilan tuzilgan majburiy kelishuvni olish yoki bajarish xarajatlaridan tan olingan har qanday aktivlar (ushbu kichik bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 176–177-bandlari talablari inobatga olinadi).

154. Tashkilotlar ma'lumotlarni yoritib berish maqsadini ta'minlash uchun zarur bo'lgan ma'lumot darajasini va turli talablarning har biriga qanday e'tibor qaratish kerakligini belgilab olishi shart. Bunda o'xshash xususiyatga ega daromadlar birlashtirilishi hamda iqtisodiy mazmuni farq qiluvchilar alohida yoritib berilishi kerak.

Shuningdek, tashkilotlar axborotni birlashtirish yoki alohida yoritib berishda ahamiyatsiz ma'lumotlarning haddan tashqari ko'pligi sababli kiritilmay qolmasligi hamda xususiyatlari jiddiy farq qiladigan moddalarni birlashtirish natijasida mazmuni yo'qolib ketmasligi lozim.

155. Tashkilotlar umumiy maqsadli moliyaviy hisobotlarda yoki ularning izohlarida quyidagi axborotlarni yoritib berishi shart:

a) hisobot davri mobaynida tan olingan operatsiyalardan olingan daromad summasi, quyidagi asosiy toifalar bo'yicha alohida ko'rsatilgan holda:

- 1) soliqlar;
- 2) yig'imlar;
- 3) o'tkazmalar;
- 4) kelishuvdagi ijro majburiyatlariga taalluqli daromadlar;

b) hisobot sanasida daromadlar bilan bog'liq holda tan olingan debitorlik qarzlari summasi;

d) hisobot sanasida ijro majburiyatlari bilan bog'liq holda olingan aktivlar yuzasidan tan olingan majburiyatlar summasi;

e) hisobot sanasida aktivlarni berishga doir talablar mavjud bo'lgan imtiyozli kreditlar bo'yicha tan olingan majburiyatlar summasi;

f) kelishuvlar bo'yicha oldindan olingan tushumlarning summasi;

g) bekor qilingan (kechib yuborilgan) har qanday majburiyatlar summasi.

156. Tashkilotlar umumiy maqsadli moliyaviy hisobotlarga quyidagi izohlarni kiritishi shart:

a) daromadlarni tan olish uchun qo'llanilgan hisob siyosati;

b) mazkur Standartni qo'llash jarayonida daromad miqdori va vaqtini belgilashga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan qarorlar va bu qarorlardagi o'zgarishlar;

d) kelishuvlardan olinadigan daromadlarning asosiy turlari bo'yicha resurslar kiriminig qiymati qanday asosda baholangani;

e) soliq va yig'imglar miqdorini ishonchli baholash mumkin bo'lmagan holatlarda ularning mazmun va xususiyati to'g'risida axborot.

157. Davlat sektorida tashkilotlar kontragentga nisbatan majburiyatni bajarishni talab qilishga yoki unga xarajat yuklashni nazarda tutuvchi daromad operatsiyalarini amalga oshiradi. Biroq ushbu daromad operatsiyasining nominal qiymati har doim ham to'liq undirib olinmasligi mumkin.

Bunday operatsiyalarga:

majburiy kelishuvlarsiz soliqlar yoki jarimalardan olingan daromadlar;

majburiy kelishuv doirasida uchinchi tomon manfaaddoriga tovarlar yoki xizmatlar taqdim etish orqali ijro majburiyatini bajarishdan olingan daromadlar kiradi.

Tashkilotlar quyidagi ma'lumotlarni yoritib berishi shart:

a) daromad operatsiyasidagi bir tomoni tashkilotlar oldidagi majburiyatini bajarishga majbur etuvchi qonunchilik yoki qarorning tavsifi;

b) mazkur Standartning 22 va 97-bandlari qo'llanilgandan so'ng tan olingan daromad summasi yoki mazkur Standartning 107-bandiga muvofiq to'lovning undirilmaydigan qismi hisobga olingan holda tan olingan daromad summasi;

d) ushbu operatsiyalar bo'yicha mazkur Standartning 111-bandiga muvofiq to'lovni undirish ehtimoli past bo'lganligi sababli yoki mazkur Standartning 107-bandiga muvofiq to'lovning undirilmaydigan qismi sifatida baholanganligi sababli daromad sifatida tan olinmagan summa;

e) agar mazkur Standartning 107-bandiga muvofiq to'lov miqdori to'lovning undirilmaydigan qismi hisobga olingan holda kamaytirilgan bo'lsa, tashkilotlar quyidagilarni yoritib berishi shart:

- 1) to'lovning undirilmaydigan qismi aniqlangandan keyin daromad sifatida tan olingan summa;
- 2) to'lovning undirilmaydigan qismi sifatida baholanganligi sababli daromad sifatida tan olinmagan summa.

3-§. Majburiy kelishuvlarsiz olingan daromadni alohida yoritib berish

158. Mazkur Standartning 41-bandiga asosan tashkilotlar soliq va yig'imlar bo'yicha operatsiyalardan kelib chiqadigan aktivlar va daromatlarni ishonchli tarzda baholay olish imkoniyatiga (masalan, statistik modellardan foydalangan holda) ega bo'ladi.

Ayrim hollarda tashkilotlar soliqqa tortish hodisasi yoki yig'imlar uchun shunga o'xshash hodisa sodir bo'lgan hisobot davrida emas, balki ushbu hodisadan keyin bir yoki bir necha hisobot davrlari o'tgandan so'nggina aktivlar va daromatlarni ishonchli tarzda baholay oladi.

Bunday hollarda tashkilotlar soliqlar yoki yig'imlar bo'yicha hisobot davrida ishonchli tarzda baholanmaganligi sababli tan olinmagan summalarning asosiy turlari va ularning mohiyati to'g'risida axborotni yoritib berishi shart.

159. Mazkur Standartning 155-bandi "f" kichik bandiga muvofiq, tashkilotlar oldindan olingan tushumlar (avans tushumlar) mavjud bo'lsa, yoritib berishi shart.

Agar soliqqa tortish hodisasi hali sodir bo'lmagan bo'lsa yoki o'tkazma bo'yicha majburiy kelishuv kuchga kirmagan bo'lsa, bunday tushumlar tashkilotlar uchun daromad sifatida tan olinmaydi va majburiyat sifatida hisobga olinadi, chunki tashkilotlar hali tegishli iqtisodiy manfaatlar yoki xizmat ko'rsatish salohiyatini qo'lga kiritmagan bo'ladi.

160. Mazkur Standartning 155-bandi "f" kichik bandiga muvofiq, tashkilotlar olgan meroslari, hadyalari va xayriyalarining asosiy toifalari va ularning mohiyati to'g'risida axborotni yoritib berishi shart.

Ushbu resurslar kirimi resurs ta'minlovchining ixtiyoriga binoan amalga oshiriladi, bu esa kelgusi hisobot davrlarida bunday resurs manbalari miqdori va tarkibining sezilarli darajada o'zgarishi ehtimolini yuzaga keltiradi.

161. Agar tashkilotlar natura shaklida olingan xizmatlarni (bepul berilgan konsalting yoki maslahat xizmatlarini) umumiy maqsadli moliyaviy hisobotlarda tan olmasa, bunday xizmatlarning asosiy toifalari va ularning mohiyati to'g'risida axborotni yoritib berishi tavsiya etiladi (ayniqsa agar mazkur xizmatlar tashkilotlar faoliyati uchun ahamiyatli bo'lsa).

Tashkilotlarning natura shaklida olingan xizmatlarning muayyan turiga qay darajada bog'liqligi ushbu xizmatlar bo'yicha axborotni qay darajada yoritib berishini belgilaydi.

162. Agar natura shaklida olingan xizmatlar aktiv ta'rifiga mos kelsa va aktivni tan olish mezonlariga javob bersa, tashkilotlar bunday xizmatlarni aktiv sifatida tan olish va ularni haqqoniy qiymatda baholashni tanlashi mumkin.

Mazkur Standartning 161-bandiga muvofiq, tashkilotlar ushbu xizmatlar tan olingan yoki tan olinmaganligidan qat'i nazar, qabul qilingan natura shaklidagi xizmatlarning barcha asosiy turlari va ularning mohiyati to'g'risida sifatli axborotni yoritib berishi qat'iy ravishda tavsiya etiladi.

Bunday axborotni yoritib berish moliyaviy hisobot foydalanuvchilariga quyidagilarni baholashda yordam berishi mumkin:

a) hisobot davrida ushbu xizmatlarning tashkilotlar maqsadlariga erishishga qo'shgan hissasi;

b) kelgusi hisobot davrlarida tashkilotlarning o'z maqsadlariga erishishida ushbu xizmatlarga qay darajada bog'liq ekanligi.

4-§. Majburiy kelishuvlar asosida olingan daromadlar bo'yicha maxsus axborotni yoritib berish

163. Tashkilotlar ushbu summalar boshqa budjet hisobi standartlariga muvofiq moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotda alohida ko'rsatilmagan bo'lsa, hisobot davrida quyidagi summalarni yoritib berishi shart:

a) majburiy kelishuvlarga asoslangan ijro majburiyatlari bo'yicha tan olingan daromad summalarni boshqa daromad manbalaridan alohida;

b) tashkilotlarning majburiy kelishuvlari natijasida yuzaga kelgan debitorlik qarzlari yoki majburiy kelishuv aktivlari bo'yicha qadrsizlanish zararlari (bunda ushbu zararlar boshqa majburiy kelishuvlardan kelib chiqqan qadrsizlanish zararlaridan alohida yoritib berilishi lozim).

164. Ijro majburiyatlari aktivlardan foydalanishga cheklovlar qo'yadi, bu esa tashkilotlar faoliyatiga ta'sir ko'rsatadi.

Ijro majburiyatlari bo'yicha tan olingan majburiyatlar miqdorini yoritib berish moliyaviy hisobot foydalanuvchilariga tashkilotlarning o'z aktivlaridan mustaqil ravishda foydalanish imkoniyatini baholashda yordam beradi.

Tashkilotlarga mazkur Standartning 155-bandi "d" kichik bandida talab qilingan ma'lumotlarni quyidagilar bo'yicha ajratib ko'rsatish tavsiya qilinadi:

solliqlar va yig'imlar bo'yicha ijro majburiyatlari;

majburiy kelishuvlar bo'yicha ijro majburiyatlari;
boshqa ijro majburiyatlari bilan bog'liq majburiyatlar.

Bu yoritish moliyaviy hisobot foydalanuvchisiga aktivlardan foydalanish imkoniyatlari, tashkilotlarning kelgusi faoliyati uchun mavjud resurslar va moliyaviy erkinlik darajasini aniq baholashga imkon beradi.

5-§. Daromadni guruhlarga ajratib ko'rsatish

165. Tashkilotlar majburiy kelishuvlardan tan olingan daromadlarni, daromad va pul oqimlarining xususiyati, miqdori, muddati va noaniqligiga iqtisodiy omillar qanday ta'sir ko'rsatishini aks ettiradigan toifalarga ajratishi va foydalanuvchilarga tushunarli tarzda yoritib berishi shart.

6-§. Majburiy kelishuvlar bo'yicha qoldiqlar

166. Tashkilotlar quyidagilarning barchasini yoritib berishi shart:

a) agar majburiy kelishuvlar bo'yicha debitorlik qarzlari, aktivlar va majburiyatlarning boshlang'ich va yakuniy qoldiqlari alohida taqdim etilmagan yoki yoritib berilmagan bo'lsa;

b) hisobot davrida tan olingan va davr boshidagi majburiy kelishuv majburiyatlari qoldig'iga kiritilgan daromad summasi;

d) hisobot davridan oldingi davrlarda bajarilgan (yoki qisman bajarilgan) ijro majburiyatlari bo'yicha tan olingan daromad summasi (masalan, kelishuv shartlarini qayta ko'rib chiqish natijasidagi o'zgarishlar).

167. Tashkilotlar o'zining ijro majburiyatlarini bajarish muddati (ijro majburiyatlarini bajarish muddatini aniqlashda mazkur Standartning 169-bandi "a" kichik bandi talablari inobatga olinadi) to'lovning odatdagi muddatiga (to'lovning odatdagi muddatini aniqlashda mazkur Standartning 169-bandi "b" kichik bandi talablari inobatga olinadi) qanday bog'liqligini va bu omillarning majburiy kelishuv aktivi hamda majburiy kelishuv majburiyati qoldiqlariga qanday ta'sir ko'rsatishini tushuntirishi lozim.

168. Tashkilotlar hisobot davri mobaynida majburiy kelishuv aktivi va majburiy kelishuv majburiyati qoldiqlaridagi muhim o'zgarishlar to'g'risida tushuntirish berishi shart. Bunday tushuntirish sifat (izohlovchi) va miqdor (raqamli) axborotini o'z ichiga olishi lozim.

Tashkilotlarning majburiy kelishuv aktivlari va majburiy kelishuv majburiyatlari qoldiqlaridagi o'zgarishlarga quyidagilar misol bo'lishi mumkin:

- a) davlat sektoridagi birlashishlar natijasidagi o'zgarishlar;
- b) daromadga kiritiladigan kumulyativ (jamlanma) usuldagi tuzatishlar, ular tegishli ravishda majburiy kelishuv aktivi yoki majburiy kelishuv majburiyatiga ta'sir qiladi, jumladan, bajarilish darajasini o'lchashdagi o'zgarish, operatsiya (bitim) bahosini baholashdagi o'zgarish (shu jumladan, o'zgaruvchan qiymat bahosi cheklanganini baholashdagi har qanday o'zgarishlar) yoki majburiy kelishuvga kiritilgan o'zgartirishlar natijasida yuzaga kelgan tuzatishlar;
- d) majburiy kelishuv aktivining qadsizlanishi;
- e) to'lovni olish huquqining shartsiz bo'lishi uchun zarur vaqtning o'zgarishi (ya'ni, majburiy kelishuv aktivining debitorlik qarziga qayta tasniflanishi);
- f) ijro majburiyatini bajarish muddatining o'zgarishi (ya'ni majburiy kelishuv majburiyatiga tegishli daromadni tan olish vaqtining o'zgarishi).

7-§. Ijro majburiyatlari

169. Tashkilotlar majburiy kelishuvlar doirasidagi ijro majburiyatlari to'g'risida quyidagi ma'lumotlarni yoritib berishi shart:

- a) tashkilotlar ijro majburiyatlarini qachon bajarishi (masalan, tovarlar jo'natilganda, yetkazib berilganda, xizmat ko'rsatish jarayonida yoki xizmat to'liq bajarilganda), shu jumladan, tovarlar yetkazib berilmagan holda xaridor nomidan saqlab turilgan holatlarda ijro majburiyatlari qachon bajarilishi;
- b) muhim to'lov shartlari (masalan, to'lov odatda qachon amalga oshirilishi, majburiy kelishuvda moliyalashtirishning tarkibiy qismi mavjudligi, to'lov miqdorining o'zgaruvchanligi va o'zgaruvchan to'lovni baholash mazkur Standartning 111 va 112-bandlariga muvofiq odatda cheklanadimi yoki yo'qmi);
- d) tashkilotlar bajarishni o'z zimmasiga olgan ijro majburiyatlarining mohiyati, shu jumladan, boshqa tomon orqali ijro majburiyatlarini ta'minlash bo'yicha majburiyatlar (ya'ni, tashkilotlar vositachi sifatida ishtirok etgan holatlar) mavjud bo'lsa, ularni alohida ko'rsatish;
- e) qaytarib berish majburiyatlari, kompensatsiyalar va shunga o'xshash boshqa majburiyatlar;
- f) kafolat majburiyatlari va ular bilan bog'liq majburiyatlar.

8-§. Qolgan ijro majburiyatlariga ajratilgan kelishuv to'lovi

170. Tashkilotlar o'zining bajarilmagan majburiyatlari haqida quyidagi ma'lumotlarni yoritib berishi shart:

a) hisobot davri oxiriga qadar bajarilmagan (yoki qisman bajarilgan) ijro majburiyatlariga taqsimlangan kelishuv bo'yicha to'lov qiymatining umumiy summasi;

b) ushbu bandning "a" kichik bandiga muvofiq yoritib berilgan summani tashkilotlar qachon daromad sifatida tan olishini kutayotgani haqida tushuntirish. Bunda tashkilotlar quyidagi usullardan biri orqali ma'lumotni taqdim etishi mumkin:

1) qolgan ijro majburiyatlarining davomiyligiga eng maqbul bo'lgan vaqt oraliqlari bo'yicha miqdoriy asosda;

2) sifatli ma'lumotlardan foydalanish orqali.

171. Agar quyidagi shartlardan biri mavjud bo'lsa, tashkilotlar mazkur Standartning 170-bandida nazarda tutilgan ma'lumotlarni muayyan ijro majburiyati bo'yicha yoritmasligi mumkin:

a) ijro majburiyati dastlabki kutilayotgan amal qilish muddati bir yil yoki undan kam bo'lgan kelishuvning bir qismi bo'lsa;

b) tashkilotlar ijro majburiyati bajarilgan qismiga qarab daromadni tan olsa, shu jumladan, to'lov summasi bajarilgan ijro majburiyatlarining qiymatiga to'g'ridan-to'g'ri mos kelsa.

172. Tashkilotlar mazkur Standartning 171-bandida nazarda tutilgan amaliy yengillikni qo'llayotganligi yoki qo'llamayotganligi to'g'risida axborotni, shuningdek majburiy kelishuvlar bo'yicha olinadigan ayrim to'lovlar kelishuv bo'yicha to'lov summasi tarkibiga kiritilmagani va shu sababli mazkur Standartning 170-bandiga muvofiq oshkor qilingan ma'lumotlarga kiritilmagani haqida sifat jihatdan tushuntirish berishi shart.

Masalan, majburiy kelishuv bo'yicha to'lov summasini baholashda cheklangan o'zgaruvchan to'lovlar bo'yicha hisoblangan summalar (ushbu bandning qo'llanilishida mazkur Standartning 111 va 112-bandlari talablari inobatga olinadi) kiritilmasligi mumkin.

12-bob. Ushbu standartni qo'llashdagi muhim mulohazalar

1-§. Ijro majburiyatlarining bajarilish vaqti (davri)ni aniqlash

173. Tashkilotlar ma'lum vaqt davomida bajariladigan ijro majburiyatlar uchun quyidagilarni yoritib berishi shart:

a) daromadni tan olishda qo'llanilgan usullar (masalan, qo'llanilgan natijaga qarab yoki resursga qarab usullarning tavsifi va ularning qanday qo'llanilganligi);

b) qo'llanilgan usullar tovar yoki xizmatlarning ishlatilishi yoki o'tkazilishini haqiqiy va adolatli tarzda aks ettirilganligini tushuntirish.

174. Muayyan vaqtda bajarilgan ijro majburiyatlari uchun tashkilotlar ijro majburiyati qachon bajarilganligini baholashda qo‘llangan muhim qarorlarni yoritib berishi kerak.

2-§. Kelishuv bo‘yicha to‘lov summasini va ijro majburiyatlari o‘rtasida taqsimlashni aniqlash

175. Tashkilotlar quyidagilar bo‘yicha qo‘llaniladigan usullar, ma’lumotlar va asosiy prognozlar haqidagi axborotni yoritib berishi shart:

a) operatsiya qiymatini aniqlash, jumladan o‘zgaruvchan to‘lovni baholash, pulning vaqt qiymati ta’sirini hisobga olgan holda to‘lov summasini tuzatishni baholash;

b) o‘zgaruvchan to‘lov bahosining cheklanishi mavjud yoki mavjud emasligini baholash;

d) operatsiya qiymatini taqsimlash, shu jumladan, belgilangan tovarlar yoki xizmatlarning alohida qiymatlarini baholash hamda majburiy kelishuvning muayyan qismiga chegirmalar va o‘zgaruvchan to‘lovni taqsimlash (agar qo‘llaniladigan bo‘lsa);

e) tovar va xizmatlarni qaytarish, pulni qaytarish va boshqa shunga o‘xshash majburiyatlarni baholash.

3-§. Resurs ta’minlovchi bilan majburiy kelishuvni tuzish yoki bajarish uchun sarflangan xarajatlardan tan olingan aktivlar

176. Tashkilotlar quyidagilarning har ikkisini ham izohlab berishi shart:

a) resurs ta’minlovchi bilan majburiy kelishuvni tuzish yoki bajarish uchun yuzaga kelgan xarajatlar miqdorini aniqlashda qilingan asosiy baholash va qarorlarni (mazkur Standartning 134 yoki 138-bandiga muvofiq);

b) har bir hisobot davri uchun ushbu xarajatlar bo‘yicha tan olingan aktivni amortizatsiya qilishda qo‘llanilgan hisoblash usulini.

177. Tashkilotlar quyidagilarni yoritib berishi shart:

a) resurs ta’minlovchi bilan majburiy kelishuvni tuzish yoki bajarish uchun yuzaga kelgan xarajatlardan tan olingan aktivlar (mazkur Standartning 134 yoki 138-bandiga muvofiq) bo‘yicha hisobot davri oxiridagi qoldiqlar, asosiy aktiv toifalariga ko‘ra (masalan, resurs ta’minlovchilar bilan majburiy kelishuvni tuzish uchun xarajatlar, kelishuvdan oldingi xarajatlar va tayyorlash xarajatlari);

b) hisobot davrida tan olingan amortizatsiya summasi va har qanday qadrsizlanish zararlari miqdorini.

4-§. Amaliy choralar

178. Agar tashkilotlar mazkur Standartning 117-bandida (moliyaviy jihatdan ahamiyatli qismning mavjudligi haqida) yoki mazkur Standartning 137-bandida (majburiy kelishuvni tuzishning qo‘shimcha xarajatlari to‘g‘risida) ko‘rsatilgan amaliy yengillikdan foydalanishni tanlasa, tashkilotlar bu haqda ma’lumot berishi shart.

O‘zbekiston Respublikasi
iqtisodiyot va moliya vazirining
2026-yil 13-maydagi
363-son buyrug‘iga
2-ILOVA

O‘z kuchini yo‘qotgan deb topilayotgan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi moliya vazirining 2019-yil 5-fevraldagi 12-son “O‘zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (10-sonli BHS) “Almashuv operatsiyalaridan olinadigan daromadlar”ni tasdiqlash to‘g‘risida”gi buyrug‘i (ro‘yxat raqami 3145, 2019-yil 25-mart) (Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 25.03.2019-y., 10/19/3145/2809-son).

2. O‘zbekiston Respublikasi moliya vazirining 2019-yil 27-maydagi 62-son “O‘zbekiston Respublikasi budget hisobining standarti (12-sonli BHS) “Qurilishga oid shartnomalar”ni tasdiqlash to‘g‘risida”gi buyrug‘i (ro‘yxat raqami 3170, 2019-yil 1-iyul) (Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 01.07.2019-y., 10/19/3170/3356-son).

3. O‘zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2021-yil 28-iyuldagi 15-mh-son buyrug‘i (ro‘yxat raqami 3313, 2021-yil 28-iyul) (Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 28.07.2021-y., 10/21/3313/0724-son) bilan tasdiqlangan Vazirliklar, davlat qo‘mitalari va idoralar tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga kiritilayotgan o‘zgartirishlarning 491-band.